

ANNIE BESANT

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

MAGYAR TEOZÓFIAI TÁRSULAT

A mű eredeti címe:
Annie Besant
The Ancient Wisdom
The Theosophical Publishing House, Adyar, 1939

Fordította:
Vadnay Emma, 1949
kiegészítette Reicher László, 1993
Lektorai munkák: Nagyiday Adrienne
Grafika: Illés Irén

© Magyar Teozófiai Társulat, 2009

Minden jog fenntartva.

Második, javított kiadás

ISBN 978-963-85807-8-8

Felelős szerkesztő: Martinovich Tamás
Felelős kiadó: a Magyar Teozófiai Társulat elnöke

Nyomdai munkák: ROTALUX Kft.
Felelős vezető: Nyíró András

Hálával, tisztelettel és szeretettel ajánlom
H.P. BLAVATSKYNAK,
aki a világosságot számomra megmutatta.

ELŐSZÓ

Ez a könyv a teozófiai tanítások olyan vezérfonalát szándékozik az olvasó kezébe adni, amely eléggé világos ahhoz, hogy jól szolgálja a kezdő tanulmányozót, ugyanakkor elegendően teljes is, hogy lerakja a további tudás megbízható alapjait. Reméljük, hogy e könyv bevezetőül szolgálhat H.P. Blavatsky mélyenszántó műveihez, és megfelelő lépcsőfok lehet azok tanulmányozásához.

Azok, akik valamit is megtanultak az Ősi Bölcsességből, ismerik azt a megvilágosodást, békét, örömet és erőt, amit a tanulmány életükbe hozott. Azzal az óhajjal küldjük ki a világba ezt a könyvet, hogy néhányan elgondolkozhatnak tanításain és önmaguk számára bizonyíthatják azok értékét.

1897. augusztus

ANNIE BESANT

TARTALOM

BEVEZETÉS	
A VALLÁSOK EGYSÉGE	11
I. A FIZIKAI VILÁG	47
II. AZ ASZTRÁLIS VILÁG	62
III. KÁMALOKA	85
IV. A MENTÁLIS VILÁG	106
V. A DEVACSÁN	133
VI. A BUDDHIKUS ÉS NIRVÁNIKUS VILÁG	156
VII. ÚJRASZÜLETÉS	171
VIII. ÚJRASZÜLETÉS (folytatás)	197
IX. KARMA	229
X. AZ ÁLDOZAT TÖRVÉNYE	260
XI. AZ EMBER ÚTJA FELFELÉ	275
XII. A VILÁGEGYETEM KIALAKULÁSA	294

ELŐSZÓ A MAGYAR KIADÁSHOZ

Annie Besant e könyvét először 1897-ben angol nyelven adta ki a Nemzetközi Teozófiai Társulat, és azóta már több kiadása jelent meg mind angolul, mind sok más nyelven.

A teozófia igen kiterjedt és átfogó irodalmában ez a könyv volt ezen eszmekör és szemléleti irány első olyan összefoglalója, amely a teozófiát, vagyis az isteni bölcsességet – amelyet másképpen ősi, vagy inkább időtlen bölcsességnek is szoktak nevezni – a modern kor embere számára egyetlen könyvben igyekszik közérthetően feltárni. E könyv olvasói és tanulmányozói feltehetően már olvastak néhányat a Magyar Teozófiai Társulat által eddig kiadott, a témába bevezető könyvekből. Ha még nem, akkor azt a legkomolyabban ajánljuk, mert az ilyen több lépésben történő ismerkedés igen nagy mértékben megkönnyíti az ősi bölcsesség mélyebb és alaposabb megértését. E bölcsélet megértése pedig az élet sok alapvető kérdésére, és a világegyetem és az ember összetartozására és összefüggéseire adhat gyakorlatilag is alkalmazható útmutatásokat, amelyek viszont az emberibb emberré válást, a szellemi kibontakozást segíthetik elő. A bennünk és körülöttünk lévő világ állapota pedig arra utal, hogy az előbbi folyamatra égetően szükség van. De jobb tájékozódásunk érdekében ugyanilyen szükség van az öt fizikai érzékszervünk-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

kel a jelenlegi állapotunkban még nem érzékelhető, mindent átható más tér- és idődimenziók világai megismerésének elkezdésére is.

Ez a kiadás most Vadnay Emma 1949-ben készült kiváló fordításának harmadik, javított változata. A kötet végére illesztett ábra a kozmikus és az emberi tudat- és energiaszintek összefoglalása, ami nagyobb méretben letölthető a Magyar Teozófiai Társulat honlapjáról, az *Olvasnivaló, letölthető irodalom* oldalról (www.teozofia.hu).

Tekintettel a könyv keletkezésének idejére, néhány dologra rá kell mutatnunk. Abban az időben több teozófiai fogalom kifejezése még nem volt egészen kialakult. Mivel az egész emberiség tulajdonképpen egy faj – amely tényen a Teozófiai Társulat első célkitűzésében megfogalmazott egyetemes testvériség eszméje is alapul –, nehézségbe ütközött a különböző korszakokban élő és a különféle civilizációt kialakító nagy embercsoportok változatainak elnevezése. Az eredeti mű kifejezésmódjának lehetőség szerinti meghagyásával igyekeztünk korunk szemléletmódjának is megfelelően fogalmazni.

Budapest, 1993. december

Reicher László

BEVEZETÉS

A VALLÁSOK EGYSÉGE
AZ EGYSÉG MINDEN VALLÁS ALAPJA

A helyes magatartáshoz helyes gondolkodás, a helyes élethez a dolgok helyes megértése szükséges. Az Isteni Bölcsesség, akár régi szanszkrit nevén *Brahma Vidjá*-nak, akár görög nevén *Theos Sophia*-nak nevezzük, egyszerre ad a világnak kielégítő bölcséleti rendszert és mindent magába foglaló vallást és erkölcsstant. A keresztény szentírásokról mondta egyszer egy rajongója, hogy vannak olyan sekély vizei, amelyekben egy gyermek is gázolhat, és olyan mélységei, amelyekben csak óriások úszhatnak. A teozófiáról ugyanezt lehet megállapítani. Némelyik tanítása olyan egyszerű és gyakorlati, hogy minden átlagos értelmű ember megértheti és követheti, mások viszont olyan magasztosak és mélyek, hogy a legkiválóbbak is hiába erőltetik értelmüket, és az erőfeszítéstől kimerülten hanyatlanak le.

Ebben a kötetben megkíséreljük a teozófiát egyszerű és világos formában nyújtani az olvasónak, oly módon, hogy alapelvei és igazságai összefüggő képet adjanak a világegyetemről, és csak annyi részletre térünk majd ki, amennyi az alapelvek egymással való összefüggésének megértéséhez szükséges. Egy alapfokú tankönyvnek nem lehet feladata, hogy ugyanolyan teljes tudást adjon, mint a mélyebben szántó művek. Az a feladata, hogy a tanuló

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

tisztán lássa belőlük a tárgyra vonatkozó alapvető eszméket, amelyekhez későbbi tanulással még sokat kell hozzáadnia, de amelyekből semmit sem szabad elfelejtenie. Az ilyen könyv által felvázolt körvonalakba a tanuló aztán be-lerajzolhatja a további kutatással nyert részleteket.

Általánosan elismert tény, hogy a világ nagy vallásai igen sok vallási, erkölcsi és bölcséleti egyezést mutatnak. A tény általánosan elismert, magyarázatáról azonban sok vita folyik. Némelyek azt állítják, hogy a vallás az emberi tudatlanság talajából nőtt ki, amit a képzelet művelt meg és fokozatosan alakult ki az animizmus és a fétisizmus nyers formáiból. Az egyezések okának az általános természeti jelenségeket tartják, amelyeket tökéletlenül figyeltek meg, és képzeletük szerint magyaráztak. Az egyik iskola a vallások kulcsát a Nap és a csillagok imádásában látja, a másik a phallos tiszteletében. A félelem, a vágy, a tudatlanság, a csodálkozás arra vezette e tudósok szerint a vadembert, hogy megszemélyesítse a természet erőit. Félelmeit és reményeit, ködös képzelgéseit, ijedt kérdéseit a papok aztán ide-oda forgatták, a mítoszok szentírásokká váltak, a jelképek tényekké, és mivel alapjuk mindenütt azonos volt, az eredmény is természetesen azonos lett. Így vélekednek az összehasonlító mitológia tudorai és bizonyítékaik özönével csak elhallgattatják, de nem győzik meg a laikusokat, akik látják, hogy nem tagadhatják az azonosságokat, de homályosan érzik, hogy ez így nem lehetséges.

Lehetséges volna-e, hogy az ember legdrágább reményei és legmagasztosabb elképzelései vademberi képzelgések és vak tudatlanság szülöttei legyenek csupán?

Lehetséges-e, hogy az emberiség nagy vezetői, a mártírok, a hősök téveszmékben éltek, dolgoztak, szenvedtek és

BEVEZETÉS

meghaltak pusztá asztronómiai tények megszemélyesítése miatt, vagy a barbárok jól leplezett trágárságai miatt?

A vallások közös alapjainak másik magyarázata azt állítja, hogy van egy eredeti tanítás a nagy szellemi Tanítók őrizetében, akik a fejlődés régen elmúlt korszakaiban nőttek nagygyá, és akik tanítói, vezetői voltak a gyermekded emberiségnek a Földön, átadva az emberi fajoknak és nemzeteknek a vallás alapvető igazságait abban a formában, amelyik legjobban megfelelt az illető faj vagy nép sajátosságainak.

E nézet szerint a nagy vallásalapítók mind egyetlen Testvériség tagjai, és küldetésükben sok más, a Testvériség náluk alacsonyabb szinten lévő tagja is segítségükre volt, beavatott és a tanítványság különböző fokain álló, szellemi meglátásban, bölcséleti tudásban és az erkölcsi bölcsesség tisztaságában kiváló emberek. Ezek vezették a gyermek nemzeteket, ezek adták nekik törvényeiket, ők voltak királyaik, tanították, mint filozófusok, vezették, mint papjaik. Minden régi nemzet emlékezik ilyen hatalmas emberekre, félistenekre, hősökre, nyomukat megtaláljuk az irodalomban, az építészetben, a törvényhozásban.

Nehéz tagadni az ilyen emberek létezését az általános hagyománnyal, a még meglévő szentírásokkal és a már javarészt romokban lévő történelem előtti maradványokkal szemben, hogy más tanúságot, amelyet a tudatlanok elvethetnek, ne is említsünk. A keleti szent könyvek nyújtják a legnagyobb bizonyítékot írójuk nagysága mellett, hiszen ki tudta, vagy ki tudná ma megközelíteni vallásos gondolataik magasztosságát, bölcséletük értelmi ragyogását, erkölcsi felfogásuk széles körét és tisztaságát? És ha azt látjuk,

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

hogy ezek a könyvek lényegileg azonos tanításokat tartalmaznak Istenről, az emberről és a világról, habár igen változatos külső megjelenési formákban, egyáltalában nem ésszerűtlen, ha ezeket a tanításokat egyetlen központi és eredeti forrásra vezetjük vissza. A tanítások e tárházának az Isteni Bölcsesség nevet adjuk, illetőleg görög formájában *teozófiá*-nak nevezzük.

A teozófia, mivel forrása és alapja minden vallásnak, egyikkel sem lehet ellentétben, sőt inkább még megtisztítójukká lehet, feltárva értékes belső jelentését sok olyan tanításnak, amelyet külső megjelenésében eltorzított a tudatlanság és a hozzátapadt babona. Mindegyikben felismeri és védelmezi saját magát, és mindegyikben a rejtett bölcsességet törekszik felfedni. Attól, hogy valaki teozófussá válik, nem szűnik meg egyúttal kereszténynek, buddhistának, hindunak lenni, csupán mélyebb betekintést nyer a saját vallásába, erősebben kapcsolódik spirituális igazságaihoz, jobban megérti tanításait. A teozófia hajdan létrehozta, most pedig igazolja és megvédi a vallásokat. Ő a szikla, amelyből mindegyiket kifaragták, az üreg nyílása, amelyből kiásták azokat. Az intellektuális kritika ítélőszéke előtt igazolja az emberi szív legmélyebb sóvárgásait és érzelmeit, bizonyítja az emberbe vetett reményeinket, megnemesítve adja vissza Istenbe vetett hitünket.

Ezt a megállapítást a világ szentírásainak tanulmányozása mindinkább igazolja, úgyhogy már egynéhány szemelvény is elég a gazdag anyagból a tétel igazolására, és arra, hogy a további kutatáshoz útmutatást adjon. A vallások fő spirituális igazságait a következőképpen foglalhatjuk össze:

BEVEZETÉS

1. Van egy örök, végtelen, megismerhetetlen, valódi Lét.

2. Ebből származik a megnyilvánult Istenség, amely az egységből kettősséggé, a kettősségből hármassággá fejlődik.

3. A megnyilvánult Hármasságtól származik számos spirituális lény, akik a kozmikus rendet igazgatják.

4. Az ember a megnyilvánult Isten visszfénye, és ezért alapvetően szintén hármasság, belső és valódi énje örök és mégis azonos a világ Énjével (a Világ-lélekkel).

5. Az ember testetöltések sorozatán át fejlődik, amelyekbe a vágy húzza, és amelyektől a tudás és az áldozat szabadítja meg, amikor a potenciális istenségből ténylegesen istenivé válik.

Kínát, amelynek civilizációja ősréginek mondható, hajdan a turániak népesítették be, az elpusztult Atlanti-szon lakott, és onnan szétágazott negyedik nagy főfaj, az atlantiszi negyedik alfaja. A mongol, ennek a főfajnak utolsó alfaja később felfrissítette népességét, és így Kínában igen régi hagyományokat találunk, amelyek megelőzik az ötödik, vagyis árja főfaj letelepedését Indiában. A *Csing-Csang-Csing*, a *Tisztaság Könyve* szépséges töredéke egy régi szentírásnak, csak úgy árasztja magából a nyugalom és a béke szellemét, ami oly jellemző az „eredeti tanításra”. A fordításhoz fűzött bevezetésben Legge¹ azt mondja:

Ezt az írást Ko Yüannak (vagy Hszüannak) tulajdonítják, a Wu-dinasztia korabeli taoistának, akiről azt mesélik, hogy elnyerte a

1 The Sacred Books of the East, XI. kötet

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

halhatatlanságot, és rendszerint így is nevezik. Csodatevőnek is tartják, roppant mértékletesnek és szokásaiban igen különösnek. Amikor egyszer hajótörést szenvedett, száraz ruhával emelkedett ki a vízből és a víz színén járt. Végül aztán világos nappal felment a mennybe. Mindezt nyugodtan tarthatjuk későbbi korok kitalálásainak.

Sok ilyen történetet mesélnek a különböző fokú beavatottakról, és ezek egyáltalában nem szükségszerűen „kitalálások”, most azonban jobban érdekel bennünket az, amit Ko Yüan maga mond könyvéről:

Amikor elnyertem az igazi Taot, tízezerszer mondtam el ezt a könyvet. Az Ég szellemei ezt gyakorolják, és az alsóbb világok tudósaival nem közölték. Én a Keleti Hwa Isteni Királyától kaptam, ő az Aranykapu Isteni Királyától kapta, ő pedig Nyugat Királyi Anyjától kapta.

Mármost, az „Aranykapu Isteni Királya” címet az a beavatott viselte, aki az atlantiszi tolték birodalom uralkodója volt, és használata azt a gondolatot veti fel, hogy a *Tisztaság Könyvé*-t onnan hozták Kínába, amikor a turániak elváltak a toltékoktól. Ezt a feltevést megerősíti egy rövid értekezés tartalma, ami a Tao-val, szó szerint „az Út”-tal foglalkozik. A régi turáni és mongol vallásban az Egyetlen Valóságot illették ezzel a névvel. Ezt olvassuk:

A Nagy Taonak nincs testi formája, de ő teremtette és táplálja a mennyet és a földet. A nagy Taonak nincsenek szenvedélyei, de ő szabja meg a Nap és a Hold futását. A Nagy Taonak nincs neve, de ő okozza minden dolog növekedését és fennmaradását. (I.1.)

Ez a megnyilvánult istenség, mint egység, de ezt követi a kettősség:

A Taonak két formája van: a tiszta és a zavaros, és két állapota: a mozgás és a mozdulatlanág. A menny tiszta, a föld zavaros; a menny

BEVEZETÉS

mozog, a föld nyugalmi állapotban van. A hímnemű tiszta és a nőnemű zavaros; a hímnemű mozog, a nőnemű nem. Az alapvető (tisztaság) leszállt és a (zavaros) kiáradás származott belőle, és így jöttek létre a dolgok. (I.2.)

Ezt a részt különösen a természet aktív és passzív oldalára való utalás teszi érdekessé, a teremtő szellem és a tápláló anyag megkülönböztetése, amivel későbbi írásokban gyakran találkozunk.

A Tao Te King igen egyszerűen tanít a Megnyilvánulatlanról és a Megnyilvánultról:

A Tao (az út), amelyen járni lehet, nem az örök és változatlan Tao. A név, amely kimondható, nem az örök és változatlan név. Amíg nincs neve, ő a menny és a föld Eredete, amikor van neve, ő minden dolog Anyja. E két aspektusában is mindig ugyanaz, amint azonban megindul a fejlődés, különböző neveket kap. Mindezeket együtt misztériumnak nevezzük. (I. 1, 2, 4.)

A Kabbala ismerőit ez az isteni nevek egyikére, az „elrejtett misztériumra” emlékeztetheti. Aztán tovább:

Volt valami meghatározhatatlan és teljes, ami a menny és a föld előtt keletkezett. Mily csöndes volt és alaktalan, egyedülálló és változatlan, mindenható elérő és kimeríthetetlen! Úgy tekinthetjük, mint minden dolog anyját. Nem tudom a nevét és ezért a Tao névvel jelölöm. Megpróbálva nevet adni neki, a Nagynak nevezem őt. Állandó folyással halad tova. Tovahaladván távolivá válik. Eltávolodván visszatér. (XXV. 1-3.)

Igen érdekes itt az Egyetlen Élet kiáradása és visszatérése, amivel a hindu irodalomban is találkozunk. Igen ismerős ez a vers is:

Minden az ég alatt Tőle, a létezőtől (és megnevezettől) származott, a lét Tőle, mint nemlétezőtől (és megnevezetlentől) származott. (XI. 2.)

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Hogy a világ létrejöheszen, a Megnyilvánulatlanból elő kell állnia az Egynek, akitől a kettősség és hármasság származik:

A Tao létrehozta az Egyet, az Egy a Kettőt, a Kettő a Hármat, a Három pedig minden dolgot. Minden dolog maga mögött hagyja a sötétséget (amelyből jött) és a világosság felé halad (amelybe belemerült), amint az Üresség Lehelete összhangba hozza őket egymással.

(XLII. 1.)

„A Tér Lehelete” talán szerencsésebb fordítás volna. Mivel mindent Ő alkotott, mindenben benne foglaltatik:

Mindent áthat a nagy Tao. Jobbra-balra mindenütt meglegelhető... Mindent beborít, mint egy ruhával, és nem kiáltja ki magát uruknak. A legkisebb dolog nevével is nevezhető. Minden dolog visszatér (gyökeréhez és eltűnik), és nem tudja, hogy Az akarja, hogy visszatérjen. Megnevezhető a legnagyobb dolgok nevével is. (XXXIV. 1, 2.)

Chwangce (Kr. e. IV. század) a Taotól származó szellemi lényekre utal, amikor a régi tanításokat ismerteti:

Saját magában van gyökere és alapja. Mielőtt a menny és a föld lett volna, régtől fogva, Az már régen létezett. Tőle származik a szellemek titokzatos léte, Tőle az Isten titokzatos léte.

Aztán következik e lények nevének felsorolása, amelyekből azonban nem idézünk, mert a kínai vallás ismerői úgyis tudják, milyen nagy szerepet játszanak benne.

Az embert hármasságnak tekinti a taoizmus, felismeri benne a szellemet, a lelket és a testet. Ez a felosztás a *Tisztaság Könyvé*-ben világosan követhető, mégpedig abban a tanításban, hogy az embernek meg kell szabadulnia a vágytól, hogy egyesülhessen az Eggyel:

Az ember szelleme szereti a tisztaságot, elméje azonban megzavarja azt. Az ember elméje szereti a nyugalmat, de vágyai elzavarják azt

BEVEZETÉS

*tőle. Ha mindig eltávolíthatná vágyait, elméje magától megnyugod-
nék. Tisztítsa meg tehát elméjét, és szelleme magától megtisztul. Az
emberek azért nem tudják ezt elérni, mert elméjüket nem tisztították
meg, és vágyaikat nem távoztatták el maguktól. Ha az ember el tudja
távoztatni magától vágyait, és ha ezután betekint elméjébe, nem az
övé az többé, ha kitekint testére, nem az övé az többé, és ha messzebbre
tekint a külső dolgokra, úgy találja, hogy semmi köze többé hozzájuk.
(I. 3, 4)*

Miután megjelölte a „tökéletes csöndesség állapotába”
való befelé fordulás fokozatait, ezt kérdi:

*Hogyan keletkezhet vágy abban a tökéletes nyugalomban, ami
független a tartózkodási helytől? Amikor pedig már nem keletkezik
vágy, akkor igazi a csönd és nyugalom. Ez a (igazi) csöndesség állandó
tulajdonsággá lesz és (tévedés nélkül) válaszol a külső dolgokra:
bizony, ez az igaz és állandó tulajdonság az ember egész természetét
hatalmába keríti. Ebben az állandó válaszolásban és állandó nyuga-
lomban van az állandó tisztaság és nyugalom. Aki birtokában van
ennek az állandó tisztaságnak, az fokozatosan az Igazi Tao inspirá-
ciójába lép. (I. 5.)*

Az „*inspirációjába*” kifejezés beiktatása inkább homá-
lyosítja, mint megvilágosítja a jelentést, mivel a Tao-ba
lépni megegyezik az egész elgondolással, és a szentírások-
kal.

A taoizmusban nagyon hangsúlyozzák a vágyaktól való
megszabadulást. A *Tisztaság Könyvé*-nek egyik kommentá-
tóra megjegyzi, hogy a Tao megértése a teljes tisztaságon
múlik: *a teljes tisztaság elnyerése teljesen a vágytól való meg-
szabadulástól függ, ez a könyv legelső tanulsága.*

A Tao Te King azt mondja:

*Ha mély titkát ki akarjuk kutatni, mindig vágytalanoknak kell
találtatnunk.*

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Mert ha a vágy mindig velünk marad, külső szélét érinthetjük csupán. (I. 3.)

Az újraszületést nem tanították olyan világosan, mint ahogy várható volna, vannak azonban részek, amelyek arra utalnak, hogy a fő gondolatot természetesnek tartották az entitásról, vagyis hogy állati és emberi életeken megy át. Chwangce leírja egy haldokló finom és bölcs történetét, akihez így szólt barátja:

Valóban nagy a Teremtő! Mivé fog ő most téged változtatni? Hová visz el téged? Vajon egy patkány májává leszel-e, vagy egy bogár lábává?

Szcelai így felelt:

Ha a szülő azt mondja fiának, hogy menjen keletnek, nyugatnak, délnek vagy északnak, a fiú engedelmeskedik. Itt a nagy öntőmester, amint önti a vasat. Ha az érc hirtelen felugrana (az edényben), és így szólna: 'Belőlem kardot csinálj!' – az öntőmester ezt biztosan igen rossz néven venné. Ha pedig az anyaméhben formálódó forma kijelentené: 'belőlem férfi lesz, belőlem férfi lesz!' – a Teremtő ezen biztosan nagyon megütközne. Ha egyszer megértettük, hogy az ég és a föld nagy olvasztótégely és a Teremtő a nagy öntőmester, ugyan hová mehetnénk, ahol ne volna jó dolgunk? Mintha csöndes álomból jönnénk születésünkkor, és nyugodt ébredés lenne a halálunk. (VI. I. 6.)

Ha most az ötödik fajt, az árját vizsgáljuk, a legnagyobb és legrégebb árja vallásban, a brahminok vallásában ugyanezeket a tanításokat találjuk. A *Chándogjopanishad* az örök Létezőről azt jelenti ki, hogy „egy csupán az, és nincsen párja” és ezt írják róla:

Azt akarta, hogy én a világ kedvéért megsokszorozódjam.

(VI. II. 1. 3.)

BEVEZETÉS

A legmagasabb Logosz, Brahman, hármasság: lét, tudat, üdvösség és

Attól származik az élet, az elme és minden érzék, az éter, a levegő, a tűz, a víz és a föld, mindezek támogatója.

(Mundakopanishad, II. 3.)

Sehol az istenségről oly magasztos leírást nem találunk, mint a hindu szentírásokban, mivel azonban ezek már közismertek, beérjük itt csak rövid idézetekkel.

Megnyilvánult, közeli, titkos helyen mozgó, a nagy menedék, benne pihen minden, ami mozog, lélegzik és bezárja szemét. Tudd meg, hogy Azt kell tisztelned, a léte és nem léte, a legjobbat, ami minden teremtmény értelme fölött áll. Ragyogó, finomabb a legfinomabbnál, benne vannak rögzítve a világok és lakóik. Ez az örök Brahman, Az az élet és hang és értelem. A legmagasabb, aranyos hűvelyben Brahman van, a makulátlan, az osztatlan: Az a világosságok világossága, és az Én ismerői megismerik őt... Az a haláltalan Brahman van elől, Brahman van hátul, Brahman jobbra és balra, lent, fönt, áthatva mindent, ez a Brahman, bizony, maga a mindenség.

(Mundakopanishad, II. II. 1, 2, 9,11.)

A világ fölött van Brahman, a legmagasabb, a legnagyobb, benne rejlik minden lényben teste szerint, a világ egyetlen Lehelete, az Úr, akit ismerve, az emberek halhatatlanságot nyernek. Én ismerem azt a hatalmas szellemet, a sötétség fölött ragyogó világosságot... Tudom, hogy ő a hervadhatatlan, az ősi, mindennek lelke, természeténél fogva mindenütt jelenvaló, akit a Brahmá-ismerők nem-születettnek, örökkévalónak mondanak.

(Shvetashvataropanishad, III. 7, 8, 21.)

Amikor nincs sem sötétség, sem nappal, sem éjszaka, sem lét, sem nemlét, akkor Siva egyedül létezik, Az az elpusztíthatatlan, Azt tiszteli Szávítri, Attól jött az ősi bölcsesség. Sem fönt, sem alant, sem a

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

*középen ő meg nem érhető. Sem hasonlatot nem lehet rá találni, aki-
nek neve végtelen dicsőség. Alakja szemmel meg nem állapítható,
szemmel ő meg nem látható, akik ismerik Őt szívükkel és elméjükkel,
a szívben lakozván, halhatatlanokká lesznek. (Uo. IV. 18-20.)*

Az a gondolat, hogy az ember benső énjét tekintve azo-
nos a világ Énjével – „Én Az vagyok” – annyira áthatja a
hindu gondolkodást, hogy sokszor az embert „Brahman
isten városának”, a „kilenc kapus városnak” nevezik, az
Istennek, aki a szív mélyén lakozik.

*Egy módon látható (a Lény), amelyet bizonyítani nem lehet,
amely örökkévaló, makulátlan, magasabbrendű az éternél, nem szü-
letett, a nagy örök Lélek... Ez a nagy, nem született Lélek az, ami az
értelmes (lélek) képében minden teremtményben lakozik, ugyanaz,
ami éterként a szívben lakozik², benne alszik, mindennek leigázója,
mindennek uralkodója, mindennek legfelsőbb Ura, jó tettekkel na-
gyobbá nem tehető, sem rosszakkal nem kisebbíthető. Mindennek
Uralkodója, minden lénynek legfelsőbb Ura, minden lény Megtartó-
ja, a Híd, a világok Fenntartója, hogy rommá ne omoljanak.*

(Bhihadaranyakopanishad, IV. IV. 20, 22.)

Amikor Istent a világ kibontakoztatójának szerepében
vizsgálják, hármassága – Síva, Visnu, Brahma sze-
mélyében – igen világosan kitűnik, vagy a víz alatt alvó
Visnu képében, a belőle sarjadó lótuszban, a lótusz kely-
hében Brahmával. Az ember ugyancsak hármassága, és a Mun-
dakopanishadban az Énről az írják, hogy azt a fizikai test,
a finom test és a mentális test határozza meg, és aztán
mindegyikből kiemelkedik a „kettősség nélküli” Egybe.
A Trimurtiból, a Szentháromságból származnak az iste-

2 A szívben lakozó éter misztikus kifejezés, ami arra az Egy-re
utal, akiről mondják, hogy ott lakik.

BEVEZETÉS

nek, akiknek feladata a világ ügyeinek kezelése, és akiről ezt írja a Brihadaranyakopanishad:

Imádjátok őt, ti istenek – akik után az év elgördülő napokkal kiteljesül –, a világok Világosságát, a halhatatlan Életet. (IV. IV. 16.)

Az újraszületés tanát a brahmanizmussal kapcsolatosan alig kell említeni, hiszen egész életbölcselete a léleknek sok születésen és halálon át tartó vándorlásán alapul, és bármelyik könyvet vesszük kézbe, ezt a tanítást mind-egyik magától értetődőnek tartja. Vágyai kötik az embert a változás kerekéhez, és ezért tudással, odaadással és a vágyak kiirtásával kell magát felszabadítania. Amikor a lélek megismeri Istent, felszabadul. A tudással megtisztított értelem meglátja őt. Az odaadással párosult tudás megleli Brahma lakóhelyét. Aki megismeri Brahmant, Brahman-ná válik. Ha a vágyak megszűnnek, a halandó halhatatlanná válik és eléri Brahmant.

Az északi buddhizmus teljesen egyezik a régebbi vallásokkal, de a déli buddhizmusból úgy látszik, kiveszett az Egyetlen Létező eszméje, amelyből aztán a logoszi hármasság származik. Az első Logosz ott Amitábha, a Végtelen Világosság, a második Avalokitesvara, vagy Padmapáni (Chenrezi), a harmadik Mandzsuszri, a teremtő bölcsesség megszemélyesítője, aki Brahmának felel meg. A kínai buddhizmusból hiányzik az ősi Létező eszméje, aki a Logosz fölött áll, de a nepáli buddhizmus Ádi-Buddhától származtatja Amitábhát. Eitel szerint Padmapáni a könyörületes gondviselés megszemélyesítője, és részben Sivá-nak felel meg, de mint a buddhista Szentháromság egyik tagja, inkább ugyanazt a gondolatot látszik képviselni, mint Visnu, és azzal is hozzá hasonlóan, hogy a lótuszt vi-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

seli (tűz és víz, vagy szellem és anyag, a világ két alapvető alkotórésze). Az újraszületés és a karma tana annyira alapvető a buddhizmusban, hogy nem is érdemes itt velük bővebben foglalkozni. Csak éppen a felszabadulás útját emeljük ki, és azt, hogy mivel Buddha Urunk hindu volt és hindukhoz szólt, a brahmanizmus tanításait tanításai-ban állandóan magától értetődőknek veszi. Megtisztító és újító volt, nem pedig képromboló, és az Ósi Bölcsességnek nem alapvető igazságait támadta, hanem csak azokat, amelyek a tudatlanság rakott rá.

Azok, akik a jól tanított törvény útjain járnak, elérik a születés és a halál nagy tengerének túlsó partját, pedig nehéz azon átkelni.

(Udánavarga, XXIX. 37.)

A vágy megköti az embert és ezért meg kell tőle szabadulni.

Nehéz annak megszabadulni a vágyak bilincseitől, akit szorosan fogva tartanak vágyai, mondta az Áldott. Az állhatatosak, akik nem törődnek a vágyak nyújtotta boldogsággal, lerázzák őket, és hamarosan a Nirvánába távoznak... Az emberek vágyai nem maradandók, mulandók azokban, akik tapasztalják azokat. Szabaduljatok meg hát attól, ami nem állandó és ne lakozzatok a halál helyén.

(Uo. II. 6, 8.)

Aki elpusztította magában a (világi) javak utáni vágyat, a bűnt, a testi szemek kötelékeit, aki gyökerestül irtotta ki magából a vágyat, állítom, brahmana az.

(Uo. XXXIII. 68.)

A brahmana pedig olyan ember, aki „utolsó testében él”, és aki

Ismervén előző életeit, meglátja a mennyet és a poklot, a muni, aki megtalálta a módot, hogy miképpen vessen véget a születésnek.

(Uo. XXXIII. 55.)

BEVEZETÉS

Az exoterikus héber szentírásokból nem tűnik elő túlságosan a háromság eszméje, habár a kettősség megvan, és az Isten e szentírásokban nyilván nem a Megnyilvánulatlán, hanem a Logosz.

Én vagyok az Úr, és nincs másik úr. Én adom a világosságot, és én teremtem a sötétséget: én csinállok békét, és teremtem a rosszat: én vagyok az Úr, aki mindezeket csinálja.

(Ézsaiás, XLVII. 7.)

Philonál azonban egészen világos a Logoszról szóló tan, és a negyedik evangéliumban is megtalálható:

Kezdetben volt az Ige (Logosz) és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige... Mindent ő alkotott és nélküle semmi sem alkotott.

(János evangéliuma I. 1, 3.)

A Kabbala azonban világosan tanítja az Egyet, a Hármat, a Hetet és aztán a sokat:

A Legősibbnek, a Legismeretlenebbnek van formája és mégis nincs neki. Van formája, ami által fenntartja a világot. Nincs formája, mert föl nem fogható. Amikor először fölvette ezt a formát, (Kether, a Korona, az első Logosz), kilenc ragyogó Fény áradt ki belőle (a Bölcsesség, a Hang, amely Ketherrel a Háromságot alkotják, és aztán a hét magasztos Sefirot)... Ő az ősök közt a legősibb, a rejtelmek rejtelme, a legismeretlenebb az ismeretlenek között. Van formája, ami hozzá tartozik, mivel (általa) megmutatkozik nekünk, mint a mindennek fölött álló Ősi Ember, az ősök legősibbje és a legismeretlenebb az ismeretlen dolgok között. És mégis, abban a formában is, amelyben megismerteti magát, az Ismeretlen marad.

(Isaac Myer: Kabbala, a Zoharból 274-275.)

Isaac Myer kimutatja, hogy a „forma” nem „az Ősök legősibbje,” aki az Ain Soph.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Három Fény van a Szent Magasságban, és a három eggyé egyesül, és ők a Thóra alapja, és ez nyitja meg mindenkinek az utat... Jöjjetek és lássátok az ige misztériumát. Három fokozat ez, és mindhárom külön létezik, és mégis mind egy és egybe van fonódva, nincsenek egymástól elválasztva. Három származik az Egytől, az Egy a Háromban létezik, az az erő a Kettő között. A Kettő az Egyet táplálja, az Egy sok oldalt táplál, ezért Minden az Egy.

(Uo. 373, 375, 376.)

Köztudomású, hogy a zsidók vallották a sok istenről szóló tant: *Ki hasonlít hozzád, óh Uram, az istenek között?* (Exodus, XV. 11.) és az alárendelt lények sokaságának tanát, amelyeket „Isten fiainak”, az „Úr angyalainak”, a „tíz angyali rendnek” neveztek.

A világ keletkezéséről a Zohar ezt tanítja:

Kezdetben volt a Király Akarata, még mielőtt az Ó Akaratából kiáradó létezők lettek volna. Az rajzolta meg és véste ki mindazon dolgok formáját, amelyeknek a rejtett állapotból meg kellett nyilvánulniuk a kvadráns (szent tetractys) vakító világában.

(Uo. 194, 195.)

Semmi sem létezik, amiben ne volna benne immanensen az istenség, az újraszületésről pedig azt tanítják, hogy a lélek, mielőtt a földre jött, az isteni gondolatban létezett. Ha a lélek a megpróbálás idején egészen tiszta tudott volna maradni, elkerülhette volna az újraszületést, ez azonban úgy látszik, csak elméleti lehetőség, mert:

Minden lélek alá van vetve a körforgásnak, de az emberek nem ismerik a Szent útját: legyen Ő áldott! Nem tudják, miképp íteltettek meg állandóan, mielőtt e világba jöttek volna, és miután elhagyták azt.

(Uo. 198.)

BEVEZETÉS

Ennek a hitnek nyomai mind a zsidó, mind a keresztény szentírásokban megtalálhatók, mint pl. abban a hitben, hogy Illés vissza fog jönni, és később, hogy Keresztelő János személyében tért vissza.

Egyiptomban a legősibb időktől fogva megtaláljuk a híres Szentháromságot: Ra-t, mint az első Logoszt, Ozirisz-Iziszt, mint a kettős második Logoszt és Horuszt, a harmadik Logoszt. Így szól Amon-Ra híres himnusza:

Az istenek meghajlanak méltóságod előtt, dicsőítvén Annak a lelket, ami teremtette őket... és így szólnak hozzád: Béke legyen az istenek tudatos Atyái öntudatlan Atyja minden kiáramlásával... Te, lények teremtője, imádjuk a lelkeket, akik tőled áradnak ki. Te nemzettél bennünket, óh, nagy Ismeretlen és mi üdvözlünk téged, imádván minden Isten-lelket, aki tőled száll alá, és bennünk lakozik.”

(Idézzé a Titkos Tanítás III. 485. oldaláról)

Az „Istenek öntudatos Atyái” a Logoszok, az „öntudatlan Atya” az Egyetlen Létező: öntudatlan, de nem azért, mert kevesebb, hanem mert végtelenül több mindannál, amit mi öntudatnak nevezünk, és ami korlátozott.

A *Holtak Könyvé*-nek töredékeiben tanulmányozhatjuk az emberi lélek újraszületésének eszméjét, zarándoklását és végső egyesülését a Logossal. *Aninak, az írnoznak, a békességben diadalmasnak* híres papirusza tele van olyan részletekkel, amelyek olvasóját a többi vallás szentírásaira emlékezteti, utazása az alvilágban, visszatérése testébe, saját magának azonosítása a Logossal:

...így szól Ozirisz Ani: Én vagyok a Nagy, a Nagynak Fia, Én vagyok a Tűz, a Tűznek Fia... Összeillesztettem csontjaimat, egészszé és egészségessé tettem magamat, újra fiatal lettem, én vagyok Ozirisz, az örökkévalóság Ura. (XLIII. 1, 4.)

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Pierret recenziójában a Holtak Könyvé-ről ezt a meglepő részt találjuk:

Én vagyok ama titkos neveken nevezett lény, aki évmilliókon át készíti magának lakóhelyét. Szívem, ami anyámtól jössz hozzám, szívem, ami földi létemhez szükséges vagy... Szívem, ami anyámtól jössz hozzám, szívem, ami átváltozásomhoz szükséges vagy...

A zoroasztriánizmusban megtaláljuk az Egyetlen Létező fogalmát, amelyet Végtelen Térnek képzelnek el, ahonnan a Logosz, a teremtő Ahura-Mazda származik:

Legnagyobb a mindentudás és a jóság tekintetében és páratlan az ő dicsőségében: Ahura-Mazda lakóhelye a világosság (fény) országa.

(The Bundahis, Sacred Books of the East, V. 3, 4; V. 2.)

Neki adóznak legelőször tisztelettel a Yasna-ban, a zoroasztriánus liturgiában:

Tisztelettel adózom Ahura-Mazdának, a teremtőnek, aki ragyogó és dicsőséges, a legnagyobb és a legjobb, a legszebb, amit felfoghatunk, a legerősebb, a legbölcsebb és az egyetlen, akinek teste tökéletes, aki csalhatatlanul eléri céljait, az ő igaz rendelkezései szerint. Ahura-Mazdának, aki igazságosan ítél lelkiünk fölött, aki messze küldi örömhözó kegyelmét, aki teremtett és formált bennünket, táplált és védelmezett bennünket, aki a legbőkezűbb Szellem.

(Sacred Books of the East, XXXI. 195, 196. old.)

Azután következik a tiszteletadás az Amesaszpentáknak és a többi istennek, a legmagasabb megnyilvánult istenséget, a Logoszt nem hármases-egynek állítja. Itt is, mint a zsidó vallásban, megvolt a hajlandóság arra, hogy szem elől tévesszék ezt az alapvető igazságot. Szerencsére azonban megtalálhatjuk az eredeti tanítás nyomait is, habár a közhitből később ki is vészett. Dr. Haug „*Essays on the Parsis*” című művében megállapítja, hogy Ahura-Mazda

BEVEZETÉS

vagy Ormazd a Legfelsőbb Lény, és hogy belőle állt elő *a két ős-ok, amelyek, bár különböző, egyesült és létrehozta az anyagi dolgok és a szellem világát.*

Ezeket ikreknek nevezték, és ezek mindenütt jelenvalók, Ahura-Mazdában és az emberekben egyaránt. Az egyik a való dolgokat hozza létre, a másik a nem való dolgokat, és ezek váltak a későbbi zoroasztriánizmusban a jó és a rossz ellentétes szellemeivé. A korábbi tanításokban nyilván ők alkották a második Logoszt, mivel annak jellemzője a kettősség.

A „jó” és a „rossz” csupán a világosság és a sötétség, a szellem és az anyag, a világ alapvető „ikerpárja”, az Egyből származó Kettő.

A későbbi fogalmat bírálva, dr. Haug ezt mondja:

Ez az eredeti zoroasztriánus elképzelés a két teremtő szellemről, akik csupán két része az isteni lénynek. Idők folyamán azonban félreértések és hamis értelmezések következtében elváltozott és eltorzult a nagy alapító eme tanítása, Szpentómainjus, a „jó szellem” neve Ahura-Mazda nevévé vált, és aztán természetesen Angrómainjus, a „rossz szellem”, mivel Ahura-Mazdától teljesen különvált, állandó ellenfelévé lett, így állt elő az Isten és az Ördög kettőssége.

Dr. Haug nézetét igazolja a *Gátha Ahuvanaiti*, amelyet a többi gáthával együtt „az arkangyalok” adtak Zoroaszternek:

Kezdetben volt egy ikerpár, két szellem, mindegyik a maga külön tevékenységével, ők a jó és a rossz... És ez a két szellem egyesülve megteremtette az elsőt (az anyagi dolgokat), az egyik a való dolgokat, a másik a nemvalót... És hogy segítse ezt az életet, jött Armaiti nagy gazdagsággal, a jó és igaz elme, ő az örökkévaló, teremtette az anyagi világot... Minden tökéletes dolog felhalmozódott a Jó Értelem ragyogó hajlékában, a bölcsék és az igazak, akiket a legjobb dologként ismernek.

(Yasna, XXX. 3, 4, 7, 10.)

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Itt látható a három Logosz: Ahura-Mazda, az első, a legmagasabbrendű Élet, a benne és tőle származó „ikrek”, a második Logosz, aztán Armaiti, az Értelem, a világ teremtője, a harmadik Logosz. (Armaiti először a bölcsesség volt, és a bölcsesség istennője. Később, mint teremtőt, a földdel azonosították, és a föld istennőjeként tisztelték.) Aztán megjelenik Mithra és az exoterikus hitben némileg elhalványítja az eredeti igazságot. Róla mondják, hogy ő az, *akit Ahura-Mazda teremtett, hogy fenntartsa és őrködjék e mozgó világ fölött, vigyáz Mazda teremtményére.*

(Mihir Yast XXVII. 103.;
Sacred Books of the East XVII.)

Eredetileg alárendelt istenség volt, az Ég Világossága, amint Varuna maga az ég volt, egyike a nagy uralkodó Lényeknek. E lények legmagasabbika a hat Amersapenda, és köztük a legnagyobb Vohúman, Ahura-Mazda Jó Gondolata. Ezekre van bízva az egész anyagi teremtés.

Az eddig lefordított könyvekből úgy látszik, hogy az újraszületést nem tanították, és a párszik között sincs elterjedve ez a hit. Megtaláljuk azonban azt a képzetet, hogy az emberi szellem szikra, amelynek lánggá kell lennie, és újra egyesülnie kell a legnagyobb Tűzzel, ennek pedig szükségképpen velejárója a fejlődés, amelyhez újraszületés szükséges. A zoroasztriánizmust sohasem fogjuk addig megérteni, amíg a „*Kaldeai Orákulumot*” és a vele kapcsolatos egyéb iratokat meg nem találjuk, mert ott van az igazi gyökere.

Ha nyugat felé menve Görögországba érkezünk, ott az orfikus rendszert találjuk, amelyet a nagy tudású G.R.S. Mead ír le *Orpheus* című művében. Az Egyetlen Létező-

BEVEZETÉS

nek a „Kimondhatatlan Háromszorosan Ismeretlen Sötét-ség” nevet adták.

Az orfeuszi teológia szerint minden dolog egy hatalmas princípiumtól származik, amelynek az emberi fogalmak ostobasága és szegénysége szerint nevet adunk, holott teljességgel kimondhatatlan, és az egyiptomiak vallásos nyelvvezetésében „a háromszorosan ismeretlen sötétség”, amelyet szemlélve minden tudás tudatlansággá olvad.

Ettől származik az „Ósi Háromság”, az Egyetemes Jó, az Egyetemes Lélek, és az Egyetemes Elme, vagyis a logoszi Hármasság. Mead így ír róla:

Az első Háromság, ami megnyilvánítható az értelem számára, csupán visszfénye vagy helyettesítője a Megnyilváníthatatlannak, és hiposztáziái:

- a) a jó, ami lényegen felüli,*
- b) a Lélek (a világlélek), ami önmagától eredő lényeg,*
- c) az Értelem (vagy Elme), ami oszthatatlan mozdulatlan lényeg.*

Ezt követi a mind lejjebb szálló háromságok sorozata, amelyek mind csökkenő mértékben mutatják az első jellegzetességeit, és végül az ember, akiben *potenciálisan benne van a világ összessége és lényege...* „Az emberek és istenek faja azonos” (mondja Pindaros, aki pythagoreánus volt, és akit Sz. Kelemen idéz a Stromatában)...*Ezért aztán az embert mikrokozmosznak, kis világnak nevezték, megkülönböztetésül a világegyetemtól, a nagy világtól (makrokozmosz).*

Az emberben megvan a „nous” vagy igazi értelem, a „logosz”, vagy racionális értelem és az „alogosz”, vagy irracionális értelem. A két utóbbi megint háromságot képez és így áll elő a bonyolultabb hetes felosztás. Az embernek is három teste van e tanítás szerint, a fizikai és a finom teste, valamint a fénylő teste, az augoeides, ami:

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

A kauzális teste vagy karmikus öltözéke a léleknek, amelyben felhalmozódik sorsa, jobban mondva minden elmúlt okozás magva. Ez a fonál-lélek, ahogy gyakran nevezik, az a test, amelyik az egyik születésből a másikba átmegy.

Ami pedig az újraszületést illeti:

Az orpheuszi misztikusok, akárcsak minden ország minden misztériumának hívei, hittek az újraszületésben.

Mead ezt bőszeges példákkal bizonyítja és kimutatja, hogy Platón, Empedoklesz, Püthagorasz és mások is mind tanították. Az ember csak erényesség révén szabadulhat meg az élet kerekéből.

Taylor, *Plotinus válogatott művei*-hez írt jegyzeteiben, Damasciust idézi Platónnak az Egy fölötti Egyről, a megnyilvánulatlan létről szóló tanítását illetően:

Platón talán az egyen, mint közvetítón át az egy fölötti kimondhatatlanhoz vezet bennünket, amiről most szó van. ... Azt, ami az egy fölött van, teljes csöndességben kell imádni... Az egy önmagától akar létezni, nem mástól; az egy fölötti Ismeretlen azonban teljességgel kimondhatatlan, és elismerjük róla, hogy sem ismerjük, sem nem ismerjük, hanem ismeretlenség-fölötti. A hozzá való közelség elhomályosítja az egyet; mert mivel közel van az óriási princípiumhoz – ha szabad így mondanunk –, az igazán misztikus csönd belső szentélyében marad... Az első fölött van az egynek és minden dolognak, lévén egyszerűbb, mint bármi egyéb.

A püthagoraszi, platóni és újplatonikus iskolának annyi közös vonása van a hindu és buddhista gondolatvilággal, hogy egy forrásból származásuk egészen nyilvánvaló. R. Garbe *Die Samkhya Philosophie* című művében sok ilyen vonást sorol fel, amelyeket a következőképpen összegezhethetünk:

BEVEZETÉS

A legmeglepőbb a hasonlóság, sőt azonosság az Upanisádok és az eleusisi iskola tanításában az Egyről. Xenophanes Isten és a világ egységét és az Egy változatlanságát tanította – és még inkább Parmenides, aki azt vallotta, hogy a valóság csak a nem született, elpusztíthatatlan és mindenütt jelenlévő Egynek sajátja; míg minden ami sokféle és változó, az csupán látszat. Azt is tanította, hogy létezés és gondolkodás ugyanaz. Ezek a tanítások teljesen megegyeznek az Upanisádokkal és a belőlük kifejlődött vedánta filozófia lényegével. Még előbb azonban, már Thales tanítása, hogy minden létező a vízből származott, azonos a védai tannal, hogy a világ vízből állt elő. Később Anaximander azt hirdette, hogy mindennek alapja (αρχη) egy örök, végtelen és meghatározhatatlan Dolog, amiből a határozott dolgok származnak, és amelybe vissza is térnek, és ez a föltevés azonos a szánkha bölcselet alapjául szolgáló föltevéssel, amely szerint a világ anyagi része prakritiből állt elő. Sőt a híres mondás: *παντα ρει* („panta rei”: minden mozog), szintén a szánkha jellemző nézetét fejezi ki, amely szerint a három guna állandó tevékenysége folytán minden dolog folyton változik. Empedokles elméletei a lélekvándorlásról és a fejlődésről jóformán szintén azonosak a szánkha elvekkkel, az az elmélete pedig, hogy semmi sem jöhet létre, ami ne léteznék már előre, teljesen azonos egy jellegzetes szánkha tanítással.

Mind Anaxagorasz, mind Démokritosz sok egyező vonást mutat, kivált az utóbbi nézete az istenekről és helyzetükről, és ugyanez áll, különösen egynéhány furcsa részlet tekintetében Epikurosra is. A legnagyobb és leggyakoribb egyezéseket azonban a Püthagorasz tanításaiban találjuk, tanok és bizonyításaik tekintetében egyaránt, és ezt azzal

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

magyarázzák, hogy Püthagorasz járt Indiában és ott tanulta bölcseletét, amint ezt a hagyomány is megerősíti. A későbbi századokban sajátosan szánkhya és buddhista tanokat találunk a gnosztikusoknál. Igen világosan mutatja ezt egy idézet Lassen-től, Garbe művéből:

A buddhizmus általában világosan megkülönbözteti egymástól a Szellemet és a Fényt és nem tekinti az utóbbit jelentéktelennek, találunk azonban közöttük olyan nézetet is a Fényről, amely közeli rokona a gnosztikusokénak.

Eszerint a Fény a Szellemnek anyagban való megnyilvánulása, a Fénybe öltözött értelmes lény kapcsolatba kerül az anyaggal, amiben a Fény könnyen csökkenhet, sőt egészen el is homályosodhat, és ez esetben az értelmes Lény teljes öntudatlanságba merül. A legmagasabb Értelemről azt tartják, hogy az sem Fény, sem Nem-Fény, sem Sötétség, sem Nem-Sötétség, amivel mindezek a kifejezések az Értelemnek a Fényhez való viszonyát jelzik, holott az utóbbi kezdetben minden ilyen kapcsolat nélkül való volt, később azonban magában foglalja az Értelmet, és közvetíti kapcsolatát az anyaggal. Ebből következik, hogy a buddhista nézet a legmagasabb Értelemnek tulajdonítja azt a képességet, hogy saját magától fényt hozzon létre. Ebben a tekintetben is megvan az egyezés a buddhizmus és a gnoszticizmus között.

Garbe itt kifejti azt is, hogy a jelzett vonások tekintetében sokkal nagyobb az egyezés a Szánkhyaival, mint a buddhizmussal, mivel a Szellem és a Fény viszonyát illető nézetek a buddhizmus késői hajtásai, nem pedig alapvető tanításai, a Szánkhya viszont világosan és pontosan állítja, hogy a Szellem az Fény. Még később egészen világosan látható a Szánkhya hatás a neoplatonikus írásokban a Logoszról, vagyis az Igéről szóló tanítás, ha nem is Szánkhya eredetű, még részleteiben is mutatja, hogy Indiából került

BEVEZETÉS

át, a „*vach*”, vagyis az Isteni Szó fogalma pedig előkelő szerepet játszik a brahmanizmus rendszerében.

A gnosztikusokkal és neoplatonikusokkal egyidejű keresztény vallásban is minden nehézség nélkül kimutathatjuk azokat az alapvető tanításokat, amelyekkel eddig megismerkedtünk. A hármás Logosz a Szentháromság képét viseli, az első Logosz minden lét forrása, az Atya, a kettős természetű második Logosz a Fiú, az Isten-ember, a harmadik, a teremtő Elme, a Szentlélek, aki a káosz vizei fölötte lebegve létrehozta a világokat. Aztán következik „a hét isteni Szellem” (Jel. IV. 5) és az angyalok és arkangyalok sokasága. Az Egyetlen Létezőre, amit kutatással nem lehet megtalálni, amelytől minden származik, és ahová minden visszatér, kevés az utalás, de az Egyház nagy doktorai mindig állítják a felfoghatatlan, végtelen, megmérhetetlen istenséget, amely így szükségképpen csak egy és oszthatatlan lehet. Az ember az Isten képmására van teremtve (Genezis, I. 26, 27), következésképpen hármás természetű: szellemből, lélekből és testből áll, (I. Thess. V. 23.), Isten lakóhelye (Efez. II. 22), Isten temploma (I. Kor. III. 16), a Szentlélek temploma (I. Kor. VI. 19.) és mindezek a kifejezések a hindu tanításokat visszhangozzák.

Az újraszületés tanát az *Újszövetség* inkább természetesenek veszi, mint tanítja. Jézus Keresztelő Jánosról kijelenti, hogy az Illés, „*aki eljövendő vala*” (Máté XI. 14), ezzel Malachiás próféta szavaira utal: „*Elküldöm hozzátok Illés prófétát*” (Malachiás, IV. 5.). Aztán, amikor megkérdezték erre a jövendülésre vonatkozóan, azt felelte: „*Illés eljött már, de nem ismerték fel őt*”, (Máté, XVII. 12). A tanítványok is természetesnek találták az újraszületést, amikor azt kérdezték Jézustól, hogy a vakság vajon az ember bü-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

neinek büntetése-e, és Jézus válaszában nem vetette el a születés előtti bűnözés lehetőségét, csak a szóban forgó egy esetre zárta ki, mint a vakság okát (János, IX. 1-13).

Feltűnő kijelentését arról, aki diadalmaskodik és oszlop lesz az Isten templomában, és abból soha többé ki nem megy (Jelenések, III. 12.), úgy magyarázzák, hogy az az újraszületésektől való megszabadulást jelenti. Az egyházatyák írásaiból igen jól bizonyítható az általános hit az újraszületésben, néhányan ugyan azt állítják, hogy csak a léleknek születés előtti létezését tanították, de a bizonyítékok szerintem nem ezt a nézetet igazolják.

Az *erkölcsi tanítások* egyezése nem kevésbé szembeszökő, mint a világról való fogalmak egyezése, és azok tapasztalatai, akik a test börtönéből a magasabb síkok szabadságába emelkedtek. Világos, hogy az eredeti tanításokat bizonyos személyek őrizték, akik iskolákban tanították, és tanítványaiknak továbbadták azokat. Ezen iskolák és szabályaik azonossága nyilvánvalóan kitűnik az erkölcsi tanításokból, a tanítványokkal szemben támasztott követelményekből és a mentális és spirituális tudatállapotokból, amelyekre fölemelkedtek. A *Tao Te King* élesen megkülönbözteti egymástól a tanulmányozók típusait:

A legmagasabb osztályú tanulók, ha a Taoról hallanak, komolyan átültetik a gyakorlatba. A középső osztályúak, amikor hallanak róla, néha megtartják, néha elfelejtik. Az alsó osztályba tartozók, amikor hallanak róla, hangosan kacagnak rajta.

(Sacred Books of the East XXXIX. 1.)

Ugyanott ezt olvassuk:

A bölcs a saját személyére gondol utoljára, és mégis az első helyen áll, úgy kezeli személyét, mintha idegen lenne, és személye mégis meg-

BEVEZETÉS

marad. Nem azért van-e ez, mert nincsenek személyes és magáncéljai, és ezért az ilyen célok megvalósulnak? (VII. 2.)

Mentes a feltűnni vágyástól, és ezért ragyog, önmagát nem tolja előtérbe, tehát kitűnik, nem kérkedik, tehát elismerik érdemeit: nem önelégült, ezért elismerik felsőbbtségét. Éppen, mert nem törekszik előre, nem tud senki a világon lépést tartani vele. (XX. 2.)

Nincs nagyobb bűn, mint az ambíció, nincs nagyobb baj, mint az elégedetlenség a sorssal, nincs nagyobb hiba, mintha kapni akarunk. (XLVI. 2.)

Akik jók (hozzám), azokhoz jó vagyok, és akik nem jók hozzám, azokhoz is jó vagyok, és így mindenki jóvá válik. Akik őszinték hozzám, azokhoz őszinte vagyok, akik nem őszinték, azokhoz is őszinte vagyok, és így mindenki őszintévé válik. (XLIX. 1.)

Akiben bőségesen megvannak a Tao tulajdonságai, az olyan, mint a gyermek. Mérges rovarok meg nem csípik, vadállatok el nem ragadják, ragadozó madarak le nem csapnak rája. (LV. 1.)

Van három értékes dolog, amihez ragaszkodom. Az első a jóság, a második a mértékletesség, a harmadik a szerénység... A jóság egész bizonyosan győz, még a csatában is, és szilárdan állja helyét. Az Ég úgy menti meg a jóságos embert, hogy a saját jósága védi meg őt. (LXII. 2, 4.)

A hinduk között voltak válogatott tudósok, akiket a Guru méltónak talált arra, hogy külön közölje velük a titkos tanításokat. A helyes életmód általános szabályait pedig a *Manu Törvényeiből*, az *Upanisádok-ból*, a *Mahábháratá-ból* és más hasonló művekből ismerhetjük meg.

Mondja azt, ami igaz, mondja azt, ami jóleső, ne mondjon soha ki kellemetlen igazságokat, sem kellemes hazugságokat, ez az örök törvény. (Manu, IV. 138.)

Nem okozva fájdalmat semminemű teremtménynek, gyűjtsön lassanként spirituális érdemeket. (IV. 238.)

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

A kétszer-születettet, aki soha egy csöppet sem volt veszedelmes a teremtett lényekre, nem fenyegeti semmiféle veszedelem sehonnan, miután elhagyta testét. (VI. 40.)

Viselje el türelemmel a kemény szavakat, és ne váljék senkinek ellenségévé (mulandó) teste miatt. A haragvó embernek ne feleljen haraggal, áldja azokat, akik őt átkozzák. (VI. 47, 48.)

Megszabadulva a szenvedélytől, a félelemtől és a haragtól, énreám gondolva, menedéket bennem találva, a bölcsesség tüzeiben megtisztulva, sokan beléptek már az én lényembe.

(Bhagavad Gitá, IV. 10.)

Nagy öröm vár arra a jógira, akinek elméje békés, szenvedély-ter mészete megnyugodott, aki büntelen, és természete az Örökkévalót tükrözi. (VI.27.)

Aki semmi létezővel szemben sem viseltetik rosszindulattal, könnyőreletes, barátságos, szabad és önzetlen, fájdalomban és örömben egyensúlyozott és megbocsátó. Mindig elégedett, önfegyelem által harmóniában van, határozott, elméjét és értelmét Nekem ajánlja, az hívem, kedves Énnekem. (XII.13,14.)

A Buddha körül ott találjuk Arhatjait, akiknek titkos tanításokat adott, nyilvánosságra pedig ilyesmit hozott:

A bölcs ember komolysággal, erényességgel és tisztasággal szigetet épít magának, amit semmiféle áradat el nem söpörhet

(Udánavarga, IV. 5.)

A bölcs ember e világban kitarat a hit és a bölcsesség mellett, ezek az ő legnagyobb kincsei, minden egyéb kincset elvet magától. (Uo. X. 9.)

Aki rosszindulattal van a rosszindulatúak iránt, sohasem tisztul meg, aki azonban nem érez rosszindulatot, megbékélteti azokat, akik gyűlölnék, mivel a gyűlölet nyomorúságot hoz az emberekre, a bölcs ember nem ismer gyűlöletet. (Uo. XIII. 12.)

Győzd le a haragot azzal, hogy nem kelsz haragra, győzd le jóval a rosszat, győzd le bőkezűséggel a fősvénységet, győzd le igazsággal a hazugságot.” (Uo. XX. 18.)

BEVEZETÉS

A zoroasztriánusok azt tanítják, hogy dicsőítse Ahura-Mazdát, aztán pedig:

Ami szép, tiszta, halhatatlan, ragyogó, az mind jó. Tiszteljük a jó szellemeket, a jó királyságot, a jó törvényt, a jó bölcsességet.

(Yasna, XXXVII.)

Elégedettség, áldás, ártatlanság és a tiszták bölcsessége áradjon erre a házra.

(Yasna, LIX.)

A tisztaság a legfőbb jó. A boldogság az osztályrésze annak, aki legtisztább a tisztaságban (Ashem-vohu). Minden jó gondolatot, szót és cselekedetet tudással alkotunk. A rossz gondolatokat, szavakat és cselekedeteket tudás nélkül alkotjuk.

(Mispa Kumata.)

A zsidóknál megvoltak a prófétai iskolák és a Kabbala, az exoterikus könyvekben pedig ott találjuk az elfogadott erkölcsi tanításokat:

Ki megy föl az Úrnak hegyére, és ki áll meg az ő szent helyén? Az, akinek keze és szíve tiszta: akinek lelke nem duzzadt föl a hiúságtól, aki nem esküdött hamisan.

(Zsoltárok, XXIV. 3, 4.)

Mi mást kíván tőled az Úr, minthogy cselekedjél igazságosan, és légy könyörületes és alázatos a Te Istened előtt? (Mikeás, VI. 8.)

Az igazmondó száj örök, de a hazug nyelv csak a pillanaté.

(Példabeszédek, XII. 19.)

Nem azért fogadtam-e böjtöt, hogy megoldozzam a gonoszság kötelékét, hogy levegyem a súlyos terheket, hogy az elnyomottak szabadon járhassanak, és hogy minden igát lerázzatok? Nem azért-e, hogy megoszd kenyeredet az éhezőkkel, hogy a kizsájtottakat házadba fogadd, hogy felruházd a mezítelent, és hogy saját húsodtól el ne rejtőzködjél?

(Ézsaiás, LVIII. 6, 7.)

A keresztény Tanító is megadta titkos utasításait tanítványainak, (Máté, XIII. 10-17.) aztán így tanította őket:

Ne adjátok azt, ami szent, a kutyáknak, se drágagyöngyöt ne vessetek a disznók elé.

(Máté, VII. 6.)

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Nyilvános tanításaiból pedig a Hegyibeszédre utalunk, továbbá olyanokra, mint az alábbiak:

Én mondom nektek, szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, akik titeket átkoznak, jót tegyetek azokkal, akik gyűlölnék titeket, és imádkozzatok azokért, akik...és üldöznek titeket... Legyetek tehát tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes. (Máté, V. 44, 48.)

Aki megtalálja az ő életét, elveszti azt, aki pedig elveszíti az ő életét énmiattam, megtalálja azt. (X. 39.)

Aki megalázza magát, mint ez a kisgyermek, az a legnagyobb a mennyek országában. (XVIII. 4.)

A Szellem gyümölcse szeretet, öröm, béke, hosszú tűrés, szelídség, jóság, hit, alázatosság, mértékletesség: az ilyen ember ellen nincs törvény. (Gal. V. 22, 23.)

Szeressük egymást, mert a szeretet Istentől való, és mindenki, aki szeret, Istentől született és ismeri Istent. (János, IV. 7.)

A görögök számára a püthagoreuszi iskola és az újplatonikusok tartották meg a hagyományt: tudjuk, hogy Püthagorasz Indiában szerezte tudása egy részét, Platón pedig Egyiptom iskoláiban tanították és avatták be. A görög iskolákról pontosabb értesüléseink vannak, mint a többiről, a püthagoreusoknál voltak fogadalmat tett tanítványok és külső rendszabályok, a belső kör tagjai pedig az öt próbaév alatt három fokozaton mentek át. A részleteket Mead *Orpheus*-ában találjuk meg. A külső rendszabályokat így írja le:

Először is, teljesen Istennek kell adnunk magunkat. Amikor imádkozunk, ne kérjünk soha valami különös kegyet, és legyünk meggyőződve arról, hogy mindent megkapunk, ami helyes és jó, és az Isten bölcsessége szerint való, és nincs alávetve a mi saját önző vágyainknak. (Diod. Sic. IX. 41.)

BEVEZETÉS

Csak az erénnyel éri el az ember a boldogságot, ez pedig az értelmek lények kiváltsága. (Hippodamus: De Felicitate, II.)

Önmagában, saját természetétől, az ember sem nem jó, sem nem boldog, de az igaz tanítás révén azzá lehet. (Uo.)

A fiúi kegyelet a legszentebb kötelesség. Isten áldását árasztja arra, aki becsüli és tiszteli napjai szerzőjét – mondja Pampelus.

(De parentibus)

A szülők iránti hálátlanság a legnagyobb bűn – mondja Perikitione, Platón állítólagos anyja.

Feltűnő az összes püthagoreus írások tisztasága és finomsága. A szüzességre és a házasságra vonatkozó elveik a lehető legtisztábbak. A nagy tanító mindig a szüzességet és a mértékletességet ajánlja, de ugyanakkor úgy rendelkezik, hogy a házastársak legyenek először szülőkké, mielőtt a teljes önmegtartóztatást elkezdenék, mégpedig abból a célból, hogy a szent élet folytatására és a Szent Tudomány továbbvitelére alkalmas gyermekek megfelelő körülményekbe szülessenek. (Iamblichus, Vit. Püthag.)

Ez pedig roppant érdekes, mert pontosan ugyanezt írja elő a nagy indiai kódex, a *Mávana Dharma Sásztra*. A házasságtörést a lesgigorúbban elítélték. Sőt, az asszonynak a lehető leggyöngédebb bánásmódot biztosították férje részéről, hiszen „az Istenek előtt” társul vette magának.

A házasság nem állati egyesülés volt, hanem szellemi kötelék. Ezért a feleségnek is jobban kellett szeretnie urát, mint önmagát és mindenben alázasnak és engedelmeknek kellett lennie. Érdekes megfigyelnünk, hogy a régi Görögország legszebb női jellemei mind a Püthagorasz iskolájában formálódtak, és ugyanez áll a férfiakra is. Az ókori írók mind megegyeznek abban, hogy ez a rend nemcsak a legtisztább élet és érzelmek legmagasabbrendű példáit hozta létre, hanem páratlanul egyszerű modort, tapintatot és érdeklődést a komoly dolgok iránt. Ezt még a ke-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

resztény írók is elismerték. (lásd Justin, XX. 4.) Az iskolán belül az igazság eszméje irányította cselekedeteiket, de egymáshoz való viszonyukban a legszigorúbb tolerancia és együttérzés volt kötelező. Polus azt tanította, hogy az igazságosság minden erény alapja:

Az igazságosság tartja fenn a békét és az egyensúlyt a lélekben; ő a jó rend anyja minden közösségben, ő hoz békességet a férj és a feleség viszonyába, ő teremt szeretetet az úr és szolgája között...

A püthagoreus számára az adott szó szent volt. És végül, éljen az ember mindig úgy, hogy készen legyen a halálra.”

(Hippolitus: Philos. VI.)

Igen érdekes az erényekről való felfogás a neo-platonikus iskolában, ahol világosan megkülönböztetik egymástól az erkölcsöt és a spirituális fejlődést. Plotinus így fejezi ezt ki: „Ne arra törekedjünk, hogy büntetlenek legyünk, hanem hogy Istenek”. A legelső fok az volt, hogy a „közösségi erények” elsajátításával büntelenné váljanak; ezek révén az ember viselkedése tökéletes lett, mert az értelem irányította és ékesítette az irracionális természetet. Ezek fölött voltak a katartikus erények, amelyek a lelket a nemzés kötelékei fölé emelték, a theoretikusak, amelyek nála magasabb lények körébe emelték, és a paradigmaticusak, amelyek az igazi lét tudását adták meg neki:

Az, aki a praktikus erények szerint cselekszik, érdemes ember, de aki a katartikusak szerint cselekszik, démoni ember vagy jó démon.³ Aki csak az intellektuális erények szerint cselekszik, az olyan mint egy isten. Aki azonban a paradigmaticus erények szerint cselekszik, az az Istenek Atyja.

3 Jó szellemi intelligencia, mint Szókratész daimona.

BEVEZETÉS

A tanítványokat megtanították a különféle módokra, amelyeken testükből ki tudtak emelkedni magasabb régiókba. Amint a fűszálat kihúzzák hüvelyéből, úgy kellett a belső embernek is kivonnia magát testi hüvelyéből.⁴

Ami a hinduknál a „fényttest” vagy a „ragyogó test”, az megvan a neoplatonistáknál is, és az ember ebben emelkedik magasabbrendű Énje megkeresésére:

Sem a szemmel, sem a beszéddel meg nem ragadható, sem a többi érzékkel, sem az önmegtartóztatással, sem pedig vallásos szertartásokkal; a derült bölcsesség, a tiszta lényeg útján láthatjuk csak meg meditációban az osztatlan Egyet. Ezt a benső Ént az elme által fogjuk megismerni, amelyben benne alszik az ötféle élet. Minden teremtmény elméjét ez az élet tölti el; ebben, ha megtisztult, megnyilvánul az Én.
(Mundakopaniśhad, III. II. 8, 9.)

Csak akkor emelkedhet az ember azokba a magasságokba, ahol már nincs különállás, ahol „megszűntek a szférák”. Mead Taylor Plotinus-ához írt bevezetésében idézi Plotinustól egy ilyen szféra leírását, ami nyilván a hinduk „turijája”:

Ők látnak minden dolgot, nemcsak a teremtetteket, hanem azokat is, amelyekben a lényeg foglaltatik. És meglátják önmagukat másokban. Mert ott minden dolog átlátszó; és semmi sem sötét, vagy ellenálló, hanem minden mindenki számára belülről is, és át meg át is látható. Mert a fény mindenütt a fényvel találkozik; mivel minden dolog minden dolgot magában foglal, és minden dolgot meglát a másikban is. Úgyhogy minden dolog mindenütt van és minden minden. Hasonlóképpen minden dolog minden más dolog is. És a ragyogás végtelen ott. Mert ott minden dolog nagy, még az is nagy, ami kicsiny. A nap is, amely ott van, egyúttal minden csillag; és viszont, minden csillag, a nap is, és minden egyéb csillag. Mindegyikben egy-egy más tulajdon-

4 Kathopaniśhad, VI. 17.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

ság uralkodik, de mégis minden dolog látható mindegyikben. Hasonlóképpen tiszta ott a mozgás is; mert ott a mozgást nem zavarja egy a mozgótól különálló mozgató.

A leírás szükségképpen rossz, mert ez a régió halandó nyelven leírhatatlan, de még egy ilyen leírást is csak olyan ember adhatott, akinek a szeme már nyitva volt.

Egész köteteket lehetne megtölteni a világ vallásainak hasonlóságaival; a fenti hiányos megállapítások is elegendők azonban a teozófia tanulmányozásához, ahol frissebben és teljesebben találjuk meg azokat az ősrégi igazságokat, amelyekből a világ mindig is táplálkozott. Mindezek a hasonlóságok egyetlen forrásra utalnak, ez pedig a Nagy Fehér Páholy Testvérisége, a Beavatottak hierarchiája, akik az emberiség fejlődését vezetik és vigyázzák, akik ezeket az igazságokat sértetlenül megőrizték, és akik időnként, amikor szükséges, újra fölidézik azokat az emberek emlékezetében. Más világokról, régebbi emberiség sorai-ból jöttek ők segítségünkre, miután egy – a mienkhez hasonlítható – fejlődési folyamatban elérték tökéletességüket. Ezt a folyamatot talán jobban meg fogjuk érteni, ha befejezzük jelen tanulmányunkat. A Beavatottak adták ezt a segítséget és ebben később saját emberiségünk virágai is közreműködtek a legkorábbi időktől napjainkig. Most is tanítják a tudni vágyókat, megmutatva az utat és irányítva tanítványaik lépéseit; most is elérheti őket mindenki, aki keresi őket, ha kezében a szeretet és az odaadás fáklyáját viszi és azért óhajt tudni, hogy szolgálhasson; még mindig fennállnak a régi szabályok, még mindig lehull a lepel a régi misztériumokról. Páholyuk kapujának két pillére a szeretet és a bölcsesség, és a szűk kapun csak azok léphet-

BEVEZETÉS

nek be, akiknek válláról lehullt a vágyak és az önzések terhe.

Nehéz feladat áll előttünk, és a fizikai világból kiindulva csak lassan tudunk fölkapaszkodni, azonban sokat segíthet, ha a fejlődés hatalmas folyamát madártávlatban pillantjuk meg, mielőtt megkezdénénk részletesen tanulmányozni a környező világot. A Logosz, mielőtt a teremtés megkezdődne, elméjében, eszme formájában, már látja az egészet, minden erőt, minden formát, mindent, ami a kialakulás folyamán objektív létre fog kelni. Megvonja a megnyilvánulás körét, amelyben működni akar, és meghatározza önmagát, mint a világegyetemet éltető életet. Ha megfigyelnénk, láthatnánk, mint alakulnak ki a különböző sűrűségű rétegek, míg végül hét óriási régió keletkezik, és ezekben az energiaközpontokban az anyag örvénylő mozgással választódik szét mindaddig, amíg véget nem ér a szétválasztódás és sűrűsödés folyamata. Akkor aztán láthatnánk a központi Napot, a Logosz fizikai jelképét, és hét nagy bolygólánccot, amelyek mindegyike hét bolygóból áll. Ha pedig figyelmünket arra a bolygó-láncre korlátozzuk, amelynek saját földünk is tagja, láthatnánk, mint söprik végig az élethullámok, megalakítva a természet világait, a három elemi világot, az ásvány-, a növény-, az állatvilágot és az ember-világot. Végül csupán saját földünkre és környezetére korlátozva figyelmünket, láthatnánk az emberi fejlődést, és azt, hogy hogyan alakítja ki az ember tudatát sok életperióduson át. Ha pedig egyetlen emberre összpontosítanánk figyelmünket, láthatnánk, hogy minden életperiódusnak három szakasza van, hogy mindegyiket megszeghetetlen törvény kapcsolja hozzá a mögötte lévőkhöz, learatva eredményeit, és az előtte lé-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

vókhöz, elvetve jövendő aratásuk magjait. Láthatnánk, hogy az ember minden életperiódussal följebb emelkedik, tapasztalatait gyarapítva, hogy minden periódus följebb emeli tisztaságban, odaadásban, értelemben, hasznosságban, míg végül ott áll, ahol mostani Tanítói állnak, és megfizetheti fiatalabb testvéreinek az adósságot, amivel azoknak tartozik.

I. FEJEZET

A FIZIKAI VILÁG

Láttuk, hogy a forrás, amelyből a világegyetem kifejlődött, egy megnyilatkozott isteni lény, aki az Ósi Bölcsesség korszerű alakjában a „Logosz” vagy „Szó” nevet kapja. Ez a görög filozófiából vett név tökéletesen kifejezi az ősrégi gondolatot, a Szót, amely a Csendben elhangzott, a Szózatot, a Hangot, amely a világokat életre hívta. Most a szellem-anyag fejlődését kell követnünk, hogy megérthessünk valamit az anyag természetéből, amellyel a fizikai síkon, vagyis a fizikai világban annyi dolgunk van. Mert a fejlődés lehetősége azokban a potenciális belső erőknél nyugszik, amelyek a fizikai világ szellem-anyagába vannak takarva, beléburkolva, belefoglalva. Az egész fejlődési folyamat kibontakozás, amely belülről jön, amelyet kívülről értelmes lények támogatnak, akik a fejlődést visszatarthatják vagy siettethetik, azonban az anyag tulajdonságait meg nem haladhatják. Szükséges tehát, hogy legyen valami fogalmunk a világ létrejöttének ezekről a korai fokozatairól, habár minden olyan kísérlet, amelyik részleteibe akarna bocsátkozni, messze túlvezetne egy olyan elemi értekezés határain, mint amilyen ez. Meg kell tehát elégednünk egy egész felületen vázlattal.

Előjövén az Egyetlen Létező mélységeiből, a gondolat-
tal és emberi szóval ki nem fejezhető Egyből, egy Logosz

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

megnyilatkozott Istenné lesz azáltal, hogy önmagának határokat szab, hogy lényének hatáskörét önként korlátozza, és mialatt tevékenységének szféráit így meghatározta, kijelöli világegyetemének külső határait. Ezeken a határokon belül születik a világegyetem, itt fejlődik és itt enyészik el: Őbenne él, mozog és létezik. Anyaga a Logosz kisu-gárázása, ereje és energiája az Ő életfolyama, Ő minden atomban benne van, mert mindent áthat, mindent fenn-tart és fejleszt. Ő a forrása és vége, oka és célja, központja és kerülete a világegyetemnek, mint biztos alapon, rajta épült fel a Mindenség, és benne lélegzik, mint az Ő elhatá-rolt térbeli cselekvési köre. Mindenben megtalálható és minden Őbenne van. Ezt tanították nekünk a megnyilat-kozott világok kezdetéről az Ősi Bölcsesség ismerői.

Ugyanebből a forrásból kapjuk a tanítást a Logosz há-romféle alakban való kibontakozásáról. Az Első Logosz a lét gyökere, belőle jön a Második, aki kettősen, mint élet és forma nyilatkozik meg, az ősi kettősségben, amely a ter-mészet két pólusát képezi, és amelyek között szövődik az univerzum szövete, az élet és a forma, a szellem és az anyag, a pozitív és a negatív, a cselekvés és a befogadás, a világok atyja és anyja. A harmadik Logosz az Egyetemes Értelem, amelyben minden őstípus formájában létezik, a lények forrása, ősforrása a kialakuló energiának, kincses-kamra, amely az összes formák ősmintáit őrzi, amelyek-nek a világegyetem fejlődése folyamán az anyag alsóbb fokozataiban meg kell születniük, és kell fejlődniük. Ezek a már elmúlt világegyetekemek gyümölcsei, eredményei, amelyeket magnak hoztak át a mi világunkba.

A megnyilvánult szellem és anyag minden világegye-temben véges méretű és múlandó. A szellem és az anyag

A FIZIKAI VILÁG

gyökere⁵ azonban örök. Az anyag gyökerét egy mély gondolkozó szerint a Logosz fátyol formájában láthatja, amely az Egyetlen Létezőre, vagy hogy a régi elnevezést használjuk, a Legfőbb Brahmanra⁶ van vetve.

Ez a fátyol az, amelyet a Logosz megnyilvánulás céljából fölvesz, amellyel Ő saját magának határokat szab, és ezzel lehetővé teszi a cselekvést. Ebből dolgozza ki világegyetemének anyagát, amelynek megelevenítő, vezető és uralkodó élete Önmaga.⁷

Arról, ami a világegyetem két legmagasabb síkján, a hatodikon és a hetediken történik, csak ködszerű képet alkothatunk magunknak. A Logosz energiája elképzelhetetlenül gyors körforgással „lyukakat fúr a térbe”, ebbe az ősananyagba és az ősananyag hártájába zárt élő örvénylés az elsődleges atom, ezek az atomok és halmazaik, szétszóródva az egész világegyetemben, alkotják a hetedik, vagyis a legmagasabb sík összes alosztályait.

A hatodik síkot azoknak az elsődleges atomoknak számtalan milliói képezik, amelyek saját síkjuk sűrűbb halmazállapotában örvénylő mozgást hoznak létre, és ekkor az elsődleges atom a hetedik sík legsűrűbb változataival spirális alakban körülzárva a hatodik sík atomjává, vagyis a legfinomabb szellem-anyag egységévé válik. A hatodik síknak ezek az atomjai és végtelen sok változatuk alkotják a hatodik sík szellem-anyagának alsíkjaikat.

5 Múlaprakriti

6 Parabrahman

7 Ezért „Mája Urá”-nak nevezik egyes keleti szent írásokban, mivel Mája, vagyis a káprázat a forma elve. Múlándó természete és állandó átalakulásai miatt a formát illuzórikusnak tekintik, mivel a forma fátylán át kifejeződő élet a valóság.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

A hatodik sík atomja saját síkjának legsűrűbb halmazállapotában ugyancsak örvénylő forgásba kezd, és ez a legsűrűbb halmazállapottal önmagát mintegy körülsáncolva az ötödik síkon a szellem-anyag legfinomabb egységévé, vagyis az ötödik sík atomjává lesz. Az ötödik síknak ezek az atomjai és kombinációik pedig az ötödik sík szellem-anyagának alsíkjaikat képezik.

Ez a folyamat újra meg újra megismétlődik, és így jön létre egymás után a negyedik, harmadik, második és első sík szellem-anyaga. Ez, anyagukat tekintve, a világegyetem hét nagy síkja vagy világa. Világosabb képet nyerhetünk róluk analógia útján, ha megértjük saját fizikai világunk szellem-anyagának különböző módosulásait.⁸

Ezt a kifejezést: „szellem-anyag”, szándékosan használjuk. Ugyanis ez magában foglalja a tényt, hogy „holt” anyag nem létezik, minden anyag élő, a legkisebb részecskében is élet van. Ezért mondja a tudomány egész helyesen: nincs erő anyag nélkül, nincs anyag erő nélkül. Ez a kettő az univerzum egész élete tartamára felbonthatatlan kapcsolatban van, és semmi nem szakíthatja szét őket. Az anyag forma, és nincs forma, amely ne fejezne ki életet. A szellem élet, és nincs élet, amelyet forma ne korlátozna. Még maga a Logosz is, a legmagasabb Úr, a megnyilatko-

8 A tanulmányozó világosabban megérti az elgondolást, ha az ötödik sík atomjaira, mint átmára gondol, a negyedik sík atomjaira, mint buddhi anyagba burkolt átmára, a harmadik sík atomjaira, mint buddhi és manasz anyagba burkoltakra, a második síkon lévőkre, mint buddhi, manasz és káma anyagba burkoltakra, és végül a legalsóbbra, mint buddhi, manasz, káma és sthúla anyagba burkolt átmára gondol. Minden esetben csak a legkülsőbb aktív, azonban a belsők ott vannak látens állapotban, készen, hogy a fejlődés felfelé haladó ívében működésbe lépjenek.

A FIZIKAI VILÁG

zás tartamára formát ölt magára: a világegyetemet, és így tovább le egészen az atomig.

A Logosz életének ez az anyagba szállása, involúciója, ami által minden részecskéjében Ő lesz a megelevenítő erő. Sorban minden sík szellem-anyagába burkolózik, úgyhogy minden sík anyagában ott van a sajátjáié mellett lappangó, látens állapotban a fölötte lévő síkok minden forma- és erőlehetősége. Ez a két tényező biztosítja a fejlődést, és adja meg a legalsóbbrendű részecskének is azt a szunnyadó képességet, hogy mihelyt aktív erővé lesz, képes a legmagasabb lények formáját fölvenni. Valójában az egész fejlődést egy mondatban így fejezhetjük ki: szunnyadó cselekvőképesség, amely cselekvő erő állapotába megy át.

A fejlődés második nagy hullámával, a forma fejlődésével és a harmadikkal, az öntudat fejlődésével később fogunk foglalkozni. Ez a három fejlődési folyamat Földünkön is megkülönböztethető az emberiséggel kapcsolatban: az anyag előállítás, a ház felépítése, és a ház lakójának növekedése, vagy mint fentebb kifejeztük, a szellem-anyag fejlődése, a forma és végül az öntudat fejlődése. Az olvasó, aki ezt a gondolatot megérti és magáévá teszi, vezérfonalra talál, ami átvezeti a tények labirintusán.

Most fogjunk hozzá a fizikai sík részletesebb megfigyeléséhez, amelyen a mi világunk él, és amelyhez testünk tartozik.

Ha megfigyeljük e sík anyagi alkotórészeit, feltűnik az a rendkívüli sokféleség, a dolgok összetételének számtalan változata mindenütt, az állatoknál, növényeknél, ásványoknál, amelyek minden alkatrészükben különböznek: kemény anyagok, puhák, átlátszók, merevek és hajléko-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

nyak, keserűek és édesek, kellemesek és visszataszítók, színesek és színtelenek. Ebből a zűrzavarból az anyagnak három alapvető osztálya emelkedik ki: a szilárd, a folyékony és a gáznemű halmazállapot. További kutatás felvilágosít arról, hogy ezek a szilárd, folyékony és gáznemű testek sokkal egyszerűbb testek összetételéből állnak, amelyeket a vegytan elemeknek nevez, és hogy ezek az elemek is szintén szilárd, folyékony és gáznemű állapotban létezhetnek, anélkül, hogy sajátos alaptermészetüket megváltoztatnák.

Így például az oxigén, a fa egyik alkotórésze, más elemekkel kapcsolatban a szilárd farostot alkotja, nedv alakjában megint más elemekkel fordul elő és vízszerű, folyékony összetételben jelentkezik, végül előfordul önmagában, mint gáz. Azonban mindhárom állapotban csak oxigén marad. A tiszta oxigént gáznemű állapotból folyékonyra lehet változtatni, a folyékonyat szilárdra, mégis mindhárom állapotban tiszta oxigén marad, és ugyanez áll a többi elemre is.

A fizikai síkon tehát az anyagnak három osztályát, vagyis állapotát különböztetjük meg, szilárdra, folyékonyra és gázneműre. Ha tovább kutatunk, találni fogunk egy negyedik halmazállapotot, az éterikusot, és pontosabb kutatás után megtudjuk, hogy ez az éter éppen úgy négy határozottan megkülönböztethető állapotban létezik, mint a szilárd, a folyékony és a gáznemű. Vegyük például ismét az oxigént. Gáznemű állapotából cseppfolyóssá és szilárdra alakítható, fölemelhető a gáznemű állapotból a négy éterikus halmazállapotba, amelyek közül az utolsó a végső fizikai atom. Ennek felbomlása az anyagot már kiemeli a fizikai síkról az utána következő magasabb sík anyagába.

A FIZIKAI VILÁG

A fizikai szellem-anyag hetedik alosztálya tehát egyne-mű atomokból áll, a hatodik alsík ezen atomok meglehe-tős egyszerű, különemű kapcsolataiból van, és minden kapcsolat, mint egység viselkedik. Az ötödik alosztály ösz-szetettebb kapcsolatokból, a negyedik még összetetteb-bekből áll, de ezek mindenkor, mint egységek működnek.

A harmadik alosztály még bonyolultabb összetételű, amelyeket a vegytan, mint gáznemű atomokat vagy eleme-ket ismer. Ebben az osztályban sok összetételnek speciális elnevezése van, mint oxigén, hidrogén, nitrogén, klór stb., és minden további megismert összetétel megkapja a saját elnevezését. A második alosztály cseppfolyós halmazállá-potú összetételekből van, amelyeket vagy mint elemeket (pl. bróm), vagy mint vegyületeket (pl. víz, alkohol, stb.) ismerünk. Az első alosztály a szilárd testekből tevődik ösz-sze, és pedig vagy elemekből, mint a jód, az arany, az ólom, stb., vagy vegyületekből, mint a fa, a kő, a mész stb.

A fizikai sík mintául szolgálhat a kutatónak, amelyből analógia alapján a többi sík szellem-anyagának alosztálya-iról is képet alkothat magának.

Ha a teozófus egy síkról beszél, ezen mindig egy szel-lem-anyaggal betöltött régiót ért, amely anyag minden összetétele bizonyos fajú atomokból származik. Ezek az atomok szintén hasonló szerkezetű egységek, életük a Logosz élete, amely a sík szerint, ahová tartoznak, több-kevesebb burkolatba öltözött, és amelyeknek formája a közvetlenül következő magasabb sík szilárd, vagyis legal-sóbb alosztályának anyagából áll. A sík tehát természeti tény, nemcsak metafizikai fogalom.

Eddig a szellem-anyag fejlődésének eredményeit tár-gyaltuk a fizikai világban, vagyis a mi naprendszerünk

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

első vagy legalsó síkján. Az anyag képződésének ez a folyamata, vagyis a szellem-anyag fejlődésfolyamata megszámlálhatatlan korszakokon át ment végbe, és jelen eredményeit Földünk anyagában látjuk. Kezdjük hozzá azonban a fizikai sík lakóinak tanulmányozásához, és akkor elérkezünk a forma kifejlődéséhez, vagyis a szervezetnek eme anyagokból való felépítéséhez.

Amint az anyag fejlődése kellőképpen előrehaladt, a Logoszból kiinduló második nagy élethullám lökést adott a forma kifejlődésének és szervező ereje lett univerzumának⁹, ahol a formának a szellem-anyag összetételeiből való felépítésében az „Építőknék”¹⁰ nevezett lények számtalan serege vett részt. Minden forma vezető, központi energiája a Logosz benne rejlő élete. A magasabb síkok formáinak építésével itt most nem foglalkozhatunk, ezért egyelőre elégedjünk meg azzal, hogy minden forma a Logosz elméjében, mint „idea” létezik, és hogy ezeket a második élethullám kifelé vetíti, hogy az Építőknék mintául szolgáljanak. A második és harmadik síkon a szellemanyag ős kezdetleges kapcsolatainak az a képessége van, hogy szervezett egységként működni tudó alakot vehetnek fel, és lassanként szilárdulhatnak, ha szervezetekké alakulnak.

Ez a folyamat a második és a harmadik síkon a három un. „elemi birodalomban” megy végbe, az anyag itt képződött összetételeit általában „elemi lényeknek” nevezzük,

9 Az atma-buddhi működés közben láthatatlan, és ezért, mint monádról beszélnek róla. Minden forma életét atma-buddhi vezérli.

10 Ezek némelyike magasan fejlett szellemi intelligencia, de ugyan-ezt az elnevezést alkalmazzák az építő természetszemlékre is.

A FIZIKAI VILÁG

ez az elemi lényeg az, ami formákká áll össze, amelyek egy ideig tartanak, aztán ismét feloszlanak.

A kiárasztott élet, vagyis a monád, az elemi birodalmon keresztül fejlődött, és megfelelő idő alatt elérte a fizikai síkot, ahol a különböző éterfajtákat kezdte összevonni és hártyaszerű alakulatokká tömöríteni, amelyekben életfolyamok működnek, és amelyekbe beleépítik a sűrűbb anyagokat, létrehozva a legelső ásványokat. Ezekben az ásványokban – amint a kristályosodásról szóló bármely könyvből megtudhatjuk – gyönyörűen megmutatkoznak azok a számszerű és geometriai vonalak, amelyek szerint a formák felépülnek. Belőlük bőséges bizonyítékot nyerhetünk arról, hogy minden ásványban, ha mindjárt erősen beleszorítva, korlátozva és lezárva is, élet dolgozik. A kifáradás, aminek a fémek is ki vannak téve, további bizonyíték arra nézve, hogy élő dolgok. Itt elég kiemelni, hogy az okkult tudomány ilyeneknek tekinti őket, ismerve a fent leírt folyamatot, amelynek során az élet beléjük burkolózott. Némelyik ásvány a forma nagy állandóságát érte el: a továbbfejlődő monád a növényvilágban a forma nagyobb alakíthatóságát dolgozta ki, és a szervezet állandóságával kötötte össze. Ez az ismertetőjel még kiegyensúlyozottabb kifejezésre talál az állatvilágban. Az egyensúly legmagasabb fokát végül az emberben találja meg, akinek fizikai teste a legbizonytalanabb egyensúlyú alkatrészekből épül fel, amelyek azonban a legnagyobb alkalmazkodóképességet kölcsönzik neki, amelyet egy központi erő tart össze, és megakadályozza szétbomlásukat a legváltozatosabb viszonyok között is.

Az ember fizikai testének két fő része van: a sűrű test, ami a fizikai sík három alsó rétegéhez tartozó alkotóré-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

szezből épül föl, tehát szilárd, folyékony és gáznemű anyagokból áll, és az éterikus test, ami lila és szürke színekben a sűrű testet áthatja, és olyan anyagból áll, amely a fizikai sík négy felsőbb rétegéből ered. A fizikai test feladata általában az, hogy a fizikai világból jövő hatásokat felfogja, a hatásokat befelé közvetítse, hogy a testben lakó öntudatos lény ezt az anyagot ismeretekké tudja feldolgozni.

Az éteri résznek az a feladata, hogy a Napból kiáradó életáramlatokat átalakítsa, alkalmassá tegye a sűrűbb részek használatára. A Nap a mi naprendszerünkben a mágneses, elektromos és életerők óriási tartalya, és bőséggel árasztja magából ezeket az életadó energiákat. Ezeket az ásványok és növények, állatok és emberek éterteste fölveszi, és olyan életerővé változtatja át, amelyet az illető lény igényel.¹¹ Az étertest magához szívja azokat, átalakítja és elosztja fizikai megfelelőjében. Megfigyelték, hogy jó egészségi állapotban sokkal több életenergia gyűlik össze, mint amennyit a fizikai test a maga fenntartására igényel, és a kisugárzó felesleget a gyöngébbek át tudják venni, és fel tudják használni. Az un. egészség-aura az éter-testnek az a része, amelyik néhány centiméternyire a test egész felületén túl terjed, és egy gömb sugaraihoz hasonlóan minden irányban sugarakat bocsát ki. Ezek a sugarak lekonyulnak, ha az életerő az egészséges állapot alá süllyed, és a visszanyert erővel ismét fölveszik előbbi sugárjellegűket. Az étertest által áthasonlított életenergia az is, ame-

11 Az így átalakított életerőt „pránának” nevezzük, és ez minden teremtmény életerejévé válik. A prána nem más, mint az univerzális élet egyik elnevezése, amikor egy lény azt magába vonja, és azzal fenntartja különálló életét.

A FIZIKAI VILÁG

lyet a magnetizáló a gyöngék megerősítésére és a betegségek gyógyítására kiáraszt, habár közé gyakran finomabb minőségű áramlatokat is vegyít. Innen ered a magnetizáló életerejének csökkenése, ha munkáját túl hosszú ideig folytatja.

Az ember teste finomabb vagy durvább szövetekből, az anyag szerint, amelyet a fizikai síkból a maga fenntartására kiválaszt. Az anyag minden alosztálya finomabb és durvább anyagot is tartalmaz. Hasonlítsuk össze egy mézárós testét egy kifinomult szellemi munkásával: mindkettő tartalmaz szilárd alkatrészeket, ezek azonban lényegesen különböznek egymástól. Tudjuk továbbá, hogy a durva test finomulhat, a finom viszont eldurvulhat. A test állandóan változik, minden részecskéje egy-egy önálló élet, és a részecskék folyton jönnek-mennek. A magukhoz hasonló jellegű test vonzza őket, az eltérő jellegű taszítja őket. Minden dolog ritmikus rezgésben él, minden a vele harmonizálót keresi, és a diszharmonikustól visszariad. A tiszta test visszataszítja a durva részecskéket, mivel a saját részecskéinek rezgési ritmusa nem egyezik azokkal, a durva test magához vonja azokat, éppen rezgéseik egyezése miatt. Ha a test megváltoztatja rezgési ritmusát, akkor azokat az alkotórészeit, amelyek ezzel az új ritmussal nem egyeznek, egymás után kiteszítja magából, és helyüket új alkotórészekkel tölti be, amelyek rezgéseinek megfelelnek, és amelyeket a külső természetből von magához. A természet minden lehetséges rezgéshez szolgáltat anyagot, amelyből minden test kiválasztja azt, ami neki megfelel.

Ez a kiválasztás az ember korábbi fejlődési fokán a forma monádjának feladata volt, amióta azonban az ember öntudatos lény lett, ő maga az, aki testének összetételét

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

meghatározza. Saját gondolataival adja meg személyének alaphangját, azok hozzák létre a ritmust, amely a leghatalmasabb rugója a fizikai és egyéb testeiben végbemenő változásoknak. Amint tudása gyarapszik, megtanulja, hogyan építse föl testét tisztább táplálékból, és ez által megkönnyíti annak hangolását. Lassanként megtanul a megtisztulás alapelve szerint élni: „Tiszta táplálék, tiszta értelem és állandó emlékezés Istenre”. Az ember, mint a fizikai síkon élő legmagasabbrendű teremtmény, bizonyos tekintetben a Logosz képviselője itt, aki képességei határán belül felelős a rendért, a békéért, a jó vezetésért. Ennek a kötelességének csak úgy tud eleget tenni, ha mindhárom követelménynek megfelel.

A fizikai test, amely tehát a fizikai sík összes alosztályából vett elemekből van összetéve, most már abban a helyzetben van, hogy mindenféle benyomást felfogjon, és rájuk visszahasson. Első érintkezései e síkkal egyszerűek és nyersek, és amikor a testben lévő élet a kívülről jövő ingerekre felel vagy vibrál, vagyis saját molekuláit megfelelő rezgésekbe hozza, a test egész felületén bizonyos tapintásérzés keletkezik, felismerése valaminek, ami vele érintkezésbe került. Amint a speciális érzékszervek a speciális rezgésfajták felvételére kifejlődnek, a testnek, mint egy öntudatos lény jövő eszközének a fizikai síkon, növekszik értéke. Minél több benyomásra tud reagálni, annál hasznosabb, mert csak azok jutnak tudatába, amelyekre felelni tud. Ma még a rezgések milliói lüktetnek a fizikai természetben körülöttünk, és teljességgel ki van zárva, hogy tudomást vegyünk róluk, mivel fizikai eszközünk még képtelen ezeket a rezgéseket fölvenni és válaszolni rájuk. Elképzelhetetlen szépségek, gyönyörű hangok, gyengéd fi-

A FIZIKAI VILÁG

nomságok rezgései kopogtatnak börtönünk kapuin, és illannak észrevétlenül tovább. Még nincs kifejlődve a tökéletes test, amely a természet minden lüktetésére felelhetne, mint az eolhárfa a leglágyabb szellőre.

A test a rezgéseket, amelyeket felfogni képes, a nagyon komplikált idegrendszeréhez tartozó fizikai központokba viszi át. Az éterrezgéseket, amelyek a sűrű fizikai részek minden rezgését követik, az étertest fogja fel hasonló módon, és közvetíti a megfelelő központoknak. A sűrűbb anyag legtöbb rezgése kémiai energiává, hővé, vagy a fizikai energia más fajtájává változik át. Az éterrezgések magnetikus és elektromos hatást váltanak ki, és ezek az asztrális testbe továbbítva, mint később látni fogjuk, az elméhez érkeznek. Ilyen formán érnek a külső világból merített ismeretek a testben trónoló öntudatos lényhez, amint néha nevezni szokták, a Test Urához. Az idők folyamán, amikor ezek az ismeretszerző eszközök még jobban kifejlődnek és gyakorlatra tesznek szert, a tudatos lény a gondolatai számára szállított anyag révén növekedik. Az ember ma még olyan fejletlen, és az étertest sem érte még el a szükséges harmonikus fejlettséget ahhoz, hogy a benyomásokat, amelyeket sűrűbb társától függetlenül felfog, tulajdonosának, az embernek szabályszerűen közvetítse, vagy hogy az agyba belevesse. Ha alkalomadtán sikerül, akkor a tisztánlátás legalsóbb fokával állunk szemben, a fizikai tárgyak éterikus testmásának, valamint olyan dolgoknak meglátásával, amelyeknek az éterikus test a legalsóbb burkolata.

Az ember, amint látni fogjuk, a fizikai, asztrális és mentális eszközökben lakik, és fontos tudnunk, hogy amint fejlődünk, tudatunk legelőször a sűrű fizikai testben ren-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

dezkedik be, és azt szervezi meg. A fizikai síkon éber állapotban a fizikai agy a tudat eszköze, a fejletlen embernél a tudat inkább ebben tevékenykedik, mint a többi eszközben. Ennek képességei csekélyebbek, mint a finomabb eszközöké, lehetőségei azonban nagyobbak, és az ember önmagát „énnek” először fizikai testében ismeri föl, mielőtt másutt megtalálná. Még akkor is, amikor az átlagemberen túlfejlődött, csak annyit tud magából érvényre juttatni, amennyit fizikai szervezete megenged, mert a fizikai síkon a tudat csak annyira tud megnyilatkozni, amennyire azt a fizikai eszköz lehetővé teszi.

A sűrű test és az étertest a földi életben normális állapotban nem választható szét, együtt működnek, mint egyazon hangnem alsó és felső oktávja. Külön-külön is működnek azonban, habár egymással összhangban.

Gyöngé egészségi állapotban vagy ideges izgalmak alkalmával az étertest nagyobbreszt abnormális módon kivonul sűrűbb társából: az utóbbi ilyenkor csak tompán tudatos, vagy egészen öntudatlanná válik, aszerint, hogy az étertest kisebb vagy nagyobb mértékben kapcsolódott-e ki belőle. Az étertest részleges kivonása érzéstelenítő szerekekkel is véghezvihető, úgy, hogy a tudat a sűrű testet nem befolyásolhatja, sem a sűrű test a tudatot, mert az összekötő kapocs köztük megszakadt. Abnormális szervezetű egyéneknél, az ún. médiumoknál könnyen fellép a sűrű és az étertest ilyen eltolódása, és az utóbbi, ha különvált, szolgáltatja a „materializáció” fizikai alapját.

Amikor alváskor a tudat elhagyja éber állapotban használt fizikai hüvelyét, a sűrű és az étertest együtt marad, a fizikai áloméletben azonban bizonyos fokig egymástól függetleneknek mutatkoznak. A sűrű test gépiesen repro-

A FIZIKAI VILÁG

dukálja azokat a benyomásokat, amelyeket az ébrenlét alatt nyert, és a fizikai és éteri agy összefüggéstelen, töredékes képekkel telik meg, a rezgések, mondhatni, egymáshoz verődnek és groteszk kombinációkat eredményeznek. A kívülről jövő rezgések éppen ilyen módon hatnak mindkét agyra, és az olyan kombinációk, amelyek az ébrenlét idején gyakran léptek fel, most az asztrális világból jövő hasonló áramok hatására kelnek tevékenységre. A nap közbeni gondolatok tisztasága vagy tisztátalansága nagymértékben befolyásolja az álomban keletkező képeket, akár önként jelentkeznek, akár külső hatásra.

Az ún. halál alkalmával a kiszabaduló tudat elválasztja az étertestet sűrűbb társától, a földi élet alatt fennállott kötelék elszakad, és a tudat néhány órára az éteri ruhába burkolózik. E ruhában néha megjelenik azoknak, akikkel szorosabb összeköttetésben állt, mint egy felhőszerű alak, tompa öntudattal és szótlanul, a „kísértet”. Látni néha ilyen alakot a sír fölött lebegni, ahol sűrűbb társa nyugszik, idővel azonban lassanként feloszlik.

Amikor az újrászületés ideje elérkezik, az étertest még a sűrű test előtt alakul ki, és a sűrű testnek születés előtti fejlődésében mintául szolgál. Mindkét testről azt lehet mondani, hogy azok követik a korlátozást, amelyen belül a tudatos lény földi élete alatt él és működik. Ennek teljesebb megvilágítása a karmáról szóló IX. fejezetben lesz.

II. FEJEZET

AZ ASZTRÁLIS VILÁG

Az asztrális sík a világegyetemnek a fizikai síkhoz legközelebb álló régiója, ha ugyan a „legközelebb álló” szó ebben az összefüggésben egyáltalán megengedhető. Ezen a síkon az élet tevékenyebb, mint a fizikain, és a forma plasztikusabb. E sík szellem-anyaga finomabb és eleve-nebb, mint a fizikai világ bármelyik alsíkján, mert a fizikai alapatomnak, amely – amint láttuk – a legfinomabb étérből áll, legkülső fala a legdurvább asztrális anyag számtalan kombinációjából képződik.

A „legközelebbi” kifejezés azért alkalmatlan, mert úgy mutatja be a dolgot, mintha a világegyetem síkjai koncentrikus körök volnának, ahol az egyik végződik, ott kezdődne a másik, holott sokkal inkább koncentrikus, egymást átható gömbök, amelyeket nem a távolság, hanem tulajdonságaik különbözősége választ el egymástól. Amint a levegő áthatja a vizet, amint az éter áthatja a szilárd testeket, úgy hatja át az asztrális anyag a fizikait. Az asztrális világ körülöttünk van, alattunk, minden oldalról körülvesz, és áthat minket. Benne élünk és mozgunk, azonban nem látható, nem érinthető, nem hallható, észre nem vehető, mivel a fizikai test börtöne elzár tőle, és a fizikai részecskéket sokkal durvábbak, mintsem az asztrális anyag rezgéseit átvehessék.

AZ ASZTRÁLIS VILÁG

E fejezetben ezt a síkot csak egész általánosságban szemléljük, és a következő fejezetben fogjuk a speciális életfeltételek fejtegetését megtenni, amelyeket az emberi lény a földtől a mennyig¹² vezető útján ezen a síkon talál.

Az asztrális világ szellem-anyaga hasonlóan a fizikai világhoz, szintén hét alosztályra oszlik. Itt is, mint ott, számtalan változat van, amelyek az asztrális sík szilárd, cseppfolyós, gáznemű és éterikusnak nevezhető anyagait képezik. Az anyagi formák azonban, összehasonlítva a földi formákkal, oly ragyogók és áttetszők, hogy ezekért a tulajdonságaikért „asztrálisnak”, azaz a csillagokhoz hasonló fényűnek nevezik őket. Ez az elnevezés, habár megtévesztő, annyira meghonosodott, hogy többé nem változtathatjuk meg.

Az asztrális szellem-anyag alosztályainak nincs speciális elnevezésük, ezért a földi megjelölésekkel kell magunkat kisegítenünk. Elsősorban azzal kell tisztában lennünk, hogy az asztrális tárgyak az asztrális sík anyagából vannak úgy, ahogy a földi tárgyak a fizikai sík anyagából, és hogy az asztrális világ igen hasonlít a földi világhoz, mivel nagyrészt a fizikai tárgyak asztrális másaiból áll. Egy sajátosságuk azonban leköti és megzavarja a gyakorlatlan megfigyelőt: részben az asztrális tárgyak átlátszósága, részben az asztrális látás sajátos természete miatt – mivel a tudatot a finomabb asztrális anyag kevésbé akadályozza, mint a durvább földi anyag. Itt minden átlátszó, a tárgyak túlsó oldala éppúgy látható, mint az innenső, a belseje

12 A mennyországra némely teozófiai írásban a devachan elnevezést alkalmazzák, ami boldog vagy ragyogó állapotot jelent. Kámalokának, a vágyak helyének nevezik az asztrális síkon lévő legbenső élet állapotait.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

éppúgy, mint a külseje. Ezért bizonyos gyakorlat szükséges, mielőtt megtanuljuk a dolgokat kifogástalanul látni. Akinek asztrális látóképessége kifejlődött, azonban hiányzik a gyakorlat, könnyen zűrzavaros benyomásokat nyer, és elképesztő tévedésekbe esik.

Az asztrális világ további meglepő és az első pillanatban megzavaró tulajdonsága a gyorsaság, amellyel az ottani formák alakjukat változtatják, különösen, ha nem állnak kapcsolatban földi képmással.

Az asztrális lények alakjukat a legmeglepőbb gyorsasággal változtatják, mivel az asztrális anyag a gondolatától jövő minden hatás következtében alakot vesz föl, amelyben az élet megfelelő kifejezést keres, és emiatt a formát gyorsan átalakítja. Mikor a forma kifejlődését hozó nagy élethullám leereszkedett az asztrális síkra, és ezen a síkon létrehozta a Harmadik Elemi birodalmat, a monád asztrális anyagkombinációkat vont maga köré. Ezeknek a kombinációknak, amelyeket „elemi esszenciának” nevezünk, azt a sajátos elevenséget és azt a jellemző tulajdonságot kölcsönözte, hogy a gondolatrezgések behatására felelni tudjanak, és azonnal bizonyos alakot öltsenek. Ez az elemi esszencia az asztrális világ minden alsíkján száz meg száz különböző változatban létezik, kb. úgy, mint ha Földünk levegője – amelynek rezgő mozgását nagy hőség alkalmával tényleg meg lehet figyelni – láthatóvá lenne, és folytonos hullámzásban, gyöngyházszerűen váltakozó színekkel mozogna.

Ez az óriási elemi esszencia-tömeg állandóan válaszol a rezgésekre, amelyeket a gondolatok, érzések és vágyak hoznak létre, és minden így támasztott rezgés mozgásra kényszeríti, mint amikor buborékok támadnak a forrás-

AZ ASZTRÁLIS VILÁG

ban lévő vízben. Az így keletkezett formák tartóssága azoknak az impulzusoknak az erejétől függ, amelyeknek létüket köszönhetik, körvonalaik tisztasága a gondolkodás pontosságától, színük pedig a gondolat minőségétől (érzelmes, ájtatos, szenvedélyes) függ.

A bizonytalan, hanyag gondolatok, mint amilyenek többnyire a fejletlen ember gondolatai, az asztrális világba érve az elemi esszenciát határozatlan, felhőszerű formákban gyűjtik maguk köré, és ezek a hasonló természetű más felhőktől vonzottan ide-oda bolyonganak, belekapaszkodva olyan személyek asztrális testébe, akiknek jó vagy rossz magnetizmusa magához vonja őket, és bizonyos idő múlva feloszolva ismét részei lesznek az általános elemi esszencia-atmoszférának. Ameddig elkülönített létet élnek, élő lényeknek tekinthetők, amelyek teste elemi esszenciából áll, életet pedig az őket életrehívó gondolat ad nekik, és ezeket mesterséges elementáloknak vagy gondolatformáknak nevezzük.

A tiszta, tökéletes gondolatoknak sajátos, egészen határozott alakjuk van, éles, tiszta körvonalakkal, és rajzuk végtelenül változatos. A gondolatok által létrehozott rezgések útján képződnek, éppen úgy, amint a fizikai síkon is ismerünk alakzatokat, amelyeket a hangok rezgései hoznak létre. A hangrezgéssel létrehozott formák igen jó analógiát jelentenek a gondolatformákhoz, mert a természet – végtelen változatossága ellenére – az alapelvekben nagyon konzervatív, és birodalmaiban tevékenykedve síkról-síkra ugyanazokat a módszereket ismétli.

Ezeknek a tisztán körvonalazott elementáloknak hosszabb és sokkal tevékenyebb életük van, mint felhőszerű testvérüknek, és ez által sokkal erősebb befolyást gyakorolnak.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

rolnak annak asztrális testére, aki őket magához vonja. Magukhoz hasonló rezgéseket gerjesztenek benne, és így terjednek a gondolatok elméből elmébe anélkül, hogy e kicserélődés földi kifejezési formát találna. Sőt mi több: a gondolatok akárki másra is ráirányíthatók, és hatásuk a küldő akaraterejétől és mentális képességeitől függ.

Az átlagember érzéseivel és vágyaival létrehozott mesterséges elementálok erősebbek és határozottabbak, mint amelyeket gondolataival teremt. Így a haragkitörés határozott alakú, hatalmas vörös villámlást okoz, a hosszasan visszafojtott gyűlölet pedig egy veszélyes elemi alakzatot képez, piros színnel, hegyes, horgas véggel, vagy más veszélyes sajátsággal. A szeretet ellenben, minőségének megfelelően többé-kevésbé szép színű és rajzú alakot hoz létre, a sötétpirostól a pompás, finom rózsaszínig minden árnyalatban, hasonlóan a naplemente vagy a napkelte színeéhez, a védő szeretet pedig felhőket vagy gyöngéden erős képződményeket. Néha az anya szeretetteljes imája védőangyalként lebegi körül gyermekét, és távol tartja tőle a káros befolyást, amelyet talán saját gondolatai magukhoz vonnának.

Jellemző tulajdonsága e mesterséges elementáloknak, hogy amikor az akarat egy határozott személyre irányul, az az ösztön vezeti őket, hogy alkotójuk akaratát keresztülvigyék. A védő elementál körüllebegi tárgyát, minden alkalmat felhasznál, hogy a rosszat távol tartsa, a jót vonzza, nem öntudatosan, hanem a vak ösztön által, mert akkor követi a legkisebb ellenállás vonalát.

Éppen így körüllebegi áldozatát a rosszakaró gondolatokkal telt elementál is, és várja az alkalmat, hogy ártsen. Sem az egyik, sem a másik nem tud azonban hatást kelte-

AZ ASZTRÁLIS VILÁG

ni, hacsak nincs annak asztrális testében, akire irányítva van, valami velük rokon, ami az azonos rezgésekre felel, és így az asztrális lénynek alkalmat tud adni, hogy hozzáta-
padjon. Ha az illető asztrális testben nincs olyan anyag, amely a gondolatformával rokon, akkor az utóbbi a természet törvénye szerint visszapattan célpontjáról, és a hátra-
hagyott magnetikus nyomot követve ugyanazon az úton, amelyen jött, és olyan erővel, amellyel elindították, saját teremtőjére zuhan. Ezért tudunk olyan esetet, amikor például a halálos gyűlölet gondolata, mivel célját nem tudta elérni, saját küldőjét ölte meg, viszont a jó gondolat, amely méltatlant talált, kiküldőjére áldáshozóan ömlött vissza.

Az asztrális világ leghalványabb megértése is erősen ösztönöz a helyes gondolkodásra, és felvilágosít minket a felelősség súlyáról, amely az asztrális világba küldött gondolataink, érzéseink és kívánságaink következtében terhel bennünket. Sajnos, a gondolatok nagy része, amelyekkel az emberek az asztrális világot benépesítik, valóságos ragadozó állatok. De csak tudatlanságból tévelyegnek, és nem tudják, hogy voltaképpen mit tesznek.

A láthatatlan világ fátylát fellebbentő tanok egyik célja, hogy az ember magatartását egészségesebb alapra helyezze, és ésszerűbben megláttassa vele az okokat, amelyeknek a földi világban csak hatásai láthatók. Kevés tanítás olyan fontos erkölcsi hatásaiban, mint éppen a gondolatformák, vagy mesterséges elementálok teremtése és kiküldése. Az ember megtanulja, hogy elméjéhez nem csupán önmagának van köze, hogy gondolatai nem csupán önmagára hatnak, hanem hogy állandóan angyalokat vagy ördögöket küld ki az emberek világába. Ezek létrehozásáért ő a felelős, és működésükért valamikor felelnie is kell. Meg kell

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

tanulnunk e törvényeket, és gondolatainkat ezek szerint kell irányítanunk.

Ha a mesterséges elementálokat nem egyenként, hanem tömegükben tekintjük, nagyon könnyű elképzelni azt az óriási hatást, amit egész nemzetek és fajok érzésvilágában, és így az előítéletek és hajlamok terén létrehoznak. Mindnyájan elementálokkal benépesített atmoszférában növünk fel, amelyek bizonyos eszméket testesítenek meg. Nemzeti előítéletek, nemzeti nézetek minden lehető kérdésről, a gondolkodás és érzelmek nemzeti típusai, mind hatással van ránk születésünktől fogva, sőt már az előtt is. Mindent ezen az atmoszférán keresztül látunk, minden gondolatunk többé-kevésbé megtörik bennünk, és saját asztrális testünk ennek az asztrális környezetnek megfelelően rezeg.

Azért nyilatkozik meg egy hindunak ugyanazon gondolat egészen másképpen, mint egy angolnak, spanyolnak vagy orosznak, és bizonyos képzetek, amelyek az egyiket ösztönszerűleg vonzzák, a másikat éppoly ösztönszerűleg taszítják. Mindnyájunkon uralkodik nemzeti atmoszféránk, vagyis az asztrális világ minket közvetlenül körülvevő része.

Mások nagyjából ugyanazon formába öntött gondolatai hatnak ránk, és bennünk egyező rezgéseket ébresztenek, megerősítik azokat a pontokat, amelyekben a minket körülvevőkkel összhangban vagyunk, és eltörlik a fennálló különbségeket. Ez a folyton tartó hatás asztrális testünk útján ránk nyomja a nemzeti bélyeget, és mentális energiánkhoz vezetékét épít, amelyen át legkönnyebben áramlik. Ezek a folyamatok álomban és ébrenlétben egyaránt ömlenek belénk, és a hatás annál intenzívebb, ha öntudat-

AZ ASZTRÁLIS VILÁG

lanul ér. Mivel a legtöbb ember természete inkább befogadó, mint kezdeményező, a hozzá érkező gondolatokat majdnem gépiesen reprodukálja, és ilyen módon állandóan erősíti a nemzeti atmoszférát.

Amikor valaki az asztrális befolyásokra érzékeny kezd válni, néha megmagyarázhatatlan és látszólag oktalan félelem vesz erőt rajta, és bénító hatalommal lenyűgözi. Küzdhet ellene, amennyit akar, mégis érzi, és haragszik érte. Kevés ember akad, aki ezt a félelmet bizonyos fokig ne tapasztalta volna, félelmet a láthatatlantól, azt az érzést, hogy valaki még jelen van, az érzést, hogy nincs egyedül. Ez részben annak az ellenséges érzésnek tulajdonítható, amely a természet elemi világát az emberi világgal szemben eltölti a sok pusztítás miatt, amelyet az emberiség a fizikai síkon kieszel, és amely visszahat az asztrális síkra. Másrészt a meglévő sok barátságtalan elementálnak tulajdonítható, ami az emberi elme tevékenységének terméke.

Milliószámra támadnak a gyűlölet, féltékenység, bosszú, keserűség, gyanú, elégedetlenség gondolatai, és benépesítik az asztrális világot mesterséges elementálokkal, amelyeknek egész létét ezek az érzések töltik el. A vak gyanakvás minden kívülállóval szemben, a goromba lenézés más vidékek és lakói iránt hozzájárul az asztrális világban levő rossz befolyásokhoz.

Annyi ilyen dolog van körülöttünk, hogy ez az asztrális síkon egy vakon ellenséges hadsereget képez, amire a saját asztrális testünk a félelem érzésével válaszol, amelyet az érzett, de nem értett ellenséges rezgések idéznek elő.

Az asztrális világ a mesterséges elementálokön kívül is sűrűn lakott, még ha el is tekintünk az emberi lényektől,

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

akik fizikai testüket a halál következtében elvesztették. Itt tartózkodnak a természetes elementálok, vagyis a természetszellemek egész serege, amelyek öt csoportra oszlanak: az éter, a tűz, a levegő, a víz és a föld elementáljaira. A négy utolsó csoportot a középkori okkultizmus szalamandrák, szilfek, undinék és gnómok névvel nevezte el. (Bizonyára felesleges megemlíteni, hogy a hetes szám kiegészítéséül van még két más csoport is. Ezek azonban nem érdekelnek, mivel még nem nyilvánultak meg.)

Ezek az igazi elementálok – a föld, víz, levegő és tűz sajátos elemi lényei – a saját elemükkel kapcsolatos tevékenységekkel vannak elfoglalva. Vezetékek, amelyeken át az isteni energiák e különböző területeken tevékenykednek, élő kifejezései a minden dologban tevékeny törvénynek. Minden csoport fölött egy nagy Lény áll, mint egy hatalmas hadsereg vezére¹³, az igazgató és vezető értelem a természet azon területén, amelyet az elementáloknak az ő felügyelete alá helyezett osztálya vezet és éltet.

Így Agni, a tűzisten hatalmas szellemi lény, aki a világ minden síkján a tűz megnyilatkozásaival van megbízva, és az igazgatást a tűzelementálok egész seregével végzi. Ez utóbbiak természetének mélyebb megértése vagy az eljárás ismerete, amellyel az elementálokon uralkodni lehet, érthetővé teszi mindazt, amiről a napi sajtó időről-időre megemlékezik, akár mágikus képességek eredményeként, akár a „szellemek” segítségével jöttek létre, mint a néhai

13 A hinduk dévának vagy istennek nevezik. Íme a tanulmányozó számára a megnyilvánult elemek öt istenének szanszkrit elnevezése: Indra, Ákasha vagy a tér éterének ura, Ágni a tűz ura, Pavana a levegő ura, Varuna a víz ura, Kshiti a föld ura.

AZ ASZTRÁLIS VILÁG

Mr. Home esetében, aki lángoló tűzből nyugodtan kivett ujjaival egy vörösen izzó széndarabot, és bántódás nélkül kezében tudta tartani. A levitáció, vagyis egy nehéz test lebegése a levegőben, a vízenjárás, mind a víz, mind a levegő megfelelő elementáljainak segítségével történik, habár gyakran más eljárást is alkalmaznak.

Mivel ezek az elemek bejutnak az emberi testbe, ahol az illető természete szerint egyik vagy másik túlsúlyban van, minden ember kapcsolatban van ezekkel az elementálokkal, és azok mutatkoznak legbarátságosabbaknak, amely elemből legtöbb van a testében. E körülmény következményeit gyakran megfigyelhetjük, és rendszerint különös „szerencsének” tulajdonítjuk. Így pl. valakinek „szerencsés” keze van a növények ápolásához, tűzgyújtáshoz, földalatti vizek megtalálásához stb. A természet okkult erői állandóan körülöttünk tolonganak, de mi igen lassan vesszük észre őket. A hagyomány gyakran rejt el egy-egy igazságot közmondásban vagy mesében, mi azonban már „kinőttünk” az ilyenfajta „babonából”!

Az asztrális síkon vannak még természetszellemek – kevésbé pontos elnevezéssel „elementálok” – amelyeknek az ásvány, növény, állat és ember formáinak felépítése a feladata. Vannak természetszellemek, amelyek az ásványokat építik föl, amelyek a növényekbe vezetik az éltető energiát, összerakják az állatvilág testét molekuláról molekulára, éppen úgy, mint a fizikai testet, megalkotják az ásványok, növények és állatok asztrális testeit is. Ezek a mesékből ismert tündérek és gnómok, a „kis nép” (a törpék), akik valamennyi nemzet népmondáiban nagy szerepet játszanak, bájos, felelőtlen gyermekei a természetnek, akiket korunk fagyos tudománya a gyerekszobába szám-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

űzött, akiket azonban egy bölcsebb tudomány majd ismét vissza fog helyezni természetes jogaikba. Csak a költők és az okkultisták hisznek ma bennük, a költők lángeszük, intuíciójuk révén, az okkultisták pedig gyakorlott belső érzékükkel szerzett fölismerés alapján. A nagy tömeg mindkettőt kineveti, főképp az okkultistát, ez azonban nem számít, az elkövetkező idők bölcsessége igazolni fogja őket.

Az ásvány-, növény- és állatvilág étertestében az életfolyamok játéka az atomi és molekuláris részecskékre burkolt asztrális anyagot fölébreszti nyugvó állapotából.

Az ásványban igen kis mértékben már vibrálni kezdett. A forma monádjának szervező ereje az asztrális világból anyagot vont magához, amelyet a természetszemlélek laza összetételű tömeggé, az ásvány asztrális testévé építettek ki.

A növényvilágban az asztrális test kissé jobban szervezett és jellemző ismertetőjele, az „érzés” jobban mutatkozik. A jóleső és kellemetlen érzések homályos, határozatlan formái, asztrális testük növekvő tevékenységének eredményei, a legtöbb növénynél megfigyelhetők. Homályosan ki tudják már nyilvánítani a levegő, az eső miatt érzett örömeiket, viszont az ártalmas hatások előtt összehúzódnak. Egyik a világosságot keresi, a másik viszont a sötétséget, felelnek külső behatásokra, alkalmazkodnak a külső feltételekhez, és némelyek már határozott tapintási érzékről tesznek tanúságot.

Az állatvilágban az asztrális test még jobban kifejlődött, és az állatvilág fejlettebb tagjainál már elég határozott szervezetet ér el úgy, hogy a fizikai test halála után az asztrális test bizonyos ideig fennmarad, és az asztrális síkon független életet él.

AZ ASZTRÁLIS VILÁG

Az állati és az emberi asztrális test felépítését végző természetszemléket vágy-elementáloknak, *kámadéóváknak* nevezzük, mivel mindenféle vágytól éltetve folyton az állatok és emberek asztrális testébe építik magukat. Ezek a saját testüknek megfelelő elemi esszenciát használják fel az állati asztrális test felépítéséhez, ami által e testekben az érzetek és az érzések számára központok állnak elő. Ezek a központok is a behatások következtében kezdenek működni, amelyek kívülről a sűrűbb fizikai testet érik, és amelyek a fizikai étertest szervei útján az asztrális testbe jutnak. Az állat örömet vagy fájdalmat csak akkor kezd érezni, amikor ezek az asztrális testet elérik. Ha a kőre ráütünk, nem érez fájdalmat. Sűrű fizikai és éteri molekulái vannak, asztrális teste azonban szervezetlen: az állat azért érez fájdalmat, ha ütjük, mert van asztrális központja az érzések befogadására, és mert a vágy-elementálok saját természetüket beleszötték az övébe.

Mivel az elementáloknak az emberi asztrális test körül végzett munkájában új szempontok jönnek elő, fejezzük be az asztrális világ lakóinak áttekintését, mielőtt e nagyon komplikált asztrális forma tanulmányozásába belefognánk.

Az állatok vágyteste (az asztrális test szanszkrit elnevezése kámarupa: káma – vágy, rupa – forma) vagy asztrális teste az asztrális síkon, amint említettük, független, de rövid léttel rendelkezik, miután sűrű társát a halál megsemmisítette. A civilizált országokban a már fent tárgyalt ellenséges érzületet ezek az állati asztrális testek erősítik, mivel az állatok szervezett leölése a vágóhidakon, és a sport, minden évben millió és millió állati asztrális testet küld az asztrális világba, telve félelemmel, borzalommal és rémülettel az emberek iránt.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Az az aránylag kevés állat, amely nyugalomban, békében halhat meg, valósággal elenyészik a leölt állatok nagy seregében, és az utóbbiak által támasztott indulatfolyam, hatást gyakorolva az emberi és az állati fajra, még jobban eltávolítja őket egymástól. Az egyik oldalon kegyetlenségre való hajlamot, a másikon pedig ösztönszerű ellenszenvet és félelmet gerjeszt.

Ezeket az érzelmeket az utóbbi évtizedekben a kegyetlenül kieszt és „viviszekciónak” nevezett tudományos kínzás már jelentékenyen megerősítette. Ez a kimondhatatlan barbárság a tettesekre való visszahatásaival új borzalmakat vitt az asztrális világba. Az ember és „szegény rokonai” között tátongó szakadékot még jobban kiszélesítette.

Eltekintve az asztrális világnak ezektől a mondhatni „rendes” lakóitól, találunk még alkalmi látogatókat is, akiket munkájuk vezet oda, és akiket nem szabad teljesen figyelmen kívül hagynunk. Ezek közül némelyek a földi világból valók, mások pedig magasabb régiókból származnak.

Az előbbieik között vannak a különböző fokú Beavatottak. Némelyikük a Nagy Fehér Páholyhoz tartozik (e Páholy néhány tagjától ered a Teozófiai Társulat alapítása), a Himalájai vagy Tibeti Testvériség, mások pedig a világ különböző okkult páholyának tagjai, a fehértől a szürkén keresztül a feketéig.¹⁴

14 Azokat az okkultistákat, akik önzetlenek, és magukat teljesen odaadják az isteni akarat keresztülvitelére, „fehéreknek” nevezük, azokat, akik pedig önzők, és az isteni szándék ellen dolgoznak, „feketéknak”. Növekvő önzetlenség, szeretet, odaadás az ismertető-

AZ ASZTRÁLIS VILÁG

Ezek mind fizikai testben élő emberek, akik megtanulták, hogy lehet fizikai hajlékukat önként elhagyni, és asztrális testükben teljes öntudattal tevékenykedni. Közöttük a tudás és erény, jóakarát és rosszakarat, erő és gyöngeség, szelídség és vadság minden fokozata képvisel-teti magát, és található sok fiatal jelölt is, akik még nincse-nek beavatva, akik először tanulják asztrális eszközük használatát, és az ösvény szerint, amelyre rá akarnak lépni, jó vagy rosszindulatú feladataik megvalósításán dolgoz-nak.

Ezeken kívül az asztrális síkon a legkülönbözőbb fejlő-dési fokon álló pszichikus képességű személyeket talá-lunk, akik részben élettal telten, részben álmatagon kó-szálnak ott, mialatt fizikai testük közönséges álomba vagy révületbe (transzba) merült anélkül, hogy valamit sejtene külső környezetéről. Saját gondolataiba burkolózva, mint-egy behúzódva asztrális csigaházába, milliányi asztrális test kering itt, öntudatos lények teste, akiknek fizikai teste épp alszik.

Amint mindjárt látni fogjuk, az öntudat, ha a test al-szik, asztrális testébe húzódik vissza, és átmegy az asztrális világba, mindazonáltal az ottani környezetről mindaddig nincs tudomása, amíg asztrális teste annyira ki nem fejlő-dött, hogy a fizikai testtől függetlenül is tud tevékenyked-ni.

jele az egyiknek, önzés, gyűlölet, durva bitorlás a másiké. A két szél-sőség között áll a harmadik osztály, amelynek jellege vegyes, és még nem lehet tudni, vajon az „Egyetlen Én”, vagy elkülönített önös-ségük által vezetve fognak-e fejlődni. Ez utóbbiakat nevezem „szürkéknek”. Tagjaik lassanként öntudatlanul vagy tudatosan, tiszta megfontolással a két fő csoport egyikébe olvadnak bele.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Alkalmilag megjelenik e síkon egy-egy cséla, az adeptus elfogadott tanítványa is, aki a halál kapuját átlépve majdnem azonnali újraszületését várja Mestere vezetése mellett. Természetesen öntudatának teljesen birtokában van, és éppen úgy tevékenykedik, mint más tanítvány, aki alvó testéből lépett ki. Egy bizonyos fejlődési fokon ugyanis a tanítványoknak megengedik, hogy a halál után gyorsan újra testet öltsenek, és ilyen körülmények között az asztrális síkon várják a kedvező alkalmat az újraszületésre.

Az asztrális síkon olyan emberi lények is léteznek, akik az újraszületés felé a síkon keresztülmenőben vannak. Ezekkel később fogunk foglalkozni. Különben is, az asztrális világ életében ezek nem játszanak szerepet. Múltjuk szenvedélyeivel és érzéki megnyilatkozásaival rokoni viszonyban álló vágy-elementálok veszik körül őket, és segítségükre vannak eljövendő földi életük asztrális testének felépítésében.

Most fordítsuk figyelmünket az emberi asztrális testre, létének e világon folyó periódusa alatt, és vizsgáljuk meg természetét, valamint az asztrális világhoz való viszonyát. Figyeljük meg egy fejletlen ember, egy átlagember és egy spirituálisán fejlett ember asztrális testét.

A fejletlen ember asztrális teste felhőszerű, határozatlan körvonalú, lazán szervezett asztrális szellem-anyagból áll, mind asztrális anyagot, mind elemi esszenciát tartalmaz, ami az asztrális sík összes alosztályaiból származik. Benne azonban az alsóbb osztályok állománya annyira uralkodó, hogy a test szövete sűrű, durva, és az a tulajdonsága, hogy a szenvedélyekkel és a kívánságokkal kapcsolatos minden ingerre felel. Az ilyen anyag rezgésszámától

AZ ASZTRÁLIS VILÁG

előállott színek tompák, szennyesek, komorak, túlnyomóan barna, tompavörös, szennyeszöld színhatások. Az ilyen asztrális testnél nem fordul elő a könnyen és gyorsan változó színjáték. A különböző szenvedélyek nehézkes hullámzasként, vagy ha hevesek, mint villanások mutatkoznak. Így például a nemi szenvedélyek piszkos, karmín-vörös hullámot, a harag vad tüzes-vörös villanást bocsát ki.

Az asztrális test nagyobb, mint a fizikai, és a fejletlen embernél köröskörül mintegy 25-30 centiéternyire túlterjed rajta. Érzékszerveinek központjai határozottan megvannak jelölve, és a külső behatások tevékenységre is indítják azokat. Nyugvó állapotban azonban az életfolyamok – mivel renyhék, és mivel az asztrális testet sem a fizikai, sem a mentális világ nem ösztökéli – álmosan, közönyösen viselkednek.¹⁵ A fejletlen állapotnak mindig jellemző vonása, hogy tevékenységét inkább a külső behatás, mint a belső tudat váltja ki. Ahhoz, hogy a kő mozgásba jöjjön, meg kell taszítanunk, a növény a világosság és a nedvesség hatására mozog, az állat tevékenysége akkor ébred fel, ha megéhezik. A csekély fejlettségű embernek hasonló buzdítás kell. Mielőtt az értelem bizonyos fokú érettségre nem tesz szert, nem tud önmagától tevékenységet kezdeményezni. A magasabb cselekvőképesség központjai a csakrák, amelyekből az asztrális érzék független tevékenysége kiindul, most még alig láthatók. Az ilyen fokon álló ember fejlődése mindenféle heves érzéseket kíván meg, amelyek egyedül képesek természetét felébresz-

15 A tanulmányozó itt fel fogja ismerni a tamaszikus guna előtérbe kerülését, ami a természetben a sötétség és a tehetetlenség.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

teni, és őt cselekvésre bírni. A külvilágból jövő behatások akár gyönyört okoznak, akár fájdalmasak, szükségesek ahhoz, hogy felkeltsék és cselekvésre ösztönözzék. Minél számosabbak és hevesebbek az érzések, minél inkább érez, annál jobban növekedik. Ezen a fokon nem minőségük számít, hanem sokkal inkább mennyiségük és erősségük. Az erkölcsösség kezdetei szenvedélyeiben mutatkoznak meg: feleségéhez, gyermekéhez, vagy barátjához fűződő érzelmeiben valami önzetlenségre buzdító, gyöngye ösztönzés az első lépés a haladás útján, mert asztrális testének finomabb részeit mozgásra ösztönzi, és több megfelelő fajú elemi esszenciát vonz magához. A szenvedélyek, vágyak, kívánságok, kedélyhullámzások e játéka közben az asztrális test állandóan változtatja anyagát. A jók erősítik a test finomabb részeit, kiszorítják a durvább anyagokat, belevonják a finomabbakat, a jó hatású elemi lényeket vonják magukhoz, amelyek a megújítási folyamatot támogatják. A rosszaknak azonban homlokegyenest ellenkező hatásuk van: erősítik a durva részeket, kiűzik a finomabbakat, durvább részeket és olyan elemi lényeket vonnak magukhoz, amelyek az eldurvulást segítik elő. A tárgyalt esetben az ember erkölcsi és értelmi erői még olyan embriónálisak, hogy asztrális teste felépítésében és változásainak előidézésében még édeskevés szerepük van. Inkább a külső körülményektől, mint saját akaratótól függ, mivel, amint már ismertettük, a fejlődés alacsony fokának az az ismertetőjele, hogy az embert inkább a külvilág, és saját fizikai teste ösztönzi tevékenységre, mint belső világa és értelme. Már meglehetősen haladás, ha az ember kezd a saját akarata ösztönzésének, saját energiájának engedelmesked-

AZ ASZTRÁLIS VILÁG

ni, önmaga határoz ahelyett, hogy vágyainak engedelmeskedne, vagyis annak, ami kívülről vonzza vagy taszítja.

Alváskor a tudatot beburkoló asztrális test kivonul a fizikai eszközből, a sűrű és éteri testet a szendergésnek engedi át. Ezen a szinten azonban a tudat az asztrális testben még nem éber, mivel hiányoznak azok az erősebb kapcsolatok, amelyek fizikai testében tartózkodásakor ösztönzik. Az egyedüli, ami az ilyen asztrális testre hatással lehet, a durvább fajú elementálok, amelyek rezgéseket idéznek benne elő: ezeket éteri és fizikai agyára vetítik, és ott állati gyönyörrel telt álmokat hoznak létre. Az asztrális test pontosan a fizikai test fölött lebeg, erős vonzása hozzákapcsolja, úgyhogy nem tud távozni tőle.

Az átlagos erkölcsű és értelmű ember asztrális teste az előbbihez képest roppant nagy haladást mutat. Méretében nagyobb, alkotórészei között nagyobb az egyensúly, és a finomabb anyagok jelenléte az egésznek bizonyos tisztaságot kölcsönöz: az érzésváltozások szép, színes hullámjártékban jutnak kifejezésre. Körvonalai tiszták és határozottak – ellentétben az előbb leírt asztrális test homályos és határozatlan alakjával – és tulajdonosukhoz hasonlóvá válnak. Nyilvánvalóan azon az úton van, hogy a belső ember eszközévé legyen, határozott szervezettel és állandósággal, olyan testté, amely képes és kész arra, hogy önállóan tevékenykedjen, és megvan az a képessége, hogy fizikai társától elválasztva is megállja a helyét. Nagy plaszticitása ellenére van egy normális alakja, és abba állandóan visszatér, ha egy benyomás, amely alakjának változását idézte elő, megszűnik. Állandó tevékenységben, ennél fogva folytonos rezgésben van, és a színhatások végtelen változatát mutatja. A csakrák is tisztán láthatók, ha nincsenek

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

is még mozgásban.¹⁶ A külvilág minden érintésére, amely a fizikai test útján hozzá elér, gyorsan reagál. Befolyásolják mindazok az ösztönzések, amelyeket a benne lakó tudatos lény küld, az emlékezés és a képzelőerő ösztönzi cselekvésre, és alkalmat ad arra, hogy fizikai testét tevékenységre bírja, ahelyett, hogy az ösztönöznék.

Tisztulása ugyanazon az úton halad, mint az előbb tárgyalt esetben, tehát az alsóbbrendű alkotórészek kiűzése útján az által, hogy ellentétes rezgéseket indít, és helyettük finomabb anyag épül be. Az ilyen ember magasabb erkölcsi és értelmi fejlettsége lassanként az egész testet uralma alá hajtja, és ekkor többé nem a külső ingerek fogják ide-oda dobálni, hanem a szerint fog következtetni, megítélni, ellenállni, vagy valaminek helyt adni, amint azt helyesnek tartja. Ha megtanult gondolatán uralkodni, asztrális testét gyorsan tudja kedvező irányban befolyásolni, így annak tökéletesedése lépést tarthat vele. Ahhoz, hogy ezt a hatást elérhesse, éppoly kevésbé szükséges a „modus operandi”, az eljárásmód pontos megértése, mint amennyire nem szükséges a látáshoz, hogy ismerjük a fény törvényeit.

Ez a jobban fejlett asztrális test az alvás idején szintén elhagyja fizikai burkát, de nem marad a közelében, mint az előbbi esetben. Kószál az asztrális világban, ide-oda hajtják az asztrális folyamatok. A benne lévő tudat pedig az asztrális test mozgását, ha még nem is képes egyedül irányítani, de ébren van, és elfoglalja saját mentális képeinek és mentális tevékenységének élvezete. Közben pedig

16 Itt a tanulmányozó a radzsasztikus guna túlsúlyba kerülését fogja észlelni, ami a természetben lévő aktivitás minősége.

AZ ASZTRÁLIS VILÁG

asztrális burka közvetítésével benyomásokat fog fel, és azokat asztrális képekké tudja alakítani. Ezen a módon az ember a testétől távol töltött idő alatt képes tudásra szert tenni, és ezt a tudást később, mint élénk álmot vagy látomást agyának át tudja adni, vagy pedig anélkül, hogy emlékezne rá, az agyi öntudatba átszivárog.

A spirituálisan fejlett ember asztrális teste az asztrális anyag minden alosztályának legfinomabb részecskéiből áll, és a magasabbrendűek fordulnak elő benne leginkább. Színjátékának fénye és szépsége csodálatos. A finomodott értelem által támasztott impulzusok következtében olyan színek állnak elő, amelyek a Földön ismeretlenek. A „tüzes kerek”, a csakrák itt oly módon mutatkoznak, hogy elnevezésüket valóban megérdemlik: örvénylő forgásuk a magasabb érzékek tevékenységét jelzi. Az ilyen test a szó legteljesebb értelmében a tudat eszköze, mert fejlődésének folyamain minden érzéke kifejlődött, és tulajdonosának állandó uralma alatt áll. Amikor az ilyen ember elhagyja fizikai testét, a tudat nem szenved megszakítást, csupán nehéz burkolatát rázza le, és terhétől megszabadulva találja magát. E miatt az asztrális szférában hallatlan gyorsasággal képes bárhová elmenni és nincs többé a szűk földi körülményekhez kötve. Asztrális teste minden akarat-impulzusra felel, gondolatait tükrözi és engedelmeskedik nekik. Az alkalmak, amelyeknél fogva az emberiségnek szolgálhat, így szerfölött megsokszorozódnak számára, erőit erények és jóakarat vezeti. A durvább részecskék hiánya képtelenné teszi testét arra, hogy a vágy alacsonyabb rendű tárgyai megkísérthessék, és azok el is fordulnak tőle, mert már vonzerejükön felül áll. Asztrális teste csupán a magasabb érzelmekre fogékony, szeretete odaadássá válto-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

zott, energiáját a türelem megszelídítette. Csöndes, nyugodt, vidám és erős, a nyugtalanság minden nyoma nélkül: az ilyen embert „minden sziddhi kész szolgálni”¹⁷.

Az asztrális test a híd a szakadék fölött, amely a tudatot a fizikai agytól elválasztja. Az impulzusok, amelyeket az érzékszervek fölvesznek, és a sűrű és éteri centrumoknak átadnak, onnan a megfelelő asztrális központokba kerülnek át. Ott az elemi esszencia hatására érzésekké változnak, és a belső emberben, mint a tudat tárgyai jelentkeznek, mert az asztrális rezgések a mentális test anyagában megfelelő rezgéseket hoznak létre. A szellem-anyag finomságának e fokozatossága révén jutnak el a földi dolgok nehézkes hatásai a tudathoz, és éppen így, csak fordított úton jutnak a gondolat által előhívott rezgések a fizikai agyba, és ott a mentálisnak megfelelő fizikai rezgéseket hozzák létre. Ez a szabályszerű, normális út, amelyen át a tudat kívülről benyomásokat vesz föl, és kifelé benyomásokat küld. A rezgéseknek ez az állandó ki és befelé áramlása sietteti főként az asztrális test fejlődését. Ez a folyamat kívülről és belülről hat rá, előmozdítja rendeződését és általános növekedését. Gyarapszik kerülete, szövete finomabb, körvonalai élesebbek lesznek, és belső szervezettége előrehalad. Így gyakorolva a tudatnak való engedelmességet, lassanként képes lesz arra, hogy önálló szervként szolgálja azt, és az asztrális világból közvetlenül átvett rezgéseket értelmesen átadja neki. Bizonyára már a legtöbb olvasónak van némi saját tapasztalata azokról a benyomásokról, amelyek kívülről jutnak tudatába anélkül,

17 Itt a szattvikus guna, a természetben lévő üdvösség és tisztaság minősége van túlsúlyban. A sziddhi a fizikain túli képességek.

AZ ASZTRÁLIS VILÁG

hogy eredetüket valamely fizikai behatásnak köszönhetné, és amelyet valamilyen külső esemény csakhamar igazol. Ezek igen gyakran olyan benyomások, amelyeket az asztrális test közvetlenül fog fel, és továbbít a tudathoz és ezek a benyomások, az úgynevezett „előérzetek” gyorsan, pontosan igazolódnak. Amikor az ember magasabb fejlődési fokot ért el, ami a körülmények szerint igen különböző lehet, kapcsolat képződik a fizikai és az asztrális, valamint az asztrális és a mentális világ között, és így a tudat az egyik állapotból a másikba emlékezetét megtartva mehet át. Az emlékezés nem szakad meg, mint a közönséges embernél, akinél az átmenet az egyik síkból a másikba mindig bizonyos ideig tartó öntudatlansággal jár. Az ilyen ember képes asztrális érzékeit szabadon használni, mialatt tudata a fizikai testben működik, úgy hogy az ismeretszerzés e bő forrása éber öntudatának részévé válik. Olyan dolgok, amelyek eddig hittételek voltak csupán, most tudott dolgokká lesznek, és abba a helyzetbe jut, hogy a láthatatlan világ alsóbb régióira vonatkozó teozófiai tanítások tartalmi valóságát személyesen próbára teheti.

Ha széttaglaljuk az embert „princípiumaira”, vagyis az élet megnyilatkozásainak különféle módjaira, azt mondhatjuk, hogy a négy alsóbb princípium az asztrális és a fizikai síkon tevékenykedik. A negyedik princípium a káma, a vágy és ez az asztrális testben megnyilatkozó és attól meghatározott élet. Jellemző tulajdonsága az érzés, ami csenevész alakjában érzet, bonyolultabb alakjában érzelem vagy valamely fokozat a kettő között. Ezek összessége

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

a vágy, amit vonzanak vagy taszítanak a tárgyak aszerint, hogy a személyes ének gyönyört vagy szenvedést okoznak. A harmadik princípium a prána, a fizikai szervek fenntartására gyűjtött életerő. A második az éterikus test-más, röviden étertest, az első a sűrű vagy közönséges fizikai test. Az utóbbi három a fizikai síkon működik.

H.P. Blavatsky későbbi osztályozásában mind a pránát, mind a sűrű fizikai testet kizárta a princípiumok sorából, és a pránát az Egyetemes Életnek, a fizikai testet pedig csupán éteri társa kiegészítő részének fogta fel, amely éteri alakmásába épített, állandóan változó anyagokból áll. Ha ezt a felfogást magunkévá tesszük, nagyszabású filozófiai áttekintést nyerünk az Egyetlen Életről, az Egyetlen Énről, ami mint ember nyilatkozik meg, és változó, múltó különbözőségeiben jelentkezik. Az utóbbiak feltételeit a testek szabják meg. Ő maga a középpontban mindig ugyanaz marad, és csak kívülről szemlélve mutat különböző képet egyik vagy másik teste anyagának minősége szerint. A fizikai testben ez a prána az energiafejlesztő, ellenőrzést gyakorló és fenntartó; az asztrális testben, mint káma ér-zékel örömet és szenvedést. Még más oldalról is meg fogjuk ismerni, ha a magasabb világokba érünk. Az alap-gondolat azonban végig ugyanaz marad, és ez a teozófia második alapgondolata, amit ha egyszer jól megértettük, vezérfonalul szolgál ebben a roppant bonyolult világban.

III. FEJEZET

A KÁMALOKA

A kámaloka, szó szerint: a vágy helye, lakóhelye, amint már jeleztük, az asztrális sík része. Nem valami külön hely, hanem az odatartozó lények tudatának állapota különíti el attól.¹⁸ E lények az emberi lények, akik fizikai testüket a halál folytán elvesztették, és bizonyos tisztulási folyamatoknak kell alávetniük magukat, mielőtt a boldog és békeséges életbe mennének át, amely a tulajdonképpeni embernek, az emberi léleknek osztályrészül jut.¹⁹

Ez a régió képviseli és foglalja magába azt az állapotot, amelyet a pokolnak, purgatóriumnak vagy várakozási állapotnak szoktak nevezni, és amelyeknek egyikéről vagy másikáról valamennyi vallás azt tanítja, hogy az az ember ideiglenes lakóhelye arra az időre, mikor testét elhagyta, de még nem mehetett be a mennyországba. Nem az örök

18 A hinduk ezt az állapotot pretalokának, vagyis a preták lakóhelyének nevezik. A preta olyan emberi lény, aki fizikai testét elvesztette, azonban még állati természetének súlyával van megterhelve. Ezt nem viheti magával, és emiatt addig be van börtönözve, amíg ezt a burkot el nem veszi, amíg az fel nem oszlik.

19 A lélek, az emberi értelem a kapocs az emberben lévő isteni szellem és az alsóbb személyiség között. Ez az „Egő”, az egyéniség, az Én, amely a fejlődés folyamán kibontakozik. Teozófiai kifejezéssel élve, ez a „manasz” a Gondolkodó: ennek energiája az értelem, ami az emberi agy korlátain belül munkálkodik.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

szenvedés helye, nem az örök pokol, amelyben egyes vakbuzgók még mindig hisznek. Ezek csak a tudatlanság, gyűlölet és félelem lidércnyomásos álmokképei. Megvan azonban benne a szenvedés ideiglenes és tisztító jelleget adó lehetőségei, ezek viszont csupán az ember életében elindított okok okozatai. Éppoly természetesen és kikerülhetetlenek, mint bármely más okozat, amelyet e világban rossz cselekedeteinkkel létrehozunk, mert a törvény világában élünk, és minden vétésnek a megfelelő aratást kell hoznia. A halál az ember erkölcsi és értelmi természetét nem változtatja meg, és az egyik világból a másikba való átmenettel járó állapotváltozás csupán a fizikai test elvesztésében áll, egyebekben az embert érintetlenül hagyja.

A kámaloka állapota az asztrális világ minden alsíkján megvan, úgyhogy hét régióról beszélhetünk, és a legalsóktól kezdve fölfelé haladva első, második, harmadik stb. alsíknak nevezhetjük azokat.²⁰ Már láttuk, hogy az asztrális sík minden alsíkja anyagokkal járul hozzá az asztrális test összetételéhez, és ezeknek a részeknek egészen sajátos elrendezése választja el az egyik régióban tartózkodót a másikban lévőttől, noha az ugyanazon régióban lévőek tudnak egymással érintkezni. Ezek a régiók, mivel mindegyik megfelel egy-egy asztrális alsíknak, sűrűségük révén különböznek, és a kámalokában lévő lény külső formájának sűrűsége határozza meg a régiót, amelyre korlátozva van. Az anyagnak ez a különbsége akadályozza meg az átmenetet az egyik régióból a másikba. Az egyik régió lakói

20 Ezeket a tartományokat gyakran más módon számozzák: az első a legfelső és a hetedik a legalsó. Mindegy, melyik végéről számozzuk – a szerző az alulról felfelé számozást használja, a síkoknak és alapelveknek megfelelően.

KÁMALOKA

éppoly kevésbé tudnak a másikéval érintkezésbe lépni, mint ahogy a tenger mélyén lakó hal sem tudja gondolatait a sással kicserélni. Ami az egyiknek életeleme, abban a másik elpusztul.

Ha a fizikai test meghal, az asztrális test a pránával és a többi princípiummal együtt – vagyis az egész ember a sűrű test kivételével – kihúzódik abból a „hús tabernákulumból”, ahogy valaki a külső testet igen találóan elnevezte. A kifelé irányuló életenergiák visszavonulnak, a prána összegyűjti azokat, és elvonulásuk abban az eltompulásban nyilvánul meg, amely a fizikai érzékszerveket meglepi. Azok még megvannak, sértetlenek, fizikailag érintetlenek, készen a szokott működésre. A belső uralkodó azonban, aki általunk látott, hallott, érzett, szagolt és ízelt, indulófélben van. Számára ezek a szervek már csupán anyag-halmazok, amelyek élnek ugyan, de érzékelési képességük hiányzik. Lassan eltávozik a test ura, beburkolózik lilászürke étertestébe, és teljesen elmerül elmúlt élete panorámájának szemléletében, amely a halál órájában előtte kibontakozik. E képekben életének minden eseménye, kicsiny és nagy teljes részletességgel bent foglaltatik, látja sikereit vagy sikertelenségeit, nagyravágásának, törekvéseinek győzelmeit, balfogásait, szeretetét, gyűlöletét: egész életének fő iránya világosan megmutatkozik. Életének vezető gondolata előtérbe lép, hogy a lélekbe mélyen bevésődjék, és ezzel kijelöli a régiót is, amelyben a halál utáni életének legnagyobb részét tölteni fogja. Ünneplés pillanat az valóban, amelyben az ember szemtől-szemben áll életével és múltja ajkáról hallja meghirdetni jövőjét. Egy rövid pillanatig látja önmagát úgy, amilyen: megérti életének célját, és megismeri, hogy a törvény erős,

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

igazságos és jó. Ekkor kettészakad a fizikai és az étertest közötti magnetikus kötelék, a földi élet idejére összekötött társak elválnak, és az ember, különösebb esetektől eltekintve, békés öntudatlanságba süllyed.

Nyugalom és áhítat töltse el tehát azokat, akik egy haldokló köré gyülekeznek, hogy ünnepélyes csend uralkodjon, amíg a távozó múltjára visszpillant. Heves sírás, hangos jajveszékelés csak megtörheti és sértheti a lélek összpontosított figyelmét. Önzés és tolakodás a személyes veszteség fölötti jajgatással megtörni a csendet, ami a haldoklónak segítségére és enyhítésére szolgál. A vallás igen bölcsen imát ír elő a haldoklóért, mivel az segít megőrizni a nyugalmat, önzetlen segítő kívánságokat éleszt, szerető gondolatokat, amelyek oltalmazzák és védik.

Néhány órával, rendszerint harminchat óránál nem többel a halál beállta után éteri testéből is kivonul az ember, hátrahagyva az öntudatlan éteri holttestet, amely sűrű társa mellett marad, és annak sorsában osztozik.

Ha a sűrű testet eltemetik, az étertest egy ideig a sír fölött lebeg, aztán lassan feloszlik. Azokat a kellemetlen érzéseket, amelyek a temetőben az embert gyakran meglepik, főképpen az ott oszladozó étertestek okozzák. Ha azonban a sűrű testet elégetik, éteri társa igen gyorsan feloszlik, mivel régi fészket, fizikai vonzópontját elvesztette. Ez is egy ok a sok között, amelyek amellettszólnak, hogy a holttestet inkább elégetés, mint elföldelés útján távolítsuk el.

Az embernek étertestéből való kivonulását a prána elvonulása követi, ami az általános élet óriási tartályába tér vissza, mialatt a kámalokába való átmenetre immár kész ember asztrális teste bizonyos átrendezésen megy át. Ez a

KÁMALOKA

tisztulási folyamatra készíti őt elő, amely a tulajdonképpeni ember megszabadulásához szükséges. Az asztrális testben a földi élet folyamán a különböző fajtájú asztrális anyag összekeveredik, mint a fizikai testben a szilárd, cseppfolyós, gáznemű és éteri anyagok. A halál után az asztrális test elrendezésében beálló változás abban áll, hogy ezek az anyagok sűrűségük különböző fokának megfelelően koncentrikus rétegekké rendeződnek úgy, hogy a finomabbak belülre, a durvábbak kívülre kerülnek, és minden réteg olyan anyagból képződik, amely az asztrálisnak csak egy alsíkjából ered. Ilyen módon az asztrális test hét egymáson lévő rétegből áll, és asztrális anyagból lévő hétrétű burokká lesz, amelybe az ember, mint találóan mondhatjuk, be van börtönözve. Csupán e héjak széttörése után válik szabaddá. Világosan kitűnik ebből, milyen roppant fontos, hogy az asztrális test még a földi életben megtisztuljon. Az ember ugyanis a kámaloka összes síkjain addig tartózkodik, amíg az a réteg, amelynek anyaga az illető síkhoz tartozik, annyira fel nem oszlik, hogy a legközelebbi régióba való átmenet lehetséges lesz. Az, hogy az illető régióban öntudatra ébred-e, vagy pedig öntudatlanul, rózsás álomba merülten halad-e át rajta, csupán annyi ideig visszatartva, amennyit a szétbomlás mechanikus folyamata megkíván, attól függ, milyen mértékben működött tudata életében az illető alsík anyagában.

A szellemileg haladott ember, aki asztrális testét annyira finomította, hogy alkotórészei az asztrális sík minden alsíkjának csak legfinomabb részeiből vannak, gyorsan átvonul a kámalokán, asztrális teste nagyon gyorsan feloszlik, ő maga pedig a fejlődés fokának megfelelő régiókba emelkedik.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

A kevésbé fejlett ember, ha élete tiszta és mértékletes volt, és a földi dolgokhoz csak kismértékben ragaszkodott, kissé mérsékeltbb szárnyalással fog a kámalokán áthaladni, békés álomba merülten és környezetéről mit sem tudva, mialatt mentális teste a különböző asztrális héjakat egymás után leveti, és csak akkor ébred fel, ha égi helyét eléri. Más, még kevésbé fejlett emberek, az alsóbb régiókon átkelve már felébrednek, és azon az alsíkon ébrednek öntudatra, amelyik leginkább összefügg tudatuk működésével földi életükben. Itt ugyanis a megszokott behatásoktól ébrednek fel, habár ezek a hatások most, a fizikai test segítségével nélkül, egyedül asztrális testük közvetítésével érik őket. Végül azok, akik életüket állati szenvedélyek között töltötték el, a nekik megfelelő régiókban ébrednek fel, és mindenki a szó szoros értelmében „a maga helyére kerül”.

Az olyan ember helyzete, aki valamely szerencsétlenség, öngyilkosság, gyilkosság, vagy más formában fellépő hirtelen halál következtében vesztette el életét, természetesen különbözik a megszokott esetektől, amikor betegség vagy magas életkor folytán szűnik meg az életerő. A fizikai életből hirtelen kiszakított ember, ha tiszta és a lelkiekre irányított volt, különös védelemben részesül, és idejét életének természetes határáig, mintha az normális feltételek szerint folyt volna le, szelíd álomban tölti. Más esetekben azonban öntudatánál marad, sokszor elmúlt élete legutolsó eseményének szemléletébe merül, nem is veszi észre, hogy fizikai testét elvesztette, és abban a régióban marad, amelyik asztrális teste legkülső rétegének megfelel. Normális kámalokai élete csak akkor kezdődik, ha természetes földi életének ideje betelik, és addig mind asztrális

KÁMALOKA

környezetét, mind a fizikait igen elevenen látja. Egy kivégzett gyilkosról H.P. Blavatskynak egyik tanítója azt mondta, hogy a kámalokában újra meg újra átélte a gyilkosság és az utána következő események történetét. Ördögi tettét állandóan megismételte, elfogatásának és kivégzésének rémületét újra meg újra átélte. Az öngyilkos automatikusan ismét átéli a félelem és kétségbeesés érzéseit, amelyek öngyilkosságát megelőzték, és borzalmas macacssággal ismétli tettét, és a halálküzdelmet. Egy aszszony, aki vad rémületében, lángok között vesztette el életét, kétségbeesetten erőlködve, hogy megszabaduljon, olyan izgatott állapotban került át, hogy még öt nap múlva is kétségbeesetten küszködött, abban a hiedelemben, hogy még mindig a lángok között van, és vadul visszautasított minden fáradozást hogy megnyugtassák. Egy másik nő viszont, aki egy vihar alkalmával gyermekével ölében, szívében szeretettel és békével lelte halálát a zúgó hullámokban, a túlsó oldalon békésen aludt, boldog és eleven látomásokba merülve, amelyekben férjét és gyermekeit látta maga előtt.

A közönségesebb esetekben a szerencsétlenség által okozott halál mindig hátrányos, és oka valamely komolyabb vétség, amit azonban nem szükségképpen a jelen életben követtünk el. (lásd IX. fejezet, Karma.) A teljes öntudat a kámaloka alsóbb, a Földhöz közeli régiójában sok kellemetlenséggel és veszéllyel jár. Az emberen akkor még azok a tervek és érdekek uralkodnak, amelyek földi életét betöltötték, és a velük kapcsolatos dolgokat és embereket világosan látja. Sóvárgása ellenállhatatlanul úzi, hogy befolyásolja azokat a dolgokat, amelyekhez szenvedélyei és érzései még mindig tapadnak, és ekképp a föld-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

höz kötött marad, tevékenységének szokott szerveit azonban elvesztette. Megnyugvást csak akkor remélhet, ha elszántan hátat fordít a földnek, és szellemét magasabb dolgokra irányítja. Aránylag kevesen elég erősek ehhez az erőfeszítéshez, még az asztrális síkon működők állandóan rendelkezésükre álló segítségével sem, pedig ezeknek a feladata éppen abban áll, hogy vezessék és támogassák azokat, akik elhagyták ezt a világot.²¹

Az ilyen szenvedők, megunva gyámoltalan tehetlenségüket, szenzitív embereknél keresnek menedéket, mert velük összekötetésbe tudnak lépni, és ilyenformán újból földi dolgokba avatkozhatnak. Sokszor megkísérelnek hatalmukba keríteni egy megfelelő médiumot, és így másnak a testét saját céljukra használva sok új felelősséggel terhelik meg jövőjüket. Nem minden okkult ok nélkül imádkoznak tehát az angol papok: *„Órizz meg minket, Urunk, a háborútól, a gyilkosságtól és a hirtelen haláltól!”*

Figyeljük meg most egymás után a kámaloka részeit, hogy képet alkothassunk magunknak ezen átmeneti hely körülményeiről, amelyeket az ember földi életében tanúsított vágyaival teremt magának. Ne feledjük el, hogy az asztrális burok életereje, vagyis az illető egyén burokba való bebörtönzésének tartama azoknak az energiáknak a mennyiségétől függ, amelyek földi élete alatt az illető anyagban működtek. Ha a legalsóbb rendű szenvedélyeknek adta át magát, akkor durva anyagának tartós élete, és aránylag nagy tömege lesz. Ez az elv uralkodik a kámaloka

21 Ezek egyes nagy Tanítók tanítványai, akik az emberiséget vezetik és segítik. Különleges feladatuk az ilyen segítségre szoruló lelkek támogatása.

KÁMALOKA

minden régiójában, úgyhogy az ember még földi életében meglehetősen pontosan meg tudja ítélni a jövőt, amely közvetlenül a túlsó oldalon vár rá.

Első, vagyis legalsó osztálya az az állapot, amelyik sok hindu és buddhista iratban „pokol” néven van különbözőképpen leírva. Mindenekelőtt tisztában kell lennünk az-
zal, hogy az ember ezen állapotok egyikét elérve egyáltalán nem szabadul meg szenvedélyeitől és vágyaitól, amelyek odavitték. Csíráállapotban, jellemének alkotórészeként visszamaradnak, és ha majd újraszületés során a fizikai világba visszatér, érzelmi természete belőlük fog kialakulni. A kámaloka legalsóbb régiójában való tartózkodást annak köszönheti, hogy vágyteste e régióba tartozó anyagból van, és olyan sokáig lesz ott, amíg ennek az anyagnak legnagyobb része le nem válik, és amíg a belőle alakult burok annyira fel nem oszlik, hogy az ember képes a legközelebbi felsőbb régióval érintkezésbe lépni.

Ennek a helynek az atmoszférája hihetetlenül komor, nyomasztó, sivár és szomorú. Mintha csak mindaz a hatás oda gyűlt volna, ami ellensége a jónak, és ennek oka az olyan emberek jelenléte, akiket gonosz szenvedélyeik hoztak e szomorú helyre. Mindaz a vágy és érzés, ami irtózatot tölt el, itt megkapja a megnyilatkozáshoz szükséges anyagot. Az emberi lét legmélyebb szintje ez, ahol a fizikai látás elől elrejtett szörnyűségek meztelenül mutogatják magukat. Visszataszító voltát még megsokszorozza az a körülmény, hogy az asztrális világban a jellemző tulajdonság a külalakban is kifejezésre jut. A rossz szenvedélyekkel telt ember külseje egészen ennek megfelelő. Az állatias kívánságok az asztrális testnek állatias formát kölcsönöznek, és az elvadult emberi léleknek visszataszító állatemberi alakok felelnek meg.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Az asztrális világban senki sem játszhatja a képmutatót, senki sem rejthet érényes látszat fátyola alá ocsmány gondolatokat. Amilyen az ember a valóságban, az itt külső formában is kifejezésre jut: sugárzó szépségben, ha nemes lény, visszataszító rútságban, ha romlott. Ezek után könnyű megérteni, hogy az olyan Tanítók, mint Buddha is, akinek tekintete előtt minden világ feltárul, eleven és félelmetes képekben festik le e pokolbeli állapotokat. A modern olvasónak ezek a képek hihetetlennek látszanak, mivel az emberek elfelejtik, hogy minden lélek, mihelyt egyszer a fizikai világ nehézkes és alakíthatatlan anyagától megszabadult, igazi alakját veszi fel, és pontosan olyan, mint a valóságban. Egy elzüllött, eltompult gonosztevő arcvonásai még itt e földön is igen visszataszító látványt nyújtanak. Várhatunk-e hát egyebet – amikor a könnyen alakuló asztrális anyag bűnös vágyai minden impulzusára alakot ölt, – mint hogy az ilyen embernek ijesztő külseje legyen, és az iszonyat minden változatát mutassa?

Nem kell elfelejteni, hogy a legalsóbb régió népessége az emberiség aljából áll, gyilkosokból, tolvajokból, a bűnösök minden fajtájából, iszákosokból, gonosztevőkből. Akinek itt a környezetéről tudomása van, mind egy-egy brutális bűnnel van terhelve, szándékos és folytonos kegyetlenséggel vagy szennyes vágyakkal van telítve. A jobb emberek közül egyedül az öngyilkosoknak kell bizonyos ideig itt tartózkodniuk, olyanoknak, akik elkövetett bűneik földi büntetése elől öngyilkossággal próbáltak menekülni, de a csere által helyzetüket természetesen csak súlyosbították. Ez azonban nem vonatkozik minden öngyilkosra – ezt jól értsük meg –, mert öngyilkosság sokféle motívumból eredhet, hanem csak azokra, akiket elköve-

KÁMALOKA

tett bűnük ösztönöz, hogy következményeitől szabaduljanak.

E komor környezet és visszataszító társaság kivételével minden itt lévő ember közvetlen teremtője saját nyomorúságának. Az emberek itt szenvedélyeiket változatlanul, testi fátyoluk nélkül, de egyébként meztelen brutalitásukban, természetes szörnyőségükben mutatják. Telve heves, kielégítetlen vágyakkal, bosszútól és gyűlölettől hevítve, a földi kielégítést sóvárogják, amelyet azonban most megakadályoz a szükséges fizikai szervek hiánya. Dühtől lihegve, prédára lesve barangolják be ezt a régiót, elhelyezkednek a föld minden szennyes zuga körül, bordélyházak, pálinkamérések körül, amelyek látogatóit szemérmetlen, tisztességtelen cselekedetekre ösztönzik, lesve az alkalmat, hogy megszállják, és még gonoszabb cselekedetekre bírják őket. Az utálatos atmoszféra, amely ilyen helyeken érezhető, főképpen az ilyen földhözkött asztrális lényekből, piszkos szenvedélyeikből és tisztátalan vágyaikból árad ki.

Támadásuknak különösen a médiumok a tárgyai, kivéve az igen tiszta és nemes jelleműeket. A gyöngébbeket, különösen azokat, akik már amúgy is erősen meggyöngültek azáltal, hogy testüket passzív módon, ideiglenesen más testnélküli léleknek engedték át, e lények birtokukba veszik, és az iszákosság és az örület karjaiba kergetik. Kivégzett gyilkosok, akik dühtől és szenvedélyes, bosszúálló gyűlölettől tajtékzanak, és amint említettük, bűntettüket mindegyre ismétlik, rettenetes következményeit gondolatban újra meg újra maguk előtt látják, a vad gondolatformák atmoszférájával veszik magukat körül. Ha olyan ember vonzza őket magához, aki bosszúálló és erőszakos ter-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

veket sző, terveit megvalósítására ösztönzik. Némelykor megfigyelhetünk egy-egy embert, akit megölt áldozata állandóan üldöz, és tolakodó jelenlététől soha szabadulni nem tud, mert az merev nyakassággal mindig a háta mögött van, bármily buzgón szeretne is tőle megmenekülni. A meggyilkolt emellett – kivéve, ha igen alacsony típusról van szó – öntudatlanságba van burkolva, de ez még csak fokozza az ilyen gépies üldözés iszonyatoságát.

Itt van az élveboncolók pokla is. A kegyetlenség az asztrális anyag legdurvább és legvisszataszítóbb részeit vonja be az asztrális testbe, és az élveboncolók itt megcsonkított áldozataik tömegei közepette élnek, nyöszörgő, reszkető, üvöltő teremtmények között, amelyeket nem az állati lélek, hanem a kínzóik ellen gyűlölettel telt elemi lények éltetnek. Gépies szabályszerűséggel ismétlik legborzasztóbb kísérleteiket, teljes tudatában minden szörnyűségnek. A földi életük alatt beidegződött szokás erre az önkínzásra kényszeríti őket.

Jegyezzük meg jól, mielőtt elhagynánk e szomorú helyet, hogy mindebben nem szabad önkényes, kívülről kiszabott büntetést látnunk, hanem csak elkerülhetetlen következményeit az okoknak, amelyeket minden ott levő ember maga teremtett. Amint már szó volt róla, elmúlt földi életükben alacsonyrendű impulzusokat követtek, és asztrális testükbe olyan anyagot vontak és építettek be, amelyik csupán ezekkel az impulzusokkal tud együtt rezegni. Ez a maga építette test a lélek börtönévé válik, és előbb romba kell dőlnie, mielőtt a lélek szabaddá válhat. Mint ahogy az iszákosnak itt a Földön saját szennyest, visszataszító fizikai testében kell élnie, éppoly elkerülhetetlenül kell ott éppén olyan visszataszító asztrális testét

KÁMALOKA

viselnie. Amilyen a vetés, olyan az aratás. Ez a törvény minden világban érvényes, és nem lehet kikerülni. Az asztrális test ott semmivel sem visszataszítóbb és irtózatossabb, mint amilyennel az ember földi életében fertőzte maga körül az atmoszférát asztrális kisugárzásával. Csak éppen a Földön általában nem ismerjük fel utálatosságát, mivel nincs asztrális látásunk.

Szerencsétlen testvéreinknek e szomorú állapota láttán azzal vigasztalhatjuk magunkat, hogy szenvedéseik mulandók, és a lélek életében sürgősen szükséges leckét nyújtanak. A megvetett természeti törvények félelmes nyomása alatt megtanulják e törvények létezését, és megismerik a nyomorúságot, ami az életben semmibebevésükből származik. A leckék, amiket gyönyörökkel és vágyakkal átítatott földi életükben nem tanultak meg, ott és következő életeikben addig gyözködik őket, amíg a rosszat gyökerestül ki nem tépik, és egy jobb élet színvonalára emelkednek fel. A természet leckéi kemények, idők folyamán azonban mégis jótékonyaknak bizonyulnak, mert meghozzák a léleknek a fejlődést, és elvezetik a halhatatlansághoz.

Menjünk most barátságosabb vidékekre. Az asztrális világ második részét a földi világ hasonmásának foghatjuk fel, mivel minden dolog és igen sok ember asztrális teste főként ennek anyagából van, és ezért a fizikai világgal közelebbi kapcsolata van, mint az asztrális világ egyéb részeinek. A legtöbb ember eltölt e helyen bizonyos időt, többnyire teljesen éber öntudattal. Ezek részben azok, akiknek érdeklődését az élet triviális dolgai foglalták le, akiknek szíve semmiségeken csüngött, másrészt azok, akik az uralmat alsóbb természetüknek engedték át, és haláluk idején még mindig fizikai élvezetekre vágytak. Mivel földi létük-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

nek ez volt a fő iránya, és asztrális testüket főképpen olyan anyagokból alakították ki, amelyek az anyagi rezgésekre feleltek legkönnyebben, e testük most fizikai vonzási pontjaik szomszédságában tartja őket. Nagyobbrészt elégedetlenek, nyugtalanok, békétlenek, és több-kevesebb szenvedésnek vannak kitéve, aszerint, hogy milyen erősek a vágyak, amelyeket nem tudnak kielégíteni. Némelyek ez oknál fogva valóságos fájdalmat éreznek, és ez addig tart, amíg a földi vágyódás teljesen ki nem merül.

Sokan ottani tartózkodásukat szükségtelenül azzal hosszabbítják meg, hogy keresik a földdel való összeköttetést, és újra földi érdekek körébe jutnak, mégpedig médiumok segítségével, akik e célra átengedik fizikai testüket, ezzel pótolva a sajátjuk elvesztését. Ezekről indul ki legtöbbször az a sok gyerekes fecsegés, amit a nyilvános spirítiszta ülések minden látogatója ismer: a pletyka, a zughelyek és szatócsboltok elcsépelet morálja stb. Mindez főként asszonyi eredetű. Minthogy ezek a földhözkött lelkek általában nem tartoznak az okosak közé, közléseik sem nyújtanak érdekesebbet – legalábbis azoknak, akik már meggyőződtek a lélek halál utáni továbbéléséről – mint amelyet társalgásuk nyújtott testi életük alatt, és éppen úgy, mint a földön pozitivitásuk tudatlanságukkal lévén arányos, a maguk szűk világát az egész asztrális világunk igyekeznek feltüntetni.

Ebből a világból próbálják meg némelyek, akik bizonyos gonddal terheltén haltak meg, hogy hátrahagyott szeretteikkel érintkezésbe lépjenek, és rendezzék földi gondjaikat. Ha nem sikerül magukat észrevetetni, vagy kívánságaikat valakivel álmok útján tudatni, akkor sok nyugtalanságot okoznak kopogtatással, vagy más zajjal, amely-

KÁMALOKA

lyel a figyelmet fel akarják hívni magukra, vagy amelyet erőlködésükkel akaratlanul keltenek. Az ilyen esetekben emberbaráti kötelesség, hogy egy-egy arra illetékes az aggodó lélekkel összeköttetésbe lépjen, kívánságát megismerje, és megszabadítsa gyötrődésétől, hogy az ne akadályozza további előmenetelét.

Amíg a lelkek ebben a régióban vannak, figyelmüket igen könnyen lehet a föld felé irányítani akkor is, ha maguktól nem tennék. Ezt a rossz szolgálatot gyakran megteszi nekik hátrahagyott kedveseik szenvedélyes bánata és szeretett jelenlétük utáni vágyódása. Az ilyen sóvárgás által felidézett gondolatformák körülveszik az elhunytat, újra és újra beléütköznek, felébresztik, ha békésen szunynyad, ha pedig már öntudatánál van, gondolatait erőszakosan a föld felé irányítják. A visszamaradtak oktalan bánata, kivált az első esetben, annyira árt eltávozott szeretteiknek, hogy ha tudnák, maguk bánnák leginkább, és meglehet, hogy sokaknál ez a tudás megerősítené a vallási szabályok kötelező erejét, amelyek azt követelik, hogy az isteni törvénynek alá vessék magukat, és elfelejtsenek minden túlzott és lázadó szomorúságot.

A kámaloka harmadik és negyedik régiója csak keveset különbözik a másodiktól, mintegy annak finomabb mása, a negyedik finomabb, mint a harmadik, de mindhárom régió általános jellegzetességei igen hasonlóak. Ott valamivel fejlettebb lelkek vannak, és bár olyan testekbe vannak zárva, amelyeket földi érdekeiknek megfelelő tevékenységükkel teremtettek, figyelmüket nagyobbrészt mégis inkább előre, mint hátra irányítják. Ha valaki nem húzza őket erőszakosan vissza a földi dolgokhoz, minden nagyobb késedelem nélkül továbbjutnak. Mindazonáltal

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

még érzékenyek a földi hatások iránt, és egy jalkiáltás ismét felkelheti a földi dolgok iránt már gyengülő érdeklődésüket. Számos művelt és gondolkodó ember, aki földi életében főképpen világi dolgokkal foglalkozott, éber öntudattal él e régióban és rábírható, hogy médiumok révén érintkezzék a földdel, vagy ami ritkább eset, maga keresi az érintkezést. Közlései természetesen magasabbrendűek, mint a második régióban lévőké, de még nincs bennük semmi, ami révén értékesebbek volnának, mint a fizikai testben élők hasonló közlései. A kámalokából nem jön szellemi megvilágosítás.

A kámaloka ötödik osztályának sok új jellegzetessége van. Különlegesen világító, sugárzó jelenség, roppant vonzó a tompa földi színekhez szokott embernek és igazolja az egész világ „asztrális” vagyis „csillagszerű” elnevezését. Ott vannak az összes anyagi jellegű mennyországok, amelyek az egész földön olyan nagy szerepet játszanak a népies vallásokban: a rézbőrűek boldog vadászterületei, a skandinávok walhallája, a mohamedánok hurikkal telt paradicsoma és a keresztények Új Jeruzsáleme, aranyból való, drágakövekkel kirakott kapuival, az anyagelvű reformátor mindennemű iskolákkal telt mennyországa. Ezek mind megkapják ott a helyüket. Azok, akik kétségbeesetten ragaszkodtak a „betűhöz, amely öl”, ott megtalálják vágyaik és álmaik betű szerinti teljesedését, amelyekről öntudatlanul, a szentírásoknak csupán külső burkolataiból táplálkozó képzelőerejükkel légvárakat építettek. A legvadabb vallásos elképzelések ideiglenes, szertefoszló teljesedésüket találják ott. A betűhívők, akiket saját üdvözülésük önző vágya a lehető leganyagiasabb mennyországba visz, ott meglelik a sajátságos kívánságaiknak

KÁMALOKA

megfelelő, és az elképzelt viszonyokhoz illő otthont. Vallásos beállítottságú és fontoskodó emberbarátok – akik nagyobb részt arra törekedtek, hogy embertársaikra erőszakolják saját, néha helytelen nézeteiket, ahelyett, hogy önzetlenül működtek volna az emberek erényeinek és boldogságának öregbítésén – ott megtalálják a helyet, ahol saját gyönyörűségükre javítóintézeteket, menhelyeket, iskolákat alapíthatnak, és nagy megelégedésükre szolgál, ha egy-egy szolgálatkész médium segítségével – akinek méltóságteljes leereszkedéssel nyújtják kegyeiket – asztrális orrukat még mindig földi dolgokba üthetik. Asztrális templomokat, iskolákat, házakat építenek, reprodukálva azt a materiális mennyországot, amely után áhítoztak. Ha az élesebb tekintet előtt építményük tökéletlen is, sőt meghatóan groteszk látványt nyújt, ők megelégedésüket találják benne. Ugyanazon vallásos irányzathoz tartozó emberek csoportosulnak, és különféle módon együttműködnek. Közösségek képződnek tehát, amelyek egymástól éppen annyira különböznek, mint a földi közösségek. Ha a földhöz közelednek, nagyobb részt hitsorsosaikat, honfitársaikat keresik fel, kétségtelenül a természetes rokonság okából is, de a nyelvbeli korlátok miatt is, amelyek az asztrális világban még fennállnak (kitűnik ez az üzenetekből is, amelyeket alkalmilag spiritiszta körök kapnak). Az e régióban lévő lelkek érdeklődnek a legélénkebben azok iránt a kísérletek iránt, amelyek a földi és a másvilág között kapcsolatot keresnek. Az átlag médiumok „vezető szellemei” nagyobb részt ebből és az utána következő régióból kerülnek ki. Mindamellet általában tisztában vannak vele, hogy a magasabb élet sok lehetősége áll még

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

előttük, és hogy előbb-utóbb olyan világba mennek át, ahonnan már lehetetlen a Földdel érintkezniük.

A kámaloka hatodik régiója hasonlít ugyan az ötödikhez, de sokkal finomabb és főképpen sokkal haladottabb lelkek lakják. Azok ott olyan asztrális testben vannak, amelyben mentális energiájuk, amíg a földön voltak, nagyon erősen működött. Ott tartózkodásuk oka az, hogy életük művészi és szellemi törekvéseiben az önzés, továbbá az a körülmény, hogy tehetségüket – ha mindjárt finomabb és ideálisabb módon is – vágyaik kielégítésének áldozzák fel, nagy szerepet játszott. Környezetük a legjobb, amit a kámalokában egyáltalán találni lehet. Alkotó képzeletük ideiglenes lakóhelyük fénylő anyagából fenséges vidéket, zúgó tengereket, hóval fedett hegycsúcsokat, termékeny síkságokat alakít, olyan vidékeket, amelyek tündéri szépek, még ha a föld legszebb tájaihoz hasonlítjuk is őket. Vallásos rajongókat itt is találunk, de haladottabb fokon ők világosabban látják saját korlátoltságukat, és jobban várják, hogy e szférából kiemelkedjenek és egy magasabbat érjenek el.

A kámaloka hetedik és legmagasabb síkja majdnem teljesen olyan intellektuális férfiakkal és nőkkel van benépesítve, akik földi életükben vagy kimondottan materialisták voltak, vagy pedig annyira beleszerettek a fizikai világban az értelem segítségével történő tudásszerzés módjába, hogy ott is azt folytatják, habár megnövekedett képességekkel. Emlékezzünk Charles Lamb azon elgondolás iránti ellenszenvére, hogy „az égben valamiféle furcsa intuitív módon” szerezen ismereteket kedvelt könyvei helyett. H.P. Blavatsky adatai szerint némely tudós évszázadokig él ott asztrális könyvtárakban, buzgón tanulmányoz

KÁMALOKA

minden könyvet, ami kedvenc tanulmányaival foglalkozik, és sorsával teljesen meg van elégedve. Olyan emberek, akiket erősen foglalkoztat valamely tudományos kutatás, és akik kielégítetlen tudásszomjjal hagyták el fizikai testüket, tanulmányaikat még mindig fáradhatatlan kitartással folytatják, és ragaszkodnak fizikai módszereikhez. Az ilyenek gyakran kételkednek a magasabb lehetőségekben, amelyek számukra nyitva állnak, és visszaborzadnak attól, ami tulajdonképpen nem egyéb, mint egy második halál, az öntudatlanságba süllyedéstől, mielőtt a lélek a magasabb mennyei életre újra megszületik. Politikusok, államférfiak, a tudomány emberei e régióban töltenek bizonyos időt, és csak lassan szabadulnak asztrális testüktől, mert még mindig buzgó és élénk az érdeklődésük az életükben olyan jelentékeny szerepet játszott mozgalmak iránt. Arra törekszenek, hogy megvalósítsák az asztrálison azokat a terveket, amelyekből a halál kiszakította őket.

Egy csekély kisebbség kivételével, amely földi életében soha legkisebb nyomát sem mutatta az önzetlen szeretetnek, a magasabbrendű értelmi törekvésnek, és valamely náluk magasabbrendű dolog felismerésének – mindenki számára előbb-utóbb eljön az idő, amikor az asztrális test béklyóit végleg leveti. A lélek rövid öntudatlanságba süllyed, mint akkor, amikor fizikai testét levetette és aztán mélységes, intenzív boldogságra ébred, amelyről sohasem álmodott, igazi hazájának, a mennyei világnak boldogságára. Bármilyen alantasak és gyűlöletesek lehettek szenvedélyei, bármilyen triviálisak és szennyesek a vágyai, mégis megvolt benne a magasabb természet egy-egy csillanása, egy-egy megtört sugár egy tisztább régióból. Most eljött az aratás ideje, és bármilyen szegényes és kevés is a vetés, illő

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

jutalmát meg kell kapnia. Az ember tovább halad, hogy ezt az égi aratást betakarítsa, gyümölcseit élvezze és feldolgozza.

Az asztrális holttest, amint néha nevezik, az eltávozott lény burka, héja, a két fentebb említett koncentrikus burok töredékeiből áll, és a lélek visszamaradt magnetizmus tartja össze. Ezek a burkok már annyira szétmállottak, hogy csak szétszórt töredékek maradtak vissza. Ezek a töredékek azután a magnetikus vonzás által a még megmaradt héjra tapadnak. Egyik a másik után reprodukálódik erre az állapotra mindaddig, míg végül a legbelső burok is szétmállik. Akkor az ember kiszabadul belőle, és hátrahagyja a maradványokat. A burok most szerteszét bolyong a kámalokában, szokott rezgéseit automatikusan tompán tovább folytatja. Ezáltal visszamaradt magnetizmusát fokozatosan elveszti, mindinkább hanyatlik, míg végül teljesen feloszlik, alkotórészeit az asztrális anyag általános tömegének adva vissza, éppen úgy, mint a fizikai test a magáét a fizikai világnak. Ezt a burkot az asztrális folyamat ide-oda viszik, és mikor szétesése nem haladt még nagyon előre, egy földön lévő lélek magnetizmusára újra éltetheti. Ilyenkor bizonyos tevékenységekre is képes. A magnetizmust úgy szívja fel, mint a szivacs a vizet. Látszólag újra életre kel, és erősebben ismétli a rezgéseket, amelyekhez szokva volt. Gondolatok, amelyek az elköltözött léleknek és visszamaradt barátainak közös gondolatai voltak, gyakran hoznak létre ilyen rezgéseket, és az így életre keltett burok egészen elfogadhatóan játszhatja a megnyilatkozó lény szerepét, azonban asztrális látás nélkül is felismerhető a megszokott gondolatok gépies ismétléséről, az eredetiség teljes hiányáról és arról, hogy semmi nyomát sem

KÁMALOKA

mutatja olyan tudásnak, amit nem a földön szerzett volna meg.

Amint a meggondolatlan, balga hozzátartozók az elköltözött lélek haladását fel tudják tartani, éppen úgy segíthetik is helyesen és okosan irányított befolyásolással. Azért írja elő minden vallás, amely még megőrizte alapítója okkult bölcsességének valamely nyomát, a halottakért való imát. Ezek az imák és a kísérő szertartások többé-kevésbé hasznosak, aszerint, hogy mennyi tudással, szeretettel és akaraterővel vannak telítve. Azon az általános igazságon alapszanak, hogy az egész világ rezgésre van építve, ez változtatja, ez tartja fenn. A kiejtett hangok rezgéseket indítanak meg, ezek az asztrális anyagot formákba rendezik, amelyeket a hangokban foglalt gondolatok éltetnek. Az ilyen gondolatformák, ha a kámalokában lévő lényre irányítjuk őket, az asztrális testhez verődve siettetik feloszlását. Az okkult ismeretek hanyatlásával e szertartások mind többet és többet vesztek erejükből, míg végül segítő erejük nullára csökkent.

De még most is véghez viheti őket néha egy olyan ember, aki érti a dolgát, és akkor kifejtik teljes hatásukat. Mindenki segíthet elköltözöttjén azzal, hogy a szeretet és béke gondolatait küldi hozzá és azt a kívánságot, hogy a kámalokán gyorsan áthaladjon és asztrális béklyóitól megszabaduljon. Senki se hagyja tehát halottait egyedül útjukon, hanem kísérje az ilyen védangyal-gondolatformák szeretetteljes segítségével, amelyek siettetik haladásukat a mentális boldogság felé.

IV. FEJEZET

A MENTÁLIS VILÁG

A mentális világ, amint neve is mutatja, a gondolkodás formájában működő öntudat világa, az értelemé, de nem amikor az agyban, hanem amikor a saját világában tevékenykedik, ahol nem akadályozza a fizikai szellem-anyag. Ez a világ az igazi ember világa.

Az indogermán nyelvek javarésztében az „ember” szó a szanszkrit „man”-ból ered, ez pedig a „gondolkodni” ige szanszkrit töve, úgyhogy az „ember” szó e nyelvekben „gondolkodót” jelent: jellemző ismertetőjele, az értelem után van elnevezve. Az angol „mind” szó nemcsak az értelmi tudatot jelenti, hanem a hatást is, amelyet a tudat rezgései a fizikai agyban gyakorolnak. Most azonban az értelmi tudatot lénynek, egyéniségnek kell elképzelnünk, amelynek életrezgései a gondolatok: és e gondolatok képek, nem pedig szavak.

Ez az individuum, a manasz, vagyis a Gondolkodó²², a mentális világ felsőbb alsíkjainak anyagába öltözött, és

22 Manaszi síknak, vagy mentális szintnek nevezzük magának az elemének a szintjét, hogy megkülönböztessük azon működésétől, amelyet az agyban végez.

A MENTÁLIS VILÁG

ezek feltételei közt működő Én. A fizikai síkon jelenlétét az agyban és a fizikai idegrendszerben előidézett rezgések által nyilvánítja ki. Az agy és az idegrendszer a manasz életének finom rezgéseire hasonló rezgésekkel felelnek, azonban durva anyaguk miatt vibrációit csak igen kis részben és azt is igen tökéletlenül adják vissza.

Amint a tudomány az éterrezgések egész hosszú sorát ismeri, amelyekből a szem mégis csupán egy kis töredéket, a nap színeképét képes látni, mert csak megszabott határon belül tud rezegni, éppen úgy a gondolkodás fizikai eszközei, az agy és az idegrendszer is a mentális rezgések hosszú sorának, amelyeket a Gondolkodó saját világában indít el, csupán kis töredékére képes reagálni. A nagyon fogékony agy azon fokig tud válaszolni, amelyet nagy értelmi erőnek nevezünk, a kivételesen fogékony olyan szintig, amelyet lángésznek nevezünk, a kivételesen nem fogékony agy pedig csupán a gyengeelméjűség szintjéig. Minden ember milliónyi gondolathullámmal ostromolja agyát, az azonban anyagának sűrűsége miatt nem tud válaszolni rájuk, és az ún. mentális képességek az érzékenységgel arányosak. Mielőtt azonban magának a Gondolkodónak tanulmányozásába fognánk, jó lesz, ha előbb megnézzük világát, a mentális síkot.

A mentális világ szomszédos az asztrálissal, és mint az asztrális a fizikaitól, csupán alkotórészeinek finomsága által különbözik attól. Mindazt, amit a fizikai és az asztrális viszonyáról mondtunk, a mentális és az asztrális világról is megismételhetjük. A mentális síkon az élet cselekvőbb, mint az asztrálison, a forma még plasztikusabb. E sík szellem-anyaga életteljesebb és finomabb, mint az asztrális világnak bármely fokozata. Az asztrális anyag végső atom-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

jának burkolata a legdurvább mentális anyag atomcsoportjaiból áll, úgy hogy az asztrális alap-atom felbomlása a legdurvább fajtájú mentális anyagot eredményezné.

E síkon, ilyen körülmények között az életerők működése érthetően sokkal hatékonyabb, mert sokkal kisebb tömeget kell megmozdítaniuk. Ez az anyag állandó mozgásban van, az élet minden rezgésére formát vesz fel, és minden változó mozgáshoz azonnal alkalmazkodik. A mentális anyaghoz képest az asztrális sűrűnek, nehéznek és fénytelennek tetszik, habár az utóbbi a földi anyaggal összehasonlítva tündérien könnyű és ragyogó. Az analógia törvénye mindenütt fennáll, és vezérfonalul szolgál abban az asztrális fölötti régióban is, amely szülőhelyünk és otthonunk, habár mi ezt idegen országba számúzva nem tudjuk, és leírását egy idegen szemével szemléljük.

E síkon is, mint a két előbbin, a szellem-anyagnak hét alosztálya van. Ezek az alosztályok ismét számtalan módon kapcsolódnak, és a mentális világ szilárd, cseppfolyós, gáznemű és éterikus anyagait szolgáltatják. A „szilárd” kifejezés ugyan még a mentális anyag legtömörebb változataira alkalmazva is nevetségesnek látszik, összehasonlítva azonban a többi mentális anyaggal tényleg sűrű, és mivel nincs más elnevezésünk, mint amelyek mai fizikai viszonyainkhoz vannak mérve, jobb híján ezeket kell használnunk. Elég annyit tudnunk, hogy ez a világ is alá van vetve a természeti rend nagy törvényének, a hetes tagozódásnak, és hogy a hét alsík anyagának sűrűsége éppen úgy folyton csökken, mint a fizikai síkon a szilárd, cseppfolyós, gáznemű és éterikus testeké, míg végül a hetedik vagy legmagasabb sík a legfinomabb mentális atomokból áll.

Ezek az alsíkok két csoportra oszlanak, amelyeknek a némileg elégtelen és első pillanatra érthetetlen „formanél-

A MENTÁLIS VILÁG

küli”, illetőleg „formai” (arupa és rupa) elnevezést adták. A négy alsó alsík együtt képezi a „formai” csoportot, a három felső pedig a „formanélkülit”. Ez a beosztás szükséges, mert tényleges, bár nehezen leírható különbséget jelöl. E régiók, amint mindjárt közelebbről is ki fogjuk fejteni, a tudatban az értelem fokozatainak felelnek meg.

A megkülönböztetést legjobban úgy fejezhetjük ki, ha azt mondjuk: a négy alsóbb régióban a tudat rezgései formákat képeznek, vagyis képeket alkotnak és minden gondolat élő alakot ölt. A három felsőbb régióban pedig a tudat, habár természetesen ugyancsak rezgéseket támaszt, azokat mint az élő energia hatalmas folyamait árasztja ki. Ezek a három magasabb régióban még nem vesznek fel határozott alakot, amikor azonban az alsóbb világba áradnak, ott különféle, de egymással valamiképpen mégis összefüggő formákat hoznak létre.

A legjobb analógia, amit ennek megértésére előadhatok, az absztrakt és a konkrét képzeteké. A háromszög absztrakt fogalmának nincs formája, hanem jelent bármilyen síkidomot, amelyet három egyenes határol, és amely szögeinek összege 180 fok. E fogalomból, ami meghatározza a feltételeket, de nem a formát, az alsóbb világban egész sereg legkülönbözőbb fajú háromszöget képezhetünk: derékszögű, egyenlő szárú, egyenlő oldalú, stb. konkrét háromszögeket, minden színben és nagyságban, amelyek azonban az adott feltételeknek mind megfelelnek, pedig mindegyiknek más és más alakja van. Annak, hogy szavakkal világos leírást nem tudunk adni arról, milyen különbözőképpen tevékenykedik a tudat a két síkon, az az oka, hogy a szavak csupán képek, szimbólumok és az alsóbb értelem agybeli működéséhez tartoznak, ezen és

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

csakis ezen alapulnak. Ezzel szemben a formanélküli régió a „tisztá értelmén” alapszik, ami sohasem működik a beszéd szűk korlátai között.

A mentális világ az „Egyetemes Értelmet” tükrözi, a mi kis naprendszerünkben ez a sík felel meg a „Nagy Kozmikus Értelemnek”²³. Magasabb régióiban vannak az őstípusok, amelyek jelenleg a kifejlődés szakaszában vannak, alsóbb régióiban pedig a hozzájuk vezető formák, amelyek az asztrális és a fizikai világban megfelelő módon reprodukálódnak. Anyaguk a gondolati behatásokra összeáll, és minden olyan változatot létre tud hozni, ami gondolattal felépíthető. Mint ahogy vasból ástót, vagy halált osztogató kardot is kovácsolhatunk, úgy lehet a mentális anyagot is olyan gondolatformákká alakítani, amelyek segítenek, vagy olyanokká, amelyek kárt okoznak. A Gondolkodó rezgéseket támasztó élete formálja az anyagot maga körül, és amilyen az akarata, olyan lesz a műve is. Ebben a régióban gondolat és cselekvés, akarat és tett egy és ugyanaz, a szellem-anyag itt engedelmes szolgája az életnek, és minden teremtő mozgáshoz hozzáidomul.

A rezgések, amelyek e világ anyagát gondolatformákká alakítják, sebességükkel (nagy rezgésszámukkal) és finomságukkal csodálatos és állandóan változó színeket hoznak létre, mint a gyöngyház szivárvány színei, leírhatatlan, éteri csillogású színeket, és ezek keresztül-kasul járnak a formákat. Mindegyik forma sokszor olyan színek eleven, örvénylő, finoman világító színharmóniája, ame-

23 Mahat, a Harmadik Logosz, vagy Isteni Teremtő Intelligencia, a hinduk Brahma-ja, az északi buddhisták Man-dzsusri-ja, a Keresztények Szentlelke.

A MENTÁLIS VILÁG

lyek a földön teljesen ismeretlenek. Szavak le nem írhatják azt a csodálatos szépséget és fényt, amelyben ennek az élettől és rezgésektől át meg áthatott finom anyagnak változatai megjelennek. Minden tisztánlátó, aki erről tanúskodik, akár hindu, buddhista vagy keresztény, elragadtatva beszél szépségéről, és beismeri, hogy teljes képtelenség leírni, amit lát. Bármilyen választékos szavak is csak eldurvítanák, lealacsonyítanak.

Az e síkon élő és tevékenykedő teremtmények között a gondolatformák természetesen nagy szerepet játszanak. Hasonlítanak azokhoz, amelyekkel már az asztrális világban találkoztunk, csak éppen sokkal fénylőbb színekben sugárzanak, erősebbek, tartósabbak és teljesebb életet tartalmaznak. A magasabb értelmi képességek rendkívül éles körvonalú formát hoznak létre, amelynek az a hajlandósága, hogy meglepően tökéletes geometriai alakot képezzen a fénylő színek hasonlóképpen meglepő tisztasága mellett. Az emberiség jelenlegi fejlődési fokán azonban érthető, hogy a felhőszerű és szabálytalanul alkotott gondolatok túlsúlyban, mint ahogy a rosszul fejlett értelem is túlsúlyban van. Ritka szépségű, művészi gondolatok is találhatóak itt, és nem csoda, hogy a festők, akik álomszerű vízióikat, eszményüket egy gyorsan tovatűnő pillanatra meglátják, azon emésztik magukat, hogy nem tudják izzó szépségét a szegényes földi színekkel visszaadni.

Ezek a gondolatformák a sík elemi esszenciáiból vannak. Az elemi esszenciát a gondolat rezgései megfelelő formába öntik, a formát maga a gondolat élteti. „Mesterséges elementálok” ezek is, és ugyanúgy állnak elő, mint az asztrális síkon. Mindazt, amit a második fejezetben keletkezésükről és pontosságukról mondtunk, a mentális síkról is

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

megismételhetjük. Mivel azonban erejük és tartósságuk itt, a magasabb világban nagyobb, nagyobb az alkotójuk felelőssége is.

A mentális világ elemi esszenciáját a monádok leszállásuk közben az asztrális világba való belépést közvetlenül megelőző fokon alakítják, és ez a második elemi birodalom, amely a mentális világ négy alsóbb síkján foglal helyet. A három magasabb alsík, a formanélküli foglalja magába az első elemi birodalmat: az elemi esszenciát ott a gondolat világító szikrái színes csillogássá és lobogássá, élő tűzzé élesztik, ahelyett, hogy meghatározott alakokká formálnák. Mintegy itt kapja az első leckét az összetett működésből, de még nem veszi fel a formák határozott korlátozásait.

A mentális világ mindkét részében számtalan lény él, akik legsűrűbb teste a fénylő anyagból és a sík elemi esszenciájából van. Angyalok, akik a természet rendjének folyamatát vezetik, felügyelnek a már előbb említett alsóbb lények seregeire, és különböző hierarchiákban egyesülve az elemek hét urának engedelmeskednek.²⁴ Rengeteg tudású és nagyhatalmú lények ezek, fénylő külsejű, sugárzó, lángoló teremtmények, a színhatások miriádjaitól csillognak, mint a szivárvány, váltakozó égi színekben, felséges parancsoló arccal. A nyugalmas energia és az ellenállhatatlan erő megtestesülései. A nagy keresztény „látnok” leírása jut eszembe, ahogy egy hatalmas angyalról beszél: „Fején szivárványív volt, arca, mint a Nap, lábai tűzoszlo-

24 Ezek a rupa és arupa dévák a hinduknál és a buddhistáknál, az „égiek és földiek urai” a zoroasztriánizmusban, arkangyalok és angyalok a kereszténységben és a mohamedánoknál.

A MENTÁLIS VILÁG

pok”.²⁵ „Hangjuk, mint a vizek zúgása”, mint a szférák zenéjének visszhangja. Ők vezetik a természet rendjét, uralkodnak az asztrális világ elementáljainak nagy seregén, úgy, hogy azok a természeti folyamatokat állhatatos szabályszerűséggel és egyöntetűséggel tartják fenn.

Az alsóbb mentális síkokon több csélát találunk, akik földi köntösüktől ideiglenesen megszabadulva, mentális testükben munkálkodnak.²⁶ Mikor a fizikai test mély álomba merül, a Gondolkodó ki tud belőle húzódni, és így terhétől szabadulva, e magasabb régiókban is működhet. Innen segítheti és buzdíthatja embertársait, minthogy közvetlenül értelmükre tud hatni. Nemes eszméket, gazdag, segítő gondolatokat sugalmazhat nekik, és mindezt sokkal hatásosabban és gyorsabban, mint amikor testükbe vannak zárva. Szükségeiket onnan tisztábban látja, és ezért jobban ki tudja elégíteni. Legnagyobb kiváltsága és öröme, hogy küszködő testvéreit szolgálhatja anélkül, hogy ezek erről valamit tudnának, hogy fogalmuk volna az erős karról, amely terhüket emeli, a lágy hangról, amely fájdalmukban vigasztaló szavakat suttog. Észrevétlenül, ismeretlenül dolgozik a cséla, ellenségét éppoly örömmel szolgálja, mint barátját, és a nagy segítőkötől a magasabb szférákból aláömlő jótékony erők folyamát szétosztja az egyének között. Ott láthatjuk néha a mesterek magasztos alakjait is. Ők azonban nagyobbbrészt a mentális világ „formanélküli” részeinek legmagasabb síkján tartózkodnak. Végül vannak még más nagy lények is, akik alkalmilag va-

25 Jelenések X. 1.

26 Általában májái rúpának vagyis látszat-testnek nevezik, amikor a mentális világban végzendő független működésre van átrendezve.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

lamely jótékony küldetéssel járnak ott, ha az ilyen szintű megnyilvánulást igényel.

A síkon tudatosan működő lények között az érintkezés – akár emberi, akár nem emberi, akár testtel bíró, akár testnélküli – mondhatni azonnali, és valóban a gondolat sebességével megy végbe. Térbeli korlátok itt nincsenek, és minden lélek egyszerűen már azáltal érintkezésbe tud lépni a másikkal, hogy figyelmét rá irányítja. Az érintkezés éppen ezért nemcsak gyors, hanem tökéletes is, ha az illető lények körülbelül egyforma fejlődési fokon állnak. A szó ott nem nehezíti és nem akadályozza a közlést, a gondolat villámszerűen repül a másikhoz: azaz helyesebben már akkor látni a gondolatot, amikor keletkezik. A tényleges korlát a lelkek között a fejlődési fokok különbsége. A kevésbé fejlett lélek a fejlettebből csak annyit tud, amennyire visszahatni képes. A korlátozást ennél fogva csak a magasabbak érzik, a kisebbek mindent megkapnak, amit fel tudnak fogni.

Minél fejlettebb egy lélek, annál pontosabb ismerete van a környezetéről, annál közelebb áll a valósághoz. Nem kell azonban elfelejtenünk, hogy a mentális világban is ott van még az illúzió fátyola, noha sokkal kevesebb és sokkal vékonyabb is, mint az asztrális és a fizikai világban. Minden léleknek megvan a maga mentális atmoszférája és mivel minden benyomás ezen keresztül éri, a benyomások többé-kevésbé eltorzulnak és elszíneződnek. Minél világosabb és tisztább ez az atmoszféra, minél kevésbé színezi a személyiség, annál csekélyebbek az illúziók, amelyek megtéveszthetik.

A mentális világ három legmagasabb alsíkja magának a Gondolkodónak a lakóhelye, aki fejlettségi fokának meg-

A MENTÁLIS VILÁG

felelően lakja egyiket vagy másikat. A nagy többség a legalsó fokon él, különböző fejlődési fokokon. Az értelmileg fejlettek közül aránylag kis számú él a második alsíkon, amelybe – hogy olyan kifejezést használjunk, amelyik inkább a fizikai, mint a mentális síkra alkalmas – a Gondolkodó akkor száll fel, ha e sík finomabb anyaga lesz benne többségben, és így cserét tesz szükségessé. Ez azonban természetesen nem „felemelkedés”, nem helyváltoztatás, hanem csupán az, hogy e finomabb anyag rezgései kezdenek reá hatást gyakorolni, miután már képes őket viszonzni, és maga is abban a helyzetben van, hogy kiküldött erőivel a rendkívül finom részecskéket rezgésbe hozza.

A tanuló barátkozzon meg a gondolattal, hogy a fejlődés létráján való felhágás nem viszi őt az egyik helyről a másikra, hanem abban áll, hogy mindinkább képes benyomásokat felfogni. Minden szféra minden oldalról körülvesz minket, az asztrális, mentális, buddhikus és nirvánikus szféra, és még magasabb világok, a legmagasabb istenség élete is. Ne vesződjünk azzal, hogy keressük őket, mert itt vannak közöttünk, azonban a felfogóképesség hiánya jobban elzárja őket tőlünk, mintha több millió mérföldnyi távolságra lennének.

Nekünk csak arról van tudomásunk, ami hat ránk, ami megfelelő rezgéssel bír. Amint növekszik felfogóképességünk, amint finomabb és finomabb anyagokat vonunk be magunkba, mind finomabb és finomabb világokkal kerülünk kapcsolatba. Ennél fogva az egyik régióból a másikba emelkedés azt jelenti, hogy ruházatunkat egyre finomabb anyagokból szőjük, és ezáltal magasabb világokhoz kapcsolódhatunk. Jelenti továbbá azt is, hogy a ruhákat magára öltő emberben mind istenibb erők ébrednek fel, és bocsátják kifelé finomabb életmegnyilvánulásait.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Elérve ezt a fokot a Gondolkodó teljes tudomással bír a környezetéről, és emlékszik múltjára. Ismeri testeit, amelyek közvetítésével az alacsonyabb világokkal érintkezésbe lép, és képes azokat befolyásolni és irányítani. Látja a közelgő nehézségeket és akadályokat, a múlt hanyag életeinek eredményeit, és igyekszik olyan energiát önteni testeibe, amely által feladatuk elvégzésére jobban fel lesznek fegyverezve. Az alsóbb öntudat a Gondolkodó vezetését gyakran parancsoló, kényszerítő, ellenkezést nem ismerő erőnek érzi, és ez az erő őt egy bizonyos cselekvésre kényszeríti, amelynek okait az asztrális és mentális burok által megzavart látása nem ismeri fel. Olyanok, akik nagy tetteket vittek véghez, alkalmilag elismerték, hogy valami belső, felemelő és kényszerítő erőt éreztek, amely nem engedett nekik más választást, mint ahogy cselekedtek. Ilyenkor az igazi Ember működött, a Gondolkodó, vagyis a belső ember vitte véghez a cselekményt, teste segítségével, amelyek akkor tökéletesen teljesítették kiszabott feladatukat: azt, hogy az egyén eszközei legyenek. A fejlődés folyamán mindenki hozzájut majd ezekhez a magasrendű képességekhez.

A harmadik és legmagasabb fokon, a mentális világ legfelsőbb régiójában tartózkodnak a Mesterek, és a Beavattottak, az ő cseláik Egói, akik testében e régió anyaga túlnyomó. Ebből a finom mentális erőkből álló világból végzi a Mester az emberiségért jótékony munkáját. Az emberek szeme elé magas eszményeket állít, nemes gondolatokat, önfeláldozó törekvéseket ébreszt bennünk, onnan árasztja szét a szellemi és értelmi segítség folyamatát az embereknek.

A MENTÁLIS VILÁG

Az ott fejlesztett erők millió irányban ömlenek szét, és a legnemesebb és legtisztább lelkek a gazdag, segítő befolyásokat készségesen magukba fogadják. Egy felfedezés gondolata villan meg a természet türelmes kutatója agyában, egy új melódia csendül meg a nagy muzsikus fülében. Egy régen húzódó problémára talál feleletet a mélyen gondolkodó filozófus értelme, a remény és szeretet újabb sugara ébred a fáradhatatlan emberbarát szívében. Az emberek mégis azt hiszik, hogy senki sem törődik velük, holott maguk a gyakran használt szófordulatok: „egy gondolatom támadt”, „valami eszembe ötlött”, „hirtelen egy felfedezésre jutottam” – mutatják, hogy a belső Én ismeri az igazságot, még ha a testi szem vak is.

Fordítsuk most figyelmünket a Gondolkodóra és annak köntösére, milyen az a földön élő embernél. A mentális test, amely a tudatot a mentális világ négy alsíkján meghatározza, e négy alsík anyagának keverékéből áll. A Gondolkodó, az egyén, az emberi lélek – keletkezését később írjuk le – ha a testetöltés ideje eljön, először energiájának egy részét rezgésekben sugározza ki. Ezek vonzóerőt gyakorolnak köröskörül, és a saját síkja négy alsíkjából vett, nekik megfelelő anyagba burkolják be.

A rezgésektől függ, milyen fajtájú anyagot vonz magához. A finomabb fajtájúak a gyors rezgéseket követik, és azok hatása alatt öltenek alakot, a durvább fajtájúak a lassabb rezgésekhez vonzódnak. Amint a húr a hangot – vagyis egy bizonyos számú rezgést –, amely egy hasonló tömegű és feszültségű húrból indult ki, azzal rezonálva adja ki, de közben érzéketlen marad a hangok egész tömege iránt, amelyek ebből a szempontból tőle eltérő húrból erednek, ugyanúgy kapcsolódnak a különböző fajtájú anyagok a különböző rezgésekhez. Pontosan a Gondolko-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

dó által kibocsátott rezgéseknek megfelelő lesz a mentális test is, amellyel magát körülveszi. Ez a mentális test az, amit alsóbb értelemnek, alsóbb manasznak nevezünk, mert ez a Gondolkodó, aki a mentális sík alsóbb régióinak anyagába öltözik, és további tevékenységét ez a mentális anyag befolyásolja.

Mindazok az erők, amelyek túl finomak ahhoz, hogy ezt az anyagot mozgásba hozzák, és túl gyorsan rezgők ahhoz, hogy velük együtt rezeghessen, nem tudnak e testen át megnyilatkozni. Ennél fogva a test korlátozza, meghatározza, és kifejeződésében akadályozza a Gondolkodót. Földi életének első börtöne ez, és mialatt erői benne tevékenykednek, saját magasabb világától el van zárva. Figyelme kifelé ható energiáival van elfoglalva, és élete ezekkel együtt mentális testébe folyik. E testet ruhának, eszköznek vagy buroknak kell felfognunk – itt bármelyik kifejezés használható, ha azt a gondolatot képviseli, hogy a Gondolkodó nem maga a mentális test, hanem az, aki a mentális testet létrehozta, és arra használja, hogy magából kifejezésre juttasson annyit, amennyit csak az alsóbb mentális régióban lehetséges.

Nem szabad elfelejteni, hogy a még mindig kifelé áramló energiái az asztrális világ durvább anyagát is magukhoz vonják, és megalkotják asztrális testét. Testben való léte alatt energiái, amelyek a mentális anyag alsóbb fajtáiban jutnak kifejezésre, olyan könnyen alakulnak át lassúbb rezgésekké, amelyekre az asztrális matéria reagál, hogy a két test állandóan együtt rezegve egymással igen szorosan egymásba fonódik. Minél durvább fajtájú a mentális test anyaga, annál belsősegebb ez az egyesülés, úgyhogy a két

A MENTÁLIS VILÁG

testet némelykor egynek fogjuk fel (káma-manasz).²⁷ Ha majd az újraszületés tárgyalásához jutunk, látjuk, hogy ez a tény alapvető jelentőségű.

Az elért fejlődési foktól függ a mentális test típusa, amelyet az ember újratesztelésükor magának alkot. Mint az asztrális testnél tettük, vizsgáljuk meg közelebbről a háromféle embertípus mentális testét: a fejletlen ember, az átlagember, és a szellemileg haladott ember mentális testét.

A fejletlen ember mentális teste alig észrevehető, egy kevés szervezetlen mentális anyag csupán a legalsóbb rendű mentális anyagból. Teljesen az alsóbb testek szeszélyeinek van kitéve, és csupán az asztrális viharok, amelyek az érzékszerveknek a külső világgal való érintkezéséből támadnak, ösztönzik tompa rezgésekre. Ha ezek az asztrális vibrációk nem ösztönzik, majdnem teljesen nyugalmi állapotban van, sőt még rájuk is csak lomhán reagál. Mint-hogy belülről kifelé semmi sem ösztönzi határozott tevékenységre, szüksége van a külvilágból jövő csapásokra, amelyek valami határozott feleletre serkentik. Minél erősebbek az ütések, annál jobb az ember haladásának, mivel minden válaszreagés a mentális test embrionális fejlődését segíti elő. Féktelen élvezet, bosszúság, düh, félelem, ijedt-

27 Tehát a teozófus káma-manasz-ról fog beszélni, amely alatt a vágy-természetet és az abban működő elmét érti, és amely együttes az emberben lévő állati természetet, az viszont az embert befolyásolja. A Védák ismerője a kettőt (káma-manaszt) együtt értelmezi, és a manomaia-koshá-ban működő Én-re gondol. Az európai pszichológus az „érzéseket” az „elme” háromszoros felosztásának egyik részévé teszi, és az érzésekbe mind az érzelmeket, mind az érzéseket belefoglalja.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

ség: ezek az asztrális testet felkavaró szenvedélyek a mentális testben gyenge rezgéseket keltenek. Ezek a mentális öntudatot kezdeti tevékenységre ösztönző rezgések pedig alkalmat adnak neki, hogy a benyomásokhoz, amelyeket kívülről kap, valamit saját magából is hozzáadjon.

Láttuk, hogy a mentális test az asztrális testtel olyan szorosan össze van keverve, hogy egy testként viselkednek. Mindazonáltal az ébredő mentális képességek az asztrális szenvedélyeknek bizonyos erőt és minőséget kölcsönöznek, amelyek, amíg tisztán állati tulajdonságokként léptek fel, még nem voltak nyilvánvalók. A mentális testet ért benyomások tartósabbak, mint amelyeket az asztrális test fog fel, és a mentális test tudatosan ismétli azokat. Itt kezdődik az emlékezet és a fantázia, és az utóbbi akkor kezd formálódni, amikor a külvilágból származó képek a mentális testre hatnak, és annak anyagait saját hasonlatosságukra formálják.

Az érzékeknek a külvilággal való érintkezéséből előálló képek a legdurvább mentális anyagot vonják maguk köré: a tudat ébredező képességei újra alkotják ezeket a képeket, és belőlük készleteket halmoznak fel, amelyek immár belülről elindított cselekedetekre ösztönöznek, abból a vágyból kiindulva, hogy az érzékszervek segítségével ismét megtapasztalja a kellemesnek talált rezgéseket és elkerülje a fájdalmat okozókat.

A mentális test ekkor elkezdi ösztökélni az asztrális testet, és felébreszti benne a vágyakat, amelyek az állatnál mindaddig szunnyadnak, amíg valamely fizikai inger fel nem ébreszti őket. Ezért látjuk a fejletlen embernél az érzékek kielégítésére irányuló folytonos hajsztát, ami az állatoknál nincs meg – a kegyetlenséget, a bujaságot és a szá-

A MENTÁLIS VILÁG

mítást, amelyet az állatok nem ismernek. Az értelem ébredő erői, ha az érzékek kiszolgálóivá lesznek, veszélyesebb és vadabb teremtménnyé teszik az embert, mint akármelyik állat, és a mentális szellem-anyagban rejlő nagyobb és finomabb erők az érzelmi természetnek olyan energiát és hevességet kölcsönöznek, amilyent az állatvilágnál nem találunk.

De éppen a fájdalmak révén, amelyeket okoznak, maguk a kicsapongások helyesbítik magukat, és a leszüremlett tapasztalatok újra hatnak a tudatra, új képeket hívnak elő, amelyeket a képzelőerő feldolgoz. Ezek arra ösztönzik a tudatot, hogy ellenálljon a sok rezgésnek, amelyek az asztrális test útján a külvilágból érik, és akarata gyakorlásával ellenálljon a szenvedélyeknek, ahelyett, hogy szabad folyást engedne azoknak.

A mentális testben ilyen ellenálló rezgések keletkeznek, finomabb összetételű mentális anyagot vonnak bele és kezdik kiszorítani a durvább változatokat, amelyek az asztrális test szenvedély-rezgéseivel tudnak csak együttrezegni. Ez a küzdelem a szenvedélyek által indított rezgések és azok között, amelyeket múlt tapasztalatok képzeletbeli felidézése indít, fejleszti a mentális testet, és az kezd határozott szervezettséget felmutatni, mind több és több külső tevékenységet kezdeményezni.

Amíg a földi élet tapasztalatok gyűjtésével, az életek közti idő azok asszimilálásával telik el. Amint a következő fejezetben látni fogjuk, a Gondolkodó a Földre való minden visszatéréssel egyre több képességgel rendelkezik, amelyek az ő mentális testeként öltenek alakot. A fejletlen ember, akinek értelme még szenvedélyeinek rabszolgája, ilyen módon növekedik átlagemberré, akinek értelme csa-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

tatér, ahol a szenvedélyek és a mentális erők váltakozó eredménnyel és majdnem egyenlő erővel küzdenek, aki azonban fokozatosan uralmat szerez alsóbb természetén.

Az átlagembernél a mentális test már sokkal nagyobb, már bizonyos szervezettséget mutat, és meglehetősen nagy tömegben tartalmaz a mentális világ második, harmadik és negyedik alsíkjaihoz tartozó anyagot. Itt megfelelően tanulmányozhatjuk az általános törvényt, amely a mentális test egész felépítését és megváltoztatását szabályozza, bár az alapelv ugyanaz, mint amelynek működését már az alsóbb birodalmakban, az asztrális és a fizikai világban láthattuk.

A gyakorlás erősít, a használatlanság elsorvaszt és végül tönkretesz. Minden, a mentális testben támasztott rezgés alkotó elemeinek elváltozását okozza, kiteszítja az érintett részt, az anyagot, amely nem rezeg vele harmonikusan, és megfelelő anyaggal pótolja, amelyet a környező kimeríthetetlen készletből vonz magához. Minél gyakrabban ismétlődnek a rezgéssorozatok, annál jobban halad az érintett rész fejlődése. Mellékesen meg kell jegyeznünk, hogy innen ered a kár is, amelyet a mentális testnek a mentális energiák túl nagy elkülönítése okoz.

Az erők ilyen hibás irányítása a mentális testet egyoldalúan fejleszti. Azon a területen, amelyen erői állandóan működnek, aránylag túl fejlett lesz, más területeken, amelyek pedig talán éppoly fontosak, aránylag fejletlen. Harmonikus, minden részre egyenletesen kiterjedő fejlődésre kell törekedni, ehhez pedig nyugodt önvizsgálat és az eszöknek a célra való határozott irányítása szükséges.

E törvény ismerete bizonyos jól ismert tapasztalatokat is megmagyaráz, és bizonyos reményt nyújt a haladásra.

A MENTÁLIS VILÁG

Amikor új tanulmányokba kezdünk, vagy magasabb erkölcs-höz új utat keresünk, az első lépések megtétele mindig csupa nehézség. Néha a törekvést egészen fel is adjuk, mivel a siker útjában levő akadályok legyőzhetetleneknek látszanak.

Minden új mentális erőfeszítés kezdetén a mentális test egész automatizmusa fellázad ellene, anyagai, mivel megszoktak egy bizonyos fajtájú rezgést, nem tudnak azonnal alkalmazkodni az új impulzushoz, és az első lépés főként abban áll, hogy erőrezgések ömlenek ki. Ezek ugyan a mentális testben még semmi rezgést nem okoznak, de a jövőre rezgések szükséges előjátékát képezik, amennyiben a testből kirázzák a régi ellenszegülő anyagot, és maguknak megfelelő anyagot vonnak bele.

E folyamat alatt az ember semmiféle haladást nem lát, csak fáradozásainak gyümölcstelenségével és a tompa ellenállással szembesül. Ha azonban állhatatos, kísérletei sikerülni fognak, mihelyt az újonnan bevont anyag működni kezd. Végül, ha a régi anyag mind ki van taszítva, és az új már tevékeny, minden megerőltetés nélkül bekövetkezik az eredmény, és eléri célját.

A kritikus idő az első lépéseknél van, ha azonban bízunk a törvényben, amelyik éppen olyan biztosan hat, mint minden más természeti törvény, és erőfeszítéseit állhatatosan ismétli, az eredménynek be kell következnie. E tény ismerete biztosan megóv a kétségbeeséstől, amelynek különben könnyen áldozatul esne. E módon fejlődik tovább az átlagember, és azt az örvendetes felfedezést teszi, hogy ha alsóbb természete kísértéseinek szilárdan ellenáll, azok elveszítik hatalmukat fölötte, mivel éppen azokat az alkotóelemeket űzte ki mentális testéből, amelyek az alsóbb

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

természet rezgéseivel harmonikus rezgésekre volnának alkalmasak. Így állítja össze fokozatosan mentális testét a mentális világ négy alsóbb síkjának finomabb anyagából, míg végül mentális teste azzá a sugárzó és ragyogó szépségű alakzattá lesz, ami már a szellemileg fejlett ember mentális testét képezi.

Ebből a testből a durvább anyagok már ki vannak küszöbölve, úgy hogy az érzéki dolgok sem benne, sem a vele kapcsolatos asztrális testben nem találunk olyan anyagra, amely velük harmonikusan rezegne. Csak az alsóbb mentális világ négy alsó osztályának legfinomabb anyagait tartalmazza. A harmadik és a negyedik alsík anyaga sokkal több, mint az első és a másodiké, úgyhogy az értelem minden magasabbrendű működésére, a magasabb művészet minden impulzusára és a nemesebb érzések minden tiszta hangjára reagál.

Az ilyen test a bele burkolózott Gondolkodónak lehetővé teszi, hogy az alsóbb mentális régiókban, az asztrális és a fizikai világban sokkal teljesebben kifejezhesse magát, anyagának rezgési határai sokkal tágabbak, és a fenségebb régiókból jövő impulzusok nemes és finom szervezettséget adnak neki. Az ilyen mentális test gyorsan odáig fejlődik, hogy képes reprodukálni minden impulzust, amely a Gondolkodótól ered, és amely a mentális sík négy alsóbb osztályán kifejezésre juthat, és olyan eszközzé fejlődik, amely az alsóbb mentális világ minden tevékenységére alkalmas.

A mentális test természetének világos megértése jelentősen átalakíthatná a modern nevelést, és ezt a testet sokkal jobban a Gondolkodó szolgálatába állíthatná, mint ahogyan most van. Ennek a testnek általános jellemzői a

A MENTÁLIS VILÁG

Gondolkodó elmúlt földi életeitől függnék. Ezt majd akkor értjük meg egészen, ha az újraszületés és a karma törvényét megismerjük. Ezt a testet a mentális síkon alkotjuk, és anyagának minősége azoktól a tulajdonságoktól függ, amelyeket a Gondolkodó elmúlt tapasztalatainak eredményeiként összegyűjtött.

A nevelés csak annyit tehet, hogy olyan külső behatásokat ad, amelyek a már meglévő hasznos képességek gyarapodását segítik, a nem kívánatos tulajdonságokat pedig akadályozzák, és kiirtásukat siettetik. A veleszületett képességek nevelése az igazi nevelés feladata, nem pedig, hogy a fejet tényekkel teletömje.

Az emlékezet külön képességként nem igényel fejlesztést, mert az emlékezet a figyelemtől, vagyis a figyelemnek a tanulmányozandó tárgyra való állhatatos összpontosításától és az értelemnek a szóban forgó tárgyhoz való természetes vonzódásától függ. Ha valamely tárgy az értelemnek rokonszenves, vagyis van hozzá adottsága, akkor az emlékezet nem mond csődöt, feltéve, hogy elegendő figyelmet szentelt neki. A nevelés tehát tegye szokássá a figyelem állhatatos, kitartó összpontosítását, és alkalmazkodjon a tanuló veleszületett képességeihez.

Térjünk most át a mentális sík formanélküli részére, abba a régióba, amelyik az embernek testetöltései folyamán igazi lakóhelye, amelybe, mint lélekgyermek, mint fiatal egó, mint egyéniség-csíra beleszületik, amikor emberi fejlődése megindul.²⁸

Az Egó, a Gondolkodó körvonalai oválisak, ezért nevezi H.P. Blavatsky aurikus tojásnak ezt a manasz-testet,

28 Lásd a VII. és VIII. fejezetet az „Újraszületés”-ről

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

amely az összes testetöltésen keresztül fennmarad. Lévén anyaga a mentális világ három felsőbb síkjáról, mindjárt kezdettől fogva rendkívül könnyű, finom hártya, és amint fejlődése előrehalad, földöntúli pompával és szépséggel kezd sugározni, és megérdemli „ragyogó” nevét.²⁹

Mi hát ez a Gondolkodó? Az isteni Én, ahogy már mondtuk, korlátozva vagy egyéniesülve a mentális világ „formanélküli” síkjainak anyagából álló finom testbe.³⁰

Ez az anyag, körülvéve az Én, a világegyetem EGY fényének és életének egy élő sugarát, elválasztja ezt a sugarat a forrásától (már amennyire a külső világot érinti), ön-maga hártyaszerű burkába foglalja, és így létrehozza belőle az „egyént” (az individuumot). Az élet a Logosz élete, azonban ennek az életnek erői rejtve, szunnyadón maradnak; minden potenciálisan, csíraszerűen van még itt, mint a fa a mag parányi csírájában.

Ez a mag az emberi élet talajába vettetik, amely élet a mag szunnyadó erőit az örömök napjával és a könnyek esőjével kelti életre. Az élet talajának nedvei, amelyeket tapasztalatoknak nevezünk, addig táplálják, amíg a mag hatalmas fává lesz, szülőatyjának hasonmásává. Az emberi fejlődés a Gondolkodó fejlődése: az alsóbb mentális, az asztrális és fizikai testeket magára ölti, földi, asztrális és mentális élete folyamán ezeket a testeket hordja, és az életciklus minden fokán a másik világba való átmenet alkal-mával egymásután leveti azokat, de mindig felhalmozza magában a minden síkon összegyűjtött gyümölcsöket.

29 Ez a neo-platonikusok „augoeides”-e, Szt. Pál „szellemi test”-e.

30 A vignyánamajakoshá-ban, a vedikus beosztás szerint a megkülönböztető tudás burkában működő Én.

A MENTÁLIS VILÁG

Kezdetben, amíg a tudat benne olyan gyenge, mint a csecsemő testében, életről-életre csak szunnyad, míg végre a kívülről ható tapasztalatok lappangó erői tevékenységre nem ébresztik. De lassanként mind több és több részt vesz életének irányításában, míg végül férfikorát elérve életét saját kezébe veszi, és folyton növekvő befolyást gyakorol jövődj sorsára.

Ez az állandó test, amely az isteni tudattal együtt maga a Gondolkodó, rendkívül lassan fejlődik. Szakkifejzéssel „kauzális testnek” nevezzük, mivel minden tapasztalatot magában halmoz fel, amelyek azután jövődj életeiben, mint okok lépnek fel. Ez az egyetlen maradandó az összes testek között, amelyeket a testetöltések alatt használunk. A mentális, az asztrális és a fizikai testet minden új életben újra fel kell építenünk, és ez a három, amint egymás után feloszlik, aratását a felsőbbnek adja át. Végül ily módon minden eredményt a kauzális test halmoz fel. Midőn a Gondolkodó újra testet ölt, az ezekből az eredményekből összegezett erőit egymás után kiküldi mindegyik síkra, és így képezi múltjának megfelelően egyik testét a másik után.

A kauzális test növekedése, amint említettük, igen lassú, mert csak olyan impulzusokra tud viszontrezegni, amelyek finom anyagában kifejezésre jutnak, és csak azokat tudja magába beszőni. A szenvedélyek, amelyek az emberi fejlődés korábbi fokozatain olyan nagy szerepet játszanak, növekedésére ennél fogva semmiféle hatással nincsenek. A Gondolkodó csak azokat a tapasztalatokat tudja magába építeni, amelyeket a kauzális test rezgései reprodukálhatnak. A mentális régióhoz kell tehát tartozniuk, és vagy értelmi, vagy erkölcsi vonatkozásúaknak kell lenni-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

ük, különben finom anyaga nem tudna rájuk harmonikus rezgésekkel válaszolni.

Egy kis gondolkodás mindenkit meggyőzhet arról, hogy ennek a finom testnek a növekedéséhez a mindennapi élet édeskevés anyagot szállít. Ezért olyan lassú a fejlődés, olyan csekély a haladás. A Gondolkodónak minden következő életében többet kell adnia magából, és később fejlődése is gyorsabb lesz. Ha az ember bizonyos ideig rossz utakon halad, ez közvetett módon hat a kauzális testre és több kárral jár, mintha csupán növekedését késleltetné. Az ilyen eltévelyedés következtében, ha sokáig tart, a kauzális test bizonyos fokig képtelenné válik arra, hogy az ellenkező, vagyis a jó oldalról kiáramló rezgésekre feleljen, és a rossz befolyásokkal való szakítás után is sokáig visszamarad a fejlődése.

A kauzális testnek közvetlen kárt csak erősen intellektuális és kifinomultan rossz hatásokkal lehet okozni, és ez az ún. „spirituális rossz”, amint a világ szentírásai nevezik. Az ilyen bűnök szerencsére ritkák, éppen olyan ritkák, mint a spirituális erények, és csak az igen fejletteknél fordulnak elő, akár a jobb-, akár a baloldali ösvényen járnak.³¹

A Gondolkodó, az örök ember tartózkodási helye a mentális sík ötödik alsíkján, a formanélküli világ legalsó fokán van. Ott található az emberiség nagy tömegének egói, még alig éberen, még életük gyermekkorában. A

31 A ún. jobboldali ösvény az Isten-emberhez, a világ szolgálatára felhasznált adeptussághoz vezet. Az ún. baloldali pedig szintén adeptussághoz vezet, azonban olyanhoz, amely arra szolgál, hogy a fejlődést gátolja, és önző egyéni céljait megvalósítsa. Ezeket nevezik néha fehér, illetve fekete ösvénynek.

A MENTÁLIS VILÁG

Gondolkodó lassan öntudatra jut, mihelyt az alsó síkokon működő energiái ott tapasztalatokat gyűjtenek, és amikor bevonja őket, egy élet aratásának kincseivel megterhelve térnek hozzá vissza. Ez az örökkévaló ember, az individuum cselekszik minden testében, az ő jelenléte adja a testnek és az elmének az „én” érzését. Az „én” pedig az, ami tudatos, és ami illuzórikus módon azonosítja magát azzal az eszközzel, amelyben leginkább tevékenykedik.

Az érzéki embernek a fizikai teste és a vágytermészete az „énje”, azokban találja meg örömeit és önmagát, azokban telik el élete. A tanultak „énje” az elme, mert elméjük működésében telik legnagyobb örömük, és benne összepontosul életük. Csak kevesen tudnak a spirituális bölcsélet elvont magaslataira emelkedni, és ezt az örök embert érezni énjüknek, emlékezni elmúlt életeikre és reményteljesen tekinteni a jövő születések elébe.

A fiziológusok azt mondják, hogy ha elvágjuk az ujjunkat, a fájdalmat a valóságban nem ott érezzük ahol a vér folyik, hanem az agyban, és csak képzeletünk helyezi azt a vágás helyére. Az, hogy a fájdalmat az ujjunkban érezzük, csak illúzió és csak a képzelőerő helyezi oda, arra a helyre, amelyik a sértő tárgyval érintkezett. Az ember érezhet fájdalmat az amputált lábában is, illetőleg lába helyén.

Éppen így érzi az egyetlen Én, a belső ember az örömet, a szenvedést a testeiben, az őt körülvevő burkokban, azoknak a külvilággal való érintkezési pontjain, és azt képzelettel, hogy a burok önmaga, mert nem tudja, hogy ez csak illúzió, és hogy minden burokban ő a színész és a tapasztaló.

Szemléljük most ebben a megvilágításban a magasabb és az alsóbb értelem viszonyát és hatásukat az agyra. Az elme, a manasz, a Gondolkodó egy, ő az Én a kauzális test-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

ben, számtalan energia, számtalan rezgés forrása. Ezeket kiküldi, kisugározza önmagából. A legfinomabbak a kauzális testben jutnak kifejezésre, mert csak az elég finom ahhoz, hogy rájuk válaszolhasson. Ezek alkotják az ún. Tiszta Értelmet, amelynek gondolatai elvontak, ismeretszerzési módja az intuíció, ami voltaképpen maga az ismeret. Az igazságot az első pillantásra, önmagával való azonosága révén, azonnal felismeri.

Kevésbé finom rezgései az alsóbb mentális régió anyagát vonzzák magukhoz. Ez az alsóbb manasz, az alsóbb elme a magasabb kevésbé finom energiáinak kifejezése a sűrűbb anyagban. Ezt nevezzük Értelemnek, beleszámítva az értelmességet, ítélőképességet, képzelőerőt, az összehasonlítás képességét és más mentális képességeket. Az elme gondolatai konkrétak, módszere a logika: érvel, okoskodik, következtet. Ezek a rezgések, amelyek az asztrolis anyagon át az éteri anyagra és ezen át a fizikai anyagra hatnak, rezgéseket okoznak benne, önmaguk nehézkes és lassú másait – nehézkesek és lassúak, mivel a nehezebb anyag megmozgatása energiájukat természetesen meggyöngíti.

A rezgésnek a ritkább anyagból a sűrűbb anyagba való átmenetekor történő gyengülését minden fizikus ismeri. A harang hangja a levegőben erős és tiszta. Ha hidrogéngázban kondítjuk meg, és a hidrogén-rezgések hozzák létre a hanghullámokat, gyöngé hang az eredmény. Éppen ezért gyöngé az agy visszahatása az elme gyors és finom hatásaira, és a nagy többség mégis csak ezt tartja tudatának.

E „tudat” mentális tevékenysége azért olyan fontos, mert ez a Gondolkodó egyedüli eszköze, hogy összegyűjt-

A MENTÁLIS VILÁG

se a tapasztalatok aratását, amelyek révén növekedik. Amíg a szenvedélyek uralkodnak rajta, a Gondolkodó minden táplálék nélkül marad és ezért képtelen a továbbfejlődésre. Amíg egészen a külvilágra irányuló mentális tevékenység foglalja le a tudatot, csak az alsóbb erőit ébreszti fel. Csak akkor kezdődik értékes tevékenysége, amikor létének célját elfogadhatja vele, akkor gyűjti azt össze, ami magasabb erőit fölébreszti és táplálja.

A Gondolkodó, fejlődésének haladásával mindinkább tudatára jut a saját magában rejlő képességeknek és az alsóbb világban megnyilatkozó működésüknek, valamint testeinek, amelyeket ezek az erők maguk köré vontak. Végül is kezdi azokat befolyásolni, a múlt emlékeit arra használva, hogy akarát vezesse, és ezeket a benyomásokat nevezzük lelkiismeretnek, ha az erkölcsre vonatkoznak, és intuitív meglátásnak, ha az értelmet világítják meg.

Ha ezek a benyomások eléggé állandóak ahhoz, hogy normálisoknak tekinthetjük azokat, akkor együttesen lángésznek nevezzük. A Gondolkodó magasabb fejlődését jellemzi saját alsóbb eszközei fölötti uralma, az eszközökben az ő befolyása iránti fogékonyság növekedése, és mind nagyobb hozzájárulása a fejlődéséhez. Akik ezt a fejlődést tudatosan támogatni akarják, ezt azzal érhetik el, hogy alsóbb öntudatukat és erkölcsi jellemüket állandó és helyesen irányított munkával, gondosan képezik. A csendes, kitartó, következetes, nem világi dolgokra irányított elmélkedés, meditáció és tanulmányok fejlesztik az ember mentális testét, és alkalmasabb eszközzé teszik. Az is hasznos, ha igyekszünk elvontan gondolkodni, mert ez által az alsóbb intellektust a magasabb felé emeljük, és az alsóbb mentális sík finomabb anyagait vonjuk magunkhoz.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Ezen és ehhez hasonló módokon mindenki tevékenyen működhet saját magasabb fejlődésén, és minden előre tett lépés gyorsítja az utána következőt. Semmiféle erőfeszítés nem vész kárba, még a legkisebb sem, hanem mindegyiknek elkövetkezik a teljes hatása. Minden, amit összegyűjtöttünk és beszolgáltattunk kauzális testünk kincseskamrájába, felhalmozódik ott későbbi használatra, így a fejlődés, habár lassan és késlekedve, mégis folytonosan előrehalad, és a minden lélekben kibontakozó isteni élet lassan-lassan mindent alávet önmagának.

V. FEJEZET

A DEVACSÁN

A szanszkrit „devacsán” szó a teozófiai neve a mennyországoknak. Szó szerint lefordítva fénylő országot, az istenek országát jelenti.³² A mentális síknak ez a különösen védett része azoknak a nagy szellemi lényeknek oltalma alatt áll, akik az emberi fejlődésre felügyelnek. Onnan minden gond és rossz ki van zárva, és ott olyan emberi lények laknak, akik levetették fizikai és asztrális testüket és oda mennek, amint kámalokai életük véget ér.

A devacsáni élet két szakaszból áll: az első a mentális világ négy alsó síkján telik el. Ott a Gondolkodó még viseli mentális testét, még mindig függ tőle, és azzal foglalkozik, hogy asszimilálja a legutolsó földi életében gyűjtött anyagot. A második szakasz a „formanélküli” világban telik el. Ott a Gondolkodó, miután mentális testéből kivonult, öntudatának és ismereteinek teljes birtokában, akadály nélkül éli életét.

A devacsánban töltött idő tartama az anyag mennyiségétől függ, amit a lélek a földi életből áthozott. A devacsánban feldolgozandó és asszimilálандó aratás pedig a

32 Devasthan, az istenek helye, az eredeti szanszkrit szó. A hinduknál: szvarga, a buddhistáknál: szukhavati, a zoroasztrianusoknál, a keresztényeknél és a mohamedánoknál: mennyország.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

földi élet gondolataiból és érzéseiből, minden értelmi és erkölcsi fáradozásból és törekvésből, az emberiség szolgálatában végzett valamennyi munka és szándék emlékéből, röviden mindabból áll, ami értelmi és erkölcsi képességekké változtatható és a lélek fejlődését segíti.

Semmiféle ilyen irányú munka nem hiábavaló, bármilyen gyenge és rövid is. Önző, állatias szenvedélyek azonban nem léphetnek be oda, mert hiányzik az anyag, amelyben kifejezésre juthatnának. De bármilyen sok volt is a rossz az elmúlt életben, bármennyire sokkal több volt is, mint a jó, nem tudja megakadályozni, hogy meg ne érjen a legkisebb, legszegényesebb jó aratása is. A szegényes aratás következtében rövidebb lesz a devacsáni élet, de még a legbűnösebbnek is osztályrészül jut bizonyos tartamú devacsán, ha a jónak csak egy gyöngé érzését, a gyöngédségnek csak egy halvány sejtelmét is érezte, és ott a jó magja gyöngéd sarjat hajt, a kis szikra parányi lángocskává éled.

Hajdan, amikor az emberek tekintete még az égre volt irányítva és egész életüket úgy rendezték be, hogy a mennyei boldogságot elnyerjék, a devacsáni időszak még igen hosszú volt, sok esetben több évezredig tartott. Most azonban, mikor az emberek érdeklődésüket a földre irányítják, és aránylag keveset gondolnak a magasabb életre, a mennyei élet tartama megfelelően megrövidült.

Hasonlóképpen mind a magasabb, mind az alsóbb mentális régióban³³ eltöltendő idő a kauzális, illetve mentális testben felkeltett gondolatoktól függ. Minden gondo-

33 Szanszkrit elnevezése arúpa illetve rupa devachan. Létezés a mentális világ arúpa és rupa szintjein.

A DEVACSÁN

lat, amely a személyes énré, az éppen lezárt életre vonatkozik – nagyravágyás, érdekek, szeretet, gyűlölet és félelem –, a formai devacsánban élvezik gyümölcsüket, viszont minden gondolatot, amely a magasabb intellektushoz, a személytelen, elvont gondolkodás régiójához tartozik, a formanélküli devacsánban dolgozzuk fel. Az emberek nagy többsége jelenleg csak éppen belép ebbe a fenséges régióba, azután ismét hamar távozik. Némelyek menyeyei életük nagy részét, mások pedig majdnem az egészet ott töltik.

Mielőtt azonban a részletekkel foglalkoznánk, igyekezzünk tisztázni a devacsáni élet alapelveit, mert az annyira különbözik a földi élettől, hogy minden leírása, idegenszerűsége folytán könnyen félrevezethet. Az emberek olyan keveset tudnak mentális életükről, még a testben töltött részéről is, hogy ha a testen kívüli mentális élet képét állítják eléjük, nem tudják valóságnak tekinteni, és úgy érzik, valami álmovilágba jutottak.

Az első dolog, amivel tisztában kell lennünk az, hogy a mentális élet sokkal élénkebb, lüktetőbb és a valósághoz sokkal közelebb áll, mint az érzékek élete. Amit most hallunk, látunk, érzünk, két fokkal távolabb van a valóságtól, mint amivel a devacsánban érintkezésbe kerülünk. Ott sem látjuk ugyan a dolgokat való mivoltukban, idelelt azonban még kettővel több illúzióteremtő fátyolba vannak burkolva. Itteni érzékelésünk a valóságról merő csalódás, a dolgokat és az embereket nem olyanoknak ismerjük, amilyenek a valóságban. Amit róluk tudunk, az érzékeinkre tett benyomásokon, és az e benyomások összességéből levont, gyakran téves következtetéseken alapszik.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Hasonlítsuk össze azokat a képzeteket, amelyeket egy és ugyanazon emberről apja, legbensőbb barátja, kedvese, üzleti vetélytársa, halálos ellensége és futó ismerőse alkot, és láthatjuk, mennyire különböznek egymástól. Mindnyájan csak a saját elméjükre tett benyomások után tudnak ítélni, és milyen messze vannak ezek attól, amilyen az illető a valóságban az olyan szemek számára, amelyek minden fátyolon keresztülllátnak, és az egész embert nézik. Mi minden barátunkról csak a ránk tett benyomásokat ismerjük, ezek pedig teljesen a benyomások iránti fogékonyságunktól függnnek. Egy gyermek édesapja talán egy nagy államférfi, aki a legmagasabb, legfenségesebb célokat követi, és a nemzet sorsának intézője – fia számára pedig a legjobb játszópajtás, kedves mesemondó.

Illúziók között élünk, de az az érzésünk, hogy a valósággal van dolgunk, és ebben megnyugszunk. Magában a devacsánban is illúziók vesznek körül, – habár, amint mondtuk, két fokkal közelebb a valósághoz – és ott is a valóság hasonló érzésében ringatjuk magunkat, ez ad nekünk nyugalmat.

Az alsóbb mennyei régiókban a föld illúziói, igaz, gyengébben, de még mindig fogva tartanak, bár ott a dolgokkal való érintkezésünk sokkal valóságosabb és sokkal közvetlenebb. Nem szabad ugyanis elfelejtenünk, hogy ez a régió is a nagy fejlődési rendszer egy része, és az ember, amíg saját valódi énjét meg nem találta, saját valótlansága következtében marad az illúziók hálójában.

Az egyik oka annak, hogy miért érezzük valóságnak a földi életet és valótlannak a mennyei állapotokat az, hogy a földi életet most belülről szemléljük, teljesen az illúziók súlya alatt, a devacsánit viszont csak kívülről, és jelenleg a

A DEVACSÁN

devacsáni élet „majá”-ja, saját illúziója nélkül. A mennyországban viszont ez a folyamat fordított. Lakói a saját életüket érzik egyedül valóságosnak, és a földi életre úgy tekintenek, mint ami tele van nyilvánvaló illúziókkal és tévedésekkel. Egészeben véve azonban közelebb állnak a valósághoz, mint a mennyei élet földi kritizálói.

A Gondolkodó – csupán mentális testébe és korlátlanul használva képességeit – ezek teremtő erejét oly módon és mértékben bontakoztatja ki, amiről mi itt alig alkothattunk magunknak képet. A földön a festő, a szobrász, a zenész csodálatos álmokat álmodik, és azokat az értelem ereje látomásokká alakítja. Amikor azonban a föld durva anyagába akarja őket öltöztetni, messze elmaradnak a mentális alkotásoktól. A márvány túl merev ahhoz, hogy tökéletes formát hozzunk ki belőle, a színek nem eléggé tiszták.

A mennyei világban, amit valaki elgondol, azonnal alakot ölt, mivel finom anyaga mentális anyag, az eszköz, amiben az elme, amikor a szenvedélyektől mentes, normálisan működik és minden mentális impulzusra alakot ölt. Minden ember tehát a szó szoros értelmében maga teremti meg a saját mennyországot, és környezetének szépsége értelmének gazdagságával, és erejével összefüggésben határozottan növekszik. Amint a lélek kifejleszti erőit, mennyországa mind szebb és finomabb lesz. Ott minden korlátozás saját magunktól ered, és a mennyország a lélek növekedésével és elmélyülésével növekszik és mélyül.

Amíg a lélek gyöngé, önző, szűk látókörű és rosszul fejlett, e fogyatékoságaiban mennyországa is osztozik, de a mennyország, bármennyire szegényes is, mindig a legjobb, amit az ilyen lélek magának alkothat. Amint az em-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

ber tovább fejlődik, devacsáni élete teljesebb, gazdagabb, igazabb és valódibb lesz. A jobban fejlett lelkek mind közelebbi érintkezésbe jutnak egymással, élvezve a szélesebb és mélyebb kapcsolatot.

A mentálisan és erkölcsileg silány, gyenge, sekélyes és kicsinyes földi élet viszonylag silány, gyenge, sekélyes és kicsinyes életet hoz létre a devachánban, mert ott csak a szellemi és az erkölcsi dolgok élnek tovább. Nem lehet több a miénk, mint amennyik vagyunk, és aratásunk a vetésünktől függ. „Ne tévesszétek meg magatokat, Istennel nem lehet gúnyolódni, mert amit az ember vetett, csak azt arathatja”, sem többet, sem kevesebbet. Lustaságunkban és kapzsiságunkban természetesen ott is aratni akarunk, ahol nem vetettünk, de a törvénynek ebben a világában a Jó Törvény mindenkinek éppen annyit fizet, amennyit munkája ér.

A mentális benyomásokat vagy képeket, amelyeket barátainkról a földi életben alkottunk, megtartjuk a devacsánban is. Minden lélek körül ott vannak azok, akiket a földön szeretett. Szeretteink képe, amely ott él a szívünkben, élő kísérőnk az égben is, mégpedig változatlanul. Ott is ugyanazok ők nekünk, akik itt voltak. A mennyországban az elme alkotó erejével mentális anyagból előállítjuk barátunk külső megjelenését, ahogyan itt a földön érzékeinkkel felfogtuk. Ami itt mentális kép volt – mert az volt, ha ezt itt nem is tudtuk – az ott tényleges alak, élő mentális anyagból, maradandó alkotórésze mentális atmoszféránknak, csak ami itt tompa és álomszerű, ott maga az erő és az élet.

És hogy áll a dolog a lelkek egymás közötti érintkezésével? Sokkal bizalmasabb, közvetlenebb, bensőségesebb,

A DEVACSÁN

mint a földön, mert a mentális síkon lélek és lélek között nincs korlát. Lelki életünk fejlettségével egyenesen arányos a lelki közösség, amelyben ott részünk van. Barátunk mentális képét mi magunk alkotjuk meg, tehát azt az alakot adja vissza, amelyet ismertünk és szerettünk, és lelke ezen az alakon keresztül olyan mértékben szól hozzánk, amennyire lelkünk az ő lelkével együtt tud rezegni.

Nem juthatunk azonban érintkezésbe azokkal, akiket a földön ismertünk, ha a kapcsolat csak a fizikai vagy asztrológiai testeink között állt fenn, vagy akikkel belső életünk diszharmóniában volt. Ezért a mi devacsánunkba ellenség nem léphet be, mert ott csak a szív és az értelem harmóniája hozhatja össze az embereket. A szív és az elme különállása a mennyben is elválaszt egymástól, mert ami a szívnél és az elménél alacsonyabb rendű, ott nem talál anyagot a kifejezésre. Azokkal, akik fejlődése a mienket messze elhagyta, csak annyira kerülhetünk érintkezésbe, amennyire képesek vagyunk gondolkörükbe beleilleszkedni. Lényüknek ezt meghaladó része látókörünk határain túl marad, de amit elérhetünk belőlük, az a miénk. Ezek a nagyok támogatnak minket a mennyei életben, és amint rögtön látni fogjuk, segítenek, hogy növekedjünk, és mind többet tudjunk befogadni. Az elválasztást tehát nem tér és idő, hanem a rokonszenv hiánya, a szív és az elme összehangjának hiánya okozza.

A mennyben azokkal vagyunk együtt, akiket szeretünk és csodálunk, és annyira érintkezhetünk velük, amennyire felvevőképességünk lehetővé teszi, vagy ha mi vagyunk a haladottabbak, amennyire részükről lehetséges. Abban a formában találkozunk velük, amelyet a földön szerettünk, teljes tudatában földi kapcsolatainknak, mert a mennyei

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

életben mind kinyílnak a földi rügyek és a megzavart, vagy lagymatag szeretet ott erőben és szépségben kivirágzik. Az érintkezés ott közvetlen, sem szóban, sem gondolatban nem lehet félreértés, mindenki látja barátja gondolatát, illetőleg annyit, amennyit fel tud belőle fogni.

A devacsán, a mennyei világ a kimondhatatlan öröm és boldogság világa. Ennél is sokkal több azonban, sokkal több, mint a megfáradtak pihenőhelye. A Gondolkodó a devacsánban feldolgozza, átgondolja és lassanként határozott értelmi és erkölcsi képességekké alakítja mindazt, ami a legutóbbi életének értelmi és erkölcsi tapasztalataiban igazán becses, és ezeket legközelebbi újraszületésekor magával hozza. A múlt tényleges eseményeire való visszamlékezéssel nem ruházhatja fel új mentális testét, hiszen az egy bizonyos idő múlva ismét feloszlik. A múlt emlékei magánál a Gondolkodónál maradnak, aki átélte azokat, és aki maradandó. A múlt életek minden tényét mentális képességekké dolgozzuk fel, így például, ha valaki valamely irányban tanulmányokat folytatott, ennek hatásaként különleges képessége lesz arra, hogy az illető tárgyat gyorsan elsajátítsa, ha egy későbbi életében ismét találkozik vele.

Különös hajlamot mutat majd abban az irányban, és hamarosan otthon érzi magát benne. Amit csak a földön gondolt, a devacsánban értékesíti, minden törekvést erővé dolgoz fel, minden megghiúsult erőfeszítés képességek alkotására vezet, minden küzdelem és vereség a győzelem eszközévé alakul, a sok bánat és tévedés fénylő, nemes ércekké változik, amelyekből magának bölcs és jól átgondolt akarásokat kovácsol.

A jótékony terveket, amelyek keresztülvitelére a múltban sem ereje, sem készsége nem volt, a devacsánban gon-

A DEVACSÁN

dolatban kidolgozza, fokról-fokra véghezviszi. A szükséges erőt és ügyességet az értelem képességévé fejleszti, és felhasználja egy jövődő földi életben, amikor a szorgalmas és komoly kutató, mint lángész, a hívő ember pedig mint szent fog újraszületni. A mennyei élet tehát nem pusztán álmok, nem céltalan henyélés, élvezetes időtöltés. A devacsán az az ország, amelyben a szív és az értelem fejlődik, megszabadulva a durva anyagtól és a köznapi gondoktól, ahol a föld harcmezőjéhez a fegyvereinket kovácsoljuk, és a jövő haladását biztosítjuk.

Ha a Gondolkodó mentális testében feldolgozza a földi életben gyűjtött tapasztalatokat, lerázza azokat, és most már minden akadály nélkül él saját otthonában. Mindazokat a mentális képességeket, amelyek az alsóbb síkokon jutnak kifejezésre, kauzális testében gyűjti össze az érzelmi élet csíráival együtt, amelyek mentális testében gyűltek össze, amikor az asztrális burkok feloszlása után a káma-lokát elhagyta. Ezek egy időre látens állapotban a kauzális testben halmozódnak fel: erőik, amelyek a megnyilatkozáshoz szükséges anyag hiánya miatt rejtve maradnak.³⁴

A mentális test az ember utolsó ideiglenes ruházata, azután szintén feloszlik, és alkatrészei visszatérnek a mentális sík anyagába, amelyből vétettek, amikor a Gondolko-

34 A gondolkodó tanulmányozó itt értékes utalásokat találhat a világegyetem ciklusának befejezése után folytatódó tudat problémájára vonatkozóan. Helyettesítse be Ishvarát a Gondolkodó helyébe és legyenek valamely élet gyümölcseként létrejövő képességek a világegyetem gyümölcseiként létrejövő emberi életek. A tanulmányozó akkor felismerheti, hogy mire van szüksége a tudatnak a világegyetemek léte közötti tartamokban.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

dó legutóbb leszállt. Csak a kauzális test marad vissza, tárgya és kincseskamrája mindannak, amit elmúlt életéből magáévá tett. A Gondolkodó befejezte hosszú vándorlásának egy szakaszát, és egy ideig saját hazájában marad.

Ottani öntudati állapota kizárólag fejlődési fokától függ. Az alacsonyabb fokozatokon lévő ember mély, öntudatlan álomba merül, mielőtt eszközeit az alsóbb síkokon elveszítette. Az élet csendesen lüktet benne, földi életének kevés eredményéből amennyit lehet, magáévá tesz, de környezetéről semmit sem tud. Amint azonban fejlődik, életének ez a szakasza mind fontosabbá válik, és devacsáni létének mind nagyobb részét veszi igénybe.

Öntudatra ébred, és ennek folytán környezetéről – a nem-énről – is tudomást vesz, emlékezete kiteríti elé életének panorámáját és kiterjeszkedik a régmúlt időkre is. Látja az okokat, amelyek következményei utolsó életének élményei voltak, tanulmányozza az okokat, amelyeket utolsó testetöltésében elindított. Mindazt, ami életének e lezárt fejezetében nemes és magasrendű volt, asszimilálja és beledolgozza kauzális testének szövetébe, és belső tevékenysége által fejleszti és rendezzi kauzális testének anyagát. Nagy szellemekkel kerül közvetlen összeköttetésbe – mindegy, hogy testben élnek-e, vagy testen kívüliek –, élvezi társaságukat, tanul érettebb bölcsességükből és hosszabb tapasztalataikból.

Minden egymást követő mennyei élete gazdagabb és mélyebb lesz, felfogóképessége gyarapodásával mind nagyobb hullámokban árad hozzá a tudás, mind jobban megismeri a Törvény működését, és a fejlődés haladásának feltételeit. Így mindannyiszor haladottabb ismeretekkel,

A DEVACSÁN

hatékonyabb erőkkal tér vissza a földre, tekintete mind tisztábban ismeri fel az élet célját, és a cél felé vezető utat.

Amikor az alsóbb világokba való visszatérés ideje elérkezik, minden Gondolkodó számára, bármennyire kevésbé fejlett is, eljön egy pillanat, amelyben szeme tisztán lát. Egy pillanattig látja múltját és a jövőjére kiható okokat, és tekintete előtt feltárul közelgő újraszületésének térképe. Aztán körülveszik az alsóbb anyag felhői, elhomályosítják látását, és megkezdődik a következő testetöltés ciklusa. Felébrednek alsóbb elméjének erői, rezgéseik által magukhoz vonják az alsóbb mentális sík anyagát és megalakítják új mentális testét élettörténetének új fejezetéhez. Ennek a folyamatnak közelebbi részletei azonban az újraszületésről szóló fejezetbe tartoznak.

Ott hagytuk el, amikor a lélek asztrális testének utolsó maradványait is levetve, álomba merülve³⁵ készen áll a kámalokából a devacsánba, vagyis a tisztítóútból a mennyországba való átmenetre. Az alvó a kimondhatatlan öröm, mérhetetlen boldogság és elképzelhetetlen béke érzésére ébred. A leglágyabb melódiák zengenek körülötte, a színek legfinomabb játéka üdvözli felnyíló szemét, a légtele van zenével, színekkel, és egész lénye telítve van világgossággal és harmóniával. Majd az aranyos felhőből kedvesen emelkedik ki földi szereteteink arca, éteri szépségben, legnemesebb és legszeretetreméltóbb érzelmeik jutva bennük érvényre, távol az alsóbb világok bajaitól és szenvedéseitől. Ki írhatná le ennek az ébredésnek gyönyöreit, a mennyei világ első virradatát?

35 Lásd a III. fejezetet a Kámalokáról.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Vizsgáljuk most meg részletesen a devacsán hét alsíkján lévő állapotokat, miközben jusson eszünkbe, hogy a négy alsó a forma világa, ahol minden gondolat azonnal formát ölt. Ez a formavilág a személyiséghez tartozik, ennél fogva ott minden lélek azzal van körülveve, ami múlt életében értelmébe tudott hatolni, és tiszta mentális anyagban kifejezhető.

Az első és legalsó régió a legkevésbé haladott lelkek mennyországa, akik legmagasabb érzelme a földön családjuk és barátaik szűk köre iránt érzett őszinte, néha önzetlen szeretet volt, vagy szeretetteljes csodálattal voltak eltelve valaki iránt, akivel a Földön találkoztak, aki tisztább és jobb volt náluk, vagy pedig néha felébredt bennük a vágy egy magasabb élet után, vagy tettek egy-egy gyenge erőfeszítést az értelmi és erkölcsi fejlődés irányába.

Nem sok az az anyag, amelyből képességeket fejleszhetnének ki, ezért életük ott keveset halad. Családias érzelmeik gyarapodnak, kissé tágulnak, bizonyos idő múlva fejlettebb érzelmi természettel születnek újra, és hajlamosabbak lesznek felismerni és elfogadni egy eszményt is. Közben azonban valamennyien élveznek annyi boldogságot, amennyit be tudnak fogadni, poharuk mégis kicsiny, de színültig tele van boldogsággal, és mindazt, amit csak el tudnak képzelni, élvezhetik a mennyben. A mennyei tisztaság és harmónia ösztönzi és tevékenységre ébreszti fejletlen képességeiket, és kezdődik a belső ébredés, ami mindig megelőzi a külső megnyilvánulást.

A devacsán következő, második síkján különböző vallású emberek vannak, akik földi életükben szerető odaadással tekintettek Istenre, bármilyen néven vagy formában tisztelték is. A forma lehetett kicsinyes, de szívük

A DEVACSÁN

kitárult Istennek, és most megtalálják szeretetük és tiszteletük tárgyát. Az Isten fogalma, amelyet földi életükben alkottak maguknak, a mennyei anyagban legmerészebb álmaikat is felülmúló, sugárzó fenségben, tisztábban és istenibben jelenik meg előttük.

Az isteni lény úgy korlátozza önmagát, hogy imádója értelmi korlátainak megfeleljen. Abban a formában nyilatkozik meg vágyakozó tekintete előtt, és önti ki rá szeretetének egész édességét, amelyben szerette és tisztelte őt. A lélek ott vallásos elragadtatásba merül, az istenséget olyan alakban imádja, amilyennek a Földön elképzelte, és az imádata tárgyával való egyesülésben elragadtatva, áhítattal adja át magát. Senki sem érzi ott magát idegennek, az istenség mindenkinek a megszokott alakban nyilvánul meg. Az ilyen lelkek az egyesülés napfényében növekednek tisztaságban és odaadásban, és e tulajdonságokban gyarapodva térnek vissza a földre. Korántsem töltik azonban egész devacsáni életüket ilyen áhítatos elragadtatásban, mert mindenki megtalálja ott az alkalmat, hogy szívének és értelmének egyéb tulajdonságait is megérlelhesse.

Továbbhaladva, a harmadik régióban nemes és komoly lényeket találunk, akik földi életükben az emberiség szolgálatára szentelték magukat, és Isten iránti szeretetüket az emberiségért végzett munkában juttatták kifejezésre. Most learatják jótetteik jutalmát azáltal, hogy ezen a vonalon hasznosságban és bölcsességben gyarapodnak. Szélesebb körű jótékonyági tervek merülnek fel az emberbarát értelmében, és mint az építész, vázlatokat készít eljövendő földi életében megvalósítandó terveihez. Megérleli a terveket, amelyeket majd tettekké vált, és mint egy teremtető

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

isten, kigondolja jóságának világegyetemét, amely egy napon, ha az idő elérkezik, a durva anyagban életre fog kelni. Az ilyen lelkek a leendő századokban az emberiség nagy jótevőiként születnek majd újra, az önzetlen szeretet és immár a megvalósítás képességével is.

A legnagyobb változatosságot talán a negyedik régió mutatja, mivel a leghaladottabb lelkek erői ott jutnak kifejezésre, már amennyiben a formai világban kifejezésre juthatnak. Ott vannak a művészet és irodalom kiválóságai, ott gyakorolják képességeiket a formában, színben, harmóniában, és ott fejlesztik tovább azokat következő földi életük számára. Leírhatatlanul fenséges zene hangzik fel ott, a harmónia mestereinek műve. Beethoven e világban többé nem süket, és fenséges lelkét páratlan melódiákban önti ki úgy, hogy még a mennyei világ dallamai is gazdagodnak, amint lecsalja, és a mennyei térségeken át megszólaltatja a magasabb szférák harmóniáját. Ott találjuk a festészet és az építészet ihletett mestereit, akik előtt új, nem sejtett szépségű színhatások, új formák, új vonalak tárnak fel.

Vannak ott aztán olyanok is, akik nagyra törekedtek, de hiába. Vágyaik most erőkké, álmaik képességekké alakulnak, és a későbbi életekben fognak kibontakozni. A természetbúvár ott lesi el a természet legrejtettebb titkait, szeme előtt feltárul a világok szerkezete, rejtett mechanizmusa, az elképzelhetetlen finomságú és komplikáltságú, egymást követő és egymást átfogó hatások. Az ilyenek később nagy felfedezőkként térnek vissza a földre, és csalhatatlan intuíciónk előtt a természet megnyitja titkos ösvényeit.

Ott vannak továbbá azok, akik mélyebb tudás után szomjaztak, az emberiség nagy tanítóit tisztelettel kereső,

A DEVACSÁN

buzgó tanítványok, akik tanító után vágyódtak, és türelmesen dolgoztak mindazon, amit némely nagy szellemi mester, az emberiség egyik ilyen tanítója közölt. Vágyódásuk ott megtalálja kielégülését, és akiket látszólag hiába kerestek, most tanítóikká lesznek. Mohón szívják magukba a mennyei bölcsességet, és mesterük lábánál ülve gyorsan fejlődnek és haladnak. Mint tanítók, a világosság hordozóiként fognak valamikor újraszületni, már születésükkor magukon viselve magas hivatásuk bélyegét.

Sok földi ember, akinek ezekről a magasabb dolgokról fogalma sincs, már készíti helyét a negyedik mennyországban, amikor egy-egy lángeszű tanító irataiba mélyed, egy haladott lélek hallgatásába merül el teljes odaadással. Ezáltal ugyanis összeköttetést létesít önmaga és a szeretett, tisztelt tanító között, lelki köteléket, amely az égi világban érvényesül, és eleven közösségbe hozza össze vele. Miként a nap sugarai sok szobába besütnek, és mindegyik annyit tart meg belőle, amennyit tud, úgy sütnek be a nagy lelkek a mennyei világban a számtalan mentális képbe, amelyet tanítványaik róluk alkotnak. Megtöltik e képeket étellel, saját lényüket adják bele, úgy hogy mindegyik tanulót saját mestere tanít, és még sincsenek mások sem megfosztva a tanító segítségétől.

Az ember a földön összegyűjtött anyag mennyiségével arányos ideig marad e mennyei formavilágban, ahol mindaz a jó, amit utolsó személyes életében felhalmozott, kiteljesedik, és részletesen megvalósul. Ha mindent kimerített, ha az örömök serlegét az utolsó cseppig kiürítette, és az égi lakomát az utolsó morzsaig elfogyasztotta, a képességekké feldolgozott maradandó értékek a kauzális testben gyűlnek össze, és a Gondolkodó leveti és átadja az

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

enyészetnek mentális testét, amely által a devacsáni élet alsóbb szféráiban kifejezésre jutott. Most már saját világában van, és ott dolgozza fel aratásának azt a részét, amelyik abban a magasabbrendű világban anyagot talál a kifejezésre.

Igen sok lélek a formanélküli világ legalsóbb szféráit alig néhány pillanatra érinti csupán, hogy ott rövid időre menedéket találjon, mivel alsóbb testeit már levetette. Ezek még olyan fejletlen lelkek, hogy még nincs semmi képességük, amelyekkel ott önállóan tevékenykedhetnének. Amikor mentális testük lehullt róluk és feloszlik, elvesztik öntudatukat, aztán egy pillanatra ismét öntudatra ébrednek. Az emlékezés villáma világítja múltjukat és múltjuk fő okait, egy másik villám pedig jövőjüket, és meglátják mindazokat a hatásokat, amelyek jövőben bekövetkeznek. Ez minden, amit a nagy többség ott átélhet. Mert ott is, mint mindenütt, olyan az aratás, amilyen a vetés volt, és hogyan várhatna aratást ott az, aki e fenséges régió számára semmit sem vetett?

Van azonban sok olyan lélek is, aki földi életében mélyebb gondolkodással és nemes étellel sokat vetett. Ennek aratása pedig a devacsán ötödik osztályába tartozik, vagyis a formanélküli mennyország három régiójának legalsóbbjába. Nagy a jutalmuk, amiért kiemelkedtek a hús és a szenvedélyek rabságából. Feltárul ott előttük az ember igazi élete, a lélek fensége, amelyet nem akadályoznak többé az alsóbb világokhoz tartozó testek. Közvetlen szemlélet útján tanulnak meg igazságokat, meglátják a végső okokat, amelyeknek okozatai a konkrét dolgok. Kifürkészik az alapvető egységeket, amelyeknek jelenlétét az alsóbb világokban eltakarja a sok mellékes részlet.

A DEVACSÁN

Így jutnak el a Törvény alapos megismeréséhez. A látzólag összefüggéstelen eredmények között is felismerik változatlan működését, és szilárd, megingathatatlan meggyőződést gyűjtenek, amelyek a későbbi földi életekben a lélek mélységes, biztos, a gondolkodó értelmén felülálló intuitív tudását eredményezik. Ott vizsgálja az ember saját múltját is, gondosan kibogozva az okokat, amelyeket elindított, megfigyeli kölcsönhatásukat, eredményeiket, és bizonyos fokig követni tudja azt az irányt, amelyet jövendő életének adni fognak.

A hatodik égben még fejlettebb emberek vannak, akikre a földi élet változatos színjátéka nem sok vonzóerőt gyakorolt, és akik minden erejüket magasabb értelmi és erkölcsi törekvéseknek szentelték. Előttük a múlt nincs elfátyolozva, emlékezetük töretlen és tökéletes. Úgy készülnek elő jövő életükre, hogy kitervelik, milyen energiákat visznek majd magukkal, hogy közömbösítsék a gátló erőket és erősítsék a jótékonyakat. A tiszta emlékezet segítségével jó előre elhatározhatják, hogyan fognak cselekedni, és ezeket az elhatározásokat belé is tudják oltani alsóbb testeikbe következő újraszületésükkor. Ezáltal lehetetlen lesz elkövetniük a rossz bizonyos fajtáit, mert ellenkezni fog legbenső természetükkel, a jó bizonyos fajtái pedig elkerülhetetlenné válnak, mert egy ellentmondást nem tűrő hang fogja parancsolni azokat. Ezek a lelkek olyan nagy és nemes tulajdonságokkal megáldva születnek újra, amelyek eleve kizárják a silány életet, és a gyermeket már bölcsőjében az emberiség úttörőjévé avatják.

Aki a hatodik mennyországot elérte, alkotó tevékenysége közepette látja kibontakozni az isteni szellem óriási kincseit, és tanulmányozhatja az alsóbb világokban foko-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

zatosan kifejlődő formák őstípusait. Fürödhet az isteni bölcsesség mérhetetlen óceánjában és megfejtheti az őstípusok kialakulásával kapcsolatos problémákat, a részleges jót, ami a húsban élő ember korlátozott tekintete előtt rossznak látszik. Ebben a szélesebb látókörben a jelenségek valódi, viszonylagos arányait öltik fel, és igazolva látja az Isten útjait, amelyek az ő számára, legalábbis az alsó világok fejlődését illetően immár nem kifürkészhetetlenek.

Kérdéseket, amelyeken a földön fejét törte, de amelyekre értelme nem kapott feleletet, ott – áttörve a jelenségek fátyolán – egy pillantással megold, és észreveszi a hiányzó láncszemeket. A lélek ott közvetlen jelenlétben és érintkezésben van olyan nagy Lelkekkel, akik a mi emberiségünkben emelkedtek ki, és megszabadulva a kötelékektől, amelyek a földön a „múlt” képzetét keltik, egy végtelen, megszakítás nélküli élet állandó jelenét élvezi.

Akiket mi itt „nagy halottaknak” nevezünk, ott fenségben és dicsőségben élnek. A lélek élvezi jelenlétük áldását, és mindinkább kezd hozzájuk hasonlítani, mivel erős, harmonikus rezgéseikhez hangolják magukat.

Még magasabban és szebben sugárzik a hetedik mennyország, a Mesterek és a Beavatottak otthona.³⁶ Egy lélek sem jut oda be, mielőtt földi életében át ne ment volna a beavatás szoros kapuján, a szoros kapun, amely az „örök életre” vezet.

36 A Beavatott olyan ember, aki letért a fejlődés rendes útjáról, és rövidebb, de meredekebb ösvényen halad az emberi tökéletesség felé. Lásd a XI. fejezetet.

A DEVACSÁN

Az a világ a legerősebb erkölcsi és értelmi impulzusok forrása, amelyek a Földre ömlenek; onnan árad le a magasrendű energiák éltető folyama. Ott van a forrása a világ intellektuális életének, onnan kapja a lángész legtisztább inspirációit. Az ott lakó lelkek számára mellékes, hogy éppen kapcsolatban vannak-e alsóbb eszközeikkel; élvezik magas tudatállapotukat és környezetüket. Ha pedig éppen „testben” vannak, rájuk van bízva, hogy tudatállapotukkal elárasztják-e alsóbb eszközeiket vagy sem. Annyit adnak vagy tartanak vissza, amennyit jólesik.

Akaratukat mindinkább azoknak a Nagyoknak akarata vezeti, akiknek akarata a Logoszéval azonos, a világok javát szolgáló akarát. Mert ott az elkülönülés³⁷ utolsó nyomainak is ki kell vesznie azokból, akik a végleges függetlenséget még nem érték volna el, vagyis még nem Mesterek, és az utolsó nyomok fokozatos eltűnésével az akarát is mindjobban egybehangzik a nagy akarattal, amely a világokat irányítja.

Ez volna tehát a „hét mennyország” rövid vázlata, amelyek egyikébe vagy másikába az ember bizonyos idővel a halálnak nevezett változás után belép. Mert a halál csak változás, amely a léleknek legsúlyosabb láncá levetése után részleges felszabadulást szerez. Egy tágabb életbe való születés az, visszatérés a lélek igazi hazájába a rövid földi számkivetés után, kiszabadulva börtönéből a szabadság levegőjére. A halál a földi illúziók legnagyobbika. Nincs halál, csak az életfeltételek változnak. Az élet folya-

37 Ahamkára, az „Éncsináló tényező”, ami szükséges ugyan az éntudat kifejlesztéséhez, de amin felül kell emelkedni, ha megtette kötelességét.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

matosan, megszakítás nélkül tovább folyik, „nem született, örökös, állandó”, nem pusztul el, habár a testek, amelyekbe burkolózott, széthullnak. A Bhagavad Purána hasonlatával élve: azt hinni, hogy az ég beszakad, amikor egy fazék eltörik, éppoly oktalanság, mint ha azt képzelnénk, hogy a lélek is elpusztul, amikor a test elporlik.³⁸

A fizikai, az asztrális és a mentális sík az a három világ, amelyen a lélek mindig újra átvándorol. E három világban forog az emberi élet kereke, e kerékhez van kötve a lélek a fejlődés alatt, ez a kerék viszi sorban ebbe a három világba. Most már leírhatjuk a lélek egy teljes életperiódusát, és a periódusok összessége adja az egész életet. Fogalmat szereshetünk magunknak a személyiség és az egyéniség közötti különbségről.

A lélek, miután a devacsáni tartózkodás letelt, azzal kezdi új életperiódusát, hogy működésbe hozza az energiákat, amelyek a mentális sík formai világában működnek és amelyek előbbi életének eredményei. Ezek mintegy kilépve belőle a négy alsó mentális alsík anyagából olyan anyagokat vonnak maguk köré, amelyek kifejeződésük céljára alkalmasak, és így alakul meg a küszöbön lévő földi élet mentális teste. A mentális energiák rezgései felébresztik a vágytermészethez tartozó energiákat is, úgy, hogy ezek is rezgésbe jönnek. Mihelyt felébredtek és szintén lüktetni kezdenek, az asztrális világban olyan anyagokat vonnak maguk köré, amelyek lehetővé teszik megnyilatkozásukat, és így épül fel az új asztrális test a közelgő testetöltéshez.

38 A Bhagavad Puránából vett hasonlat.

A DEVACSÁN

Így vesz magára a Gondolkodó olyan mentális és asztrális ruhákat, amelyek előző élete utolsó fokozatain kifejlesztett képességeit pontosan kifejezésre juttatják. Ezután az újraszületésről szóló fejezetekben kifejtendő tényezők révén egy olyan család vonja magához, amely el tudja látni a megfelelő fizikai testtel, és asztrális teste útján összekapcsolódik ezzel a testtel.

A születést megelőző időben a mentális test összekapcsolódik az alsóbb testekkel. Ez a kapcsolat az első gyermekévek alatt mind szorosabb lesz, míg végül a hetedik évben magával a Gondolkodóval való kapcsolatuk már olyan szoros, amennyit a fejlődési fok megenged. Ekkor kezdi a Gondolkodó kissé irányítani eszközeit és figyelemzavaró szava az, amit mi lelkiismeretnek nevezünk. Tesztjei révén tapasztalatokat gyűjt, és az összegyűjtött tapasztalatokat földi élete folyamán a megfelelő testben halmozza fel, vagyis abban, amely az illető tapasztalat síkjával összeköttetésben áll.

A földi élet végeztével leválik a fizikai test és vele együtt a Gondolkodónak az a lehetősége, hogy a fizikai világgal érintkezésbe lépjen. Energiái most már az asztrális világra vannak korlátozva. Bizonyos idő múlva asztrális teste is szétfoszlik, úgy, hogy életmegnyilvánulásai a mentális világra korlátozódnak. Az asztrális képességek, mint látens erők a mentális testbe gyűlnek. Majd miután a mentális test annak rendje és módja szerint elvégezte az asszimilálás munkáját, az is feloszlik, az energiák a Gondolkodóban gyűlnek össze látens állapotban, és a Gondolkodó életét igazi hazájába, a formanélküli mennyországba vonja vissza. Ott minden életperiódusnak a három világban nyert tapasztalatait jövőre használatra erőkké és képes-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

ségekké alakítja át, magába veszi, és immár megsokszorozódott erővel és tudással újra megindul vándorútjára.

A személyiség a mulandó eszközökből áll, amelyeket a Gondolkodó a fizikai, asztrális és mentális világokban életre kelt és minden tevékenység ezekkel van kapcsolatban. Ezeket az emlékezet kötelékei kapcsolják össze, amelyeket a három alsó test által felfogott benyomások hoznak létre. A Gondolkodó azonosítja magát eszközeivel, és kialakul a személyes én. Alacsonyabb fejlődési fokon ez az én a fizikai és az érzelmi test, mert ezekben működik leginkább. Később, amikor a mentális test jut uralomra, az lesz az én.

A személyiség tehát mulékony érzéseivel, vágyaival és szenvedélyeivel félig-meddig önálló lényé válik, holott minden energiáját a bele burkolódzó Gondolkozótól kapja. Az alsóbb világokhoz tartozó tulajdonságai sokszor szemben állnak „a test lakójának” állandóbb érdekeivel, és ez által összeütközések támadnak, amelyekben a győzelem egyszer az átmeneti gyönyöré, máskor a maradandó növekedésé. A személyiség élete akkor kezdődik, amikor a Gondolkodó megalkotja új mentális testét, és addig tart, amíg ez a test az alsóbb mennyországban fel nem oszlik.

Az egyéniség maga a Gondolkodó, a halhatatlan törzs, amelyből, mint levelek sarjadnak a személyiségek és fennmaradnak az élet tavaszán, nyarán és őszén át. Amit a levelek felvesznek és asszimilálnak, az azt a nedvet gazdagítja, amely az ő ereikben is buzog. Ősszel pedig a fa visszavonja nedveit a törzsébe, az elszáradt levelek a földre hullanak és elpusztulnak. Csak a Gondolkodó él örökké, az „ő órája sohasem üt”. Ő az örök ifjú, aki a Bhagavad Gita szavaival

A DEVACSÁN

élve úgy veszi fel és veti le a testeket, „amint az ember eldobja elavult ruháját és új öltözéket vesz.”

Minden személyiség az örök színész egy-egy új szerepe, és ő újra meg újra fellép az élet színpadán, csak éppen ezekben az élet-színjátékokban mindegyik eljátszandó szerepe gyermeke az előbbinek és atyja az utána következőnek, úgyhogy a dráma folytatólagos történet, a szerepeket eljátszó színész története.

Erre a három megvizsgált világra korlátozott a Gondolkodó élete az emberi fejlődés első szakaszain. El fog azonban jönni az idő az emberiség fejlődésében, amikor magasabb régiókba emelkedik, és az újraszületés már a múlté lesz. Amíg azonban forog a születések és a halálok kereke, és az ember a három világhoz tartozó vágyai által hozzá van láncolva, élete csak e három régióban folyik.

Most figyelmünket a felsőbb régiókra fordítjuk, habár keveset tudunk róla mondani, ami hasznos vagy megérthető. Bármilyen kevés is azonban, az Ősi Bölcsesség ismertetésének teljességéhez hozzátartozik.

VI. FEJEZET

A BUDDHIKUS ÉS A NIRVÁNIKUS VILÁG

Láttuk, hogy az ember értelmes, öntudatos lény, ő a Gondolkodó és az alsóbb mentális, asztrális és fizikai síkokhoz tartozó testekbe van burkolódzva. Vizsgáljuk meg most a szellemet, legbelsőbb énjét, a forrást, amelyből származik.

Ez az isteni szellem a Logosz egy sugara, a Logosz lényének részese, és osztozik a Logosz hármasság természetében. Az ember fejlődése három aspektus fokozatos megnyilvánulása, szunnyadó, látens állapotból cselekvő, aktív állapotba való átmenete úgy, hogy az ember kicsiben ismétli az egész világegyetem fejlődését.

Ezért nevezik mikrokozmosznak, szemben az univerzummal, a makrokozmossszal, vagy az univerzum tükrének, Isten hasonmásának, visszfényének³⁹, innen ered a régi mondás is: „Amint fent, úgy alant”. Ez a bennlakozó istenség biztosítja az ember végső győzelmét, ő a rejtett hajtóerő, amely a fejlődést lehetővé, sőt elkerülhetetlenné teszi, a felemelő erő, amely lassanként minden akadályt és nehézséget legyőz. Az ő jelenlétét érezte homályosan

39 „Teremtsünk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra.”
(Gen. 1, 26)

A BUDDHIKUS ÉS A NIRVÁNIKUS VILÁG

Mathew Arnold is, amikor e szavakat leírta: „az erő az, nem mi magunk, amely az igazságért dolgozik”. Abban azonban tévedett, hogy az az erő nem „mi magunk” vagyunk, mert éppen az a belső Énje mindennek – igaz, hogy nem különálló énjeink, hanem közös, legmagasabbrendű Énünk.⁴⁰ Ez a belső Én az „Egy”, és ezért monádnak nevezzük.⁴¹ Emlékezzünk arra, hogy ez a monád a Logosz lehelete, és minden isteni erőt és tulajdonságot csírában, vagyis szunnyadó állapotban tartalmaz.

A monád kivettetik a világegyetembe, és a tárgyakkal való érintkezés hatására ezek a képességek és erők lassanként megnyilvánulnak. Az érintkezés sűrűlődt okoz, ez pedig a hatásának kitett testben válaszreagéseket vált ki, és ily módon az élet energiái egymás után lépnek át a nyugvó állapotból a cselekvőbe. Az emberi monád, amint megkülönböztetésül nevezzük, az istenség mindhárom oldalát mutatja, vagyis tökéletes hasonmása az istenségnek. Ez a három aspektus az emberi élet ciklusaiban egymás után fejlődik ki.

Ezek az aspektusok a világegyetemben megnyilvánult isteni élet három nagy tulajdonsága, a létezés, az üdvösség, az értelem⁴², és őket a három Logosz a megnyilvánulás ha-

40 Átmá, aki Paramátmá tükröződése

41 Monádnak nevezzük, legyen az akár a szellem-anyag monádja, vagyis Átmá, vagy a forma monádja, vagyis Átmá-Buddhi, vagy az emberi monád, vagyis Átmá-Buddhi-Manasz. Mindegyik esetben egység és egységként működik, legyen az az egység egy oldalú, kétoldalú vagy háromoldalú.

42 A hindu írásokban sokszor a Satchitánanda kifejezést használják, mint Brahman absztrakt elnevezését. Ezek konkrét megnyilvánulása a Trimúrta.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

tárain belül a lehetséges legnagyobb tökéletességgel mutatja be. Az emberben ezek az aspektusok fordított sorrendben fejlődnek ki: értelem, üdvösség, létezés. A „létezés” fogalma az isteni képességek megnyilvánulását jelenti. Az ember eddig vizsgált fejlődésében a rejtett istenség harmadik oldalának, az értelemnek a formájában megnyilvánuló tudat fejlődését követtük nyomon. Manasz, a Gondolkodó, az emberi lélek, az egyetemes Elme, a harmadik Logosz hasonmása. Hosszas vándorlása a három alsó világban e harmadiknak, az emberben lévő isteni természet értelmi oldalának van szentelve.

Amíg az halad, a másik két isteni energiát úgy kell elképzelnünk, hogy mintegy ott lebeg az ember fölött, inkább életének rejtett forrásai, mint már ténylegesen fejlődő képességek. Önmagukban működnek, anélkül, hogy megnyilvánulnának. Jövendő megnyilvánulásuk előkészítése azonban lassan mégis halad. A megnyilvánulatlan és látensnek mondott életet felrázzák az értelem mind energikusabb rezgései. Az üdvösség aspektus csendesen kezdi kibocsátani első rezgéseit, megnyilatkozó életének első finom lüktetéseit. Ezt az üdvösség-aspektust teozófiai nyelven „buddhinak” nevezzük, ami szanszkritul „bölcsest” jelent. A világegyetem negyedik, vagyis buddhikus síkjához tartozik, ahol ugyan még van kettősség, de nincs különállás. Nem lehet erről szavakkal fogalmat adni, a szó az alsóbb síkokhoz tartozik, ahol a kettősség és a különállás rokon fogalom, de valamiképpen mégis meg kell közelítenünk.

Oly állapot ez, amelyben mindenki önmaga, oly tisztán és elevenen, amit az alsóbb síkokon elérni sohasem lehet, mégis úgy érzi, hogy minden mást is magába zár és elvá-

A BUDDHIKUS ÉS A NIRVÁNIKUS VILÁG

laszthatatlanul egy mindennel.⁴³ A földön leginkább két olyan ember viszonya hasonlítható ehhez az állapothoz, akiket a legtisztább, legmélyebb szeretet fűz egymáshoz, és ennek következtében teljesen egy személynek érzik magukat. Úgy gondolkodnak, úgy éreznek, úgy cselekszenek és úgy élnek, mint ha egyek lennének. Nincs közöttük korlát, nincs különbség, nincs „enyém” és „tied”, nincs elválasztás.⁴⁴ Ennek a síknak gyenge visszhangja készíti az embereket arra, hogy a boldogságot a vágyaik tárgyaival való egyesülésben keressék, bármi legyen is vágyaik tárgya. A tökéletes elkülönülés tökéletes nyomorúság. Mindentől megfosztva lebegni az üres térben, teljes magányban, sehol senki, csak a magányos lélek, elzárva mindentől, bezárva elkülönült énjébe, – ennél borzasztóbbat el sem lehet képzelni. Ellentéte az egyesülés, a tökéletes egyesülés pedig a tökéletes boldogság.

Amint ez az üdvösség-aspektus rezgéseket kezd kibocsátani, azok, miként az alsó síkokon, anyagot vonnak maguk köré abból a síkból, amelyen működnek, és így képződik lassanként a buddhikus test vagy az üdvösség-

43 Az olvasó keresse meg a bevezetésben Plotinus leírását arról az állapotról, ami így kezdődik: „Ők látnak minden dolgot”, és figyelje meg különösen ezeket a mondatokat: „...minden dolog minden dolgot magába foglal”, „azonban mindegyikben egy-egy más tulajdonság uralkodik”.

43 Ezért van, hogy sok szentírásban a férj és feleség közötti mélységes szerelemhez hasonlították, az által képzelték el az Isteni szeretet üdvösségét. Így található ez a hinduk Bhagavad Puránájában, a zsidók és keresztények „Salamon éneké”-ben. Ugyanez igaz a szufi misztikusok szeretetére és valójában minden misztikus és odaadó szeretetére.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

test, ahogy különféleképpen nevezik.⁴⁵ E magasrendű test növekedését az ember csak azzal mozdíthatja elő, hogy tiszta, önzetlen, mindenre kiterjedő, jótékony szeretetet áraszt magából, olyan szeretetet, amely „nem keresi a maga hasznát”, nem részrehajló, és nem keres viszonzást. A szeretetnek ez a spontán kiárasztása az isteni tulajdonságok jellegzetes ismertetőjele. Olyan szeretet az, amelyik mindent odaad, és semmit sem kíván. A tiszta szeretet hívta életre a világegyetemet, az tartja fenn, és az vezeti a tökéletességhez, a boldogsághoz.

És ahol csak egy ember tiszta szeretetet áraszt mindenkire, akinek szüksége van rá, válogatás nélkül, anélkül, hogy viszonzást várna, pusztán a szeretet-adás édes örömeért, ott az üdvösség aspektust fejleszti magában. Arra a kimondhatatlan öröme és boldogságra készít magának testet, amelybe a Gondolkodó felemelkedik, miután szét-törte az elkülönülés korlátait. Ahol önmagát is megtalálja ugyan, de egynek tudja magát minden teremtménnyel.

Ez a „hajlék, amelyet nem kéz épített”, és amely „örökös a mennyben”, ahogy a nagy keresztény beavatott, Szt. Pál írta. Ő is minden erény fölé a könyörületeséget, a tiszta szeretetet állította, mert az ember a földön e fenséges hajlék építéséhez csak ezekkel járulhat hozzá. Ezért nevezik a buddhisták az elkülönülést a „nagy eretnekségnek”, és ezért az „egyesülés” a hindu célja. A felszabadulás kilépés a korlátok közül, amelyek elkülönítenek, a rossz gyö-

45 A vedántisták Ánandamajakosha, vagy üdvösség-burokja. Ez a Nap teste is, a Nap-test, amelyről egy keveset az Upanishadokban és másutt mondanak el.

A BUDDHIKUS ÉS A NIRVÁNIKUS VILÁG

kere pedig az önzés, és megsemmisítése minden szenvedés megsemmisítését jelenti.

Az ötödik világ, a nirvánikus, a bennük lakó istenség legmagasabb emberi aspektusának síkja, amelyet a teozófia „Átma” névvel illet. Ez a tiszta lét síkja, az isteni képességek teljes megnyilvánulása a mi ötszörös világegyetmünkben, mert ami rajta túl, a hatodik és a hetedik síkon van, az az Isten elképzelhetetlen fényébe van elrejtve.

Ezt az atmikus vagy nirvánái tudatot, az ötödik sík életéhez tartozó tudatot érték el azok a Nagyok, az emberiség első virágai, akik az emberi fejlődés-szakaszt már befejezték, és akiket Mestereknek nevezünk.⁴⁶ Ők már megoldották a problémát, az egyéniség lényegének egyesítését az el-nem-különüléssel, és mint halhatatlan lények élnek tökéletes bölcsességben, boldogságban és hatalomban.

Amikor az emberi monád kilép a Logoszból, olyan, mintha az Atma fénylő tengeréből egy gyöngé fénysávot egy vékony buddhikus hártya elválasztana a többtől. Mintha ezen egy szikra függene, amelyet lassan tojás alakú héj vesz körül, e héj anyaga pedig a mentális világ formánélküli síkjának anyagából van. „A lángból a Fohat legfinomabb fonalán függ le a szikra” – mondják Dzyan Stanzái.⁴⁷ A fejlődés haladásával ez a fénylő tojás nő, csillogó színűvé válik, a vékony fonál mind szélesebb csatornává lesz, és mind több és több atmikus élet ömlik alá rajta. Végül egybeolvad a harmadik a másodikkal, a kettő

46 Mahátmáknak, „nagy szellemeknek” és Dzsivan-muktáknak, „felszabadult lelkeknek” is nevezzük őket. Az emberiség segítése céljából megtartották fizikai testüket. Rajtuk kívül még sok más nagy lény is él a nirvánikus síkon.

47 H.P.B. Titkos Tanítás I. kötet Dzyan könyve VII. Stanca 5. vers.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

pedig az elsővel, mint ahogy egyik láng a másikkal egybeolvad, és nem lehet őket többé szétválasztani.

A negyedik és az ötödik síkon végbemenő fejlődéshez a mi fajunk még csak egy jövődő korszakban fog elérkezni, de azok, akik a gyorsabb haladás nehezebb ösvényét választották, ennek a fejlődésnek útjára már most ráléphetnek, amint ezt később látni fogjuk. Ezen az ösvényen a boldogság-test gyorsan fejlődik, az ember kezdi tudatát abban a magasabb régióban is használni, és megismeri a boldogságot, amely a válaszfalak eltávolításából ered, a bölcsességet, amely felbuzog, mihelyt az értelem korlátait túlléptük. Akkor szakad el a kötelék, amely a lelket az alsóbb világokhoz kötötte, akkor kapjuk az első ízelítőt a szabadságból, amelynek teljessége a nirvánikus síkra tartozik.

A nirvánái tudat szöges ellentéte a megsemmisülésnek. Olyan eleven és intenzív létezés az, amelyet el sem tudnak képzelni azok, akik csak az érzékek és az értelem életét ismerik. Amilyen a pislogó gyertyafény a déli napfényhez képest, olyan a földhöz kötött öntudat a nirvánai tudathoz képest. És azt hinni, hogy a nirvánikus tudat megsemmisülést jelent, mert benne a földi tudat korlátai eltűnnek, éppen annyi, mintha valaki, aki csak a faggyúgyertyát ismeri, azt mondaná, hogy faggyúba mártott gyertyabél nélkül nincs világosság. A nirvána valóban van. Erről már réges-régen tanúbizonyságot tettek a világ szentírásaiban azok, akik ezt a dicső létformát elérték és élik. De bizonyítják ma is olyanok, akik a tökéletes emberiség magas létráját megmászták, azonban a Földdel összeköttetésben maradtak, hogy az emberiség lába ne tétovázzék, amint e létra fokain felfelé halad.

A BUDDHIKUS ÉS A NIRVÁNIKUS VILÁG

A nirvánában laknak azok a hatalmas lények, akik fejlődésüket egy korábbi világegyetemben fejezték be, és a Logossal együtt keltek új életre, amikor az megnyilatkozott, és a világot megteremtette. Ők a világok igazgatásának hivatalnokai, a Logosz akaratának tökéletes végrehajtói. Ott tartózkodnak az angyali rendek és az alsóbb síkokon segédkező lények vezetői, mert a nirvána a világ szíve, és onnan indul ki minden életfolyam. Onnan indul ki a „Nagy Lélegzet” és oda tér vissza, ha a világ véget ér. Ott van az a boldog látomás, amely után a misztikusok vágyódnak, ott van a leplezetlen dicsőség, a végső cél.

Az emberi testvériségnek, sőt minden dolog testvériségének a buddhikus és nirvánikus síkon van biztos alapja, mert csak ott van egység és tökéletes együttérzés. Az értelem az ember elválasztó princípiuma, az különbözteti meg az ént a nem-éntől, az éntudat forrása, és minden mást rajta kívül állónak, idegennek tekint. Ez a harcias, küzdő, saját magát hangsúlyozó princípium, az értelem síkjától lefelé pedig a világ a konfliktusok színtereként jelenik meg, amely annál hevesebb, minél inkább belekeveredik az értelem. Már az érzelmi természet is csak akkor lép fel spontán harciassággal, ha a vágy ösztönzi, és közötte és vágyának tárgya között valami akadályt talál. Mind erőszakosabb lesz azonban, amint az értelem beleavatkozik, mert akkor már jövődó vágyai kielégítéséről is gondoskodni kíván, és arra törekszik, hogy a természet készletéből minél többet harácsoljon össze magának. Az értelem azonban természeténél fogva harcias, lényege, hogy hangsúlyozza a maga és mások közötti különbséget, és ebben található az elkülönülés gyökere, az emberek közötti szakadás állandó oka.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Az egység rögtön érezhető, mihelyt a buddhikus síkot elértük, mintha csak egy külön úton haladó sugárról magába a Napba lépnénk, ahonnan minden sugár kisugárzik. Ha valaki a napon állna, elöntené a napfény, és visszaverné a sugarakat, nem tudná megkülönböztetni őket egymástól, hanem mindegyiket egyformán készségesen és könnyen verné vissza.

Éppen így van az emberrel is, ha egyszer tudatosan elérte a buddhikus síkot. Érti a testvériséget, amelyről más még csak, mint eszményről beszél, kitarja kincsházát mindenki előtt, akinek szüksége van rá, és szükség szerint osztogatja a mentális, erkölcsi, asztrális és fizikai segítséget. Minden lényben saját magát látja, és érzi, hogy amije van, éppen úgy a másé is, mint az övé, mert másoknak nagyobb szükségük van rá, mivel gyengébbek nála. Így veszik vállaikra a családban is az idősebb testvérek a terheket, és védik a kisebbeket a szenvedéstől és a nélkülözéstől. A testvériség szelleme szerint a gyöngeség igény a segítségre és a szerető védelemre, nem pedig alkalom az elnyomásra.

Mivel a nagy vallások alapítói elérkeztek erre a fokra, sőt még magasabbra is, a könyörület és a gyöngédség a jellemző vonása mindegyiknek, és ők minden embert szükségletei szerint részesítenek mind fizikai, mind lelki segítségben. Ennek a belső egységnek tudata, a mindenben lakozó Egyetlen Én felismerése mindenkiben az egyetlen biztos alapja a testvériségnek, minden egyéb alap roska-tag.

Ezt a felismerést azonban annak tudása kíséri, hogy a különböző emberi, vagy nem emberi lények fejlődési foka főképpen attól függ, amit életkornak nevezhetnénk. Némelyek valamivel később kezdték útjukat, mint mások, és

A BUDDHIKUS ÉS A NIRVÁNIKUS VILÁG

habár képességei mindegyiknek ugyanazok, az egyik mégis továbbfejlesztette már azokat, azon egyszerű oknál fogva, hogy a fejlődésre hosszabb idő állt rendelkezésre, mint fiatalabb testvérenek. Gáncsoljuk-e, megvetjük-e a magot, mert még nem virág, a bimbót, mert még nem hozott gyümölcsöt, a gyermeket, mert még nem férfi? Éppoly kevésbé lennének igazságosak, mint ha a csírázó állapotban lévő vagy gyermekded lelket hibáztatnánk, vagy megvetnénk, mert még nincs azon a fokon, amelyen mi állunk. Magunknak sem teszünk szemrehányást azért, mert ma még nem vagyunk istenek. Eljön az idő, amikor ott fogunk állni mi is, ahol idősebb testvéreink állnak. Miért hibáztatnánk a fiatalabb lelkeket azért, mert még nincsenek ott, ahol mi? Maga a „testvériség” szó is a vér azonosságát és a fejlődés egyenlőtlenségét foglalja magában, és ez által pontosan leírja azt a köteléket, amely a világ minden teremtményét összeköti egymással: azonosság az élet lényege tekintetében, egyenlőtlenség az élet megnyilvánulásának foka tekintetében.

Egyek vagyunk eredet szerint, egyek kifejlődésünk módszerei és célunk szerint: életkorunk és érettségünk közötti különbségeink csak alkalmak a legszorosabb és leggyöngédebb kapcsolatok kialakítására. Amit az ember megtenne a hús és a vér szerinti testvéréért, akit jobban szeret, mint önmagát, azt kellene megtennie mindenkiért, aki az Egy Életet osztja vele. Az emberek szívükben elzárkóznak egymástól, faji, osztálybeli, nemzetiségi különbségek elválasztják őket, de a bölcs ember szereteténél fogva e jelentéktelen különbségek fölé emelkedik és fölismeri, hogy mindenki életének forrása ugyanaz, ennél fogva mindenki az ő családjába tartozik.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Ennek a testvéri viszonynak értelmi fölismerése és a törekvés, hogy e szerint is éljen, az ember magasabb természetére olyan ösztönzően hat, hogy e törekvés a Teozófiai Társulat egyedüli kötelező céljává, egyedüli „hittételévé” vált, amelyet mindenkinek el kell fogadnia, aki a Társulatra be akar lépni. Ennek már csak kislevegű megvalósítása is az életben megtisztítja a szívet és a belső látást. Teljes keresztülvitele pedig azt jelentené, hogy a különállás minden foltját lemostuk magunkról, és az Én tiszta sugara úgy ragyog át rajtunk, mint a fény a legfinomabb üvegen.

Sohasem szabad elfelejtenünk, hogy e testvériség tény, még ha az emberek nem is akarnak tudni róla, vagy le is tagadják. Az ember tudatlansága nem változtat a természet törvényein, sem megváltozhatatlan és ellenállhatatlan folyamukat el nem térítheti egy hajszálnyira sem. Ezek a törvények eltíporják azt, aki ellenük szegül, és összetörnek mindent, ami nincs velük összhangban. Ezért nem tarthat igényt hosszú életre egyetlen olyan nemzet sem, amely a testvériséget megsérti. Semmiféle civilizáció nem állhat fenn, amely ezzel ellentétes alapon épült fel. A testvériséget nem kell megalkotnunk, az megvan. És kénytelenek vagyunk életünket összhangba hozni vele, ha azt akarjuk, hogy műveink el ne vesszenek.

Némelyek talán különösnek találják, hogy a buddhikus világ, amely számukra olyan homályos és valószínűtlen, mégis ennyire képes minden síkra hatni, és erői mindent darabokra törnek az alsó világokban, ami nincs velük összhangban. Pedig így van, mert ez a világ szellemi erők kifejezése, amelyek vezető és alakító energiák, minden dolgot áthatnak és lassan, de biztosan hatalmukba kerítnek.

A BUDDHIKUS ÉS A NIRVÁNIKUS VILÁG

Ezért az a testvérség, amely szellemi egység, sokkal realisabb, mint bármely külső szervezet. Nem formát jelent, hanem az életet, amely „bölcse és szelíden intéz minden dolgot”. Képes számtalan, az időknek megfelelő formát felvenni, az élet azonban mindig egy és ugyanaz. Boldogok, akik észreveszik és éltető ereje vezetőkévé válnak.

Az olvasó most már mindig maga előtt láthatja az ember alkotó részeit és a különféle régiókat, ahová ezek a részek tartoznak, így egy rövid összefoglalás tiszta képet nyújt majd a bonyolult egésről.

Az emberi monád az Atma, Buddhi, Manasz, vagy ahogy néha fordítják a Szellem, Szellemi Lélek és emberi Lélek. Az a körülmény, hogy ez a három nem más, mint az Én három aspektusa, halhatatlanná teszi az embert. Habár ez a három aspektus külön és sorban nyilvánul meg, lényegi egységük teszi lehetővé, hogy a lélek (manasz) a szellemi lélekbe (buddhi) merüljön, és annak az egyéniség becses lényegét adja. Az individualizálódott szellem-lélek pedig magába a szellemben merüljön, és annak – ha ugyan a kifejezés helyénvaló – egyéni színezetet adjon, közben azonban lényegi egysége a Logosz minden más sugarával, sőt magával a Logosszal is teljesen érintetlen maradjon.

Ez a három az ember hetedik, hatodik és ötödik princípiuma, és az anyag, amely őket körülzárja, beburkolja, vagyis amely a tevékenységet és a megnyilvánulást lehetővé teszi, az ötödik (nirvánái), a negyedik (buddhikus) és a harmadik (mentális) világból van véve. Az ötödik princípium, a manasz a mentális síkon egy alsóbb testet is alkot magának, hogy azon keresztül a jelenségvilággal összekötésbe léphessen, és így összefonódik a negyedik princípiummal, a vágytermészettel, kámával, amely a második,

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

vagyis az asztrális világhoz tartozik. Leszállva az első, vagyis fizikai síkra, itt találjuk a harmadik, második és első princípiumot, a specializált életerőt vagy pránát, ennek eszközét az étertestet és a sűrű testet, amely a fizikai világ durvább anyagaival áll kapcsolatban. Már láttuk, hogy némi-lykor a pránát nem fogjuk fel külön princípiumnak, ellenben az egymással összekötött vágy- és mentális testet, káma-manaszt egységnek tekintjük, a tiszta értelmet felsőbb manasznek, az elmét pedig a vágytest nélkül alsó manasznek nevezzük.

Az ember lényegének megértésére az a fogalom a legalkalmasabb, amely legpontosabban fejezi ki a maradandó élet és a változó formák tényét, amelyekben az élet megnyilatkozik, amelyek energiáit meghatározzák, és a megnyilvánulás sokféleségét fokozzák. Az Én tehát az Egyetlen Élet, minden energia forrása, a formák buddhikus, kauzális, mentális, asztrális és fizikai (éterikus és sűrű) testek.

Azon tanulmányozók számára, akik a védikus osztályozást ismerik jobban, hasznos lehet a formai oldalról készült alábbi táblázat:

Buddhikus test	Ánandamajakosha
Kauzális test	Vijnjánamajakosha
Mentális és Asztrális test	Manomajakosha
Fizikai test – éterikus test	Pránamajakosha
Fizikai test – sűrű test	Annamajakosha

Ha e két szemléleti módot összekapcsoljuk, az eredmény a következő:

A BUDDHIKUS ÉS A NIRVÁNIKUS VILÁG

PRINCÍPIUM		ÉLET	FORMA
Atma	Szellem	Atma	Buddhikus test
Buddhi	Szellemi Lélek		Kauzális test
Felső Manasz	Emberi Lélek		Mentális test
Alsó Manasz			
Káma	Állati Lélek		Asztrális test
Linga Sharira ⁴⁸			Éterikus test
Sthula Sharira			Sűrű test

Láthatjuk, hogy különbség csak az elnevezésekben van, és hogy a hatodik, ötödik, negyedik princípium sem egyéb, mint Atma, amely a buddhikus, kauzális, mentális és asztrális testben működik, a második és az első princípium pedig a két alsóbb test. Ez a hirtelen változás az elnevezések módszerében könnyen zavart kelthet a tanulmányozó elméjében, és H.P. Blavatsky, tisztelt tanítónk nagyfokú elégedetlenségét fejezte ki az elnevezések megtevesztő volta miatt. Nekem és másoknak is kifejezte azt a kívánságát, hogy igyekezzünk megjavítani. Így fogadtuk el a fenti egyszerű és a tényeknek megfelelő elnevezéseket.

Az ember fentebb tárgyalt különböző finom testeai alkotják az emberi lény ún. auráját. Ez az aura tojásdad, ragyogó felhő, közepében a fizikai test van, és külseje miatt

48 Az éterikus testet eredetileg Linga Sharira-nak nevezték – nem szabad összetéveszteni a hindu filozófiában ismert Linga Sharira-val. A Sthula Sharira a sűrű test szanszkrit neve.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

sokan nem is tartják egyébnek, mint egy ilyen felhőnek. Amit általában aurának nevezünk, az a finom testeknek a fizikai testen kívül lévő része. Minden test önmagában is teljes egész, mindegyik áthatja a nála durvábbat, fejlődése arányában kisebb vagy nagyobb, és e testeknek a fizikai testen túl terjedő része együttesen képezi az aurát. Az aura tehát az éterikus testmánsnak, az asztrális testnek, a mentális és kauzális testnek, valamint, ritka esetekben a buddhikus testnek is a fizikai testen túl terjedő része.

Az, hogy zavaros, nyers, szennyes-e, vagy pedig méretében, fényében és színében pompás, sugárzó-e, az csakis az elért fejlődési foktól függ, a testek fejlettségétől, az erkölcsi és értelmi jellemtől. A váltakozó szenvedélyek, vágyak és gondolatok ebbe az aurába formával, fénnel és színekkel vannak beírva. Akinek szeme van az ilyen írás olvasására, le tudja olvasni róla a jellemet. A jellem bélyegét viseli, de a múltó változásokét is, és itt nem lehetséges a csalás, mint e fizikai testnek nevezett álarcnál. Az aura térfogatának és szépségének növekedése félreismerhetetlen jele az ember haladásának, és magának a Gondolkodónak és eszközeinek tisztaságát és növekedését jelenti.

VII. FEJEZET

AZ ÚJRASZÜLETÉS

Most már abban a helyzetben vagyunk, hogy az Ősi Bölcsesség egyik sarkalatos tanát, az újraszületés tanát szemügyre vehetjük. E tanításról tiszta és az általános természeti renddel egybehangzó képet fogunk nyerni, ha előbb mint egyetemes elvet vizsgáljuk, és csak azután mint az emberi lélek újratestetöltésének speciális esetét. Ezt a speciális esetet annak nagy kárára rendszerint az általános természeti renddel való minden összefüggés nélkül, mint különálló töredéket szokták tárgyalni, pedig minden fejlődés egy fejlődő életet jelent, amely formából formába megy át fejlődése folyamán, és ami az egyes formák révén szerzett tapasztalatokat önmagában felhalmozza. Az emberi lélek újraszületése tehát nem valamely új princípium bevezetését jelenti a fejlődésbe, hanem az általános elv alkalmazását a folytonosan fejlődő élet egyénivé válása által szükségessé vált viszonyokra.

Lafcadio Hearn jól fejezte ezt ki, amikor az előzetes lét gondolatának a tudományos nyugati gondolkodáshoz való viszonyát vizsgálta. Ezt mondja:

A fejlődés tanának elfogadásával a régi gondolkodási formák összezsugorodtak, a kiszolgált dogmák helyébe új ideák léptek, és most egy általános szellemi mozgalom látványában részesülünk, amely csodálatosképpen a keleti filozófiával párhuzamosan halad. Az utol-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

só ötven év példátlanul gyors és sokoldalú tudományos fejlődése a nem-tudományosok között is szükségképpen szintén példátlanul gyors intellektuális haladást eredményezett. Az, hogy a legmagasabb és legbonyolultabb szervezetek a legalsóbbakból és legegyszerűbbekből fejlődtek, hogy az egész élővilág egyetlen fizikai alapon nyugszik, hogy az állat- és növényvilág között elválasztó vonalat húzni nem lehet, hogy élet és nem-élet között a különbség csak fokozati és nem féleségbeli, hogy az anyag éppoly megfoghatatlan, mint az értelem, és mindkettő csupán különböző megnyilatkozása ugyanannak az ismeretlen valóságnak – már mind közhely az új bölcselet nyelvében. Miután egyszer a fizikai fejlődést még a teológia is elismerte, könnyű volt előre megmondani, hogy a lelki fejlődés felismerése sem várat már sokáig magára, hiszen a régi dogmatikus korlátok, amelyek az embert a visszatekintésben akadályozták, el vannak távolítva. Ma már a tudományos lélektan tanulmányozói részére a korábbi lét eszméje az elmélet mezejéről a tények sorába ment át. „Az egyetemes misztérium buddhista magyarázatát éppoly elfogadhatóvá teszi, mint a többi. Csupán az igen felületes gondolkodók fogják, mint eleve használhatatlant elutasítani” – írta néhai Huxley professzor. Mint maga a fejlődés tana, a lélek vándorlásának tana is a valóság világában gyökerezik, és igényt tarthat mindarra a támogatásra, amit az analógia nagy érve csak nyújtani tud. (Evolution and Ethics, 1894.)

Vegyük szemügyre most a forma monádját, az atma-buddhit. E monádban, a Logosz kilehelt életében az összes isteni erő ott rejtőzik, de mint láttuk, látens, szunnyadó állapotban, megnyilatkozás és működés nélkül. Előbb a külső behatásoknak egymás után fel kell kelteniük azokat, mivel az élet természete éppen az, hogy válaszoljon a rá ható rezgésekre. Minthogy a monádban a rezgések minden lehetősége megvan, minden rezgés a neki megfelelő rezgési képességet váltja ki belőle, és ily

AZ ÚJRASZÜLETÉS

módon egyik képesség a másik után megy át látens állapotból aktívba. A fizikus azt mondaná, hogy a statikusból a kinetikusba. Ez a fejlődés titka. A környezet hat az élőlény formájára (testére) – emlékezzünk rá, minden dolog él – és amikor ez a hatás az élet formai burkán át áttevedik a monádra, a monád belül megfelelő rezgésekkel válaszol, amelyek belőle kifelé áradva áttörnek a formán. Annak részecskéi megfelelő rezgésbe kezdenek, és az eredeti impulzusnak megfelelő, vagy ahhoz alkalmazkodó alakban rendeződnek.

Ez valamely organizmus környezetének hatása az organizmusra, és annak visszahatása, amit ma minden biológus ismer, és amiről némelyek azt hiszik, hogy benne a fejlődés kielégítő mechanikus magyarázatát találták meg. Ezeknek a biológusoknak legtürelmesebb és leggondosabb megfigyelései sem képesek azonban annak okát megvilágítani, miért reagál a szervezet ilyen módon a behatásokra. Ha a fejlődés titkát fel akarjuk fedni, vissza kell térnünk az Ősi Bölcsességhez, és a minden forma legbelsejében megtalálható Énre kell utalnunk, mint a természet minden mozgásának fő rugójára.

Ha felfogtuk az alapeszmét: egy élet, amelynek megvan a képessége, hogy a külvilágból hozzá érkező mindenfajta rezgésre válaszoljon, és amelyből így a tényleges választókat a külső erők hatása váltja ki fokozatosan, akkor a következő alapgondolat az élet és a forma folytonossága. A formák sajátosságait átviszik a belőlük származó formákra, amelyek saját lényegük egy részét képezik, de tőlük elválasztva, független életet élnek. Osztódás, sarjadzás, csírázás, az utódnak az anyaméhben való fejlődése biztosítja a fizikai élet folytonosságát, amelynél minden új forma va-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

lamely előzőből vezethető le, és annak jellegzetes sajátosságait viseli. A tudomány e tényeket az öröklés törvényének neve alá csoportosítja. A forma átvitelére vonatkozó megfigyelései figyelemreméltóak, amennyiben meg világítják a természet működését a jelenségek világában. Ne felejtjük azonban el, hogy ez csak a fizikai test fölépítésére vonatkozik, amelybe a szülők nyújtotta anyagok kerülnek.

A természet rejtettebb működései azonban, az élet megnyilatkozásai, ami nélkül nincs forma, semmi figyelemben nem részesültek, mivel a fizikai megfigyelés számára hozzáférhetetlenek. Ezt az úrt csakis az Ósi Bölcsesség tanításaival lehet kitölteni. E tanítások pedig olyanoktól származnak, akik ősidők óta érzékfölötti képességeket használtak a megfigyeléshez, és tanítványaik számára is lehetővé teszik e tanítások igazolását, ha iskoláikban türelemmel tanulnak.

Miként a forma, az élet is folytonos, és ez a folytonos élet az – amelynek mind több és több lappangó energiája válik aktívvá a formák sorozatában kapott behatások folytán –, ami magába gyűjti a formába zártság révén szerzett tapasztalatokat. Ha a forma feloszlik, az élet a tapasztalatok nyomát az általuk felébresztett és megnövekedett energiákban őrzi meg, és készen áll arra, hogy a régi formából származó új formába ömöljön, magával víve összegyűjtött készletét. Amíg a kezdetlegesebb formában tartózkodott, azon át működött, és alakította, hogy minden újonnan felébresztett energia kifejezésére alkalmas legyen. A forma lényegévé vált alkalmazkodást átadja a belőle kiváló résznek, amelyet utódnak nevezünk, és amely ugyanabból a lényegből lévén, szükségképpen felmutatja annak a lényegnek a sajátosságait. Az élet most összes fel-

AZ ÚJRASZÜLETÉS

ébresztett erőivel ebbe az utódba ömlik tovább, alakítja, és így folytatódik ez tovább. A modern tudomány tisztán és érthetően bizonyítja, hogy a magasabbrendű élőlények fejlődésénél az öröklés egyre kisebb szerepet játszik. Az értelmi és erkölcsi tulajdonságokat az utódok nem öröklik a szülőktől, és ezek a tények annál szembeszökőbbek, minél magasabbrendű tulajdonságokról van szó. A lángész gyermeke gyakran gyengeelméjű, a lángész maga néha igen átlagos szülőktől származik.

Kell tehát lennie egy folytonos alapnak, amelyhez az értelmi és erkölcsi tulajdonságok hozzáfűződnek, hogy gyarapodhassanak, különben a természet ebben a legfontosabb munkakörében szabálytalanságot és megokolatlanságot mutatna rendezett folytonosság helyett. A tudomány e kérdésben néma, az Ósi Bölcsesség azonban azt tanítja, hogy ez az állandó alap a monád, minden eredmény tárolója, a készletraktár, amelyben minden tapasztalat növekvő tevékeny erőként halmozódik fel.

Ha egyszer e két alapelvet megértettük: a monádot a potencialitásból aktualitásba átmenő képességeivel, és az élet és forma folytonosságának elvét, megkezdhetjük működésük részleteinek tanulmányozását is. Azt fogjuk látni, hogy megoldják mind a modern tudomány sok zavarba ejtő problémáját, mind azokat a zavarba ejtő problémákat, amelyekkel az emberbarát és a bölcs áll szemben.

Vizsgáljuk legelőször a monádot abban az állapotában, amelyben a mentális világ formanélküli síkjairól kiinduló ösztönzéseknek van kitéve, vagyis a forma fejlődésének kezdeti állapotában. Gyöngé visszarezgései némi anyagot vonnak magukhoz e sík anyagából, és ez a már említett

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

első elemi birodalom fokozatos kifejlődéséhez vezet.⁴⁹ A monádnak hét nagy alaptípusa van, amelyeket néha a nap színképének az eredeti három színből levezethető hét színével szokták ábrázolni.⁵⁰ Minden típusnak megvan a maga jellegzetes színezete, amely színezet az egész öröklé- ten át tartó fejlődése alatt ugyanaz marad, és az általa élte- tett élőlények egész sorába belészövődik.

Azután mindegyik típusnál megkezdődik az osztódás folyamata, és addig tart, amíg az individuum, az egyén elő nem áll. Az áramlatoknak, amelyeket a monádikus energi- ák kifelé áradása indít meg (csak egy vonalat ismertetünk, mert a többi hat fejlődése is ugyanezen az elven alapul), csak rövid formai életük van, de minden tapasztalat, amit általuk nyerni lehet, fokozza a kiáramlás forrásának és lét- rehozójának, a monádnak életét, illetve visszaható-képes- ségét. Mivel ez a visszaható képes élet olyan rezgésekből áll, amelyek gyakran nem harmonizálnak egymással, a monád osztódásra lesz hajlamos.

Az egymással harmonikusan rezgő erők, mint egy kü- lön, egységesen cselekvő csoport egyesülnek, míg végül – ha szabad ezt az elnevezést használnunk – különféle al-monádokat alkotnak, amelyek főbb jellegzetességük- ben egyeznek, a részletekben azonban úgy különböznek egymástól, mint ugyanannak a színnek árnyalatai. Ezek aztán a mentális világ alsóbb síkjairól jövő behatások kö- vetkeztében a második elemi birodalom monádjává ala-

49 Lásd: IV. fejezet, a mentális világ.

50 „Amint fönt, úgy alatt”. Az ember ösztönszerűleg a három Logoszra és a hét ősi „Tűz Fiára” gondol, a keresztény jelképrend- szerben a Szentháromságra és a trónus előtt álló hét Szellemre, Zoroaszter vallásában Ahura-Mazdára és a hét Amesaszpentára.

AZ ÚJRASZÜLETÉS

kulnak, amelyek a világ forma-szintjeihez tartoznak. Így folyik tovább a folyamat, a monád visszaható-képessége állandóan növekedik, minden monád számtalan forma életét tartja fenn, rajtuk keresztül rezgéseket fog fel, és amikor a régi formák feloszlanak, állandóan újakat tölt meg élettel. A már említett okból az osztódás folyamata is folytatódik. Minden monád folyvást formába testesül, és az eredményeket, amelyeket az általa éltetett formán át elért, fölébresztett képességek formájában halmozza fel magában. Ezeket a monádokat úgy tekinthetjük, mint egy-egy formacsoport lelkét. A fejlődés haladásával ezek a formák mind több és több tulajdonságot mutatnak fel, amely tulajdonságok a monádikus csoportlélek képességei, és azokon a formákon át jutnak megnyilatkozásra, amelyekben megtestesülnek.

A második elemi birodalomnak számtalan al-monádja most már olyan fejlődési fokot ér el, hogy kezd az asztrális anyag rezgéseire is felelni, és az asztrális világban működni, megalkotva a harmadik elemi birodalmat, és ismételve e sűrűbb világban ugyanazt a folyamatot, amely a mentális világban már befejeződött. Mind számosabban válnak monádikus csoportlélekké, a részletekben mind több és több különbséget mutatnak, az általuk éltetett formák száma pedig olyan mértékben apad, amint a jellegzetes tulajdonságok mind kifejezettebbekké válnak.

Meg kell jegyeznünk, hogy közben a Logoszból folytonosan kiömlő életfolyamat a magasabb világokat új formamónádokkal látja el, így a fejlődés állandóan halad. Mily helyt a fejlettebb monádok az alsóbb világokban testet öltenek, helyüket a magasabb világokban folyton megjelenő monádok pótolják.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

A monádok vagy monádikus csoportlelkek az asztrális világban történő, folyton ismétlődő újra-testesülési folyamata előbbre viszi fejlődésüket, míg annyira jutnak, hogy a fizikai világ benyomásaira is felelni képesek. Ha visszaemlékezünk arra, hogy minden világ legmagasabb, végső atomjának burka a legközelebb fölötte levő sík legdurvább anyaga, könnyű belátni, hogyan válik a monád arra képesé, hogy egymás után minden világból jövő impulzusokra reagáljon.

Miután a monádok az első elemi birodalomban már egyszer hozzászoktak ahhoz, hogy e világ anyagának ösztönzésére azzal együtt rezegjenek, nemsokára azokra a rezgésekre is felelni kezdenek, amelyeket anyaguk legdurvább formáin át a közvetlenül alattuk lévő sík anyagából fognak fel. Olyan anyagból álló burokba öltözve, amely a mentális sík durvább anyagából áll, a monád fogékonyvá válik az asztrális világ atomikus anyagának rezgései iránt. Amikor azután olyan formát ölt, amely az asztrális anyag legdurvább változatából van, ugyanúgy érzékeny lesz az atomikus fizikai éter rezgéseire is, amelynek legkülső fala a legdurvább asztrális anyag.

Ekkor a monád elérte a fizikai síkot, és megkezdí, helyesebben a monádikus csoportlelkek megkezdik testetöltésüket hártyszerű fizikai formákban, a fizikai világ jövendő sűrű ásványainak éterikus másában. A természet-szellemek ezekben a hártyszerű formákba építik bele a sűrűbb fizikai anyagot, és így áll elő az ásványok minden fajtája, a legmerevebb burkolat, amelybe a fejlődő élet van szinte belezárva, és amelyben erőinek csak igen csekély részét tudja megnyilvánítani. Minden monádikus csoportleleknek megvan a maga saját ásványi kifejezési formája,

AZ ÚJRASZÜLETÉS

az ásványi formák, amelyben megtestesül, és a specializálódás már igen magas fokot ért el. Ezeknek a monádikus csoportlelkeknek összességét néha ásványi monádnak, vagyis az ásványvilágban megtestesülő monádnak nevezzük.

Ettől az időtől fogva a monád felébredt energiái kezdenek kevésbé passzív szerepet játszani a fejlődésben. Miután egyszer tevékenységre ébredtek, bizonyos fokig cselekvőleg akarnak megnyilatkozni, és kezdenek határozott alakító befolyást gyakorolni a formákra, amelyekbe be vannak börtönözve. Mihelyt ásványi hajlékuk számára túlságosan tevékenyek lettek, kezdenek megnyilatkozni a növényvilág sokkal plasztikusabb formáiban. Ezt a fejlődést a természetszellemek a fizikai világokon keresztül támogatják. Az ásványvilágban már fellépett bizonyos hajlandóság a forma határozott megszerzésére. Határozott vonalak alakulnak ki, és a növekedés ezek irányában halad előre.⁵¹ Ez a tendencia uralkodik most már a formák képzésén, és ez okozza a természeti tárgyak pompás szimmetriáját, amit minden megfigyelő jól ismer.

A monádikus csoportlelkek a növényvilágban, a kapott ösztönzések még nagyobb változatossága következtében növekvő gyorsasággal folytonosan osztódnak, és ennek a láthatatlan osztódásnak következménye a családok, nemek és fajok kialakulása. Ha valamely nem a hozzá tartozó eredeti monádikus csoportlélekkel igen változatos körülmények közé kerül, vagyis a vele egybe-

51 A növekedés tengelyei ezek, amelyek a formát meghatározzák. Legvilágosabban a kristályokban mutatkoznak.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

kapcsolt formák igen különböző behatásokat kapnak, a monádban új hajlam ébred a további osztódásra, és különböző fajokat fejleszt ki. Ezek mindegyikének megvan a maga speciális monádikus csoportlelke. Ameddig ez a differenciálódás a természetre van bízva, igen lassan halad, bár a természetszellemek sokat segítenek. Mihelyt azonban az ember a színtéren megjelenik, és mesterséges művelési módszereit megkezdi, vagyis bizonyos erők működését előmozdítja, másokat távol tart, a differenciálódás nagy gyorsasággal indul meg, és a speciális különbségek könnyen kifejlődnek. Ameddig a monádikus csoportlélekben a tényleges osztódás még nem ment végbe, a hasonló befolyások kiölhetik az osztódásra való hajlamot, ha azonban az osztódás már befejeződött, az új fajok véglegesen és határozottan megállapodtak, és készen állnak saját utódaik létrehozására.

A növényvilág némely hosszabb életű tagjánál már kezdenek a személyiség elemei mutatkozni, a szervezet állandósága lehetővé teszi, hogy az individualitás előrevesse árnyékát. Az évtizedekig elévő fánál a hasonló feltételek visszatérése hasonló ingereket okoz. Az évről-évre visszatérő évszakok, az általuk megindított, egymást követő belső mozgások, a nedvkeringés, a levelek hajtása, a szél, a napsugár, az eső hatása, mindezek az egymást ritmikusan követő külső befolyások a monádikus csoportlelket megfelelő rezgésre bírják. Minthogy e ciklusok sorozata az állandó ismétléstől rögzül, a ciklus egyik tagjának visszatérése ahhoz a homályos elváráshoz vezet, hogy az adott elemet általában követő elem is fel fog bukkanni.

A természet sohasem fejleszt ki hirtelen egy tulajdonságot. Itt találkozunk először annak halvány előjeleivel, ami később emlékezet és előrelátás lesz.

AZ ÚJRASZÜLETÉS

A növényvilágban mutatkoznak az érzés előjelei is, és a növények egyes magasabb fajtájánál kifejlődnek a gyönyörnek és a fájdalomnak olyanféle változatai, amelyeket a nyugati lélektan „masszív” érzéseknek⁵² nevez. Emlékezzünk arra, hogy a monád azokról a síkokról, amelyeken át leszállott, anyagokat vonz magához, így képes felfogni az e síkokról jövő ösztönzéseket. A legerősebbek és az anyag durvább formáival kapcsolatosak válnak leg hamarabb érezhetővé. A napfény, a hideg végül a monádikus öntudatba rögződik, és gyengén rezgő asztrális burkolata a már említett masszív érzést kelti. Az eső és a szárazság, ami befolyásolja a forma mechanikus összetételét, valamint azt a képességét, hogy a benne lakó monádnak rezgéseket közvetítsen, egy újabb „ellentétpár”, amelynek játéka a különbség felismeréséhez vezet, minden érzés és később minden gondolat gyökeréhez. Így fejlődnek a monádikus csoportlelkek a növényvilágban sorozatos testesülések által, míg végül a növényvilág legmagasabb rendű tagjait éltetőik érettek a következő lépésre.

E lépés az állatvilágba vezeti őket, és ott fizikai és asztrális eszközökben lassanként egészen határozott személyiséggé fejlődnek. A szabadon mozgó állat sokkal változatosabb viszonyok közé kerülhet, mint a helyhez kötött növény. A változatosság pedig elősegíti a differenciálódást. A monádikus csoportlélek azonban, amely ugyanannak a vadállatfajtának bizonyos számú egyedét élteti, mégis nagyon lassan differenciálódik, habár sokféle inger hat

52 Masszív érzés az, amelyik az egész szervezetet áthatja anélkül, hogy egy helyen az érzés nagyobb volna, mint más helyen. Ellentéte az „akut” érzés.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

rá, mivel nagyobbbrészt állandóan ugyanazok az ingerek ismétlődnek és jutnak osztályrészül a csoport minden tagjának.

Ezek az ingerek előmozdítják a fizikai és az asztrális test fejlődését, melyek által a monádikus csoportlélek sok tapasztalatot szerez. Ha a csoport egy tagjának formája (teste) elpusztul, összegyűjtött tapasztalatai a monádikus csoportlélekben halmozódnak fel, és azt bizonyos mértékig színezik. A monádikus csoportlélek kissé megnövekedett élete a csoportot képező minden formát áthatja, és így az elpusztult egyed összes tapasztalatait továbbadja. Ilyen módon az állandóan ismételt és csoportlélekbe gyűjtött tapasztalat, mint ösztön, mint felhalmozódott „öröklött tapasztalat” nyilvánul meg az új formákban. Miután már számtalan madár esett a sólyom zsákmányává, a tojásból éppen csak kikelt csibék mindjárt elrejtőznek az ősi ellenség közeledésére, mivel a beléjük költözött élet már ismeri a veszélyt, és az öröklött ösztön éppen ennek az ismeretnek kifejezése. Így képződik a csodálatos ösztön, ami az állatokat számtalan állandó veszélytől megvédi. De az új veszély még készületlenül találja, és legfeljebb zavarba ejti őket.

Amint az állat az ember befolyása alá kerül, a monádikus csoportlélek fejlődése jelentékenyen felgyorsul. Hasonló okok, mint amelyek a tenyésztett növényt befolyásolták, az újratestesülő élet osztódását itt is megkönnyítik. A személyiség fejlődik, és mindinkább jelződik. Az első fokon még egyedekből szervesen összekovácsolt egységnek mondhatjuk. Egy csorda vadállat úgy viselkedik, mintha egyetlen személy volna, olyan tökéletesen uralja a közös lélek az egyes formákat, őt magát pedig a külvilág-

AZ ÚJRASZÜLETÉS

ból kapott impulzusok vezetik. A fejlettebb, ún. háziállatok, az elefánt, a ló, a macska, a kutya, már egyénibb személyiséget fejtenek ki. Két kutya pl. azonos körülmények között igen különbözőképpen cselekedhet. A monádikus csoportlélek mind kevesebb formában ölt testet, amint lassanként közeledik ahhoz a ponthoz, ahol a teljes individualizálódás elérhető. A vágytest, a kámikus burok, jelentősen kifejlődik, és a fizikai test halála után még egy ideig független életet folytat a kámalokában. Végül az egyazon csoportlélek által éltetett formák száma egyre apad és egy ideig csupán egy-egy formában ölt egyszerre testet. Ez az állapot az emberi újraszületéstől már csupán a manasz és a hozzá tartozó kauzális és mentális test hiánya miatt különbözik. A mentális anyag, amit a monádikus csoportlélek lehozott, kezd fogékony lenni a mentális síkról jövő hatásokra, és ekkor az állat megérett arra, hogy a Logosz életének harmadik nagy kiáramlását átvegye: a tabernákulum kész az emberi monád befogadására.

Az emberi monád, amint láttuk, hármas természetű. E három oldalát, illetve aspektusát szellemnek, szellemi léleknek és emberi léleknek (atma, buddhi, manasz) nevezük. A forma felfelé fejlődő monádjá végtelenül hosszú korszakokon át fokozatos növekedéssel is kétségtelenül kifejlesztette volna a manaszt, mindazonáltal a természet rendje sem az emberi fajnál, sem a mostani állatoknál nem ez. Amint a ház kész volt, „leküldetett” annak lakója. A lét magasabb síkjáról, mint buddhiba burkolt aranyfonál leszállott az atmikus élet, és harmadik aspektusával, a mentális sík formanélküli világának magasabb rétegeiben mutatkozó manasszal, megtermékenyült a formában lakó manaszikus csíra, és az egyesülésből keletkezett az embri-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

onális kauzális test. Ez a szellemek individuummá, egyéné válása, a formába való bezáródása. Ez a kauzális testbe zárt szellem pedig a lélek, az egyén, az igazi ember. Ez az ember születésének órája, mert habár lényege örök, nem születik és nem hal meg, egyénné mégis egy bizonyos időpontban válik.

A kiáramló élet a fejlődő formát nem közvetlenül, hanem közvetítéssel éri el. Mihelyt az emberi faj elérte a befogadóképesség fokát, bizonyos magasabbrendű lények, akiket az „Elme Fiainak” (szanszkritul Manasza-Putrának) nevezünk, az embrionális lélek képződéséhez szükséges atma-buddhi-manasz monádikus szikrát az emberekbe ültették. Ezek a Nagyok gyakran tényleg emberi formákban öltöttek testet, hogy az emberiségnek gyermekkorában tanítói és vezetői lehessenek. Az Elme Fiai saját értelmi fejlődésüket más világokban érték el, és ebbe a fiatalabb világba, a mi földünkre azért jöttek, hogy az emberiség fejlődését támogassák. Valóságos szellemi atyjuk ők a mai emberiség nagy részének.

Más, náluk alacsonyabb fokú értelmi lények, akik egy másik világ megelőző ciklusaiban fejlődtek ki, testet öltöttek annak a fajnak utódai között, amelyikbe a fent leírt módon érkeztek a gyermekded lelkek. Mire e faj kifejlődött, az emberi tabernákulumok minősége megjavult, és a megtestesülés alkalmára váró lelkek milliói – fejlődésük folytatása miatt – e faj gyermekeiben jöttek világra. Ezeket a csak részben fejlett lelkeket a régi könyvek szintén az Elme Fiainak nevezik, mert értelemmel bírtak, habár értelmük aránylag fejletlen volt. Mi gyermeki lelkeknek nevezhetjük őket, megkülönböztetésül az emberiség zömének embrionális lelkétől, és a nagy Tanítók érett lelkétől.

AZ ÚJRASZÜLETÉS

Ezek a gyermekded lelkek, értelmük fejlettebb voltánál fogva a régi világ vezető típusai voltak, az az osztály, amelyik magasabb értelmi ereje, és ezért magasabb képességei alapján a tudást könnyebben elsajátította, és uralkodott a kevésbé fejlett emberek nagy tömegén az őskorban. Így állt elő a mi világunkban az az aránytalan különbség, amely a magasán fejlett embereket a kevésbé fejlettektől elválasztja, és amely még ugyanazon népcsoportok határai között is elválasztja a magasra törő filozofikus gondolkodót saját nemzetének majdnem állati fokon lévő és elfajzott, züllött típusaitól. E különbség oka a fejlődés fokában, a lélek életkorában rejlik, és az emberiség egész történetében, és az egész földön fennállt.

Visszamehetünk, amennyire csak lehet a történelmi feljegyzésekben, és mindig egymás mellett találjuk a szárnyaló értelmet és a mélységes tudatlanságot. A még tovább visszanyúló okkult feljegyzések is hasonló jelenségről tanúskodnak az emberiség történetének korábbi évezredeiben. Ezen azonban nem kell elszomorodnunk, mintha a lét küzdelmében egyiknek a sors méltatlanul kedvezne, a másikat méltatlanul terhelné. A legmagasabban szárnyaló léleknek is megvolt valamikor a maga gyermekora és a maga ifjúsága, mikor más világokban más lelkek épp olyan magasán álltak fölötte, mint ahogyan ma mások alatta állnak. A legalacsonyabb rendű lélek is eléri valamikor azt a pontot, ahol ma a legmagasabb van, és még meg nem született lelkek foglalják el majd helyét a fejlődésben. A dolgok csak azért látszanak nekünk igazságtalannak, mert kiszakítjuk világunkat a helyéről, amelyet a fejlődésben betölt, és elődök és utódok nélkül, elszigetelve szemléljük. Csak a mi tudatlanságunk lát igazságtalanságot. A termé-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

szet működése sohasem részrehajló, minden gyermekének elhozza a gyermeki éveket, az ifjúságot és az érett kort. Nem az ő hibája, ha a mi oktalanságunk azt kívánja, hogy minden lélek egy időben ugyanazon a fejlődési fokon álljon, és ha ez a kívánságunk nem teljesül, igazságtalanságról panaszkodunk.

Legjobban megértjük a lélek fejlődését, ha visszatérünk oda, ahol elhagytuk, amikor ti. az állat-ember megérett arra, hogy az embrionális lelkeket magába fogadja, és magába is fogadta. Ahhoz, hogy az esetleges félreértésnek elejét vegyük, jó lesz, ha kiemeljük, hogy az emberben ettől fogva nem két monád van, az egyik, amely az emberi szentségtartót felépítette, és a másik, amely a tabernákulumba leereszkedett, és amelynek legelső aspektusa az emberi lélek volt.

H.P. Blavatskytól kölcsönözzük a példát. Amint két napsugár az ablaktábla nyílásán keresztülhatol, és egyesülve csak egy sugarat képez, habár eredetileg kettő volt, úgy van az a legnagyobb Naptól, a világegyetem isteni Urától kiáradó sugarakkal is. Amikor a második sugár az emberi tabernákulumba belépett, egyesült az elsővel. Új energiát és új fényt adott neki, és az emberi monád, mint egység megkezdte hatalmas feladatát. Kezdte kibontakoztatni az emberben annak az isteni életnek magasabbrendű képességeit, amelytől származik.

A lélek-csírának, a Gondolkodónak kezdetben embrionális mentális testéhez az a mentális anyagú burok állott rendelkezésére, amelyet a forma monádja hozott magával, de még nem szervezte azt működőképessé. Csupán csírája volt ez a mentális testnek, összekötve a kauzális test csírájával, és a lélek még sok életen át az erős vágytermészet ha-

AZ ÚJRASZÜLETÉS

talma alatt állt, amely saját szenvedélyeinek és kívánságainak ösvényén végighurcolta, és féktelen állatiasságának vad hullámaival elárasztotta.

Bármilyen visszataszítónak is látszik az első pillanatra némelyek előtt a léleknek ez a kezdeti élete, ha arról a magasabb fokról tekintjük, amelyet mi már elértünk, mégis szükséges volt az értelem kicsírázásához. A gondolkodás alapfeltétele a különbségek megismerése, annak észrevétele, hogy az egyik dolog a másiktól különbözik, és hogy az eddig gondolkodásra képtelen lélekben felébredjen ennek észrevétele. Kellett, hogy erős és éles ellentétek rohanják meg, és ráerőszakolják saját különbségeiket. Kellett, hogy lépésről-lépésre örömben tobzódjon, csapásról-csapásra fájdalom alatt vergődjön.

A külső világ a vágytermészet által addig kalapálta a lelket, amíg lassanként megtanult észlelni, és ezeket az észleléseket számtalan ismétlődésük után megjegyezni. Azt a kis nyereséget, amelyet egy-egy élet összehordott, a Gondolkodó raktározta el, amint már láttuk, és így volt lehetséges a lassú haladás.

Valóban lassú volt a haladás, mert alig volt gondolat, és ennél fogva jóformán alig történt változás a mentális test szervezése érdekében. Mielőtt a sok megfigyelés, mint mentális kép össze nem gyűlt, nem volt anyag sem, amelyre a lélek belülről kezdeményezett mentális tevékenysége támaszkodhatott volna. Ilyesmi csak akkor indulhatott meg, amikor két vagy több mentális kép összekerült, és belőlük valamelyes elemi következtetés szűrődött le. Ez a következtetés volt a kezdete a megfontolásnak, csírája a logika minden módszerének, amelyet az emberi értelem azóta kifejlesztett, vagy sajátjává tett. E következtetések

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

eleinte csak a vágytermészet szolgálatában állottak, hogy megsokszorozzák az örömeket, csökkentsék a fájdalmakat. Mindegyik fokozta azonban a mentális test tevékenységét, és mind készségesebb cselekvésre ösztönözte.

Könnyen beláthatjuk, hogy az ember gyermekségének ebben az időszakában a jót és a rosszat még nem ismerte. A jó és a rossz még nem létezett számára. Jó az, ami az isteni akarattal egybehangzik, ami a lélek haladását előmozdítja, ami az ember magasabb természetének erősítésére és az alsó természet nevelésére és leigázására törekszik. Rossz pedig az, ami a fejlődést lassítja, ami a lelket az alsóbb fejlődési fokokon akkor is visszatartja, ha már megtanulta az ott megtanulható leckéket. Az is rossz, ami az alsóbb természet uralmát a felsőbbre kiterjeszteni igyekszik, és az embert hasonlítja az állathoz, amelyből már kinőtt, ahelyett, hogy az Istenhez hasonlítaná, akivé fejlődnie kell.

Mielőtt az ember tudná mi a helyes, meg kell tanulnia, hogy van törvény. Ezt pedig csak úgy tanulhatja meg, hogy mindennel megismerkedik, ami a külső világból vonzza. Megragad minden kívánatos tárgyat, aztán az így szerzett édes és keserű tapasztalatok útján felismeri, harmóniában vagy összeütközésben áll-e öröme a törvénnyel.

Vegyünk egy közeli példát, egy jóízű étel elfogyasztását. Hogyan tanulja meg ebből a gyermeki állapotban lévő ember a természeti törvény létezését? Mikor először veszi magához, lecsillapítja éhségét, kielégíti ízlését, és tapasztalatának gyönyör az eredménye, mivel cselekvése a törvénnyel összhangban áll. A másik alkalommal élvezetét fokozni szeretné, többet vesz hát magához a jóból, aminek következtében szenved, mert áthágta a törvényt. Zavarba

AZ ÚJRASZÜLETÉS

ejtő tapasztalat ez a kezdődő értelem számára, hogy a gyöngyört okozó, túlzásba víve fájdalmat is okozhat.

A vágy újra meg újra túlzásokba ragadja, de mindannyiszor tapasztalja a kínos következményeket, míg végül megtanulja a mérsékletet, vagyis megtanulja testi cselekedeteit legalább ebben a viszonylatban a fizikai törvénnyel összhangba hozni. Felismeri, hogy vannak bizonyos körülmények, amelyek hatással vannak rá, de amelyeken ő már nem tud uralkodni, és hogy fizikai jóléte ezek tekintetbe vételétől függ. Ezekhez hasonló tapasztalatok járulnak hozzá pontos szabályszerűséggel, összes testi érzékszervei közvetítésével. Vágyainak kitörése élvezeteket vagy fájdalmakat szerez neki a szerint, amint a természeti törvényeknek megfelel, vagy velük ellentétben áll. Mikor tapasztalata nő, kezdi saját lépéseit irányítani, és választásait befolyásolni. Ezt nem kell úgy érteni, hogy minden új életben minden tapasztalatot újból végig kell járnia, mert minden újraszületésbe valamivel jobb mentális tulajdonságokat hoz magával, készlete állandóan növekszik.

Már említettem, hogy a növekedés ezekben az első időkben nagyon lassú, mert a mentális tevékenység még csak a kezdetén van, és ezért ha az ember a halál következtében fizikai testét leveti, ideje java részét a kámalokában tölti. Majd rövid alvás következik a devacsánban, ahol öntudatlanul asszimilálja a csekély mentális tapasztalatokat, amelyek a későbbi tevékeny mennyei életre még nem eléggé fejlettek.

A maradandó kauzális test rendelkezésére áll, hogy tulajdonságai tára legyen, és hogy a következő földi életbe továbbfejlesztés miatt átvigye azokat. A korábbi fejlődési fokon a monádikus csoportlélek szerepét az embernél a

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

kauzális test veszi át, és ez a folyamatos entitás teszi minden esetben lehetővé a fejlődést. Nélküle a képességeként megnyilvánuló értelmi és erkölcsi tapasztalatok összegyűjtése éppen olyan lehetetlen volna, mint a faji és családi ismertetőjelek képében mutatkozó fizikai tapasztalatok összegyűjtése a fizikai plazma folytonossága nélkül.

Az az állítás, hogy lehetnek lelkek, akiknek semmi múltjuk nincs, akik kifejezett értelmi és erkölcsi tulajdonságokkal hirtelen a semmiből jönnek létre, éppoly képtelenség, mint az, hogy lehetnek gyermekek, akik hirtelen – senki sem tudja, honnan – felbukkannak, senkivel rokonságban nincsenek, és mégis kifejezett családi és faji tulajdonságokkal rendelkeznek.

Sem az ember, sem fizikai burka nem keletkezik ok nélkül, vagy a Logosz közvetlen teremtő beavatkozása folytán. Itt is, mint sok más esetben, a láthatatlan dolgok csak a láthatókkal való analógiájuk útján válnak tisztán érthetővé, mivel a valóságban a látható nem több, mint a láthatatlan képmása, tükörképe.

A fizikai plazma folytonossága nélkül lehetetlen volna a fizikai sajátosságok fejlődése: az értelem folytonossága nélkül lehetetlen volna az értelmi és erkölcsi tulajdonságok fejlődése. Folytonosság nélkül a fejlődés mindkettőnél már az első fokon fennakadna, és a világ végtelen sok elkülönült kezdeti állapot káosza volna egy állandóan fejlődő kozmosz helyett.

Ne mulasszuk el megjegyezni, hogy ebben a kezdeti időben az egyéni haladás típusában és jellegében sokféle változatot hoznak létre az egyéni környező körülmények. Legvégül minden lélek kifejleszti valamennyi erőit, azon-

AZ ÚJRASZÜLETÉS

ban a kifejlesztés sorrendje azoktól a körülményektől függ, amelyekbe a lelket helyezték. Az éghajlat, a föld termékenysége vagy terméketlensége, a hegyvidéki vagy alföldi élet, az ország erdő borította belseje vagy a tengerpart – ilyen és még számtalan más körülmény más és más mentális energia ébredését eredményezi.

A fáradtságos élet, a természettel való szakadatlan harc egészen más képességeket fejleszt ki, mint a tropikus sziget buja gazdagsága. Mindkét-féle képesség szükséges, mert a léleknek a természet minden régióján uralkodnia kell, azonban az egyenlő korú lelkek között is szembeötlő különbségek fejlődhetnek ki, és az egyik sokkal haladottabbnak tetszhet, mint a másik, aszerint, hogy a megfigyelő az ún. „praktikus” vagy inkább az „elmélyedő” képességű lelket, a cselekvő és kifelé ható, vagy a csöndes, a belső elmélyülésre irányított képességeket becsüli-e többre. A tökéletes lélek mindkettőnek birtokában van, a haladás útján lévő léleknek azonban egymás után kell azokat kibontakoztatnia, és ez ismét új oka az emberek között található rendkívüli különbségeknek.

Jusson ismét eszünkbe, hogy az emberi fejlődés egyéni. A monádikus csoportlélek által éltetett csoport összes tagjában ugyanazok az ösztönök fordulnak elő, mivel a tapasztalatok közös felfogó tartálya a csoportlélek, és az minden hozzátartozó formába ugyanazt az életet önti.

Ezzel szemben minden embernek külön fizikai eszköze van, és pedig egyszerre csak egy, tapasztalatainak gyűjtőhelye pedig a kauzális test, amely életét csupán abba az egyetlen fizikai testbe önti, más fizikai testet nem érinthet, mert a többivel nincs kapcsolatban. Ezért tapasztaljuk azt, hogy az emberi egyedeket elválasztó különbségek na-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

gyobbak, mint azok, amelyek az egymással közeli rokonságban álló állatokat elválasztják, és ezért nem tanulmányozható a tulajdonságok fejlődése a tömegben, hanem csupán a folyamatos egyéneken. A mai tudomány nem képes az ilyen tanulmányozásra, és ezért nem tudja megmagyarázni, miért magaslik ki az egyik ember értelmi vagy erkölcsi óriásként embertársai közül. Képtelen nyomon követni egy Sánkaracsárja vagy egy Pythagoras értelmi kibontakozását, egy Buddha vagy egy Krisztus erkölcsi fejlődését.

Figyeljük most meg az újratestesüléskor felmerülő tényezőket, mert tiszta megértésük szükséges bizonyos nehézségek megmagyarázásához, mint amilyen például az emlékezet vélt elvesztése, amit nem tudnak az újraszületés eszméjével összeegyeztetni. Az előbbi fejezetben láttuk, hogy az ember, amikor a fizikai halál után a kámalokába, onnan a devacsánba átmegy, testeit, a fizikait, az asztrális és a mentális egymás után elveszti. Ezek feloszlanak, és részecskéik összevegyülnek a megfelelő síkok anyagával. Az embernek fizikai eszközével való kapcsolata teljesen megszakad, az asztrális és a mentális test azonban a kauzális testben leendő felhalmozás céljából átadja a tulajdonképpen embernek, a Gondolkodónak a tulajdonságok és képességek csíráit, amelyek utolsó földi életének eredményei, hogy legközelebbi asztrális és mentális teste részére mintegy vetőmagul szolgáljanak.

Ezen a fokon egyedül marad maga az ember, a munkás, aki miután aratását begyűjtötte, belőle él, amíg magában fel nem dolgozza. Majd ismét új élet hajnala virrad, és munkába kell mennie, amíg megint el nem jön az este.

Az új élet a mentális csírák éledésével kezdődik, amelyek az alsóbb mentális síkokról anyagot vonzanak ma-

AZ ÚJRASZÜLETÉS

gukhoz, míg kiformalódik a mentális test, amely teljesen megfelel az illető ember mentális fejlettségi fokának, és kifejezésre juttatja minden értelmi képességét. A múlt tapasztalatai e testben nem mentális képek formájában léteznek. A mentális képek már akkor megszűntek, amikor a régi mentális test feloszlott, és csupán lényegük, a képességekre tett hatásuk maradt vissza. A lélek táplálékát képezték, az anyagot, amelyet képességekké dolgozott fel, és az új mentális testben is mint képességek jelentkeznek újra. Megszabják anyagát és alkotják érzékszerveit. Miután az ember, vagyis a Gondolkodó ilyen módon új ruhába öltözött elkövetkezendő életére az alsóbb mentális alsíkon, azzal folytatja, hogy az asztrális csírák életrekelésével az asztrális életre asztrális testtel lássa el magát.

Ez szintén a vágytermészetének megfelelő módon áll elő, a múltban kifejlesztett tulajdonságokat híven ismétli, mint ahogy a mag is ösét, a fát reprodukálja. Az ember így teljesen felszerelve készen áll a közeli újratestesülésre. Múltja eseményeinek emlékezete csak a kauzális testében van saját tartós formájában, az egyedüli testben, amelyik egyik életből a másikba átmegy.

Eközben az emberen kívülálló tényezők gondoskodnak arról, hogy a tulajdonságai kifejezéséhez megfelelő fizikai testtel lássák el. Múlt életeiben már bizonyos kapcsolatot teremtett, adósságokat hozott létre más embereknél, és ezek némelyike részben meghatározza a helyet és a családot, amelyben születik. (Ezekről bővebben olvashatunk majd a karmáról szóló IX. fejezetben.) Az, hogy más számára boldogság vagy boldogtalanság forrása volt-e, lesz az egyik tényező jövőendő élete körülményeinek meghatározásánál. Vágytermészete fegyelmezett volt-e, vagy zabolát-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

lan és kicsapongó – ez is irányadó lesz új teste fizikai örökségére nézve. Ha bizonyos értelmi képességeit ápolta, pl. a művészt, ennek is figyelembe kell véteni, mert a fizikai átöröklés fontos tényező ott, ahol érzékeny idegrendszer és fejlett tapintóérzék szükséges.

És így tovább végtelen sok változatban. Az illető embernek bizonyára lesz sok össze nem illő jellemvonása, úgyhogy a részére most alakuló testben ezeknek csak bizonyos hányada juthat kifejezésre, ezért képességeinek egy olyan csoportját kell kiválasztani, amelyek egyidejűleg is képesek megnyilatkozni.

Ezt a kiválasztást bizonyos hatalmas szellemi intelligenciák hajtják végre⁵³, akiket a Karma Urainak nevezünk, mivel feladatuk a gondolatok, kívánságok és cselekedetek által folytonosan teremtett okok következményei fölött őrködni. Ők azok, akik sorsunk magunk-szötte fonálát kezükben tartják, és az újratesztelő embert abba a környezetbe vezetik, amelyik múltjának megfelel, amelyet utolsó életével magának öntudatlanul választott.

Miután így az embercsoport, a nemzet és a család meg van határozva, ezek a nagy lények megadnak valamit, amit a fizikai test sablonjának nevezhetnénk. Ez a fizikai test alkalmas az ember tulajdonságainak kifejezésére és az általa megindított okok ledolgozására. Az új étertest, ennek hasonmása, egy elementál közreműködésével épül fel az anyaméhben, amelynél a Karma Urainak akarata a mozgatóerő.

53 Őket említi H.P. Blavatsky a Titkos Tanításban. Ők a Lipikák, a karmikus feljegyzések őrzői, és azok, akiket Mahárádzsák-nak neveznek, akik a Lipikák határozatait dolgozzák ki a gyakorlatban.

AZ ÚJRASZÜLETÉS

A fizikai test az étertestbe molekuláról molekulára pontosan és a szerint épül meg, és itt a fizikai átöröklés az átadott anyag tekintetében szabadon érvényesülhet. Ezen kívül a környezet gondolatai és szenvedélyei, különösen a folyton jelenlevő szülőké befolyásolják a testet építő elementálok munkáját, és így azok az egyének, akikkel a most testetöltő ember a múltban kapcsolatba került, új földi életének fizikai körülményeire befolyással vannak.

Az új asztrális test már igen korán érintkezésbe jut az új éterikus testmással. Alakulására jelentékeny befolyással van, és rajta keresztül a mentális test is hat az idegrendszerre, és előkészíti arra, hogy majd önkifejeződésének szolgálatkész eszköze lesz. Ez a befolyás, ami már a születés előtti életben elkezdődik – így, amikor egy gyerek megszületik, az agyának felépítése visszatükrözi mentális és morális tulajdonságainak mértékét és egyensúlyát – és a születés után is folytatódik. Az agynak és az idegrendszernek ez az alakítása és kölcsönhatásuk az asztrális és mentális testre a gyermekkor hetedik évéig tart, amely időpontban az ember és fizikai eszközei között a kapcsolat teljessé válik. Ettől fogva azt mondhatjuk, hogy inkább azokon keresztül, mint azokon dolgozik.

Eddig a korig a Gondolkodó öntudata inkább az asztrális, mint a fizikai síkon van, amit a kisgyermekeknél gyakran fellépő pszichikai képességek bizonyítanak. A gyermekek látnak láthatatlan pajtásokat, tündéri tájakat, hallanak olyan hangokat, amelyeket az idősebbek nem hallanak, elragadó és finom fantáziaképeket lesnek el az asztrális világból. Ezek a jelenségek általában eltűnnek, mihelyt a Gondolkodó fizikai eszközén át kezd tevékenyen dolgozni, és az addig álmodozó gyermek egész hét-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

köznapi ifjúvá vagy leánykává lesz, sokszor nagy megkönnyebbülésére aggódó szüleiknek, akik e „furcsaságok” valódi okát nem ismerik.

Az ilyen „furcsaságoknak” a legtöbb gyermeknél van legalább valami gyöngye nyoma. Azonban hamar megtanulják, hogy képzeletük játékait és látomásaikat elrejtsek szüleik elől, akiknek e dolgok nem rokonszenvesek, mert attól félnek, hogy ha ilyen históriákkal hozakodnak elő, megszidják, vagy amitől a gyermek még jobban fél, kinevetik. Ha láthatnák a szülők, hogy rezeg vissza gyermekük agya a fizikai és asztrális behatások kibogozhatatlan keverékére, amelyeket a gyermek maga sem képes szétválasztani, és ha tudnák, hogy a nagyon plasztikus fiatal agyon néha átcikázik egy-egy villanás még magasabb világokból is, benne éteri szépségű látomást, vagy hősies tettvágyat ébreszt, akkor bizonyára figyelmesebbek és türelmesebben volnának a kicsinyek zavaros fecsegéseivel szemben. Ők csupán az öntudatuk előtt elfutó képeket akarják megkapni, megtartani, és a szokatlan szavak nehézkes közvetítésével kifejezésre juttatni.

Ha az újraszületésről szóló tant mindenki megértené és felfogná, a gyermekkor megszabadulna legnagyobb nehézségétől, a lélek nem erőlködne segítség nélkül, hogy új eszközei fölött uralmat nyerjen, és legsűrűbb testével kapcsolatba jusson anélkül, hogy elveszítené kapcsolatát finomabb testeivel, amelyek a sűrűbbnek a maguk finomabb rezgéseit tudják átadni.

VIII. FEJEZET

ÚJRASZÜLETÉS

(Folytatás)

A tudat növekvő fokozatai, amelyeken a Gondolkodó a három alsó világon töltött életek hosszú sorozatán áthalad, világosan kidomborodnak. A sok élet nyilvánvaló szükségessége, amelyek alatt ezeken a fokokon keresztül kell haladnia, ha egyáltalában fejlődni akar, a mélyebben gondolkodókat kétségkívül meggyőzi az újraszületés valóságáról.

Az első fok az, amelyen a tapasztalatok érzékiek, az értelem hozzájárulása csak annak fölismerése, hogy bizonyos tárgyakkal való érintkezést a gyönyör érzete, más tárgyakkal való érintkezést pedig a fájdalom érzete kíséri. Ezek a tárgyak mentális képeket alkotnak, és ezek a képzetek hamarosan arra ösztönöznek, hogy keressük azokat a tárgyakat, amelyek a gyönyör érzetével kapcsolatosak. Ebben mutatkoznak az emlékezés és a mentális kezdeményezés első nyomai. A külső világnak ezt az első nyers felosztását, amint már kimutattuk, a már valamivel bonyolultabb gondolat követi, hogy a mennyiségnek is van hatása a gyönyörre és a fájdalomra.

A fejlődésnek ezen a fokán az emlékezés nagyon rövid életű, vagy más szóval, a mentális képek igen mulékonyak. A múltból a jövőre előre következtető gondolkodás leg-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

kezdetlegesebb módja sem nyílt még meg a gyermekded Gondolkodó előtt, cselekedeteit csupán kívülről, a külvilágból jövő ösztönzések, vagy legfeljebb kielégítést követelő vágyainak és szenvedélyeinek ösztönzései vezetik. Ahhoz, hogy ezeket azonnal kielégítse, mindent félredob, bármilyen szükséges legyen is jövődjő jólétéhez. A pillanatnyi kívánság legyőz minden meggondolást. Az ilyen embrionális állapotban levő emberi lelkek számos példáját találhatjuk az útleírásokban. Mindenki, aki a legkevésbé fejlett vademberek karakterét tanulmányozza, és összehasonlítja a közöttünk élő átlagemberével, be fogja látni, hogy a fejlődéshez bizony sok életre van szükség.

Felesleges kiemelni, hogy az erkölcsi tulajdonságok éppoly kevésbé fejlettek, mint a mentálisak, a jó és rossz eszméjét még nem tudják felfogni. Teljesen lehetetlen a jónak vagy a rossznak még egészen elemi fogalmát is megértetni az egészen fejletlen értelemmel. A kellemes számára azonos a jóval, amint azt a Darwin által említett ausztráliai vadember ismert esete is bizonyítja. Éhségtől gyötörve megölte a legközelebbi élőlényt, amely táplálékául szolgálhatott, az pedig véletlenül éppen a saját felesége volt. Egy európai a szemére hányta tettének elvetemültségét, de ez semmi benyomást nem tett rá. Azt a szemrehányást, hogy nagyon helytelen volt a feleségét megennie, úgy fogta fel, hogy az idegen talán rossznak és emészthetetlennek gondolja a nejét. Amikor a lakoma befejezése után barátságosan böfögve és mosolyogva a hasát simogatta, az ügyet azzal az elismeréssel tisztázta: „Óh, ő nagyon finom volt”. Mérjük meg gondolatban az erkölcsi távolságot közöttük és Assisi Szent Ferenc között, és be fogjuk látni, hogy vagy van a testi fejlődéshez hasonlóan lelki

AZ ÚJRASZÜLETÉS – FOLYTATÁS

fejlődés is, vagy pedig a lélek világában állandó csodák történnek, egymástól különböző teremtetési módok léteznek.

Két út van, amelyen az ember az embrionális elmeállapotból lassanként kiemelkedhet. Vagy közvetlenül a fejlődésben nála sokkal előbbre haladt emberek vezetik és irányítják, vagy pedig lassan, minden idegen segítség nélkül, maga halad előre. Ez utóbbi számtalan évezreden át tartó vándorlást jelentene, mert ha a haladást példa és nevelés nélkül, csupán a külső dolgok változó befolyására és más, éppen olyan fejletlen emberekkel való súrlódásokra bízánk, a belső energiák csak nagyon lassan ébrednének fel.

A tény azonban az, hogy az ember a közvetlen szabályok, a példák és a rá kényszerített fegyelem útján fejlődött. Már láttuk, hogy amikor az átlagemberek zöme befogadta az isteni szikrát, amely a Gondolkodót létrehozta, néhányan az Elme Fiainak nagyobbjai közül, mint tanítók öltöttek testet, a kisebbeknek egész sora pedig, akik különböző fejlődési fokokon álltak, mint az emberiség előretörő áradatának első hullámai testesültek meg.

Ők uralkodtak a kevésbé fejletteken, és a nagy tanítók jótékony vezetése mellett a helyes élet elemi szabályainak való kényszerű engedelmesség siettette az embrionális lelkek értelmi és erkölcsi képességeinek fejlődését. Eltekintve minden egyéb adattól, a rég letűnt civilizációk gigászi maradványai, amelyek nagy mérnöki tudásra és az akkori gyermek emberiség képességeit messze meghaladó intellektuális koncepciókra mutatnak, eléggé bizonyítják, hogy akkor a Földön olyan értelmes emberek is éltek, akik képesek voltak nagyot tervezni és nagyot keresztülvinni.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Kövessük most tovább a tudat fejlődésének első fokozatát. Az érzés volt állandóan úr az értelem felett, és az első mentális erőfeszítéseket a vágy keltette fel. Ez bírta rá az embert lassan és nehézkesen az előrelátásra, a tervezésre. Felismerte, hogy bizonyos mentális képek határozott kapcsolatban állnak egymással, és ha az egyik megjelenik, a másik megjelenése is bekövetkezik, és változatlanul mindig annak a nyomát követi. Kezdett következtetéseket levonni, és ezek alapján cselekedni, ez pedig már nagy haladás. És egyre inkább habozott engedni vágyai heves befolyásának, mivel újra meg újra rájött, hogy kielégítésük emléke elméjében a rákövetkező szenvedések megtörténtével van összekötve.

Ezt a hatást még inkább siettette az élőszóval közölt törvények nyomása. Megtiltották neki bizonyos vágyak kielégítését, és tudtára adták, hogy az engedetlenséget szenvedések fogják követni. Ha a gyönyört nyújtó tárgyat megragadta, és tapasztalta, hogy a gyönyörre fájdalom következett, a törvény beteljesült állítása sokkal erősebb benyomást tett értelmére, mintha ugyanaz a dolog váratlanul, tehát rá nézve mintegy véletlenül lépett volna fel. Így az emlékezés és a vágy állandó harcban állt egymással, és ez a harc élénkebb tevékenységre ösztönözte az értelmét, sőt már a második nagy fokozatba való átmenetet is jelezte.

Itt már az akarat csírája kezdett mutatkozni. A vágy és az akarat vezeti az ember cselekedeteit, sőt az akaratot úgy határozzák meg, hogy az a vágy, amely a vágyak harcából győzedelmesen kerül ki. Ez azonban nyers és felületes felfogás, és semmit sem magyaráz meg. A vágy a Gondolkodó kifelé áradó energiája, amelynek irányát a külső tárgyak

AZ ÚJRASZÜLETÉS – FOLYTATÁS

vonzása határozza meg. Az akarat a Gondolkodó kifelé áramló energiája, amely irányát az értelemnek a múlt tapasztalataiból levont következtetései, vagy pedig a Gondolkodó saját, közvetlen intuíciója határozzák meg. Más szavakkal: a vágy kívülről, az akarat belülről van irányítva. Fejlődése kezdetén az emberen vágyai teljhatalommal uralkodnak, ide-oda űzik; fejlődése közepén a vágy és az akarat állandó összeütközésben van, és a győzelem majd erre, majd arra az oldalra hajlik. Fejlődése végén a vágy teljesen elhal, az akarat kétségbevonhatatlanul és ellenállás nélkül uralkodik.

Mindaddig, amíg a gondolkodó még nem eléggé fejlett ahhoz, hogy közvetlenül lásson, az akaratot értelem által vezeti, és mivel az csak mentális képek készletéből – tapasztalataiból – tud következtetéseket levonni, ez a készlet pedig korlátozott, az akarat parancsából állandóan téves cselekedetek történnek. A téves cselekedetekből folyó szenvedés azonban növeli a mentális képek készletét, és ilyen módon az értelemnek nagyobb készletet gyűjt, amelyből következtetéseket vonhat le. Így halad a Gondolkodó, és születik a bölcsesség.

A vágy gyakran összevegyül az akarattal, ami olyan, mintha belülről volna irányítva. Azt a valóságban az alsóbb természetnek olyan dolgok iránt érzett kívánsága éleszti, amelytől kielégülést vár. A kettő közötti nyílt küzdelem helyett az alsóbb természet csöndesen belézszüremkedik a felsőbb folyásába és eltéríti útjából. Nyílt csatában legyőzve a személyiség vágyai összeesküvést szőnek legyőzőjük ellen, és gyakran csellel győznek ott, ahol erőszakkal nem boldogulnak. E második nagy fejlődési fok egész tartama alatt, amelyben az alsóbb értelem képességei

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

vannak teljes fejlődésben, a küzdelem normális állapot: küzdelem az érzetek uralma és az értelem uralma között.

Az emberi fejlődés során azt a problémát kell megoldanunk, hogy ezt a küzdelmet végig kell harcolnunk, de egyúttal az akarat szabadságát is meg kell őriznünk, hogy az akaratot változatlanul a legjobbra irányítsuk, de egyúttal a legjobb kiválasztása ránk legyen bízva. A legjobbat kell választani, azonban belülről jövő akarásból, amely az előre elrendelt szükségszerűség teljes bizonyosságával jelentkezik. A kényszerítő törvény bizonyosságának abból a számtalan akaratból kell erednie, amelyek mindegyikének megvolt a lehetősége, hogy saját menetét irányítsa. Ennek a problémának megoldása egyszerű, ha ismerjük, bár az elmentmondás első tekintetre megoldhatatlannal látszik. Engedjük az embernek cselekedeteiben szabad elhatározást, úgy azonban, hogy minden cselekvés kikerülhetetlen következményt vonjon maga után. Engedjük őt a vágyak tárgyainak közepette szabadon járni-kelni, és azt választani, amit akar, kapja meg azonban ennek a választásnak összes következményét is, akár kellemes akár fájdalmas. Egyszerre csak önként visszautasítja majd azokat, amelyek végül is fájdalmat eredményeznek, nem kívánczik többé utánuk, ha teljesen kitapasztalta, hogy végeredményben mindig bánatot okoznak.

Hadd igyekezzen megtartani a gyönyört, elkerülni a fájdalmat. Ott fog őrködni a törvény kövei között, és a lecke mindaddig ismétlődni fog, amíg szüksége van rá. Az újrászületés annyi étellel szolgál, amennyiben még a leglustább tanuló is megtanulja leckéjét. Lassan kihalnak a vágyak az olyan dolgok után, amelyek szenvedéssel járnak, és mikor ezek vonzó varázsukkal ismét kínálkoznak,

AZ ÚJRASZÜLETÉS – FOLYTATÁS

visszautasítja azokat, nem kényszerből, hanem szabad választásból.

Már nem kívánatosak többé, erejüket elvesztették. És így megy ez egyik dologgal a másik után. A szabad választás mindinkább a törvényhez igazodik. *„Sok a tévelygések útja: az igazság útja egy.”* Ha egyszer a tévelygések minden útját bejártuk, ha egyszer mindegyiken felfedeztük, hogy csak szenvedéshez vezet, akkor habozás nélkül az igazság ösvényét fogjuk választani, mert akkor már tudásra támaszkodunk. A természet alsóbb birodalmaiban minden harmóniában, törvényszerűen folyik le, az emberek világa azonban az ellentétes akaratok káosza, amelyek a törvény ellen harcolnak, fellázadnak, de egyszer majd nemesebb egyetértés fejlődik ebből, az önként vállalt engedelmesség harmóniája. Ez az engedelmesség, mivel önkéntes, mivel tudáson és az engedetlenség következményeire való emlékezésen alapul, állandó és semmiféle kísértés félre nem vezetheti. Ha tudatlan és tapasztalatlan maradna az ember, mindig fennállna a bukás veszélye: de egy Isten döntése, aki tapasztalatból ismeri a jót és a rosszat, örökké felül-emelkedett a változás lehetőségén.

Az erkölcs birodalmában az akaratot általában lelkiismeretnek nevezik, és itt ugyanazoknak a nehézségeknek van alávetve, mint más tevékenységi köreikben. Ameddig olyan cselekedetéről van szó, amelyek újra meg újra megismétlődtek, és amelyek következményeivel az értelem vagy a Gondolkodó maga tisztában van, addig a lelkiismeret gyorsan és határozottan beszél. Ha azonban szokatlan problémák lépnek fel, amelyeknek hatásairól a tapasztalat hallgat, a lelkiismeret nem tud bizonyossággal megszólalni, csak habozó feleletet kap az értelemtől, mert az csak bi-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

zonytalan következtetést tud levonni. A Gondolkodó pedig szintén nem tud szólni, a tapasztalatai a felmerült körülményeket nem foglalják magukba.

Ezért dönt a lelkiismeret gyakran helytelenül, vagyis az akarat, az értelemtől és az intuíciótól kapott világos útmutatást nélkülözve tévesen irányítja a cselekvést. Nem szabad figyelmen kívül hagyni azokat a befolyásokat sem, amelyek kívülről, másoktól, barátainktól, családunktól, a közvéleménytől, a nemzettől eredő gondolatformák által befolyásolják az elmét. Ezek körülveszik és áthatják saját atmoszférájukkal, eltorzítják a dolgokat, és viszonylataikat teljesen megváltoztatják. Ilyen befolyások nyomása alatt az értelem sokszor nem ítél nyugodtan saját tapasztalatai alapján, hanem hamisan következtet, mivel az anyagot eltorzító közvetítés útján figyel meg.

A morális képességek fejlődését igen nagymértékben az érzelmek ösztönzik, amelyek a Gondolkodó gyermekkorában még egészen állatiak és önzők. Az erkölcsiség törvényeit a felvilágosult értelem állapítja meg, amely megismeri a természet törvényeit, és az emberi magatartást összhangba hozza az isteni akarral.

A készség azonban, hogy ennek a törvénynek külső kényszer nélkül engedelmességedjen, a szeretetben gyökeresedik, az ember rejtett istenségében, amely arra törekszik, hogy kiadjon, és magát másoknak átadja. A gyermekded Gondolkodó erkölcsössége akkor kezdődik, amikor feleségéhez, gyermekéhez vagy barátjához fűződő szeretete arra indítja, hogy a szeretett lénynek valamilyen szolgálatot tegyen, nem is gondolva arra, hogy ezzel ő maga is nyerhet. Ez a legelső győzelem az alsóbb természetben, amelynek teljes leigázása már a befejezett erkölcsi tökéle-

AZ ÚJRASZÜLETÉS – FOLYTATÁS

tességet jelenti. Ezért olyan fontos, hogy ki ne öljük, vagy ne is igyekezzünk gyengíteni az érzelmeket, amint az az okkultizmus alacsonyabb formáiban sokszor történni szokott, mert ezek az érzelmelek, ha mégoly tisztátalanok és durvák is, mindig megadják az erkölcsi továbbfejlődés lehetőségét, amelyből a hidegszívű és elszigetelten élő ember kizárja magát. Könnyebb a szeretetet megtisztítani, mint megteremtteni. Ezért állnak a „bűnösök” a nagy Tanító szerint közelebb a mennyek országához, mint a farizeusok és az írástudók.

A tudat harmadik nagy fejlődési foka a magasabb értelmi erők kifejllesztése. Az értelem nem foglalkozik már csupán az érzékelés útján nyert mentális képekkel, nem elmélkedik a tisztán konkrét dolgokon, és már nem törődik csupán azokkal az ismertetőjelekkel, amelyek őket egymástól megkülönböztetik. Miután a Gondolkodó megtanulta különbözőségeik alapján világosan megkülönböztetni egymástól a tárgyakat, most már kezdi azokat olyan ismertető vonásuk szerint csoportosítani, amelyek az egyébként különböző dolgok egy bizonyos számában felépnek, és ezek révén hozza őket egymással kapcsolatba.

Kiragadja a közös jellemzőt, és mindent, amiben megvan, elkülönít a többitől, amiben nincs meg. Ezen a módon kifejleszti az azonosság felismerésének képességét a különbségek közepette: ez az első lépés a „sok” alapját képező „egy” később eljövendő felismerése felé. Ilyen módon osztályoz maga körül mindent, kifejleszti a szintézis képességét, megtanul összeállítani és szétbontani. Majd még egy lépést tesz: a közös tulajdonságot eszmeként fogja fel, eltekintve minden tárgytól, amelyben a tulajdonság mutatkozik. A konkrét tárgy képénél magasabbrendű

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

mentális képet alkot, egy olyan fogalom képét, amelynek a forma világaiban nincs tényleges léte, a mentális világ magasabb régióiban azonban létezik, és a Gondolkodónak a gondolkozáshoz anyagot szolgáltat.

Az alsóbb elme az ész által emelkedik fel ehhez az absztrakt fogalomhoz, és ez az ő legmagasabb szárnyalása, mert érinti a formanélküli világ küszöbét, és homályosan megpillantja azt, ami ezen túl fekszik. A Gondolkodó látja azokat az eszméket, folyamatosan közöttük él, és ha egyszer az elvont gondolkodás képességét kifejlesztette és gyakorolja, akkor kezd saját világában működni, saját szférájában elevenen tevékenykedni.

Az ilyen ember keveset törődik az érzékek életével, keveset a külső megfigyeléssel vagy a külső dolgok mentális képének figyelembe vételével. Erői befelé irányulnak, nem áradnak kifelé kielégülés keresése végett. Békésen él magában a filozófia problémáival, a gondolat és az élet mélyebb oldalaival foglalkozik. Inkább az okok megértésére törekszik, semmint hogy a hatásokkal törődne. És mindjobban közeledik az „Egy” megismeréséhez, ami a külső természet különféleségének alapja.

A tudat negyedik fejlődési fokán megpillantja az „Egyet”, az értelem által emelt korlátok átlépése után kiszélesedik, hogy az egész világot átölelje. Minden dolgot önmagában lát, mint önmaga részét, önmagát pedig a Logosz egy sugarának, és ennél fogva a Logossal egynek. Hol van akkor a Gondolkodó? Tudattá vált, és bár a szellemi lélek minden alsó testét kedve szerint használhatja, még sincs többé használatukra korlátozva, mert teljes és tudatos életéhez többé nem okvetlen szükségesek. Ekkor túl van az újraszületés kényszerén – az ember legyőzte a

AZ ÚJRASZÜLETÉS – FOLYTATÁS

halált, és valóban elérte a halhatatlanságot. „Isten templomának oszlopává lett, és nem hagyja el azt soha többé.”

Kutatásaink ide vonatkozó részének teljessé tételéhez szükséges, hogy megértsük a tudat eszközeinek fokozatos megelevenítését, a folyamatot, amint az emberi lélek harmonikus műszereiként egymás után működni kezdenek.

Láttuk, hogy a Gondolkodó külön életének kezdetétől fogva mentális, asztrális, éterikus és sűrű fizikai burkokat vett fel. Ezek képezik azt az eszközt, amely által élete kifejlé rezeg, mondhatnánk a tudat hídját, amelyen át a Gondolkodótól kiinduló minden impulzus a sűrű fizikai testhez ér és viszont, a külvilágból jövő minden ösztönzés eléri a Gondolkodót. Az egyes testeknek, mint egy összefüggő egész egy-egy részének működése azonban nagyon különbözik attól a fajta megelevenítésüktől, amelynek célja, hogy egymástól függetlenül külön-külön szolgáljon a tudat eszközéül. Ezzel a folyamattal fogunk most foglalkozni.

A legelső eszköz, a sűrű fizikai test az első, amelyet képessé kell tenni a harmonikus működésre. Az agyat és az idegrendszert gondosan ki kell képezni, és érzékennyé, fogékonyá kell tenni a rezgések minden olyan fajtájára, amely rezgési képességének skáláján belül van. Ez a skála a korai állapotokban, amíg a fizikai test az anyag durvább fajtájából van, rendkívül szűkre szabott, és az értelem fizikai szerve csak a leglassúbb rezgésekre képes válaszolni.

Sokkal gyorsabban felel ezzel szemben – ami természetes is – a külvilágból jövő olyan ingerekre, amelyeket a hozzá hasonló anyagú dolgok okoznak. A tudat eszközévé való fejlődése abban áll, hogy megtanul válaszolni a belülről jövő rezgésekre. Ennek a fejlődésnek gyorsasága pedig

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

a felsőbb és az alsóbb természet együttműködésétől függ, attól, hogy az alsóbb természet a felsőbbnek, mint belső parancsolójának alárendeli-e magát.

Ha sok-sok életperiódus után az alsóbb természet előtt derengeni kezd annak tudata, hogy ő csak a lélekért létezik, hogy egész értéke attól a segítségtől függ, amelyet a léleknek adni tud, hogy a halhatatlanságot csak az által tudja elérni, ha teljesen feloldódik a lélek szolgálatában, akkor a fejlődése óriási léptekkel fog előre haladni. Ez időpont előtt csak öntudatlan fejlődésről lehet szó. Kezdetben az életnek egyetlen célja az alsóbb természet kielégítése volt, és ha ez a Gondolkodó energiájának életrekeltéséhez szükséges előkészítő fokozat is, még sem irányul közvetlenül arra, hogy a testet a tudat eszközévé tegye. A közvetlen ráhatás akkor kezdődik, mikor életének középpontját a mentális testbe teszi át, és mikor a gondolat kezd az érzésen uralkodni.

A mentális erők gyakorlása hatással van az agyra és az idegrendszerre. A durvább anyagokat lassanként kiűzi, és azok helyet adnak a finomabbaknak, amelyek a rájuk irányított gondolatrezgésekkel együtt képesek rezegni. Az agy összetétele finomodik, mind bonyolultabbá váló tekervényei folytán felülete alkalmassá válik az olyan ideganyag számára, amely a gondolatrezgésekre válaszolni tud. Az idegrendszer egyensúlya mind érzékenyebbé, fogékonyabbá válik, mind élénkebben válaszol a mentális tevékenység minden rezzenésére. És ha aztán egyszer elérkezett annak fentebb említett felismerése, hogy funkciója az, hogy a lélek eszköze legyen, akkor bekövetkezik a tényleges együttműködés a funkció foganatosítására. A személyiség kezdi magát fegyelmezni és a halhatatlan in-

AZ ÚJRASZÜLETÉS – FOLYTATÁS

dividuum állandó érdekeit saját mulékony kielégítései fölé helyezni.

Az eddig alacsony élvezetek hajszolására fordított időt most mentális erőinek fejlesztésére szenteli. Napról napra szakít időt komoly tanulmányokra, agyát örömet veti alá annak, hogy külső ingerek helyett belsöket fogjon fel, gyakorlatot szerez a következetes gondolkodásban és megtanul lemondani arról, hogy korábbi benyomásai által előhívott haszontalan, összefüggéstelen képeit újból felfrissítse. Az agy megtanul csendben maradni, ha urának nincs rá szüksége, csak válaszol a rezgésekre, de maga nem idézi azokat elő. (Egyik ismertetőjele annak, hogy e pontot elérte, az, hogy alvás idején az agy önálló tevékenységéből adódó, összevissza kuszált, töredékes képek megszűnnek. Mihelyt az agy ellenörzés alá kerül, az ilyen álom igen ritka.) Majd az agy részére szükséges fizikai táplálék anyagát kell gondosan megválogatni. Az ember abbahagyja a durvább anyagú táplálék felvételét, amilyen például az állati hús és vér, vagy az alkohol, tiszta táplálékból tisztább testet épít fel. Lassanként nem lesz többé olyan anyag a testében, amely képes lenne az alacsonyabb fajtájú rezgésekre felelni. A fizikai test ilyen módon mind tökéletesebb eszköze lesz a tudatnak, képes a gondolat leghalkabb rezdüléseire is reagálni, és a Gondolkodó által kiküldött rezgéseket megérezni.

Az étertest szerkezete olyan szorosan összefügg a fizikai test szerkezetével, hogy teljesen felesleges tisztulását, fejlesztését külön tanulmányoznunk. Normális rendeltetése nem az, hogy az öntudat külön eszköze legyen, hanem hogy sűrű társával egyidejűleg és közösen munkálkodjon. Ha attól elválík, akár szerencsétlenség, akár halál követ-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

keztében, csak gyengén válaszol a belülről jövő rezgésekre. Feladata voltaképpen nem az, hogy a mentális tudat eszközéül szolgáljon, hanem hogy a specializált életerő, a prána hordozója legyen, és eltávolodása a sűrűbb részek-től, amelyeknek az életerőt szállítja, zavaró és hátrányos.

A tudat második eszköze, amelyet fejleszteni kell, az asztrális test. Már láttuk, milyen változásokon megy keresztül, amíg a működéshez szükséges szervezettséget eléri. Amint jól megszerveződött a tudat, amely addig benne, mintegy bezárva működött, ha alváskor elhagyta a fizikai testet és az asztrális világban kóborolt, nem csak az ún. álom-öntudatot képező asztrális tárgyakraól szerez immár általa benyomásokat, hanem kezdi érzékszervei által észlelni az asztrális tárgyakat, vagyis kezdi a kapott benyomásokat az őket okozó tárgyakhoz kapcsolni. Ezek a benyomások eleinte zavarosak, éppoly zavarosak, mint az észleletek, amelyeket az értelem az új fizikai gyermektesttel szerezni szokott, tehát éppúgy, mint minden más esetben, a tapasztalattal kell helyesbíteni azokat. A Gondolkodónak lassanként fel kell fedeznie minden új képességet, amelyet finomabb eszköze révén használni kezd, és amely által az asztrális elemeken uralkodni és az asztrális veszélyek ellen védekezni tud. Nem áll támogatás nélkül és elhagyatottan ebben az új világban, hanem segítséget, tanítást és – míg saját magát védeni nem tudja – védelmet is kap olyanoktól, akik az asztrális világban már nála jobban tudnak tájékozódni. A tudat új eszköze lassanként teljesen ellenőrzése alá kerül, és az élet az asztrális világban éppoly természetes és ismerős lesz, mint a fizikai élet.

A tudat harmadik eszközét, a mentális testet, nagyon ritkán lehet valamely tanító közvetlen oktatása nélkül

AZ ÚJRASZÜLETÉS – FOLYTATÁS

önálló tevékenységre ébreszteni. Tevékenysége az emberi fejlődés jelenlegi fokán a tanítványi élettel függ össze⁵⁴. Amint már láttuk, azért, hogy különválva a mentális világban tevékenykedhessen⁵⁵, átrendeződik, és itt is tapasztalatra és gyakorlatra van szükség, mielőtt tulajdonosának teljes irányítása alá kerülne.

Van egy tény, ami a tudat mindhárom eszközénél fel lép, ami azonban a finomabb testeknél könnyebben tévedésbe ejthet, mint a sűrű testnél, mivel azoknál rendszerint elfeledkezünk e tényről, a fizikainál pedig annyira nyilvánvaló, hogy folyton szem előtt van. Ez a tény az, hogy mindegyikük fejlődésnek van alávetve, és fejlődésük haladásával nő képességük is a rezgések felfogására és visszaadására. Mennyivel több színt lát a gyakorlott szem, mint a gyakorlatlan. Hány félhangot hall a gyakorlott fül, ahol a gyakorlatlan csak az alaphangokat hallja. A fizikai érzékek növekvő élességével a világ mind népesebbé válik, és ahol a földműves csak a barázdát és az ekét veszi észre, ott a művelt ember meglátja a sövény virágait, a rezgőnyárfát, meghallja a pacsirta gyönyörű dalát és kis szárnyak surranását a közeli erdőben. Észreveszi a nyúl illatát, a bükkfa ágain játszadozó mókusokat, az erdei állatok kecses mozdulatait, a felhős égbolt változó varázsát, a dombokon kergetőző fényeket és árnyakat, megérzi az erdő és a mező édes illatát. Pedig mindkettőnek van szeme, van agya, de mennyire különbözik megfigyelőképessége, mennyire különbözik tehetsége a benyomások felvételéhez!

54 Lásd a XI. fejezetet.

55 Lásd a IV. fejezetet.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Ugyanez áll a többi világra is. Amikor az asztrális és a mentális test a tudat önálló eszközeként kezd tevékenykedni, felfogóképességük – mondhatni – kezdetlegesebb fokon van, és az asztrális és mentális világ sajátos, futó jelenségeinek csupán egyes töredékei tudnak hozzájuk férni. Nemsokára azonban gyors fejlődésnek indulnak, mind többet ölelnek fel, és környezetükről mind pontosabb képet nyújtanak a tudatnak. Ne felejtjük el soha, hogy ismereteink határa nem jelenti a természeti erők határát is, és hogy az asztrális, mentális, sőt a fizikai világban is még csak gyermekek vagyunk. A habokból kivetett néhány kagylócskát szedegetjük, mialatt az óceán rejtett kincsei felkutatlanul fekszenek a mélységben.

A kauzális testnek, mint a tudat eszközének éledése követi a mentális test éledését, annak megfelelően, és az öntudat még csodálatosabb állapotát nyitja meg, amely visszafelé a végtelen múltra, előre pedig a jövő egész birodalmára kiterjeszkedik. A Gondolkodó most már nemcsak saját múltjára emlékszik vissza, és fejlődését nemcsak testben töltött és testen kívüli életeinek egész során át képes megfigyelni, hanem áttekintheti a Föld történelmi múltját is, amilyen messze csak akarja. Kutathatja a világtörténelem fontos tanulságait, a rejtett törvényeket, amelyek a fejlődést vezetik, és tanulmányozhatja az életnek a természetbe rejtett mély titkait.

Ebben a fenséges köntösben a tudat eléri az elfátyolozott Iziszt, föllebbentheti leomló fátylának egyik sarkát, ott már szemébe nézhet anélkül, hogy villámló fényétől megvakulna, a belőle áradó sugarakban a világ szenvedéseinek okát és végét részvétteljes szívvel tudja elolvasni, amelyet nem facsar többé gyógyíthatatlan fájdalom. Erő,

AZ ÚJRASZÜLETÉS – FOLYTATÁS

nyugalom és bölcsesség árad abba, aki a kauzális testet használja a tudat eszközüül, és nyitott szemmel szemléli a Jó Törvény fenségét.

Amikor pedig a buddhikus test is a tudat közvetlen eszközévé lesz, az ember a „nem-különlét” boldogságát éri el, és teljes, eleven valóságában ismeri fel, hogy mindennel és mindenkivel egy. A tudat uralkodó eleme a kauzális testben a tudás és végül a bölcsesség, a buddhikus testben pedig a fő elem a boldogság és a szeretet.

Az elsőt leginkább a bölcsesség derűje jellemzi, a másodikat pedig a belőle kifogyhatatlanul áradó, gyöngéd részvét. Ha aztán ehhez még az atma működését jellemző higgadt isteni erő is járul, az emberiség elnyerte az istenség koronáját és az Isten-ember erejének, bölcsességének és szeretetének teljességével nyilvánul meg.

Az eszközök megelevenítését azonban nem követi azonnal az, hogy a magasabb eszközökben működő tudatból annyi, amennyit azok fel tudnak fogni, az alsóbbaknak átadódik. E téren részben a körülmények, részben a munka szerint nagy egyéni különbségek mutatkoznak, mivel a fizikai test fölötti testek éledése ritkán következik be a próbatanítványság elérése előtt⁵⁶, és az akkor teljesítendő köteleességek a kor követelményeitől függnek.

A tanítvány és a tanítványságra törekvő megtanulja, hogy minden erejét egészen a világ szolgálatára fordítsa. Az alsóbb öntudatnak a felsőbb ismereteiben való részesülését főképpen annak a munkának a követelményei határozzák meg, amelyet a tanítványnak végeznie kell. Szükséges, hogy a tanítvány a felsőbb világokban lévő tudathor-

56 Lásd a XI. fejezetet

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

dozóit teljesen használhassa, mert munkájának nagy részét azokban kell végeznie, de egyáltalán nem fontos, hogy a fizikai eszköz tudomást szerezzen erről a munkáról, mivel az nem annak az eszköznek a dolga. Hogy tudomására hozzák-e vagy sem, attól függ, milyen hatással lehet a fizikai síkon végzett munkájára.

Mikor a magasabb tudat a fizikai testet arra kényszeríti, hogy rezgéseire válaszoljon, ez fejlődése jelenlegi fokán még nagy feszültséggel jár. Ha a külső körülmények nem eléggé kedvezők, az ilyen feszültség ideges zavarokat és túlérzékenységet okoz, azok összes rossz következményeivel együtt. Ezért azok, akik megelégnék magasabb tudat-eszközeik teljes birtokában vannak, és a fontosabb munkáikat fizikai testükön kívül végzik, távol tartják magukat a mozgalmas emberi lakóhelyektől, ha fizikai öntudatukba át akarják hozni az ismeretet, amellyel a magasabb világokban rendelkeznek. Ezáltal óvják meg érzékeny fizikai testüket a durvább használatától, és a mindennapi élet zavaró lármájától.

Ha azt akarjuk, hogy a fizikai eszköz átvehesse a magasabb tudat rezgéseit, az alábbi előkészületeket kell megtennünk. Tisztítsuk meg a fizikai testet a durvább anyagoktól tiszta táplálék és tiszta élet által, szenvedélyeinket igázzuk le teljesen, kedélyünk és elménk legyen nyugodt és egyenletes, a külső élet viharai és megpróbáltatásai ne tudják megzavarni. Szokjuk meg a magasztos tárgyakon való csendes elmélkedést, fordítsuk el az elmét az érzékek tárgyaitól és a mentális képektől, amelyeket azokról alkot. Irányítsuk az elmét magasabb dolgok felé. Szüntessünk meg minden mohóságot, különösen az értelem nyugtalan, izgatott mohóságát, amely az agyat állandóan működés-

AZ ÚJRASZÜLETÉS – FOLYTATÁS

ben tartja és egyik tárgyról a másikra úzi. Érezzünk igaz szeretetet a magasabb világ dolgai iránt, ami azokat vonzóbbakká teszi az alsóbb világ tárgyainál úgy, hogy az elme örömmel időzzék ott, mint szeretett barátok társaságában.

Az előkészület voltaképpen ugyanaz, mint a „lélek” és a „test” tudatos szétválásához szükséges, és amit másutt a következőképpen foglaltam össze:

„A tanuló kezdje azzal, hogy szigorú mértékletességet gyakoroljon mindenben. Lelke állapota legyen egyenletes és derűs. Élete és gondolatai tiszták, teste legyen lelkének szigorúan alávetve, elméjét pedig oktassa nemes és magasztos gondolatokkal való foglalkozásra. Váljon szokásává a részvét, a rokonszenv, a másokon való segítség, a közömbösség a saját magát érő bajokkal és örömeikkel szemben, és gyakorolja állandóan a bátorságot, a kitartást és az odaadást.

Röviden, neki élnie kell azt a vallást és erkölcsöt, amelyről a legtöbb ember csak beszél. Miután kitartó gyakorlással megtanulta, hogy elméjét bizonyos mértékig féken tartsa úgy, hogy képes azt kis időre valamely gondolatmenetben megtartani, el kell kezdenie elméje szigorúbb nevelését valami nehéz vagy elvont tárgyon, vagy az odaadás valamely magasztos tárgyán való mindennapos koncentrációval. Ez a koncentráció azt jelenti, hogy az elme egyetlen pontra összpontosul, arról nem kalandozik el, és nem engedi, hogy a külső tárgyak, az érzékek működése, vagy magának az elmének a működése onnan elvonja.

Megingathatatlan állhatatosságra és fokozott figyelemre kell ránevelni, amíg lassan meg nem tanulja annyira visszavonni figyelmét a külvilágról és a testtől, hogy az érzékek csendesek és nyugodtak maradnak, az elme pedig fokozottan működik, befelé

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

vonva minden energiáját, és egyetlen gondolatra összpontosítva, a legmagasabbra, amit el tud érni.

Ha aztán megtanulta, hogy aránylag könnyen tudja magát ebben az állapotban megtartani, kész a következő lépésre, amikor az akarat erős, de nyugodt megfeszítésével átlendül még a legmagasabb gondolaton is, amelyet el tudott érni a fizikai agyban való működése alatt, és ebben az erőfeszítésben felemelkedik, és a magasabb tudattal egyesülve testétől szabadon találja magát. Amikor ez történik, nem azt érzi az ember, mintha aludna, vagy álmodna, vagy elvesztette volna az öntudatát. Testén kívül találja magát, de úgy, mintha nehéz tehertől szabadult volna meg, nem pedig mintha elvesztette volna lényének egy részét. Nem testetlen, hanem kiemelkedett durva testéből egy „fényttestbe”, amely leggyöngébb gondolatainak is engedelmeskedik és akarata végrehajtásának szép és tökéletes eszköze. Ezzel szabad lesz a magasabb világokban, de még sokáig kell gondosan iskoláznia képességeit, amíg az új viszonyok között is megbízhatóan tudnak működni.

A testtől való szabadulást más módokon is el lehet érni: a mély áhítat elragadtatásában vagy más különleges módszerekkel, amelyekbe egy-egy nagy tanító vezet be tanítványait. Akármelyik utat választja is, a végcél ugyanaz: hogy a lélek teljesen szabad legyen, egyszersmind öntudatos, és vizsgálni tudja új környezetét, olyan régiókban, amelyekbe a hús embere nem teheti be a lábát. Tetszése szerint térhet vissza testéhez, felveheti, és e körülmények között át tudja adni agyának, és így testben is megtarthatja az ott szerzett tapasztalatok emlékét⁵⁷.

57 „Conditions of Life after Death” (A halál utáni élet körülményei). „Nineteenth Century” c. folyóirat 1896 novemberi száma.

AZ ÚJRASZÜLETÉS – FOLYTATÁS

Akik az előző oldalakon kifejtett alapgondolatokat megértették, érezni fogják, hogy ezek a gondolatok bizonyítják legerősebben: az újraszületés természeti tény. Szükséges ahhoz, hogy végbemehessen az az óriási fejlődés, amelyet „a lélek fejlődése” kifejezés tartalmaz. Az egyetlen lehetőség az – ha félretesszük a materialistáknak azt a nézetét, hogy a lélek a fizikai anyag egy különös fajta rezgésének halmaza –, hogy minden lélek egy új teremtmény, és akkor teremődik, amikor a gyermek születik, továbbá a teremtő erő önkényes hangulata szerint erényes vagy bűnös hajlamokkal van ellátva, ügyességgel, vagy ostobasággal megajándékozva.

Amint a mohamedánok mondják: „Sorsát már születésekor nyakába akasztva hordja”, mert az ember sorsa a jellemétől és környezetétől függ. Az újonnan teremtett és a világba kilökött lélekre a boldogság vagy nyomor a körülmények és a vele adott jellem szerint van kiszabva.

Az újraszületés alternatívája a predestináció, annak legvisszataszítóbb formájában.

Ahelyett, hogy az embert olyan lénynek fognák fel, aki lassan fejlődik – úgy, hogy a mai brutális vadember is idővel a szentek és a hősök legjelesebb tulajdonságait fejleszti ki –, és a világot bölcsen kitervelt és bölcsen vezetett növekedési folyamatnak fognánk fel, kénytelenek lennénk érző lények igazságtalanul kezelt káoszának tekinteni, akiknek egy igazságot és részvétet nem ismerő, és csak hangulattól vezetett külső akarat boldogságot vagy boldogtalanságot, tudást vagy tudatlanságot, erényt vagy bűnt, gazdagságot vagy szegénységet, lángelmét vagy hülyeséget juttat osztályrészül: igazi démoni világnak, ész és értelem nélkül.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Ezt a káoszt a kozmosz legmagasabb részének tekintik, amelynek alsóbb régióiban a legszebb rendben egy törvény működik, az alsóbb és egyszerűbb formákat mind magasabbakká és összetettebbekké fejleszti, és szemmel láthatóan teljes igazságosságra, harmóniára és szépségre törekszik.

Ha azonban elismerjük, hogy a vadember lelkének az a rendeltetése, hogy éljen és fejlődjön, és hogy nincs mindörökre mostani gyermeteg állapotára kárhozható, hanem fejlődése halála után és más világokban megy végbe, meghatározhatjuk a lélek fejlődésének elvét. Már csak az a kérdés, hol folyik le ez a fejlődés.

Ha a földön minden lélek ugyanazon a fejlődési fokon volna, talán lehetne érvelni azon állítás mellett, hogy a lélek fejlődésének a gyermekkoron túli részéhez még más világok is szükségesek. Mindenfelé találunk azonban nagyon előrehaladott lelkeket, akik már nemes erkölcsi és értelmi tulajdonságokkal jöttek a világra. Ugyanilyen okból fel kell tételeznünk, hogy ezek a lelkek e világra való születésük előtt már más világokban is fejlődtek. Csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy annak, aki ilyen változatos feltételeket kínál, ami illik a kevéssé fejlett és a nagyon fejlett lelkeknek is, miért lenne kifizetődő a fejlődés minden szintjén lévő lelkek csak egyetlen és futólagos látogatása is, miközben fejlődésük összes többi része a miénhez hasonló világokban menne végbe, amelyek képesek minden olyan feltételt biztosítani, amelyek a fejlődés különböző szintjén álló lelkek haladásához szükségesek, amelyek között találjuk őket, amikor ide születnek.

Az Ósi Bölcsesség azt tanítja, hogy a lélek sok világon halad át, azonban ugyanakkor azt is tanítja, hogy ezeknek

AZ ÚJRASZÜLETÉS – FOLYTATÁS

a világoknak mindegyikében addig születik újra, amíg az illető világban elérhető legmagasabb fejlettséget el nem éri. Tanai szerint ezek a világok egy teljes fejlődési láncot képeznek, és mindegyiknek megvan a maga szerepe a fejlődés bizonyos fokain. A mi saját világunk (a Föld) az ásvány-, növény-, állat- és embervilág részére szolgál színtérül, és ezért ezek kollektív és egyéni újratesztelése itt megy végbe. Bizonyos, hogy további fejlődés is áll előttünk más világokban, ezek a világok azonban az isteni rend következtében nekünk mindaddig hozzáférhetetlenek, amíg meg nem tanultuk azokat a feladatokat, amelyeket saját világunkban el kell végeznünk.

Számos egyéb gondolatmenet van még, amely, ha körültekintünk a világban, mind az újraszületésbe torkollik. Már említettük az embereket egymástól elválasztó óriási különbségeket, amelyek a lélek evolúciós múltjára mutatnak, és megkülönböztetik az emberek egyéni újraszületését – bár az emberek mind egy specieshez (fajhoz) tartoznak – az alsóbb világok monádikus csoportjelkeinek újraszületésétől. Állítsuk szembe azokat az aránylag kicsiny különbségeket, amelyek az emberek fizikai testeit egymástól megkülönböztetik, és amelyekről külsejük még emberi marad, azzal az óriási különbséggel, ami értelmi és erkölcsi képesség tekintetében megkülönbözteti egymástól a legegyszerűbb vadembert és a legnemesebb embert. A vademberek fizikailag sokszor remekül fejlettek, agyuk tömege nagy, de elméjük mennyire különbözik a filozófustól vagy a szentétől!

Ha a magas értelmi és erkölcsi tulajdonságokat a civilizált élet felhalmozott eredményeinek tekintjük, azzal a ténnyel kerülünk szembe, hogy a jelenkor legnagyobb ké-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

pességű embereit is felülmúlják a múlt szellemóriásai, és hogy kortársaink közül senki sem éri el azt az erkölcsi magasságot, amelyen egy-egy történelmi szent állt.

Vegyük továbbá tekintetbe, hogy a lángésznek sem szülei, sem pedig utódai nincsenek, hogy hirtelen merül fel, nem pedig mint egy lassanként magasra emelkedő család csúcspontja. Önmaga legnagyobbbrészt magtalan, vagy ha gyermeke születik is, az csupán testének gyermeke, de a lelkéé nem. Még figyelemreméltóbb, hogy a zenei lángész nagyobbbrészt muzsikus családba születik, mert a megnyilvánulásához sajátos idegrendszer szükséges, ez pedig a testi öröklés törvénye alá tartozik. És milyen gyakran tapasztaljuk, hogy az ilyen családok mintha befejezték volna feladatukat azzal, hogy egy ilyen lángésznek testet adtak! Még egy ideig lobog a család fénye, aztán, néha már egy emberöltő után eltűnik a közepszerűség homályában. Hasonlítottak-e Bach, Beethoven, Mozart, Mendelssohn utódai atyjukhoz? A lángészt nem örökli a fiú az apától, mint a Stuartok és Bourbonok a fizikai családi típust.

Azután, hogyan lehet az újraszületés nélkül a „csoda-gyermekek” rejtélyét megfejteni? Vegyük csak például annak a gyermeknek az esetét, aki később Dr. Young lett, a fény rezgési elméletének felfedezője, akinek nagyságát ma még alig méltányolják kellő mértékben. Mint kétéves gyermek már „figyelemreméltó folyékonyssággal” olvasott, és mielőtt negyedik évét elérte volna, kétszer végigolvasta a Bibliát. Hét éves korában kezdte a számtant és még mielőtt Walkingham „Tutor’s Assistant” című művét tanítójával félig átvette volna, egyedül megbirkózott az egészszel. Pár évvel később az iskolában latin, görög, héber, francia, olasz nyelvvel, matematikával, könyvvitellel fog-

AZ ÚJRASZÜLETÉS – FOLYTATÁS

lalkozik, megérti a teleszkóp konstrukcióját, és gyönyörködik a keleti irodalomban. Tizennégy éves korában egy nála másfél évvel fiatalabb fiúval együtt magántanítót kellett volna kapnia, de minthogy a szerződötetett tanító nem foglalta el állását, Young maga oktatta a másik fiút.⁵⁸

Sir William Rowan Hamilton még nagyobb koraérettiséget mutatott. Alig hároméves korában héberül kezdett tanulni, és hétéves volt, amikor a dublini Trinity College egyik tagja kijelentette róla, hogy többet tud ebből a nyelvből, mint a kollégium igen sok jelöltje. Tizenhárom éves korában legalább tizenhárom nyelvből figyelemreméltó eredményt ért el, ezek között a modern európai és klasszikus nyelveken kívül a perzsa, arab, szanszkrit, hindosztáni sőt még a maláji nyelvben is. Tizennégy éves korában a perzsa követnek, aki éppen Dublinbe látogatott, üdvözlő iratot szerkesztett, amelyre a követ azt mondta, nem gondolta, hogy egész Nagy-Britanniában van valaki, aki perzsául ilyen iratot tud szerkeszteni.

Egy rokona mondta, hogy emlékszik, amikor hatéves korában egy nehéz matematikai kérdésre válaszolt, és aztán vígan szaladt játszani kis kocsijához. Tizenkét éves korában Colburn-nal, a fiatal amerikai számológépművésszel, aki akkor csodagyerekként Dublinban lépett fel, mérközni állt ki, és nem ő húzta mindig a rövidebbet. 1823-ban, amikor tizennyolc éves volt, Dr. Brinkley (Írország királyi asztronómusa) kijelentette róla: „Nem azt mondom, hogy ő lesz korunk legnagyobb matematikusa, hanem már most is az.” A magasabb iskolákban pályája példátlan volt, átla-

58 „Dr. Thomas Young élete” (Life of Dr. Thomas Young), írta G. Peacock, D.D.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

gon felüli versenytársak között is minden szakban, minden vizsgán ő volt az első.⁵⁹

A gondolkodó olvasó hasonlítsa össze ezt a gyermeket egy félig gyengeelméjűvel, vagy akár egy átlagos ifjúval, figyelje meg, hogyan lépnek ezek ilyen előnyökkel a világba, hogyan állnak az emberi gondolkodás élén, és aztán kérdezze meg magától, van-e múlt az ilyen lélek mögött?

A családi hasonlatosságokat általában a testi öröklés törvényével magyarázzák, az értelmi és erkölcsi tulajdonságokban fellépő határozott különbséget azonban, amelyek minden családi körben megtalálhatók, magyarázat nélkül hagyják. Az újraszületés azzal magyarázza a hasonlóságokat, hogy a testet öltetni akaró lélek olyan családköz kerül, amely neki a fizikai örökléssel jellemvonásai kifejezésére alkalmas testet tud nyújtani. A különbségeket pedig azzal magyarázza, hogy az értelmi és erkölcsi tulajdonságokat magához az individuumhoz fűzi. Rámutat arra, hogy a múltban létrehozott kötelek vezetnek mindig valamely másik családtaggal kapcsolatban az illető családhoz.⁶⁰

Az „ikreknél jelentőségteljes tény, hogy a gyermekévekben gyakran még az anya vagy a dajka éles szeme sem tudja őket megkülönböztetni egymástól, ezzel szemben később a manasz, amikor már tud a fizikai burokra hatni, annyira megváltoztatja őket, hogy a fizikai hasonlóság csökken, a jellem különbözősége pedig kiül a változékony vonásokra.”⁶¹ A fizikai hasonlóság értelmi és erkölcsi kü-

59 North British Review 1866. szeptember

60 Lásd a IX. fejezetet.

61 A. Besant: Az újraszületés törvénye

AZ ÚJRASZÜLETÉS – FOLYTATÁS

lönbözőséggel együtt két különböző okozat-sorozat összehalálkozását jelenti.

A szembeötlő különbség, amely a körülbelül egyenlő értelmi fokon lévők között az ismeretek egy bizonyos fajának elsajátításánál mutatkozik, szintén az újraszületést bizonyítja. Az egyik azonnal fölismer valamely igazságot, a másíknak pedig hosszás, gondos megfontolás után sem sikerül felfognia. Ezzel szemben megtörténhet éppen a fordítottja is: egy másik igazságot terjesztünk eléjük, amelyet a második ismer fel, és az első nem képes átlátni. Például a teozófia vonz két kutatót, egyszerre kezdenek vele foglalkozni. Egy év leforgása után az egyik az alapfogalmakkal teljesen tisztában van, alkalmazni is tudja azokat, a másik pedig még mindig a legnagyobb zűrzavarral küszködik. Az egyiknek a teozófiai alaptételek mindjárt az első találkozásnál ismerősöknek tünnek, a másíknak pedig újak, értelmetlenek és idegenek. Aki hisz az újraszületésben, megérti, hogy a tanok az egyiknek újak, a másíknak régiek. Az egyik gyorsan tanul, mert emlékszik, csak régi tudását eleveníti fel, a másik ellenben lassan halad, mivel ezekről a természetes igazságokról eddig még nem volt tapasztalata, és ezt az első ízben csak fáradságosan lehet megszerezni. Így a közönséges intuíció nem egyéb, mint felismerése valaminek, amit előbbi életünkben már ismerünk, de amivel jelen életünkben először találkozunk, jelzótáblája az útnak, amelyet az egyén a múltban megtett.

Az újraszületés elfogadásával sok embernek a legfőbb nehézséget az okozza, hogy nem emlékezik múltjára. Pedig mindennap új bizonyítékával találkozik annak, hogy már jelenlegi életünk igen sok eseményét is elfelejtettük, hogy már az ifjúkori évek eseményei is nagyon elmosódot-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

tak, a gyermekévek eseményei pedig teljesen kitörlődtek emlékezetünkéből. Ismert tény az is, hogy a múlt eseményei, amelyek a normális öntudatból teljesen eltűntek, az emlékezet sötét tárnáiban vannak elrejtve, és bizonyos betegségek vagy hipnózis újra napvilágra hozhatja azokat.

Megtörtént, hogy a haldokló olyan nyelven kezdett el beszélni, amelyet csak gyermekkorában hallott, de azután hosszú élete alatt teljesen elfelejtett. Lázalomban is jelentkeznek rég elfelejtett események néha az öntudatban. Semmit sem lehet elfelejteni, nagyon sok azonban elrejtőzik éber öntudatunk korlátozott látóköréből, tudatunk eme legkorlátozottabb formájából, bár ez az egyetlen tudat, amelyet a nagy többség ismer. És amint a jelen élet némely eseményének emléke visszavonul éber öntudatunk határán túlra, és csak akkor emlékezünk újra, ha agyunk érzékenysége felfokozott, és képes olyan rezgésekre is válaszolni, amelyek különben észrevétlenül ütődnek hozzá, éppen úgy vannak előbbi életünk emlékei is fizikai öntudatunk hatáskörén kívül felhalmozva.

Ezek az emlékek magánál a Gondolkodónál tárolódnak, aki életről életre megmarad, számára az emlékezet egész könyve olvasható, mert ő az egyetlen Én, aki a benne feljegyzett összes tapasztalatot végigélte. A Gondolkodó a múltra való visszaemlékezést akkor tudja átadni fizikai eszközének, amikor az annyira megtisztult, hogy az ő gyorsabb és finomabb rezgéseire válaszolni tud. Akkor aztán a személyiség is osztozik a felhalmozott múlt ismeretében.

A visszaemlékezés nehézsége nem a feledékenységben rejlik, hiszen az alsóbb tudathordozó eszköz, a fizikai test nem élte át tulajdonosának előbbi életeit, hanem inkább

AZ ÚJRASZÜLETÉS – FOLYTATÁS

abban, hogy a mostani test elmerül jelenlegi környezetébe, és egészen érzéketlenné válik a finomabb rezgések iránt, amilyenekkel a lélek beszél. Akik tehát a múltra emlékezni akarnak, érdeklődésüket ne koncentrálják teljesen a jelenre, testüket pedig tisztítsák és finomítsák, amíg abba az állapotba nem kerül, hogy a finomabb szférákból benyomásokat foghat fel.

Egész tekintélyes a száma azoknak, akik fizikai szervezetüket az érzékenység szükséges fokára tudták emelni, és így teljes birtokában vannak múlt életeik emlékeinek. Számukra természetesen az újraszületés nem elmélet már, hanem személyesen tapasztalt tény. Ezek tudják, mennyivel gazdagabb az élet, ha a múlt tapasztalatai átömlenek bele, ha mostani barátainkról kiderül, hogy rég letűnt napokban is barátaink voltak, és hogy a röpke jelen kötelékeit a régi közös emlékek erősítik meg. Az élet nyer biztonságában és méltóságában, ha egy messze visszanyúló múlt perspektívájában szemlélhetjük, és ha régi szeretteinket látjuk viszont azokban, akiket ma szeretünk. A halál igazi helyére süllyed, az élet futó eseményévé lesz, a színhely puszta változásává, mint egy utazás, amely csak testileg távolítja, de nem szakítja el a barátot a barátjától. A jelen kapcsolatai aranylánc egy-egy szemének bizonyulnak, amely visszafelé nyúlik. Azzal a gondolattal, hogy ezek a kapcsolatok az eljövendő napokra is kiterjednek, és részei egy töretlen láncnak, vidáman és bizalommal nézhetünk a jövő elé.

Olykor-olykor találunk gyermekeket is, akik közvetlen múltjuk emlékezetét magukkal hozták a világra, nagyobb-részt olyanok, akik gyermekkorukban haltak meg, és majdnem azonnal újraszülettek. Az ilyen esetek nyugaton

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

ritkébbak, mint keleten, mert nyugaton az ilyen gyermeknek már első szavait hitetlenül visszautasítják, és igen gyorsan megfosztják saját emlékezete iránti bizalmától. Keleten azonban, ahol az újraszületés hite majdnem általános, a gyermek ilyen visszaemlékezéseit meghallgatják, és alkalmilag valódiságukat is megvizsgálják.

A visszaemlékezést illetően még egy fontos dolgot kell figyelembe vennünk. A múlt eseményeinek *emlékezete*, amint láttuk, a Gondolkodónál marad, az események eredménye azonban *képességek*ké sűrűsödve, az alsóbb személység rendelkezésére áll. Ha a múlt minden eseménye a fizikai agyba volna beletömve, és csupán az élmények óriási, de rendezetlen, osztályozatlan tömege volna, az embert nem irányíthatná a múlt eredménye, a jelenben semmi hasznát sem venné. Ha két cselekedet között választani kellene, múltja eseményeinek rendezetlen tömegéből kellene kikeresnie a hasonló eseteket, következményeiket ki kellene nyomoznia, hogy hosszú és fáradságos kutatás után valamilyen elhatározásra jusson, olyan elhatározásra, amely egy fontos tényező figyelmen kívül hagyása folytán még valószínűleg hibás is lehetne, de erre csak akkor jönne rá, amikor a döntés perce már elmúlt.

Néhány száz élet összes fontos és mellékes eseménye együttesen meglehetősen nehézkes, és különösen gyors döntés szükségessége esetén teljesen használhatatlan anyagot szolgáltatna. A természet sokkal hatásosabb terve inkább magára a Gondolkodóra bízta, hogy az eseményekre emlékezzen. A mentális testnek a testen kívüli lét hosszú periódusát adta, amely alatt minden eseményt feljegyez, összehasonlítva eredményeit rendezi ezeket, képességek-ké sűríti azokat, és ezek a képességek alkotják majd a Gon-

AZ ÚJRASZÜLETÉS – FOLYTATÁS

dolkodó következő mentális testét. Ilyen módon a bővített és javított képességek készen állnak a közvetlen használatra, és mivel a múlt eredményeit tartalmazzák, velük teljesen egybehangzóan és minden késedelem nélkül juthatunk elhatározásra. A tiszta, gyors belátás és a gyors ítélőképesség nem egyéb, mint a múlt tapasztalatainak eredménye, hathatós, használható formába öntve. Bizonyára hasznosabb eszköz, mint a tapasztalatok megemészthetetlen tömege, amelyek közül külön-külön minden esetben, valahányszor döntenünk kell, ki kellene választanunk a fontosabbakat, összehasonlítani, és abból kellene következtetést levonni.

A gondolkodás mindezen irányjaiból az elme végül is abban talál megnyugvást, hogy az újraszületés alapvető szükségesség – ha az élet értelmes dolog, ha az nem valamiféle igazságtalanság és kegyetlenség, ami a szerencsétlen ember kigúnyolásáról szól. Az újraszületés révén az embert fenséges, halhatatlan lénynek látjuk, akinek fejlődése isteni, csodálatos cél felé halad.

Az újraszületés nélkül az ember a vak véletlen hullámaiban ide-oda hanyatott szalmaszál, és nem felelős sem jelleméért, sem cselekedeteiért vagy sorsáért. Az újraszületés alapján bátor bizakodással tekinthet előre, bármilyen mélyen is álljon még a fejlődés lépcsőfokain, mert olyan létrán áll, amely az istenséghez vezet. A csúcsra való feljutás csak idő kérdése.

Az újraszületés nélkül hiányzik jövendő haladásának értelmesen megokolható bizonyossága. Hogyan is várhatna jövőt egy olyan teremtmény, amelynek nincs múltja? Hiszen talán csak egy buborék az idő óceánján. A nemlétből hirtelen a világra lökve, jó vagy rossz tulajdonságok-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

kal, amelyek érdem és ok nélkül fűződnek hozzá – miért törekedjen erőit kifejleszteni? Jövője, ha ugyan egyáltalában van, nem lesz-e éppen olyan elszigetelt, alaptalan, olyan átmenet nélküli, mint a jelene? Amikor a modern világ törölte hitéből az újraszületést, megfosztotta Istent igazságosságától és az embert biztonságától. Lehet az ember „szerencsés”, vagy „szerencsétlen”, de az erő és méltóság, amit csak egy szilárd törvényben való bizalom nyújt, el lett véve tőle, és kénytelen reménytelenül hanyódni az élet hajózatatlan tengerén.

IX. FEJEZET

KARMA

Miután az újraszületés segítségével megfigyeltük a lélek fejlődését, foglalkozunk most tüzetesen a nagy okozati törvénnyel, az ún. karma törvényével. A „karma” szanszkrit szó, és szó szerint „cselekvést” jelent. Mivel minden cselekvés okozat, amely már elmúlt okból ered, és minden okozat a maga részéről oka egy jövődő okozatnak, az ok és az okozat eszméje lényeges része a cselekvés eszméjének. Ezért ezt a szót: „cselekvés” vagy „karma” az okozati összefüggés megjelölésére használjuk, vagyis az okok és az okozatok megszakíthatatlan kapcsolatának jelölésére, amelyekből minden emberi tevékenység áll.

Ezért használjuk sokszor egy-egy eseményre ezt a kifejezést: „Ez az én karmám”, vagyis „ez az esemény következménye egy oknak, amelyet a múltban elindítottam”. Egyetlen élet sem áll elszigetelten. Az egyén folytonos létét kitevő életek összességében minden élet gyermeke az elmúlt életnek, és atyja az utána következőknek.

Véletlen nincs. Minden esemény egy megelőző okhoz és egy következő eredményhez kapcsolódik, minden gondolat, tett és körülmény okozati összefüggésben áll a múlttal, és okozatilag befolyásolja a jövődőt. Tudatlanságunk elzárja előlünk a múltat és a jövődőt, így az események úgy tűnnek, hogy véletlenek és a semmiből jönnek elő. Ez

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

a látszat azonban csalóka, és csak az ismerethiány következménye. Mint ahogy a fizikai világegyetem törvényeit nem ismerő vademberek a fizikai folyamatok okait nem ismerik, és ezért eredményeiket „csodának” tartják, úgy tekintik sokan, akik az erkölcsi és értelmi törvényeket nem ismerik, az erkölcsi és értelmi folyamatokat ok nélkülieknek, az ismeretlen erkölcsi és értelmi törvények eredményeit pedig szerencsének vagy balsorsnak.

Amikor a sérthetetlen és megváltozhatatlan törvényszerűség gondolata először bukkant fel egy olyan téren, amelyen az értelem eddig mindent a „véletlen” számlájára írt, igen könnyen előidézhetheti a gyámoltalanság, az erkölcsi és értelmi megbénulás érzését. Úgy látszik, mintha az embert a sors vaskeze tartaná fogva, és mintha a mohamedánok lemondó „kiszmetje” lenne az egyedüli igazán filozófiai felfogás.

Ugyanez az érzése a vadembernek, amikor a fizikai törvényszerűség gondolata először villan fel meglepett agyában, és meg kell tanulnia, hogy teste minden mozdulata, és a természetben is minden mozgás megváltozhatatlan törvények szerint folyik le. Lépésről-lépésre tanulja meg, hogy a természeti törvények csupán a feltételeket szabják meg, és ezek mellett kell végbemennie minden tevékenységnek. Nem írják elő azonban a tevékenységet, úgyhogy az ember a középpontban mindig szabad marad, habár külső cselekedeteiben korlátozzák annak a síknak a feltételei, amelyben lefolynak. Megtanulja továbbá, hogy ezek a feltételek az ember erőfeszítéseit csak addig hiúsítják meg, amíg nem ismeri azokat, vagy bár ismeri, harcol ellenük. Megtanulja azonban azt is, hogy uralkodni tudnak rajtuk, és azonnal szolgálatára és segítségére lesznek, mi-

KARMA

helyt megérti azokat, megismeri irányukat, és számol erejükkel.

A fizikai világban is csak azért lehetséges tudomány, mert ennek a világnak a törvényei is sérthetetlenek és változatlanok. Ha nem volnának természeti törvények, nem volna tudomány. A kutató egész sereg kísérletet végez, és azok eredményéből megtapasztalja, miképpen működik a természet. Tudja, hogy így kiszámíthatja, miképp hozhat létre valamilyen kívánatos eredményt, és ha ezt mégsem éri el, akkor tudja, hogy valamilyen szükséges feltételt figyelmen kívül hagyott, hogy tudása tökéletlen volt, vagy elszámította magát. Ezért amit tud, még egyszer megismétli, átnézi módszerét, átfutja számításait, azzal a teljes és nyugodt biztonsággal, hogy ha a kérdést helyesen teszi fel, nem maradhat el a természet változatlanul pontos felelete sem. A hidrogén és az oxigén nem fog ma vizet, holnap kénsavat eredményezni, a tűz nem fogja ma megégetni, holnap megfagyasztani. Ha a víz ma folyékony és holnap szilárd, ez azért van, mert a környező viszonyok megváltoztak, és ha az eredeti feltételek helyreállnak, az eredeti helyzet is helyreáll.

A természeti törvények megismerése terén tett minden új tapasztalat nem új korlátozást, hanem ellenkezőleg, új hatalmat jelent számára, mivel a természet minden energiája erővé válik, amelyet abban az arányban tud az ember kihasználni, amilyen arányban megérti. Innen ered a mondás: „A tudás hatalom”. Pontosan ismeretei arányában tudja az ember ezeket az erőket használatába venni, és ha kiválasztja és mérlegeli azokat, amelyeket használni akar, ha a szándékával ellentétes energiákat közömbösíti, előre kiszámíthatja a következményeket, és előidézheti az előre meghatározott helyzetet.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Ha megérti az okokat, és helyesen kezeli azokat, előre megmondhatja hatásukat, és így a természet hajthatatlan-ságát, amely az első pillanat látszata szerint megbénítja a tevékenységet, éppen arra használhatja, hogy az eredmények végtelen sokféleségét állítsa elő. Minél merevebbek az egyes tényezők, annál hajlékonyabb kombinációkat lehet belőlük létrehozni. Amikor mindenféle és minden irányban ható erő áll rendelkezésre, és mindegyik hatása kiszámítható, válogathatunk, és a kiválasztott erőket úgy kombinálhatjuk, hogy a kívánt eredményt adják.

Ha az elérendő célt megállapítottuk, kétségtelenül el is fogjuk érni, ha az okul szolgáló kombinációba gondos mérlegeléssel állítottuk be az erőket. Azonban még egyszer hangsúlyozzuk, a történések irányításához és a kívánt eredmény eléréséhez elengedhetetlen kellék a tudás. A tudatlan gyámoltalanul csetlik-botlik, folytonosan beleütközik a változhatatlan törvényekbe, és erőfeszítéseit meg hiúsulni látja. Az pedig, aki tud, tántoríthatatlanul halad előre, előre lát, okoz, megelőz, összehangol és létre is hozza azt, amit akar. Nem azért, mert a szerencse kedvez neki, hanem mert az értelmével dolgozott. Az egyiket játékszerévé, rabszolgájává teszi a természet, és erői örvényébe sodorja, a másik pedig urává lesz, és energiáit arra fordítja, hogy általuk a megválasztott irányba előre jusson.

Mindaz, ami a fizikai törvényszerűségekre igaz, igaz az erkölcsi és értelmi folyamatokra is, amelyekben éppen úgy törvények uralkodnak. A tudatlan itt is rabszolga, a bölcs pedig uralkodó. Itt is megvan a törvény első pillanatra bénítólag ható sérthetlensége és változatlansága, ami azonban a biztos haladás és a jövő világosan látott irányításának feltétele. Az ember csupán azért tud sorsának urává

KARMA

lenni, mert a sors a törvényszerűségek birodalmában gyökerezik, amelyben a tapasztalat meg tudja alkotni a lélek tudományát. Az ember kezébe adja a hatalmat jövője fölött: jövendő jellemét és jövendő viszonylatait önmaga határozhatja meg. A karma ismerete, ami az első pillanatban megbénítással fenyeget, lelkesítő, támogató és felemelő erővé lesz.

A karma tehát az okszerűség, az ok és okozat törvénye. A keresztény beavatott, Szent Pál, a galatabeliekhez írt levelében (VI. 7.) ezt mondja: „*Ne áltassátok magatokat: Isten nem hagy magából gúnyt üzni! Amit az ember vet, azt is aratja*”. Az ember azokon a síkokon, amelyeken működik, állandóan erőket bocsát ki. Ezek az erők – minőségileg és mennyiségileg múlt tevékenységének eredményei – okokká válnak, és mindegyik a saját világában útnak indítva, magára és másokra bizonyos határozott hatásokat hoz létre. És mivel ezek az okok belőle, mint egy központból sugároznak ki egész működési területére, ő a felelős az okozataikért is. Amint a mágnesnek megvan a maga mágneses tere, vagyis az erősségének megfelelő kisebb-nagyobb terület, amelyen belül erői működnek, úgy van minden embernek is ilyen befolyás-tere, amelyen belül kifelé irányított erői hatást gyakorolnak. Ezek az erők olyan ívben hatnak, amelyben kiküldőjéhez visszatérnek, és ismét abba a középpontba jutnak, ahonnan kibocsátották.

Mivel a karma kérdése nagyon bonyolult, osztályoznunk kell az anyagot, hogy részleteiben tanulmányozhassuk.

A mindennapi életben az ember háromféle energiát áraszt ki magából a három világ szerint, amelyben tartózkodik: mentális energiáit a mentális síkra, ami a gondolat-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

nak nevezett okokat hozza ott létre, vágy-energiát az asztrális síkra, ami a vágynak nevezett okokat hozza ott létre, és végül a kétféle energia által felkeltett fizikai energiát, amely a fizikai síkra hat, és a cselekedeteknek nevezett okokat hozza létre.

Szemléljük ezeket egyenként közelebbről, tevékenység közben, és igyekezzünk megérteni a belőlük eredő hatásokat, a szerepet, amelyet mindegyikük abban a bonyolult és zavarosnak látszó összeállításban játszik, amelynek összességét „a mi karmánknak” nevezzük. Ha valaki gyorsabban halad embertársainál, és eléri azt a képességet, hogy az itt megnevezett három régiónál magasabb régiókban is tevékenykedhet, akkor magasabb erők központjává lesz. Ezt az esetet azonban egyelőre hagyjuk teljesen figyelmen kívül, szorítkozzunk csak az átlagemberekre, akik az újraszületés ciklusát a három alsóbb világban járják végig.

Az energia e három fajtájának vagy formájának tanulmányozásánál meg kell különböztetnünk hatásait az őket létrehozó emberre, és hatásait másokra, akik hatókörükbe kerülnek. A kérdés tanulmányozóit gyakran reménytelenül összezavarja az, hogy ezeket a szempontokat figyelmen kívül hagyják.

Nem szabad azt sem elfelejtenünk, hogy minden erő a saját síkján hat, és intenzitásának arányában visszahat az alatta levő síkokra is. A sík, amelyen keletkezik, saját különleges jellegét adja neki, és az alsóbb síkokon való visszahatásnál saját eredeti természete szerint finomabb vagy durvább rezgéseket indít meg. A cselekvést létrehozó indítók szabja meg a síkot is, amelyhez az erő tartozik.

KARMA

A továbbiakban szükséges lesz megkülönböztetni:
– az *érett karmát*, vagyis az olyan karmát, amelyik a jelen életben elkerülhetetlen eseményeként következik be,
– a *jellem karmáját*, amely a felhalmozott tapasztalatok eredményeként kialakult hajlamokban jut kifejezésre, és amelyet ebben az életben ugyanaz az erő, amely őket a múltban teremtette – az Egó – meg is változtathat, és végül
– a *karmát*, amely *most készül*, és okát szolgáltatja a bekövetkező eseményeknek és jövődő jellemünknek.⁶²

El kell képzelnünk továbbá, hogy amíg az ember saját egyéni karmáját teremti, azáltal egyidejűleg másokkal is kapcsolatba jut, és tagja lesz különböző csoportoknak, egy családnak, nemzetnek, fajnak, és mint annak tagja, ennek a csoportnak kollektív karmájában is részt vesz.

Láthatjuk tehát, hogy a karma igen bonyolult tanulmány, ha azonban a fent kifejtett alapelvek szerint működésével tisztába kerülünk, általában minden nehézség nélkül összefüggő képet alkothatunk magunknak róla. Adandó alkalommal pedig kényelmesen tanulmányozhatjuk a részletkérdéseket. Mindenekelőtt azonban nem szabad elfelejtenünk – akár megértjük ezeket a részleteket, akár nem – hogy mindenki maga alkotja saját karmáját, és mind képességeit, mind pedig korlátait maga teremti. Bármennyit dolgozzon ezekkel a maga-teremtette képességekkel és korlátokkal, mindig ő maga marad az eleven lélek, és képességeit erősítheti vagy gyöngítheti, korlátait

62 Ezt a hármas beosztást a tanulmányozó úgy is ismerheti, hogy Prárabdha (megkezdett és az életben kidolgozandó), Sanchita (felgyülemlett) vagyis a hajlamokban tapasztalható rész, és Kríjamána, a készülő karma.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

szélesítheti vagy szűkítheti. A láncot, amely fogva tartja, maga kovácsolta, és eltörheti vagy megerősítheti. A házat, amelyben lakik, maga építette, és tetszése szerint javíthatja, pusztulni hagyhatja vagy újjáépítheti. Állandóan plasztikus anyaggal dolgozunk, amelyet ízlésünk szerint formálhatunk, de az anyag megkeményedik, olyan kemény lesz, mint a vas, és megtartja a formát, amelyet neki adunk.

Egy példabeszéd a „Hitopadesha”-ból – Sir Edwin Arnold fordításában ezt mondja: *„Nézd, az agyag vassá szárad, de a fazekas formálta, tegnap még ő volt a mester, ma a sors lett a mester.”*

Mesterei vagyunk tehát holnapunknak, bármennyire is gátolnak ma tegnapunk eredményei.

Vegyük most sorra a különböző szempontokat, amelyek szerint a karmát tanulmányozhatjuk.

Az okoknak, valamint létrehozóikra és másokra gyakorolt hatásuknak három osztálya van. Az első osztály a gondolatinkból van. A gondolat a leghatalmasabb tényező az emberi karma alakításában, mivel a gondolatban az Én energiái a mentális anyaggal dolgoznak, amelynek finomabb faja alkotja az egyéniség testét, és durvább fajtája is gyorsan tud felelni a tudat minden rezgésére. Azok a rezgések, amelyeket gondolatnak, a Gondolkodó közvetlen tevékenységének nevezünk, a mentális anyagból határozott formákat, vagyis képeket hoznak létre, amelyek a mentális testet alakítják. Amint láttuk, minden gondolat bizonyos változást idéz elő a mentális testben, és az egymást követő életek mentális képességeit az elmúlt életben végzett gondolkodás formálja.

Nincs az embernek gondolatereje vagy értelmi képessége, amelyet kitartó, türelmes gondolkodással nem maga

KARMA

alkotott volna. Másrésztől egyetlen ilyen módon alkotott mentális kép sem vész el, hanem megmarad, mint egy ezután kifejlődő képesség anyaga. A mentális kép mindegyik csoportjából valamilyen képesség lesz, amely minden új gondolattal, vagy minden azonos fajú mentális képpel gyarapszik.

Aki a törvényt ismeri, olyan bizonyossággal és határozottsággal alkothatja szabadon választott értelmi jellegét, mint amilyennel a kőműves építi a falat. A halál nem vet véget a munkának, hanem ellenkezőleg, a test terhétől megszabadulva megkönnyíti az ember számára mentális képei feldolgozásának folyamatát. Képességeket teremt, amely képességeket a következő születéskor magával hoz a fizikai világba, és új fizikai agyának egy része, később tárgyalandó módon, e képesség szervévé alakul.

Új földi életének kezdetén e képességek összessége alkotja a mentális testet, agya és idegrendszere úgy alakul, hogy ezt a mentális testet, illetve képességeket a fizikai síkon kifejezésre tudja juttatni. Így az egyik életben gyűjtött mentális képeink a következő életben jellemvonásokként és hajlamokként jelentkeznek. Ezért van megírva az egyik Upanisádban: „Az ember a gondolat teremtménye, amin ebben az életben elmélkedik, azzá lesz a jövő életben.”⁶³ Ilyen a törvény és értelmi és erkölcsi jellemünk alakítása a mi kezünkbe van letéve. Ha gondosan foglalkozunk vele, előnyt és tekintélyt nyerünk belőle, ha elhanyagoljuk, kárt és szégyent. A mentális jelleg tehát az egyéni karma egy része, hatása az egyénre, aki ezt a hatást kiváltotta.

63 Chhandogyopaniśad IV, xiv,1.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Ugyanaz az ember azonban, akiről beszélünk, másokat is befolyásol gondolataival. Azok a mentális képek, amelyek saját mentális testét alkotják, rezgési folyamatot indítanak meg, és magukat másodlagos formákban reprodukálják. Ezek az utóbbiak rendszerint vággyal keveredve asztrális anyagot is vonnak magukhoz, és ezért egy más könyvemben (Karma) ezeket a másodlagos gondolatformákat asztro-mentális képeknek neveztem el.

Az ilyen formák aztán elhagyják alkotójukat, és mintegy független életet élnek, de mégis magnetikus kapcsolatban maradnak vele. Érintkezésbe jutnak másokkal, befolyásolnak másokat, és így karmikus kötelékeket létesítve kibocsátójuk és a többi ember között, erősen meghatározzák a jövő életbeli környezetet. Így szövődnek a kötelékek, amelyek az embereket későbbi életeikben jó vagy rossz célokra egymáshoz kötik. Kötelékek, amelyek rokonokkal, barátokkal és ellenségekkel vesznek körül, amelyek jövőendő életutunkba segítőköt vagy akadályozókat állítanak: embereket, akik jót tesznek, vagy ártanak nekünk, akik szeretnek anélkül, hogy ebben az életben szeretetük elnyerése érdekében bármit is tettünk volna, és olyanokat, akik gyűlölnek, bár ebben az életben semmit sem tettünk, ami ezt a gyűlöletet indokolná. Ha ezeket az eredményeket alaposan átgondoljuk, tisztán áll előttünk egy fontos tanítás, mégpedig az, hogy erkölcsi és értelmi jellemünket saját gondolataink alakítják, és ugyanakkor, azzal egyidejűleg gondolatainknak másokra való hatása határozza meg jövőendő életünk társait.

Az energiák második nagy osztálya vágyainkból áll, olyan tárgyak iránti vágyódásainkból, amelyek a külvilágból vonzanak. Mivel ezekben a vágyakban az embernél

KARMA

némi mentális elem is van, a „mentális képek” fogalmát rájuk is kiterjeszthetjük, habár főképp asztrális anyagban jutnak kifejezésre. Létrehozójukra gyakorolt hatásuk az, hogy vágytestét, vagyis asztális testét felépítik, kialakítják sorsát arra az időre, amikor a halál után a kámalokába jut, és meghatározzák következő születésekor felöltendő asztrális testét.

Ha ezek a vágyak állatiasak, kegyetlenek, tisztátalanok, termékeny okai lesznek a veleszületett betegségeknek, a gyenge és beteges agynak, ami epilepsziához, katalepszia-hoz és az idegbetegségek mindenféle fajtájához, fizikai fejlődési rendellenességhez és fogyatékosághoz és végső esetben szörnyszülöttséghez vezet. A bestiális hajlamok abnormális fajtája és erőssége az asztrális világban bilincseket kovácsolhat, és az ilyen hajlamok által alakított asztrális testben élő egókat egy időre olyan állatok asztrális testéhez köti, amelyek hasonló hajlamokkal bírnak, és így késlelteti újraszületésüket. Ha ezt a sorsot el is kerülük, az állatiasan formált asztrális test néha rányomja ismertetőjeleit a gyermek képződő fizikai testére még születése előtt, és félig állati szörnyet hoz létre, amilyen, tudjuk, néha születik.

Mivel a vágyak kifelé ömlő energiák, amelyek bizonyos tárgyakhoz tapadnak, mindig olyan környezetbe vonzzák az embert, amelyikben kielégülést találnak. A földi dolgok iránti vágyak, amelyek a lelket a külvilággal kötik össze, azokra a helyekre vonzzák, ahol a vágy tárgya legkönnyebben elérhető, és ezért mondják, hogy az ember vágyainak megfelelően születik a világra. A vágy tehát az egyik ok, amely az újraszületés helyét meghatározza.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

A vágyak által előhívott asztromentális képek éppúgy befolyásolnak más embereket, mint a gondolatok. Ennél fogva gyakran a szeretet vagy a gyűlölet legerősebb kötelékeivel kötnek össze bennünket más emberekkel, mivel az emberi fejlődés mostani fokán az átlagembernél a vágyak rendszerint erősebbek és tartósabbak, mint a gondolatok. Jövendő környezetünk meghatározása tekintetében tehát jelentős szerepet játszanak, és a jövendő életbe olyan személyeket és befolyásokat vonzhatnak, amely kapcsolatokról az embernek sejtelme sincs.

Mondjuk például, hogy valaki a gyűlölet vagy a bosszú gondolatának kiküldésével közreműködik abban, hogy egy másik emberben hasonló impulzus támad, amely gyilkosságra vezet. A karma a gondolat alkotóját összeköti a büntett végrehajtójával, habár a fizikai síkon soha nem is találkoztak. A rossz, amit azáltal okozott, hogy a másikat a gonosztetre bírta, büntetésként fog visszatérni hozzá, és végrehajtásában a hajdani tettes is részt vesz majd. Az ún. „derült égből lecsapó villám”, amelyre úgy érzi, egyáltalán nem szolgált rá, sokszor ilyen ok következménye, és a lélek egy leckét tanul meg belőle és jegyez fel, míg az alsóbb öntudat azzal gyötrődik, hogy igazságtalanul szenvedett.

Semmi sem érheti az embert, amit meg ne érdemelt volna, és ha nem is emlékszik rá, a törvény hatása nem marad el. Így megtanuljuk, hogy vágyainknak saját magunkra gyakorolt hatása vágytermészetet teremt, és ezáltal következő születésünkön fizikai testünket erősen befolyásolja. Megtanuljuk, hogy ezek a vágyak újraszületésünk helyének megválasztásánál is nagy szerepet játszanak, másokra való hatásuk pedig közreműködik abban, hogy jövő életünkben kik lesznek társaink.

KARMA

Az energiák harmadik nagy osztálya, amelyeket a fizikai síkon cselekedeteknek ismerünk, másokra való hatással sok karmát hoznak létre, annak ellenére, hogy a belső embert közvetlenül csak kevéssé befolyásolják. Ezek csupán következményei a múlt gondolatainak, vágyainak, és a karma, amelyet képviselnek, nagyobbreszt ezen cselekmények megtörténtével ki is merül. Közvetve pedig annyiban érintik, hogy új gondolatokra, vágyakra és érzelmekre ösztönzik, a karma teremtő ereje azonban ezekben rejlik, nem pedig a cselekedetekben.

Ha valamilyen cselekedetet gyakran ismétlünk, testi szokássá válik, és az egót korlátozhatja abban, hogy a világban megnyilatkozhasson. A test azonban ismét elenyészik, és ezért a tettek karmája csupán egy életre van korlátozva, ami a lélekre való hatását illeti. Másképpen áll a dolog, ha a cselekedeteknek másokra való hatását veszszük figyelembe, azt, hogy szerencsét vagy szerencsétlenséget okoztak-e, vagy ha azokat a hatásokat igyekszünk ki-nyomozni, amelyeket mint példaképek okoztak. Ezek a hatások kötnek össze minket másokkal, és ezért jövő életünkbeli társaink meghatározásánál ez a harmadik tényező, nem emberi környezetünk meghatározásánál pedig a fő tényező.

Nagyjából azt mondhatjuk, hogy fizikai környezetünk kedvező vagy kedvezőtlen volta korábbi cselekedeteink hatásától függ, és attól, vajon ezek más emberekre boldogságot vagy szerencsétlenséget hoztak. A fizikai cselekedetek másokra való hatásainak karmikus következményei abban nyilvánulnak meg, hogy elkövetőiknek a jövő életben jó vagy rossz fizikai körülményeket juttatnak. Ha valaki idejének feláldozásával pénzt, fáradságot nem kí-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

mélve másoknak fizikai jót tett, cselekedeteinek karmája fizikai boldogságot adó, kedvező környezetet hoz. Ellenben ha embertársainak fizikai fájdalmat okozott, ebből eredően karmikusan nyomorúságos, fizikai szenvedést okozó viszonyokat fog aratni. Ez így lesz, bármi is legyen az indítók mindkét esetben – egy tény, ami annak megálapítására vezet, hogy a törvény:

Minden erő a maga síkján hat. Ha az ember a fizikai síkon jót vet, ezáltal ugyancsak a fizikai síkon arat magának olyan körülményeket, amelyek között boldog lehet, és az indítók ezen egyáltalán nem változtat. Valaki azzal a szándékkal vethet búzáat, hogy vele spekulálva szomszédját tönkretégye, de a rossz szándéka nem azt eredményezi, hogy a búzából gyermekláncfű kel ki. Az indítók mentális vagy asztális erő, aszerint, hogy akaratból vagy vágyból ered-e, az erkölcsi és az értelmi jellemre vagy a vágytermészetre hat-e vissza külön-külön.

Ha valamilyen cselekedettel fizikai boldogságot okozunk, az fizikai erő, és a fizikai síkon hat. „Cselekedeteivel” az ember a fizikai síkon befolyásolja embertársait, örömet vagy bánatot terjeszt maga körül, és ezáltal növeli vagy csökkenti az emberi jólét összességét. Az öröm e növelésének vagy csökkentésének motívuma lehet jó, lehet rossz, vagy közömbös. Egy ember tehet jót embertársaival pusztán jóakarattal, mert lelki szükséglete, hogy sok embert boldoggá tegyen.

Mondjuk, ebből az indítókból átad egy parkot a város lakóinak szabad használatára. Egy másik ugyanezt teszi, de kérkedésből, abból a vágyból, hogy a közfigyelmet magára vonja, hogy ez által társadalmi kitüntetést szerezzen, vagy mondjuk, azért teszi, hogy valami címet kapjon. Egy

KARMA

harmadik egyes motívumokból adományozhat parkot, részben önzetlenül, részben önző okból. Ezek a különböző motívumok a maguk módján fogják az ember jellemét újrászületéskor befolyásolni. Az első esetben kedvezően, a másodikban kedvezőtlenül, a harmadikban kevésbé észrevehetően.

Az adománynak sok embert boldogító hatása azonban nem függ az adományozó indítóokától. Az emberek örülnek a parknak, bármely motívumból kapták, és az öröm, amely az alapító cselekedetéből fakad, karmikus igényt kelt a számára, adósság létesül, amely teljes bizonyossággal visszafizetésre kerül majd. Kényelmes vagy fényűző fizikai környezetben lesz, amelyben sok fizikai élvezethez jut, és fizikai gazdagságának feláldozása meghozza a megérdemelt jutalmat, a cselekedet karmikus gyümölcsét.

Ehhez joga van. A haszon azonban, amelyet helyzetéből húz, a boldogság, amelyet vagyonából és környezetéből magának kicsihol, főképpen jellemétől függ, és itt megint azt kapja, amit megérdemelt, mert minden vetés a maga gyümölcsét hozza.”⁶⁴ A karma bizony igazságos. A rossz embertől sem tagadja meg a jutalmat, az áldásos cselekedet igazságos következményét, azonban kiosztja neki a rosszabb jellemet is, motívumai gyarlóságának jogos eredményét, úgyhogy gazdagsága közepette is boldogtalan és elégedetlen marad. A jó ember viszont nem kerülheti ki a fizikai fájdalmat, ha egy cselekedetével, amely jó indítóokból fakadt ugyan, fizikai fájdalmat okozott. Az okozott nyomorúság fizikai körülményeibe nyomorúságot hoz, azonban a jellemét javító jó indítóok tartós boldogság for-

64 A. Besant: A sors törvénye

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

rása lesz, és bajai között is türelmes és megelégedett marad. Nagyon sok érthetetlen dolog megvilágosodik előttünk, ha ezt az alaptörvényt a mindennapi élet tényeire alkalmazzuk.

Az indítóok eme hatása és a cselekedetek eredményei (gyümölcsei) arra vezethetők vissza, hogy minden erő annak a síknak jellemző tulajdonságait viseli magán, amelyen keletkezett. Minél magasabb ez a sík, annál hatékonyabb és tartósabb az erő. Ezért fontosabb az indítóok, mint maga a cselekedet, és egy elhibázott cselekedet, amely jó indítóokból származott, több jót hoz a végrehajtójának, mint egy rossz indítékból eredő jótett. A jellemre visszaható indítóok a hatások hosszú sorát indítja el, mert a jövő cselekedeteket az a jellem fogja irányítani. Nem közömbös tehát, tökéletesedik-e a jellem, vagy romlik. A tett maga pedig, amely végrehajtójának másokra való hatása szerint örömet vagy szerencsétlenséget hoz, önmagában semmiféle további termelőerővel nem bír, és eredményeiben teljesen kimerül.

Ha a helyes cselekvési módot elhomályosítja az ellentétesnek látszó kötelességek összeütközése, a karma törvényének ismerője gondosan igyekszik a legjobb módot kiválasztani, a legvégsőkig megfeszítve értelmét és ítélőképességét. Indítóokait a legnagyobb lelkiismeretességgel választja meg, elveti az önző szándékokat és megtisztítja szívét, de aztán bátran cselekszik. Ha cselekvési módja később hibásnak is bizonyulna, készségesen fogadja a helytelen cselekvésből eredő szenvedést, mint a jövőre szükséges leckét. Közben azonban nemes motívuma jellemét minden időkre megtisztította.

KARMA

Ez az általános elv, amely szerint az erő ahhoz a síkhoz tartozik, amelyiken létrejött, végtelenül fontos. Ha az ilyen erőt azért hozzuk működésbe, hogy valami fizikai tárgyat nyerjünk el, ez az erő a fizikai síkra hat, és a cselekvőt ahhoz fűzi. Ha devacsáni dolgokra irányítjuk, a devacsáni síkon fog hatni, és kiküldőjét e síkhoz kapcsolja. Ha pedig indítéka az isteni szolgálata, a spirituális síkról indul ki, és nem köti többé sehová sem az egyént, mert az egyén maga már nem kíván semmit, nem vágyik semmire.

A karma három fajtája:

1. *Érett karma* az, amely kész az aratásra és ezért elkerülhetetlen. A múlt egész karmájából egyetlen életen belül csak egy bizonyos rész merül ki. Bizonyos karmikus adóságot annyira különböznek egymástól, hogy nem tudnak egyetlen fizikai testben kielégítésre találni, hanem megnyilvánulásukhoz igen különböző test-típusok szükségesek. Aztán vannak kötelességeink olyanok iránt, akik nem születtek velünk egy időben újra. Van karma, amelynek egy bizonyos nemzetben vagy társadalmi helyzetben kell teljesednie, de ugyanannak az embernek lehet olyan karmája is, amelynek teljesedéséhez egészen más feltételek szükségesek.

Az összkarmának csupán egy bizonyos részét lehet egy adott életben ledolgozni. Ezt a részt a Karma Urai választják ki, akikről később többet fogunk mondani. Ők vezetik a lelket családjába, nemzetébe, helyére és egy bizonyos testben való újraszületésbe. Mindezek a tényezők alkalmas helyzetet teremtenek az okok összetartozó csoportjának kiteljesedéséhez. Ez az okhalmaz (karma) határozza meg az illető élet hosszát, ez adja a testnek bizonyos ismer-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

tetőjeleit, erőit és korlátait, és hozza érintkezésbe az embert az életperiódusa alatt testesült olyan lelkekkel, akikkel szemben előbbi életében adósságot hozott létre. Ez veszi körül rokonokkal, barátokkal, ellenségekkel, ez határozza meg a speciális viszonyokat, amelyekbe beleszületik, a velejáró előnyökkel és hátrányokkal, ez válogatja ki a mentális képességeket, amelyeket ki tud fejteni, kialakítva számára agy- és idegrendszerét. Ez hozza össze az okokat, amelyek külső életpályája alatt bajokat és öröme-
ket okoznak neki.

Mindez „érett karma”, és ez az, amit egy hivatott asztrológus a horoszkópból ki tud mutatni. E körülmények tekintetében az embernek nincs választása, ezeket már a múltban megejtett választásai szigorúan meghatározzák, és az ember kénytelen a felvett adósságát az utolsó fillérig visszafizetni.

A fizikai, az asztrális és a mentális test, amelyeket a lélek új élete tartamára magára ölt, amint láttuk, múltjának közvetlen eredményei, és az érett karma rendkívül fontos részei. Ezek a lelket minden oldalról korlátok közé zárják, és saját múltja az ítélőbíró, aki a maga teremtette korlátozást megszabja. A bölcs ember derűsen fogadja azokat, és buzgón munkálkodik javításukon, mert tudja, hogy menekülni előlük úgysem lehet.

Az érett karmának van még egy fajtája, amelynek igen komoly jelentősége van: az elkerülhetetlen cselekedetek karmája. Minden cselekvés egy sor gondolat végső kifejezése. Ha gondolatot gondolatra halmozunk – kémiai kifejezéssel szólva – a gondolatok telített oldatát kapjuk, míg végül egy másik gondolat, egy impulzus, egy kívülről jövő rezgés az egészet azzá a cselekedetté sűríti, amelyik a gon-

KARMA

dolatnak kifejezést ad. Ha folytonosan ugyanolyan fajtájú gondolatot, mondjuk a bosszú gondolatát ismételjük, végül elérkezünk a telítettség állapotához, amikor aztán egy kívülről jövő impulzus cselekvéssé sűríti, és az eredmény valamely gonosztett. Éppen így, ha a mások segítségének gondolatát a telítettség pontjáig ismételjük, egy kedvező alkalomkor valamilyen hőstett formájában kristályosodik ki.

Az ember áthozhat magával ilyenféle érett karmát, és az első rezgés, amely az ilyen tetté sűrűsödésre kész érett gondolatcsoportot találja, öntudatlanul, anélkül, hogy akkor éppen akarná, a tett elkövetésére készíti. Akkor már nem állhat meg, hogy mérlegeljen, olyan állapotban van, amelyben értelmének legközelebbi rezgése már cselekvést vált ki. Még éppen egyensúlyt tart, de a legcsekélyebb behatásra már elveszítheti. Ilyen körülmények között maga az ember csodálkozik leginkább azon, hogy bűnt követett el, vagy egy nemes és önfeláldozó cselekedetet vitt véghez. Azt mondja: „Nem is tudtam, mit teszek” és tökéletesen elfelejti, hogy tettét olyan gyakran végiggondolta, hogy végül elkerülhetlenné vált. Ha az ember gyakran irányítja akarát egy bizonyos tett elkövetésére, akarata végül is visszavonhatatlanul ahhoz tapad, és csak egy kedvező alkalom kell hozzá, hogy tettere váltsa.

Amíg az ember gondolkodni tud, fennmarad a választása, a régi gondolattal szembe újat szegezhet, és ezt annyira ismételheti, amíg lassanként egészen legyűri a régit. De ha már a legközelebbi külső ösztönzést követő lelki rezdülés cselekvést jelent, akkor kimerült a választás lehetősége.

Ebben rejlik egy régi problémának, a szabad akarat és a kényszerűség problémájának megoldása. Az ember szabad

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

akaratának gyakorlása által a maga számára lassanként kényszerhelyzetet teremt. A kényszerűség és a szabad akarat legkülönbözőbb kombinációi e két szélsőség között vannak, és a mindnyájuk előtt ismeretes belső küzdelmeket hozzák létre.

Az akarat által vezetett célzatos cselekvések gyakori ismétlésével állandóan teremtjük a szokásokat. Az ilyen szokás korlátozássá, végül pedig automatikusan véghezvitt cselekedetté válik. Akkor talán kénytelenek vagyunk belátni, hogy a szokás rossz, és fáradtságosan elkezdjük elmentéses gondolatokkal megszüntetni, végül sok kikerülhetetlen botlás után az új gondolatfolyamat kiszorítja a régit, és visszanyerjük teljes szabadságunkat, – azonban gyakran csak azért, hogy más bilincseket rakjunk magunkra.

A régi gondolatformák így fennmaradnak, és egyéni vagy nemzeti előítélet képében korlátozzák gondolkodás-módunkat. Az emberek ezekről a korlátozásokról naggyobbrészt semmit sem tudnak, és mit sem sejtve vígan élnek bilincseikben, azok viszont, akik megtudják az igazat saját lényükről, szabaddá lesznek. Agyunk és idegrendszerünk szerkezete alkotja életünk legerősebb szűk-ségszerűségét. Ezeket elkerülhetetlenül magunk hoztuk létre korábbi gondolkodásunkkal, most korlátoznak bennünket, és gyakran súrlódásokat okoznak. Lassan és fokozatosan meg lehet javítani, a korlátok szélesíthetők, azonban hirtelen túllépni nem tudjuk azokat.

Egy másik formája az érett karmának az, amikor bizonyos rossz gondolatok egy előbbi életben az ember köré rossz szokásokból kemény héjat fontak, ami fogva tartja, és életét rossz életté teszi. Cselekedetei múltjának elkerül-

KARMA

hetetlen következményei, amint az imént tárgyaltuk, és több életen át is fennmaradnak, ha azok az életek megnyilatkozásukra nem adnak alkalmat. Közben azonban a lélek növekszik is, nemes tulajdonságokat fejleszt ki. Azután egy következő életben a korábbi rossz élet e kemény héja felszínre kerül, és e miatt a lélek nem tudja kimutatni későbbi fejlődését, mint a csirke, amely közvetlenül a kikelés előtt a tojáshéjban marad elrejtve, és kívülről csak a tojáshéj látszik. Bizonyos idő múlva ez a karma kimerül, és valamely látszólag véletlen esemény – egy nagy tanító szava, egy könyv, egy előadás – széttöri a héjat, és a lélek felszabadul. Ezek a ritkán előforduló hirtelen és maradandó „megtérések” az „isteni kegyelem csodái”, amelyekről hallunk, amelyeket tökéletesen megért a karma ismerője, és amelyek teljesen törvényszerűen mennek végbe.

2. *A felhalmozott karma*, amely mint jellem mutatkozik, az érett karmával ellentétben állandóan módosul. Azt mondhatjuk, erősebb vagy gyengébb hajlamokból áll, a gondolaterő szerint, amely létrehozta. Ezeket a hajlamokat a gondolaterőnek mellettük vagy ellenük alkalmazott új folyamaival erősíthetjük vagy gyengíthetjük. Ha olyan hajlamokat találunk magunkban, amelyeket helytelenítünk, nekiállhatunk kiküszöbölésüknek. Gyakran nem sikerül ellenállnunk a kísértésnek, legyőz a vágyak feltörő folyama, de ha a végén be is adjuk a derekunkat, minél tovább tudunk ellenállni, annál közelebb vagyunk teljes legyőzéséhez. Minden kudarc egy további lépés a siker felé, mert az ellenállás gyengíti a vágy erejét, úgyhogy a jövőben kisebb erővel fog fellépni.

Az éppen keletkezett karmát már tárgyaltuk.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

3. *A karma kollektív*, ha egy embercsoport karmájáról van szó. A karmikus erőknél a csoport minden tagjára való hatása új tényezőt visz az egyéni karmába. Tudjuk, ha egy pontra több erő hat, a pont mozgási iránya nem valamelyik erő iránya lesz, hanem az összes erők eredője, és az összes egyedek ezt az irányt követik. Így egy csoport karmája a csoportot alkotó egyedek egymásra ható erőinek eredője lesz és minden egyed ennek az eredőnek irányában mozdul el.

Egy Egót egyéni karmája valamely családhoz vonz, mert korábbi életeiben a család több tagjával szoros kapcsolatba került. A család az egyik nagyapától vagyont örököl és gazdag lesz. Hirtelen azonban egy örökös bukkan fel, aki a nagypapa gyermektelennek vélt idősebb testvérétől származott. Az örökség most órá száll át, a családfő pedig súlyosan eladósodik. Nagyon könnyen lehetséges, hogy ez az egyéni Én a múltban ezzel az örökösrel semmi kapcsolatban nem állt, apja ellenben múlt életében valami kötelezettséget vett magára vele szemben, ami most ehhez a katasztrófához vezetett. Ennek ellenére, mivel az Egó részese a család karmájának, őt is fenyegeti az apja tettéből következő szenvedés.

Ha mármost az ő saját múltjában van valami rossz tett, ami a családi karma okozta szenvedés által törleszthető, akkor részesülni fog benne, ha azonban nincs, akkor valamilyen „előre nem látott esemény” folytán megszabadul attól. Talán valami jótékony idegen, aki neki a múlt időkből régi adósa, érzi majd magát arra indítatva, hogy az illetőt adoptálja és felnevelje.

Még világosabban jut ez kifejezésre az olyan karmikus esetekben, mint pl. a vasúti szerencsétlenség, hajótörés,

KARMA

árvíz, ciklon, stb. Egy vonat kisiklik, a katasztrófa közvetlen felelősségét a vonatvezető, a kalauz, a vasút igazgatóság, vagy a vonat építői és az alkalmazottak viselik, akik úgy érzik, hogy valami igazságtalanság érte őket, és az egész vonatra egységesen elégedetlen és haragos gondolatokat irányítanak. Azok, akiknek felhalmozott – nem szükségképpen érett – karmájuk azt hozza magával, hogy életük hirtelen érjen véget, bejutnak a vonatba, és leróják adósságukat, mások viszont, akik fel szándékoztak ülni a vonatra, de nem volt olyan karmikus adósságuk, „gondviselés-szerűen” úgy menekülnek a szerencsétlenségtől, hogy lekésnek a vonatról.

A kollektív karma juttathatja az embert olyan bajokba, amelyeket nemzete háborúviseléssel okoz, és ez által talán múltjának olyan tartozását rója le, amely nem volt szükségképpen érett karma, nem tartozott jelenlegi életéhez. Semmiféle szenvedés sem érheti az embert, amire nem szolgáltatott volna okot, de ha egy előre nem látott alkalom merül fel, amely által múltjának valamely kötelezettségét teljesítheti, célszerű, ha fizet, és örökre megszabadul tőle.

A „Karma Urai” azok a nagy szellemi lények, akik a karmikus feljegyzéseket őrzik, és a karmikus törvény szövvényes működését elrendezik. H.P. Blavatsky a Titkos Tanítás-ban Lipikáknak vagy a Karma Feljegyzőinek és Maharadszáknak⁶⁵ és seregeiknek nevezi őket, akik a karmát a földön végrehajtják. Ők ismerik minden ember karmáját, és abból mindentudó bölcsességgel bizonyos részeket kiválasztanak, összeállítanak és elkészítik minden élet

65 A hinduk Mahádevái, vagy Chatudevái.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

tervét. A Lipikák adják meg a fizikai testnek az újaszülető lélek ruhájának alapeszméjét, amelynek ki kell fejeznie a lélek képességeit és hiányait. Ezt az „ideát” a Mahara-dzsák felfogják, és egy minden részletet tekintetbe vevő modellt dolgozzák fel, amelyet aztán a nekik alárendelt segítőknek adnak át, hogy mását elkészítsék. A más pedig az éterikus test, a sűrű test matricája. Ennek a két testnek anyagát az anya testeiből vonják el, és a fizikai öröklés törvényeinek van alávetve.

A fajt, az országot és a szülőket a születendő Egó tulajdonságainak megfelelően választják ki, hogy fizikai teste részére megfelelő anyagot, és első életéveire megfelelő környezetet kapjon. Az illető család fizikai átöröklése határozott típust hoz létre, és bizonyos sajátos anyagú kombinációkat alkot. Öröklött betegségek, az idegrendszer öröklött finomsága a fizikai anyag bizonyos kapcsolatait tételezik fel, amelyek az átvitelre alkalmasak. Az az Egó, aki mentális és asztrális testében olyan sajátosságokat fejlesztett ki, amelyek kifejezésre juttatásához különös fizikai tulajdonságok szükségesek, olyan szülőkhöz jut, akik fizikai átöröklése ezeket a követelményeket biztosítani tudja. Így jut például a zeneileg tehetséges Én muzikális családba, mert ott megkapja az éterteste és a sűrűteste felépítéséhez alkalmas anyagot, és az idegrendszer örökölhető típusa olyan felfogó készüléket teremt számára, amilyen tehetsége kifejezésre juttatásához szükséges.

Az igen rossz típusú Egó durva, bűnös családba születik, ahol a testek durva anyagokból állnak, és olyan impulzusok felvételére alkalmasak, amilyenek az ilyen ember mentális és asztrális testéből kiindulnak. Az olyan egó, aki hagyta, hogy asztrális teste és alsóbb értelme különféle ki-

KARMA

csapongásokba, mondjuk iszákosságba vigye, olyan szülőkhöz születik, akiknek idegrendszere a kicsapongások következtében meggyengült, tehát iszákos szülőket fog kapni, akik az ő fizikai burkába beteg anyagot szolgáltatnak. Így alkalmazzák a Karma Urai az eszközöket a célokhoz, és biztosítják az igazság érvényesülését. Az Én magával hozza karmikusan szerzett képességeit és vágyait, és olyan fizikai testet kap, amely azok megfelelő eszköze lesz.

Mivel a lélek mindaddig visszatér a földre, amíg egyéni karmáját teljesen ki nem merítette, és mivel a gondolatok és vágyak minden életben mindig új karmát teremtenek, felmerül a kérdés: hogyan ér majd véget ez a folytonos leköötöttség, miképpen éri el a lélek a felszabadulást? Így érkezünk el a „karma megszűnésének” kérdéséhez. Lássuk, miként megy ez végbe.

Legelőször is azzal legyünk tisztában, hogy a karmának megkötő ereje van. A lélek kifelé áradó energiája valamely tárgyhoz tapad, és a lelket ez a kötelék ahhoz a helyhez vonzza, ahol vágyának tárgyával egyesülhet, és kívánsága kielégülhet. Ameddig a lélek bizonyos tárgyhoz tapad, mindig odavonzódik, ahol megtalálja. A jó karma éppúgy megkötí az embert, mint a rossz, mert minden kívánság, akár földi dolgokra, akár a devacsánra irányul, oda vonja a lelket, ahol kielégülést talál.

A cselekedetet a vágy hozza létre. Sohasem önmagáért akarjuk elkövetni, hanem mert általa valami kívánatos dolgot óhajtunk elérni, tehát az eredményét akarjuk, vagy amint nevezni szokták, gyümölcsét szeretnénk élvezni.

Az ember nem azért dolgozik, mert ásni, építeni, vagy szőni akar, hanem mert az ásás, építés, szövés gyümölcsét pénz vagy más javak alakjában akarja learatni. Az ügyvéd

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

nem azért védi a vádlottat, mert szükségét érzi, hogy az ügy száraz részleteit feltárja, hanem mert pénzt, dicsőséget és rangot akar szerezni. Mindig valamiért dolgozunk, és tevékenységünk rugója nem magában a munkában, hanem a munka gyümölcsében keresendő. A cselekedeteink gyümölcse utáni vágy ösztönöz tehát tevékenységre, és a gyümölcs élvezete jutalmazza erőfeszítéseinket.

A karma megkötő eleme tehát a vágy. Amint a lélek nem kíván többé semmit, amit a föld vagy az ég nyújthat, szétszakad a kötelék, amely az újraszületés három világában forgó kerekéhez fonja. Magának a cselekvésnek nincs hatalma, hogy a lelket fogva tartsa, mert a cselekvés, ha befejeződött, eltűnik a múltba. A folyton megújuló vágy a cselekedet gyümölcse után azonban állandóan új tevékenységekre ösztönzi az embert, és folyton új láncokat kovácsol.

Mégsem kell sajnálkoznunk azon, hogy az embert a vágyak ostora folyton cselekedetekre ösztönzi, mert a vágy legyőzi a nehézséget, tétlenséget, a lustaságot, és az embert tevékenységre ösztönzi, abból pedig tapasztalatokat szerez. Figyeljük csak meg a fűben lustán, gondtalanul heverő vadembert: az éhség, a táplálék utáni vágy hajtja a tevékenységre, és vágyának kielégítése közben türelemben, ügyességben és kitartásban megedződik. Ilyen módon mentális tulajdonságokat is fejleszt. Mihelyt azonban éhségét kielégítette, ismét szunnyadó állattá változik vissza. Milyen sok szolgálatot tett a vágyak ösztönző hatása a mentális tulajdonságok fejlesztésében, milyen hasznosnak bizonyult ugyanebben a tekintetben a vágy a hírnév után, a halál után is fennmaradó, tisztelő emlékezés után. Amíg csak az ember halad az istenség felé, szüksége van a

KARMA

vágyak sarkantyújára. A vágyak ugyan mindig tisztábbak és önzetlenebbek lesznek, amint fölfelé haladunk, mindamellet ezek is visszahoznak az újraszületésbe. Ha ettől végleg meg akarunk szabadulni, teljesen ki kell magunkból irtanunk a vágyakat.

Amikor az ember vágni kezd a szabadulás után, arra tanítják, hogy gyakorolja a „a cselekedetek gyümölcséről való lemondást”, vagyis lassanként hagyjon fel azzal a kívánsággal, hogy valamit birtokoljon. Először tagadjon meg magától önként és szándékosan valamely tárgyat, és szoktassa magát ahhoz, hogy nélküle is elégedett legyen. Hamarosan nem érzi már hiányát, és felfedezi, hogy az utána való vágy kezd eltűnni. Ezen a fokon gondosan ügyelni kell arra, hogy semmi olyan munkát el ne mulasszon, ami kötelessége csak azért, mert most már közömbös neki a munka eredménye. Gyakorolja magát minden kötelessége figyelmesebb és komolyabb teljesítésében anélkül, hogy törődne azzal, milyen gyümölcsöt hoz neki. Amikor ebben elérte a tökéletességet, és nem vágyódik semmi után, sem nem vet meg semmit, akkor nem teremt több karmát. Mert ha sem a földi, sem a devacsáni dolgokhoz nem vágyódik, akkor sem ide, sem oda nem vonzza semmi, nem kíván semmit, amit ezek a világok nyújthatnak, és minden kötelék megszakad közte és közöttünk. Ez az egyéni új karma keletkezésének megszüntetése.

Azonban a léleknek meg kell szabadulnia régi kötelékeitől is éppúgy, mint ahogy fel kell hagynia új kötelékek kovácsolásával. Ezeket a régi kötelékeket vagy fokozatosan kell lehullni hagyni, vagy pedig megfontoltan szét kell tépni. Széttépésükhöz azonban tudás szükséges, olyan tudás, amely vissza tud nézni a múltba, fel tudja kutatni az egykori okokat, amelyek a jelenben hatásokká válnak.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Mondjuk, hogy valaki visszatekintve múlt életeire, bizonyos okokat lát, amelyek a jövőben valamilyen eseményt fognak eredményezni. Tétélezzük fel továbbá, hogy ez az ok valamilyen elszenvedett jogtalanság miatti gyűlölet, és hogy a gyűlölködő gondolatok annak, aki a jogtalanságot elkövette, egy éven belül szenvedést fognak hozni. Ez az ember most egy új okot hozhat létre, amely mintegy keveredik a múltból ható erőkkal. Ellenük szegezheti a jóakarát és a szeretet gondolatait, velük közömbösítheti a gyűlölet gondolatát, és ilyen módon megakadályozhatja, hogy bekövetkezzen a különben kikerülhetetlen esemény, amely megint csak új karmikus következményekkel járna. Így lehet semlegesíteni a múltban gyökerező erőket azáltal, hogy egyenlő erősségű, de ellentétes erőket állítunk velük szembe. Így „tudás által a karmát elégethetjük”. Hasonlóképpen megszüntetheti az ember jelenlegi életében felépített karmáját is, amely a jövő életében hatott volna.

Aztán gátolhatják az embert olyan tartozások is, amelyeket a múltjában vett magára másokkal elkövetett rossz tetteivel, és így adósává lett embertársainak. Mostani tudása segítségével megkeresheti hajdani áldozatait, akár ezen a világon vannak, akár a másik kettőn, és alkalmat kereshet, hogy szolgálatot tegyen nekik. Lehetnek olyan karmikus hitelezői, akik vele egy időben öltöttek testet. Ezeket felkeresheti, leróhatja adósságát. Ezáltal megszabadulhat egy bilincstől, amely különben az események folyásának átengedve talán egy külön újraszületést kívánt volna, vagy jövőben életében gátolhatta volna őt. Ez magyarázza meg néha az okkultista gyakran különös és talányos cselekvési módjait. Az ilyen tudás birtokában pél-

KARMA

dául az ember szoros összeköttetésbe léphet valakivel, akit tudatlan megfigyelők és kritikusok hozzá teljesen méltatlan társaságnak találnak. Az okkultista azonban nyugodtan leró egy karmikus kötelezettséget, amely különben tovább terhelné és gátolná haladását.

Azok, akiknek nincs elég tudásuk, hogy múlt életükre visszapillantsanak, mégis sok olyan okot tudnak hatástalanítani, amelyet jelenlegi életükben indítottak el. Gondosan végignézhetik, amire emlékeznek, kiragadhatják az eseteket, amikor rosszat követtek el, vagy amikor velük követtek el rosszat. Az előbbieket akként hatálytalanítják, hogy a károsított személy felé szerető és szolgálatkész gondolatokat küldenek ki, és mihelyt lehetséges, a fizikai síkon szolgálatot tesznek neki. Az utóbbiakat pedig úgy, hogy a megbocsátás és a jóakarát gondolatait küldik felé. Ezen a módon csökkentik harmonikus kötelezettségeiket, és közelebb hozzák a szabadulás napját.

A vallásos emberek, amikor valamely nagy vallásanító parancsának engedelmessé válnak a rosszat jóval fizetik meg, öntudatlanul megsemmisítik frissen keletkezett karmájukat, amely különben a jövőben jutott volna kifejezésre. Senki sem fonható be a gyűlölet kötelékével, ha maga nem szolgáltat hozzá fonalat, és ha a gyűlölet minden erejét ugyanolyan erősségű szeretettel közömbösíti. Ha egy lélek mindenfelé csak szeretetet és részvétet sugároz ki, a gyűlölet gondolatai nem találnak alkalmat, hogy hozzá kapcsolódjanak.

„A világ fejedelme jön, és semmit sem talál énbennem”. Minden nagy tanító ismerte ezt a törvényt, parancsait rá alapította. Mindazok, akik irántuk érzett odaadásból és alázatból követik parancsait, hasznosíthatják ezt a tör-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

vényt, habár hatásának részleteit nem is ismerik. Ha a tudatlan ember, bár maga nem ismeri a természeti törvényeket, lekiismeretesen betartja mindazokat az utasításokat, amelyeket a tudóstól kap, eredményeket érhet el, amint a természeti törvényekkel összhangban dolgozik. Ez érvényes a fizikain túli világokra is. Sokan, akiknek nincs idejük tanulmányozni, szaktekintélyektől elfogadják a mindennapi élet bizonyos szabályait, és ilyen módon öntudatlanul is szabadulhatnak a karmikus következmények alól.

Olyan országokban, ahol az újraszületés és a karma minden paraszt és munkás előtt természetes, ez a hit a kikerülhetetlen bajok bizonyos csöndes elfogadásához segíti, ami erősen hozzájárul a mindennapi élet békéjéhez és nyugalamához. A csapásoktól sújtott ember nem szidja sem Istent, sem szomszédait, hanem balsorsát saját korábbi rossz tetteinek és gonoszága eredményének tulajdonítja. Megadással veszi azokat tudomásul, igyekszik belőlük a legjobb tanulságot levonni, és így sok félelemtől és fájdalomtól menekül meg, amellyel az, aki a törvényt nem ismeri, különben is nehezen viselhető bajait még jobban megnehezíti. A törvény ismerője tudja, hogy jövőendő élete saját erőfeszítéseitől függ, és hogy ugyanaz a törvény, amely szenvedést hoz, éppoly kikerülhetetlenül örömet is okoz, ha a jót veti el. Ebből bizonyos béketűrés és filozofikus világnézet fejlődik ki, ez pedig szociális egyensúlyhoz és általános megelegedéshez vezet.

A szegények és tudatlanok nem folytatnak mély metafizikai tanulmányokat, de alaposan megértik azokat az egyszerű tanításokat, hogy minden ember újra meg újra a világra jön, és hogy minden élet a szerint alakul, amilye-

KARMA

nek az előzőek voltak. Számukra az újraszületés olyan bizonyos és kikerülhetetlen tény, mint a naplemente és napfelkelte. Számukra az a természeti folyamat része, ami ellen minden lázadás vagy zúgolódás haszontalan dolog.

Ha a teozófia ezeket a régi igazságokat a nyugat gondolatvilágában újra az őket megillető helyre teszi vissza, lassanként át fogják hatni a keresztény világ minden társadalmi osztályát, mindenütt megértetik az élet mibenlétét, és megtanítanak a múlt következményeinek elfogadására. Akkor el fog tűnni az a nyugtalanság és elégedetlenség, ami az élet megfoghatatlanságának reménytelen érzéséből támad. Helyébe pedig a béke, az erő és a türelem árad, a megvilágosodott értelem és a mélyebb tudás forrásaiból, mert ez jellemzi az olyan ember ésszerű és harmonikus tevékenységét, aki érzi, hogy az örökkévalóságnak dolgozik.

X. FEJEZET

AZ ÁLDOZAT TÖRVÉNYE

E törvény tanulmányozása természetesen követi a karma törvényeinek tanulmányozását, és az előbbieket megértése – amint egyszer egy Mester megjegyezte – éppen olyan fontos a világnak, mint az utóbbi megértése. A Logosz az önfeláldozás aktusával nyilvánult meg és kiárasztotta a világegyetemet. Az áldozat tartja fent a világegyetemet, és áldozattal éri el az ember a tökéletességet.⁶⁶ Ezért veszi minden vallás, amely az Ősi Bölcsességből fakad, alap gondolatául az áldozatot, és az okkultizmus legmélyebb igazságai is az áldozat törvényében gyökereznek.

Ha megpróbáljuk csak halványan is megérteni a Logosz áldozatát, ez már megóv minket attól az általános tévedéstől, hogy az áldozat szükségképpen szenvedés. Az áldozat igazi lényege az élet önkéntes és boldog kiáradása, hogy más is részesüljön benne. Szennvedéssel csak akkor jár, ha az áldozatot hozó természetében a magasabb – akinek öröm az adás – diszharmóniában van az alacsonyabbal, aki a birtoklásban és a megtartásban talál kielégülést. Ez a diszharmónia adja bele a szenvedés elemét, a Logosz-

66 A hindu itt a Brihadáranyakopanisád első szavaira emlékezhet, amelyek szerint „a hajnal is áldozat”. A zoroaszterianusok arra, hogyan jött létre Ahura Mazda az önfeláldozás aktusa által, a keresztények a Bárányra, a Logosz jelképére gondolhatnak, akit a világ teremtése óta ölnek meg.

ban pedig, a legnagyobb tökéletességben, nem keletkezhet diszharmónia. Az Egy tökéletes akkordja a létezésnek, végtelen dallamok összhangja, amelyek mindegyike egy és ugyanazon hangra van hangolva és ebben a hangban az élet, a bölcsesség és a boldogság együtt adja meg a lét alaphangját.

A Logosz áldozata abból állt, hogy végtelen életét önként korlátozta, hogy megnyilvánulhasson. Jelképesen szólva: a végtelen fény óceánjában eleven fénygömb, egy Logosz keletkezik, amelynek (akinek) mindenütt van központja, és sehol sincs kerülete, és ennek a fénygömbnek felülete az Ő akarata, hogy önmagát korlátozza, hogy megnyilvánulhasson, fátyla⁶⁷, amelybe burkolódik, hogy egy világegyetem keletkezhesen benne.

Az, amiért az áldozat történik, még nincs meg, jövő léte még csak a Logosz „gondolatában” van. Fogantatása az ő műve, és neki köszönheti sokféle életét is. Egy osztatlan Brahmanban megosztottság csak az istenség önkéntes áldozatával támadhat, azért, mert formát ölt magára, hogy kiáraszthassa a formák millióit, mindegyiket életének egy szikrájával és azzal a képességgel ruházza fel, hogy az magát az ő képére és hasonlatosságára fejlessze. „A kiáradást, amely a teremtmények születését okozza, cselekvésnek (karmának) nevezik.”⁶⁸ Az önmagában létezés teljes nyugalmának boldogságából a tevékenységbe való átmenet a Logosz áldozata.

67 Ez a Logosz önmagát korlátozó akarata, az ő „mayá”-ja, a korlátozások princípiuma, amely által minden forma létrejön. Az Ő léte a szellem és mayá, az anyag, amely kettő a megnyilvánulás alatt egymástól el nem választható.

68 Bhagavad Gitá, VIII. 3.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Ez az áldozat a világegyetem végéig folyik, mert a Logosz élete az egyetlen alapja és támasza minden külön „életnek”. Ő szorítja bele életét az önalkotta formák milli-óiba, magára véve mindazt a korlátozást és elhatárolást, amelynek minden forma alá van vetve. Kitörhetne ő bármelyikből bármely pillanatban, és ő, a végtelenség ura, dicsőségével eltölthetné a világot, de ő a formákat inkább magasztos türelemmel, lassú fokozatos kiterjesztéssel viszi odáig, hogy olyan határtalan erejű, önálló központot alkothassanak, amilyen ő maga.

Ezért zárja magát formába és viseli el mindaddig a tökéletlenséget, amíg a tökéletességet el nem éri, amíg teremtménye hozzá hasonlóvá de saját emlékei fonalával vele egygyé nem lesz. Így életének a formákba öntése része az eredeti áldozatnak, és benne van az örök Atya üdvössége, aki gyermekeit, mint különálló életeteket küldi ki, hogy mindegyik soha el nem múló azonosságot fejlesszen ki, és mindegyik a saját alaphangját adja hozzá a többiekéhez az örök dalban, amelyet az üdvösség, az értelem és az élet dalol.

Ez az áldozat természetének lényege – bármilyen más elemek vegyüljenek is a központi gondolatba –, az élet önkéntes kiárasztása, hogy mások is részesüljenek benne; élet adása és más lények életben tartása mindaddig, amíg önállóvá nem lesznek, és ez csak az isteni öröm egyik megnyilvánulása. A cselekvésben, ha az a cselekvő képességeinek kifejeződése, mindig öröm van. A madár élvezi saját énekét, és remeg a dalolás tiszta örömétől, a festő örömet lel lángelméje alkotásában, hogy gondolatának formát adott. Az isteni élet cselekvésének lényege az adásban van. Kapni nem kaphat, hiszen nincs nála magasabb, amitől

AZ ÁLDOZAT TÖRVÉNYE

kaphatna. Ha egyáltalán cselekedni akar – és a megnyilvánult élet cselekvő mozgás –, akkor önmagát kell szétárasztania. Ezért a szellemet mindig az adás jellemzi, mert minden formában a Szellem a cselekvő isteni élet.

Az anyag legfőbb ténykedése viszont az elfogadás. Az életösztönzések befogadása által szerveződik formába, és ez által marad fenn. Ha az anyagból visszahúzódik az élet, a forma darabokra hullik szét. Az anyag minden tevékenysége elfogadó jellegű, és mint forma csak elfogadás által marad meg. Ezért törekszik és kutat az anyag mindig, és igyekszik magának megtartani, amit szerzett. A forma fennmaradása mohóságától és megtartó-képességétől függ. Ezért próbál mindent magához ragadni, amit csak tud, és sajnál minden kis töredéket, amelytől meg kell válnia. Öröme a megragadás és a megtartás, az adás neki a halált jelenti.

Ebből a szempontból nézve könnyen megérthetjük, miért terjedt el az a felfogás, hogy az áldozat szenvedés. Az isteni élet örömét leli az adásban, és amikor testet ölt, akkor sem törődik azzal, hogy adás közben a forma elpusztul, tudja, hogy az csak átmeneti kifejeződése, és különálló növekedésének eszköze. A forma – érezve, hogy az életerő kivonul belőle – félelmében felkiált, és módot keres arra, hogy megragadja és visszatartsa ezt a kiáramlást. Az áldozat csökkenti az életerőt, amelyet a forma magáénak tart, vagy teljesen kivonja, és ezzel a formát elpusztítja.

Az alsóbb formavilágban ez az egyedül megismerhető oldala az áldozatnak, és amikor a forma látja, hogy a vágóhídra viszik, felsikolt halálfélelmében. Nem csoda tehát, hogy a formától elvakított ember az áldozatot a halálfélelemben vergődő formával azonosítja, nem pedig az önma-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

gát boldogan odaadó étellel. „Íme, jövök, hogy teljesítsem akarodat, óh Isten! Örömmel teszem!” Sőt az sem csoda, hogy az emberek – akik magasabb és alacsonyabb természetet éreznek magukban, és öntudatukat gyakran inkább az alacsonyabbal, mint a magasabbal azonosítják – az alacsonyabb természet, a forma küzdelmét a saját küzdelmüknek érzik. Úgy érzik, mintha ők áldoznák fel magukat, engedve a felsőbb akaratnak, és az áldozatot ájtatos és megadással fogadott szenvedésnek tekintik.

Az áldozás szenvedés-elemeitől csak akkor lehet megszabadulni, amikor a forma helyett az étellel azonosítjuk magunkat. Egy teljes harmóniában lévő lény számára nincs szenvedés, mert nála a forma tökéletes eszköze az életnek, és azzal összhangban készségesen elfogad mindent, vagy lemond mindenről. Amint megszűnik a küzdelem, megszűnik a szenvedés is. Mert a szenvedés a disharmóniából, a sűrűlődből, az ellenszegülésből fakad, ahol azonban az egész természet teljes összhangban működik együtt, ott a szenvedésnek minden feltétele hiányzik.

Mivel így az áldozat törvénye a világegyetemben az élet fejlődési törvénye is, a létra minden fokára csak áldozattal lehet fellépni. Az élet kiárasztja önmagát, hogy egy magasabb formában megszülessen, a régi forma pedig, amely körülzárta, elpusztul. Azoknak, akik csak a pusztuló formákat látják, a természet nagy halottasháznak tűnik, azok pedig, akik a halhatatlan lelket látják elrepülni, hogy új és magasabbrendű formát vegyen fel, hallják a felfelé szökkező élet születésének dicshimnuszát.

Az ásványvilágban a monád az által fejlődik, hogy formái felbontásával segít a növény formáját kitenyészteni és fenntartani. Az ásvány feloldódik, és anyagából a növény

AZ ÁLDOZAT TÖRVÉNYE

formája épül fel. A növény kiszívja a földből a tápanyagot, felbontja és saját magává lényegíti át. Az ásványi forma elpusztul, hogy a növényi forma kifejlődhessen. Az önfeláldozásnak ez az ásványvilágra kiszabott törvénye lett az élet és a forma fejlődésének törvénye. Az élet tovább halad, és a monád fejlődése során létrehozza a növényvilágot. A megnyilvánulás alacsonyabb formájának elpusztulása tehát feltétele a magasabb forma létrejöttének.

A növényvilágban megismétlődik ez a történet, mert a növényi formát is sorban fel kell áldozni, hogy létrejöheszen és növekedhessen az állati forma. Fűvek, magvak és fák pusztulnak el, hogy alapjai legyenek az állati testnek, szöveteik szétválnak, és a bennük lévő anyagot az állat felhasználja testének felépítésére. Az áldozat törvénye a növényvilágban is kötelező, formái elpusztulnak, de élete tovább fejlődik. A monád odáig fejlődött, hogy létrehozta az állatvilágot, és a növény felajánlja magát, hogy az állati forma létrejöjjön és megtartasson.

Az áldozattal idáig aligha kapcsolatos a szenvedés gondolata, mert mint ahogy kutatásaink folyamán láttuk, a növények asztrális teste nincs eléggé megszervezve ahhoz, hogy valamilyen éles érzelmet érezhessen, akár öröm az, akár bánat.⁶⁹ Ha azonban megfigyeljük az áldozat törvényének működését az állatvilágban, nem kerülheti el figyelmünket a szenvedés, amelyet a formák pusztulása okoz. Igaz, hogy aránylag jelentéktelen az a szenvedés, amikor egy állat a „természetes állapotban” áldozataul esik egy másiknak, bizonyos fokú szenvedéssel azonban mégis csak jár.

69 A modern elektronikus eszközökkel végzett kísérletek reagálásokat mutattak ki. (A ford.)

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Az is igaz, hogy az ember közreműködése az állatvilág fejlődésének elősegítésében ezt a szenvedést lényegesen gyarapította, és a húsevő állat rabló ösztönét inkább növelte, semmint csökkentette. Ezt az ösztönt azonban nem az ember oltotta belé, még ha a saját céljára hasznot is húz belőle. Az állatok számtalan fajtája, amelyekkel közvetlenül nincs is dolga az embernek, felfalja egymást, vagyis az egyik forma áldozatuk esik, hogy egy másik fennmaradjon éppúgy, mint az ásvány- és a növényvilágban.

Mielőtt még az ember megjelent volna a színen, a létért való küzdelem már régen folyt, és siettette az élet és a forma fejlődését, a szenvedés, a forma szétrombolásának kísérője pedig megkezdte a hosszú folyamatot, amelynek során a fejlődő monád megismeri a formák múlandóságát, és a különbséget az elpusztult forma és a fennmaradó élet között.

Az ember alacsonyabb természete ugyanazon áldozat törvénye alatt fejlődött ki, amely az alsóbb birodalmakban uralkodott. Az isteni élet kiáramlásával azonban, amely az emberi monádot hozta, olyan változás állt be, amelynek folytán az áldozat törvénye az élet törvénye lett. Az emberben kellett kifejlődni az akaratnak, a belső indítású, belülről kezdeményezett energiáknak, és az alacsonyabb birodalmak fejlődésén uralkodó kényszer nála nem volt alkalmazható, mert megbénította volna ezen új és fontos képesség növekedését. Sem az ásványt, sem a növényt, sem az állatot nem kérdezték meg, önként elfogadja-e az áldozat törvényét az élet törvényének. Egyszerűen kívülről rájuk rótták és az ellenállhatatlan szükségyszerűséggel kényszerítette fejlődésüket. Az embernek adatott meg a megkülönböztető, tudatos intelligencia kifejlődéséhez

AZ ÁLDOZAT TÖRVÉNYE

szükséges szabad választás, és felmerült a kérdés: „Hogyan tudja ez a teremtmény a szabad választás jogát megtartani, és amellet az áldozat törvényének követését megtanulni és teljesíteni, hiszen ő még egy igen érzékeny szervezet, amely visszariad a szenvedéstől, márpedig a szenvedés az érző forma felbomlásánál elkerülhetetlenül bekövetkezik?”

Hosszú korszakokon át összegyűjtött tapasztalatai révén ez a mind értelmesebbé váló teremtmény végül bizonyára magától is eljutott volna arra a felfedezésre, hogy az áldozat törvénye az élet alapvető törvénye. Azonban ebben is, mint annyi másban nem volt segítség nélkül, csupán saját erőfeszítéseire utalva. Az embernek gyermekkorában isteni Tanítók álltak az oldalán, akik tekintélyi alapon kinyilatkoztatták az áldozat törvényét, és egészen elemi formájában belefoglalták a vallásokba, amelyekkel az ember ébredező intelligenciáját tanították.

Hasztalan kívánták volna ettől a gyermekded lélektől, hogy adja oda minden ellenszolgáltatás nélkül azt, ami neki a legkívánatosabb, a dolgokat, amelyek birtoklásától függött élete a formában. Lassan kellett őt végigvezetni azon az ösvényen, amely fokozatosan a legmagasabb önkéntes önfeláldozáshoz vezet. Előbb arra tanították, hogy nem elszigetelt, külön egyén, hanem része a nagy egésznek, és élete össze van kapcsolva a részben alatta, részben fölötte álló más életekkel. Fizikai életét alacsonyabb életformák, a föld, a növények által tartja fenn: elfogyasztja őket, és ezen a módon adósságot vesz magára, amelyet köteles megfizetni. Miután más lények áldozatos életéből él, neki is valami áldozatot kell hoznia, hogy más életeknek segítségére legyen: táplálnia kell, amint őt is táplálják. Mi-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

vel a fizikai természetét vezető asztrális lények tevékenységének gyümölcset fogyasztja, az elhasznált erőket megfelelő áldozattal ismét pótolnia kell. Így jöttek létre az áldozatok, amelyeket ezeknek az erőknek hoztak – ahogy a tudomány nevezi őket – vagy a fizikai rendet vezető intelligenciáknak, ahogy a vallásokban szerepelnek. Amint a tűz a sűrű fizikai testet gyorsan elemésztette, gyorsan visszabocsátotta az áldozat éteri részecskéit az éteranyagokba. Az asztrális részecskék így könnyen felszabadultak, és a föld, valamint a növények fejlődéséről gondoskodó asztrális lények könnyen asszimilálhatták azokat. Így tartották forgásban a termelés kerekét, és így tanulta meg az ember, hogy a természettel szemben folyton adósságot vesz magára, amelyet állandóan vissza is kell fizetnie. Így plántálódott belé, és nőtt értelmében a kötelesség érzete, belepréselődött tudatába az, hogy az egésznek, a tápláló anyatermészetnek tartozik valamivel. Igaz, hogy ez a kötelességérzet szoros kapcsolatban van azzal a gondolattal, hogy ennek a kötelességnek a teljesítése saját jólétéhez szükséges, és a folytonos gyarapodás vágya készítette adósságának megfizetésére.

Gyermekded lélek volt még, és első leckéjét tanulta. Ez a lecke pedig az életnek egymástól való kölcsönös függése volt, és életbevágóan fontossá lett fejlődésében az a felismerés, hogy mindegyik a másik áldozatától függ. Az adás isteni örömét még nem tudta érezni, előbb le kellett küzdenie a forma vonakodását, hogy visszaadjon valamit, ami táplálta és ezen a módon azonosult lelkében az áldozat valamely értékes dolog feladásával, amely feladást kötelességérzetből és a saját gyarapodása vágyából határozta el.

AZ ÁLDOZAT TÖRVÉNYE

A következő lecke az áldozatért járó jutalmat a fizikai világ fölötti síkra helyezte. Kezdetben az anyagi áldozat azért volt, hogy a mennyországban, tehát a halál után hozzon örömet. Az áldozathozó így magasabbrendű jutalmat kapott, és megtanulta, hogy a viszonylag átmeneti feláldozásával a viszonylag állandó biztosítható – fontos lecke volt ez, mert megkülönböztető tudáshoz vezetett. A fizikai tárgyak formájához való ragaszkodás átváltozott a mennyei örömhöz való ragaszkodássá.

Minden exoterikus vallásban megtaláljuk ezt a nevelési eljárást, amelyhez a bölcsek folyamodtak, mert ők túl bölcsek voltak ahhoz, hogy a gyermeked lelkektől ellenszolgáltatás nélküli hősiességet, ezt a magasabbrendű erényt kívánják meg. Magasztos türelemmel megelégedtek azzal, hogy makacs tanítványaikat lassanként csalogassák előre egy olyan ösvényen, amely nagyon tövises és köves volt az alacsonyabb természet számára.

Fokozatosan rávezették az embert, hogy testét legyőzze, hogy a sokszor fáradságos mindennapos vallásos szer-tartásokkal felülkerekedjen lustaságán, és tevékenységét hasznos mederbe terelje. Arra képezték ki, hogy a formát legyőzze, és alárendelje az életnek, a testet rászoktassa, hogy magát a jó és kegyes cselekedetekre odaadja, és ezzel engedelmeskedjen az értelem követeléseinek még akkor is, ha az értelmet a mennyei jutalom elérése ösztönözte. Láthatjuk a hinduknál, a perzsáknál és a kínaiaknál, hogyan tanítják meg az embert sokféle kötelezettségének megismerésére, a testet a köteles engedelmesség és tisztel-et áldozatára az ősök, szülők és az idősebbek iránt, a könyörületesség tapintatos formában való gyakorlására és arra, hogy mindenkihez jó legyen. Lassan-lassan a kapott

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

segítséggel az emberek a hősiesség és az önfeláldozás magas fokát fejlesztették ki, amint azt a mártírok tanúsítják, akik inkább túrték örömmel, hogy testüket kínozzák és megöljék, semmint hogy hitükhöz hűtlenek legyenek. Ők ugyan „a dicsőség koronájára” pályáztak a mennyben, jutalmul a fizikai forma feláldozásáért, de azért nagy teljesítmény volt, hogy legyőzték a fizikai testhez való ragaszkodást, és a láthatatlan világot annyira valóságosnak tartották, hogy túlsúlyra jutott a fizikai világgal szemben.

A következő lépést akkor tette meg az ember, amikor kötelességérzete megszilárdult, „helyes”-nek látta az alacsonyabb feláldozását a magasabbnak, és teljesen eltekinített egy magasabb világban való jutalomtól. Amikor elismerte a kötelességet, amellyel a rész az egésznek tartozik, és megadta magát annak az érzésnek, hogy a forma, amelynek létezése mások szolgálatain nyugszik, maga is szolgálni köteles anélkül, hogy ezért jutalomra számíthatna.

Ekkor kezdte az ember az áldozat törvényét az élet törvényének elismerni és önként azonosítani magát vele. Kezdte magát gondolatban elszakítani a formától, amelyben lakik, és a fejlődő étellel vállalt közösséget. Ez fokozatosan bizonyos közömbösségre vezetett a forma minden tevékenységével szemben, kivéve azokat, amelyek „elvégzendő kötelességek”. Úgy tekintette azokat, mint csupán eszközeit az olyan tevékenységnek, amelyekkel a világnak tartozik, nem pedig az olyanoknak, amelyeket eredményeik kedvéért hajt végre. Így érte el azt a már említett fokot, amikor már nem teremtett olyan karmát, amely a három világba vonzotta volna, és a lét kerekét csupán azért forgatta, mert azt forgatni kell, nem pedig azért, mintha forgása számára valami kívánatos dolgot hozna.

AZ ÁLDOZAT TÖRVÉNYE

Az áldozat törvényének teljes felismerése azonban az embert a mentális világ fölé emeli – ahol a kötelességet még kötelességnek nevezik, valaminek, amit meg kell tenni, mert tartozunk vele – fel egészen a magasabb buddhikus világba, ahol minden én egynek érzi magát a többivel, és ahol minden tevékenység mindenki hasznát, nem pedig csak a személyes én hasznát szolgálja. Csak ezen a síkon érezzük az áldozat törvényét örömteli kiváltságnak ahelyett, hogy csupán értelmünkkel igazságosnak és jogosnak ismernénk el. A buddhikus világban látja az ember tisztán és világosan, hogy az élet egy, hogy állandóan áramlik, mint a Logosz szeretetének szabad folyama, és hogy az az élet, amely magát elkülöníti, legjobb esetben is szegényes, alantas és ráadásul még hálátlan is. A buddhikus világban a szív, a szeretet és hódolat hatalmas érzésének hullámán emelkedik a Logosz felé, és a legnagyobb örömmel adja oda magát neki, hogy rajta keresztül az ő élete és az ő szeretete a világra áradhasson. Világosságának hordozója, részvétének küldöttje, és birodalmának munkása lenni: ott már ezt látjuk az élet egyedüli értelmének. Az emberi fejlődést gyorsítani, a Jó Törvényt szolgálni, a világ nehéz terhének egy részét átvenni – ezt ott igazi isteni örömmel érezzük.

Csak arról a síkról tud az ember a világ megváltójaként működni, mert ott minden Énnel egy, ott azonosulva az emberiséggel, ahol az Egy ereje, szeretete, élete le tud áramlani minden elkülönült énbe.

Szellemi erővé lett és a világegyetem szellemi ereje az ő életének hozzáadásával gyarapodott. Azokat az erőket, amelyeket eddig a fizikai, asztrális és mentális világokban használt külön énje szolgálatában, most egyetlen áldozat-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

tos cselekedetre gyűjti össze, és ezzel azokat szellemi erővé alakítja át, és szellemi élet formájában kiárasztja a világra.

Ezt az átváltozást az indítók hozza létre, az határozza meg a sítot, amelyen az energia felszabadul. Ha az ember indítóoka egy fizikai tárgy megszerzése, akkor az erő az asztrális világban működik. Ha értelmi örömeket keres, akkor ereje a mentális világban fog működni, de ha feláldozza önmagát, hogy a Logosz eszköze legyen, a szellemi világban szabadít fel egy erőt, amely mindenütt a szellemi erők átható erejével működik. Az ilyen ember számára tevékenység vagy tétlenség ugyanaz, mert mialatt semmit sem cselekszik, mindent megtesz, és amikor mindent megtesz, mégsem cselekszik semmit sem.

Számára magas és alacsony, nagy és kicsi ugyanaz, minden helyet betölt, amit be kell tölteni, és a Logosz egyformán ott van minden helyen és minden cselekedetében. Az ilyen ember át tud menni minden formába, minden irányban tud dolgozni, és nem ismer többé választást és különbséget. Önfeláldozásával élete egy lett a Logosz életével. Mindenben Istent látja, és mindent az Istenben. Hogyan számíthatna hely és forma? Nem azonosítja magát többé a formával, mert ő a tudatos élet. „Mivel semmije sincs, minden az övé”, mivel semmit sem kíván, minden hozzá folyik. Élete boldogság, mert egy az ő Urával, aki maga a boldogság, és használva a formát anélkül, hogy rágaskodna hozzá, „véget vetett a szenvedésnek”.

Azok, akik valamit fel tudnak fogni az előttünk feltáru-
ló csodálatos lehetőségekből, amint az áldozat törvényé-
hez önként alkalmazkodunk, hamarosan meg is szándé-
koznak kezdeni ezt az önkéntes alkalmazkodást, még mie-
lőbb fel tudnának emelkedni ezekbe a csak nagyon felülete-

AZ ÁLDOZAT TÖRVÉNYE

sen vázolt magasságokba. Mint minden mély szellemi igazságnak, ennek a törvénynek is elsőrendű gyakorlati értéke van a mindennapi életben, és aki szépségét érzi, ne habozzon vele dolgozni. Amint valaki elhatározta, hogy az önfeláldozást megkezdi, gyakorolja önmagán abban, hogy a napot mindig valami áldozattal kezdje meg. Mielőtt napi munkáját megkezdene, ajánlja fel magát annak, akinek életét adja, ébredésének elő gondolata az legyen, hogy minden erejét Urának ajánlja fel.

Akkor a mindennapi élet minden gondolatát, minden szavát, minden cselekedetét áldozatként teszi majd. Nem a gyümölcsért, nem kötelességből, hanem azért, mert abban a pillanatban az az a mód, amelyen Urát szolgálni tudja. Mindent, ami éri, az ő akarata kifejezésének tekint. Öröme, nehézségek, félelmek, eredmények és eredménytelenségek: mindezt fogadja, mert szolgálatának útját jelzi. Mindent, ami jön, örömmel üdvözöl és felajánlja áldozatul: mindent örömmel hagy elmúlni, eltávozni, mert úgy fogja fel, hogy az ő Urának nincs arra többé szüksége.

Minden képességét örömmel használja fel erre a szolgálatra. Ha cserbenhagyják képességei, azt is boldog nyugalommal fogadja, mert ha nincsenek, nem is adhatja őket tovább. Még a szenvedéseket is, amelyek a múlt még ki nem merült okaiból fakadnak, önkéntes áldozattá lehet változtatni azzal, hogy szívesen fogadjuk. Ha azzal vesszük magunkra, hogy óhajtjuk, felajánlhatjuk ajándékkul, átalakítva ezzel az indítóokkal szellemi erővé.

Minden emberi élet számtalan alkalmat nyújt az áldozat törvényének gyakorlására, és minden emberi élet erőközponttá lesz, ha ezt az alkalmat megragadja és felhasználja.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

nálja. Éber öntudatának kiterjesztése nélkül is tud így az ember dolgozni a szellemi világokban, felszabadítva ott szellemi erőket és leárasztva azokat az alacsonyabb világokba. Odaadása itt, az alacsonyabb fizikai testbe zárt öntudatában életregeéseket hív elő a monád buddhi-aspektusából, amely az igazi Énje. Meggyorsítja azt a pillanatot, amelyben ez a monád szellemi Énné válik, önmagát irányítja, és valamennyi eszközén uralkodva tetszés szerint használja valamennyit, mint a megteendő munkához szükségeset. Semmilyen más úton nem tud olyan gyorsan haladni, és a monádban rejlő szunnyadó erőket olyan gyorsan megnyilvánulásra bírni, mint az áldozat törvényének megértésével és gyakorlati követésével. Ezért nevezte ezt a törvényt egy Mester „az emberi fejlődés törvényének”. Valóban, van még mélyebb és misztikusabb oldala is, mint amit itt érintettünk, de az majd feltáruul szavak nélkül is a türelmes, szerető szív előtt, amelynek élete folytonos áldozathozatal. Vannak dolgok, amelyeket csak a csöndben lehet hallani, tanítások, amelyeket csak a „Csend Hangjával” lehet kifejezni. És ezekhez tartoznak azok a mélyebb igazságok, amelyek az áldozat törvényében gyökereznek.

XI. FEJEZET

AZ EMBER ÚTJA FELFELÉ

Olyan csodálatos a fölfelé vezető út, amelyet néhány ember már megtett és amelyen néhányan éppen haladnak, hogy ha képzeletünk erejével vizsgáljuk, meglehet, hogy visszariadunk, gondolatunk elfárad ennek a hosszú útnak pusztá képzetétől is. A legfejletlenebb vadember embrionális lelkétől az isteni ember felszabadult, diadalmas, tökéletesült szellemi lelkéig – alig látszik hihetőnek, hogy az egyik magában hordja azt, ami kifejezésre jutott a másikban, és hogy az egész különbség nem más, mint fejlődésbeli különbség. Az egyik ugyanis az emberi emelkedés kezdetén áll, a másik immár befejezte azt. Az egyik alatt az ember alatti lények hosszú sora húzódik, az ásványi, növényi, állati világ, az elementális lények világa. A másik fölött számtalan fokozatban terül el az ember fölöttiek világa – a Csohánok, Manuk, Buddhák, Építők, Lipikák, vajon ki tudná mind felsorolni őket. Ha tehát az emberiséget egy még tágabb lét lépcsőfokának tekintjük, akkor az emberi világon belüli fokozatok jelentősége nagymértékben összezsugorodik, és belátjuk, hogy az ember felemelkedése csupán egy fok a létezők láncolatából álló fejlődésben, az elementáloktól a megnyilvánult Istenig.

Végigkövettük az ember útját az embrionális lélek megjelenésétől a szellemi fejlettség fokáig, a fejlődő öntu-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

dat különböző fokain át a csupán érzékelő élettől a gondolkozó életig. Láttuk őt, amint újrjárja az élet és a halál ciklusát a három világon át. Mindegyik világ megadja neki a maga gyümölcseit, és alkalmat nyújt a fejlődésre. Most pedig az emberi fejlődés utolsó fokaira kísérhetjük el. Azok a fokok az emberiség nagy tömegei számára még a távoli jövőben vannak, az emberiség legidősebb gyermekei közül néhányan azonban már elérték azokat, és egy kisebb csoport éppen napjainkban halad azon az úton.

Ezeket a fokokat két fő csoportra osztották: az első az ún. „próbatanítványi ösvény”, a többi pedig a tulajdonképpen „ösvény” fokozatába tartozik, amelyet a „tanítványság ösvényének” is neveznek. Természetes sorrendjükben fogjuk őket megvizsgálni.

Amint az ember értelmi, erkölcsi és szellemi természetesen kifejlődik, mindinkább ráeszmél az emberi élet céljára, és mind jobban és jobban vágyódik arra, hogy ennek a célnak saját személyében is megfeleljen. A sokszori vágyakozás a földi örömeik után, amelyek birtoklását teljes csömör követte, lassanként megtanította őt a föld legdrágább javainak múlandó és elégtelen voltára. Olyan gyakran törekedett valami felé, elnyerte, örömét lelte benne, kielégítette magát vele és végül is megcsömörlött tőle, hogy már elégedetlenül fordul el mindattól, amit csak a föld nyújthat. „Ugyan mi haszna van?” – sóhajtja az elfásult lélek. „Mind den hiúság és kínlódás. Százszor, nem, ezerszer birtokoltam, és végül még a birtoklásban is csak csalódást leltem. Ezek az örömeik csak illúziók, buborékok a folyó vizén, ezerszínűek, szivárványragyogásúak, de egy érintésre széjjelpattannak. Szomjazom a valóság után, elég volt az árnyékokból. Az örök, az igaz után vágyódom, szabadulni

AZ EMBER ÚTJA FELFELÉ

kívánok mindazoktól a kötelékektől, amelyek gátolnak, fogva tartanak a folyton változó jelenségek közepette.”

Az emberi lélek első kiáltása a szabadságért annak a felismerésnek az eredménye, hogy még ha ez a világ azzá válna is, amilyennek a költők álmodták, ha minden gonoszság eltűnne, minden bánat elmúlna, minden öröm erősödne, minden szépség fokozódna, és minden dolog tökéletessé válna is, még akkor is elfásulna tőle, elfordulna tőle, és nem kíváncozna többé utána. Börtönné lett számára, és bármennyire díszesek is, a bezárt falak mögött a szabad és határtalan élet után vágyakozik. Az égi örömök sem csábítják jobban a földieknél, azokba is belefáradt, azok is elvesztették minden vonzerejüket, még az értelmi és az érzelmi világban található gyönyörűség sem elégítheti ki többé. Azok is „jönnek-mennek szüntelenül”, és mint az érzékek játéka, korlátozottak, mulandók, ki nem elégítők. Elfáradt a folytonos változástól, és a pusztaságtól kiált szabadságért.

Néha a föld és a menny értéktelenségének felismerése először csupán egyetlen villanás az öntudatba, a külső világ visszaköveteli uralmát, és látszatörömeinek csillogása újból megalégedettségbe ringatja a lelket. Még néhány élet is elmúlhat, telve nemes munkával, önzetlen cselekedetekkel, tiszta gondolatokkal és magasztos tettekkel, mielőtt a jelenség-világ tartalmatlanságának felismerése a lélek állandó magatartásává válik. A lélek azonban előbb-utóbb egyszer és mindenkorra szakít a földdel, és a mennyel, mivel ezek képtelenek arra, hogy kielégítsék szükségleteit, és ez a végleges elfordulás a mulandótól, ez az erősen elhatározott akarat, hogy elérje azt, ami örök, a tanítványság ösvényének bejárata. Ekkor a lélek elhagyja a

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

fejlődés kényelmes országútját, hogy megbirkózzon a hegyre vezető meredek ösvénnyel, mert elhatározta, hogy megszabadul a földi és mennyei életek kötelékétől, és eléri a magasabb világok szabadságát.

Az a feladat, amelyet a próbatanítványi ösvényre lépő embernek el kell végeznie, teljesen mentális és erkölcsi természetű. Olyan fejletté kell lennie, hogy „szemtől-szembe állhasson Mesterével”. Itt azonban a „Mester” szó értelme magyarázatot igényel.

Vannak bizonyos hatalmas lények, akik az emberi nemhez tartoznak, de már bevégezték emberi fejlődésüket. Már céloztunk rájuk, mondván, hogy egy nagy Testvériséget alkotnak, és ők irányítják és segítik az emberi nem fejlődését. Ezek a nagy lények, a Mesterek önként öltenek emberi testet, hogy összekötő kapocsként szerepeljenek az emberi és emberfölötti lények között, és azoknak, akik bizonyos feltételeknek megfelelnek, megengedik, hogy tanítványaikká legyenek, siettessék saját fejlődésüket, így méltókká tegyék magukat arra, hogy beléphessenek a nagy Testvériségbe, és részt vehessenek magasztos és áldásos munkájában az emberiségért.

A Mesterek éberén figyelik az emberiséget, és megjegyznek mindenkit, aki erényes életével, az emberiség javáért folytatott önzetlen munkájával, az emberiség szolgálatára szentelt szellemi erőfeszítéseivel, őszinte odaadásával, tisztaságával kiemelkedik embertársai tömegéből, és képessé teszi magát arra, hogy az egész emberiségre kisugárzott szellemi segítségen túlmenően külön szellemi segítségben részesüljön. Ahhoz, hogy az egyén különleges segítséget kapjon, különleges fogékonyságot kell mutatnia. A Mesterek osztják ugyanis szét azokat a szellemi

AZ EMBER ÚTJA FELFELÉ

energiákat, amelyek az emberi fejlődést elősegítik, és ezen energiák felhasználása valamely egyéni lélek gyorsabb fejlődése érdekében csak akkor megengedhető, ha az a lélek képes is gyors haladásra, és így rövid idő alatt alkalmassá tehető arra, hogy az emberiség segítője legyen, annak juttatva vissza a kapott segítséget.

Ha valaki saját erejéből teljes mértékben felhasználta azt az általános segítséget, amelyet a vallásból és a filozófiából nyerhet, az emberiség előretörő hullámának első vonalába küzdötte fel magát, ha szerető, önzetlen, segítségre kész, akkor magára vonja az emberiség éber szemű őrzőinek különös figyelmét. Többször is alkalmat adnak neki, hogy megvizsgálják erejét és felkeltsék intuícióját. Ha sikeresen használja fel azt, további segítséget kap, és néha egy-egy pillanatra megvilágosodik előtte az egész élet, úgy, hogy végül is a földi élet látszat-mivolta mind erősebben nehezedik a lelkére. Ennek eredménye lesz – amint már följebb említettük – az az elfásultság, amely miatt szabadságra vágyódik, és ez vonzza őt aztán a próbaösvény kapujához.

Amint rálép erre az ösvényre, próbatanítvánnyá, csélává lesz. Az egyik Mester gondozásába veszi, és úgy tekinti, mint aki letért a fejlődés országútjáról, és keresi tanítóját, hogy az vezesse lépteit a felszabadulás felé vezető keskeny és meredek ösvényen. Ez a tanító már az ösvény kezdeténél várja őt, és bár az újonc nem ismeri Mesterét, a tanító ismeri, látja küzdelmeit, irányítja lépteit és olyan körülmények közé vezet, amelyek legjobban szolgálják fejlődését. Az anya gyöngéd aggodalmával vigyáz rá, és azzal a bölcsességgel, amely a dolgok tiszta látásából ered. Ha az út látszatra sötét és elhagyatott is, ha azt is gondolja néha

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

az ifjú tanítvány, hogy teljesen magára maradt, a „barát, aki testvérénél is közelebb áll hozzá” mindig mellette van, és ha érzéseitől meg is van tagadva a segítség, lelke megkapja azt.

Négy olyan képességet határoztak meg, amelyet a próbatanítványnak meg kell szereznie, amely a Nagy Testvériség bölcsessége szerint az igazi tanítványság feltétele. Ezeket nem kell teljes mértékben megszerezni, elég, ha csak törekszik feléjük a tanítvány, és csak részben sajátítja el, mielőtt beavatásra bocsátják.

Az első az, hogy meg tudja különböztetni a látszatot a valóságtól. Ez már derengett a tanítvány elméjében, hiszen voltaképpen ez vonzotta erre az ösvényre. A megkülönböztetés mind tisztábbá és élesebbé válik elméjében, és fokról-fokra megszabadítja kötelékei nagy részétől.

A második képesség a külső dolgok iránti közömböség, ugyanis természetszerűleg nyomon követi a megkülönböztető-képesség kifejlődését, amint értéktelenségüket felismeri. Megtanulja, hogy a minden életkedvét elrabló fásultság abból az állandó csalódásból származott, amelyet a látszatlakban való kielégülés utáni vágy okozott, hollott csupán a valóság elégítheti ki az emberi lelket. Minden jelenség csak látszat, állandóság nélkül való, az élet minden rezdülésére megváltozik, és semmi sem valóság, csak az az egy élet, amelyre vágyunk, és amelyet öntudatlanul is szeretünk számtalan megjelenési formájában. A megkülönböztető-képesség fejlődését nagyon elősegíti a tanítvány körülményeinek gyors változása, aminek célja, hogy hatalmas erővel nehezedjen rá a világi dolgok változékonysága.

AZ EMBER ÚTJA FELFELÉ

A tanítvány élete általában telve van viharos változásokkal, hogy azok a tulajdonságok, amelyek rendes körülmények között a három világban eltöltött életek hosszú sora alatt fejlődnek ki, gyorsan kényszerüljenek kibontakozni benne, és rövid idő alatt tökéletesekké váljanak. Amint gyorsan váltja fel egymást öröm és bánat, béke és vihar, pihenés és munka, a változásokból megtanulja a formák látszat-voltát, és megérzi rajtuk keresztül is az örökké változatlan életet. Közömbössé válik az iránt, hogy megvannak-e vagy hiányoznak azok a dolgok, amelyek folyton jönnek és mennek, és mindjobban a nem változó, örökké jelenlévő valóság felé fordítja tekintetét.

Amint így növekszik látóköre és szilárdsága, igyekszik kifejleszteni magában a harmadik képességet is: a hat mentális tulajdonságot, amelyet el kell sajátítania, mielőtt magára az ösvényre léphet. Nem kell teljes mértékben bírnia ezeket sem, de legalább részben, különben nem haladhat tovább.

Először tudnia kell uralkodni gondolatain, nyugtalan és féktelen agya szülöttein, amelyeket „oly nehéz megfékezni, mint a szelet”.⁷⁰ Még mielőtt a próbatanítványság ösvényére lépett volna, a meditációval, a koncentráció folyamatos, mindennapos gyakorlásával már kezdte a rendezhez szoktatni ezt a mentális lázadót. Most pedig minden erejét összeszedi, hogy betöltse feladatát, mert tudja, hogy gondolaterejének hatalmas növekedése, amely gyors fejlődését követni fogja, veszélyessé válhat mind a maga, mind mások számára, ha a fejlődőben lévő erőn nem tud uralkodni. Inkább adjunk egy gyerek kezébe dinamitot, mint

70 Bhagavad Gitá, VI. 34

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

hogy a gondolat teremtő erejét egy önző vagy személyes sikerre törekvő embernek bocsássuk rendelkezésére.

Másodszor az ifjú cselának belső önuralom mellett külső önuralomra is szüksége van, szavaira és cselekedeteire éppoly szigorúan kell ügyelnie, mint gondolataira. Amint az értelem engedelmeskedik a benső embernek, úgy engedelmeskedjen alsóbb természete is értelmének. A tanítvány hasznossága a külső világban éppúgy függ a látható élete által nyújtott tiszta és nemes példától, mint ahogy függ a belső világban való hasznossága gondolatainak szilárdságától és erejétől. Az értékes munka jó hatását sokszor csökkenti az emberi tevékenység alacsonyabb részében tanúsított gondatlanság. A jelöltet ilyenkor arra szólítják fel, hogy minden tekintetben tökéletes eszmény felé törekedjen, nehogy később, amikor már az ösvényre lépett, botlásnak legyen kitéve, és ezzel alkalmat adjon az ellenségnek a gúnyolódásra. Amint már mondtuk, semmiiben sem kell tökéletesnek lennie ezen a fokon, de a bölcstanítvány a tökéletességre igyekszik, mert tudja, hogy a legjobb esetben is nagyon távol van még eszményképétől.

Harmadszor, a teljes tanítványság jelöltje igyekszik kifejleszteni magában azt a fenséges és nagyhatású erényt, amelyet a másokkal való türelmességnek, toleranciának hívnak. Elfogad minden embert, a létezés minden formáját, úgy, ahogy van, anélkül, hogy azt kívánná, bárcsak más lenne, az ő egyéni ízlése szerint. Mivel kezdi megérteni, hogy az egy Élet számtalan korlátozott alakban jelenik meg, és mind rendjén van a maga helyén és a maga idejében, elfogadja annak az Életnek minden korlátozott megjelenési formáját anélkül, hogy valami mássá akarná átalakítani. Megtanulja tisztelni a bölcsességet, amely megha-

AZ EMBER ÚTJA FELFELÉ

tározta és irányítja a világrendet, és megtanulja, hogy nyitott szemmel és derűsen nézze a még tökéletlen részeket, amint részéletük lassú kimunkálásán fáradoznak. Az iszákos, aki alantasabb természetének uralma alatt a szenvedés ábécéjét tanulja, éppoly hasznos dolgot cselekszik a saját fejlődési fokán, mint a szent a magáén, aki a földi iskolának éppen utolsó leckéjét fejezi be, és igazság szerint egyiktől sem lehet többet követelni, mint amennyire képes. Az egyik még óvodás, és szemléltető leckét tanul, a másik immár készen áll arra, hogy elhagyja az egyetemet és a diplomát akarja elnyerni. Mindketten koruknak és fejlődési fokuknak megfelelően helyesen cselekszenek, és mindegyik a saját helyén megérdemli a segítséget és a rokonszenvet. Ez sem más, mint az okkultizmusban „toleranciának” nevezett képesség leckéje.

Negyedszer pedig ki kell fejlesztenie a „kitartás” képességét, a kitartást, amellyel derűsen visel el mindent, semmiért sem méltatlankodik, és határozottan, tétovázás nélkül tör célja felé. Semmi sem érheti őt, csak amit a törvény oszt ki számára és tudja, hogy a törvény jó. Jól tudja, hogy a hegyoldalon, az egyenesen a csúcs felé meredeken vezető sziklás ösvényen nem oly kényelmes a haladás, mint a jól kikövezett, lassan kanyargó országúton. Rájön arra is, hogy rövid néhány életben kell lerónia mindazt a karmikus kötelezettséget, amit múltjában felhalmozott, és ennek megfelelő fizetnivalója igen sok.

Éppen azok a nehéz küzdelmek, amelyeket állnia kell, fejlesztik ki benne az ötödik tulajdonságot: a hitet, a Mesterében és önmagában való hitet, a megingathatatlanul erős és derűs önbizalmat. Megtanulja, hogy megbízzon Mesterének bölcsességében, szeretetében, erejében, és

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

kezdi felismerni – nemcsak hiszi tehát – a saját szívében lakozó istenséget, amely képes arra, hogy minden dolgot magának alárendeljen.

Az utolsó mentális követelmény, az egyensúly, bizonyos mértékig minden tudatos erőfeszítés nélkül kifejlődik, amíg a próbatanítvány az előző ötöt igyekszik megszerezni. Az ösvényre lépés felé irányuló akarat már a magasabb természet megnyilatkozásának és annak jele, hogy a külső világ egyszer és mindenkorra az őt megillető helyre lett száműzve. A tanítványi élet betöltésére való állandó igyekvés megszabadítja a lelket mindazoktól a még meglévő kötelékektől, amelyek az érzéki világhoz kötik, mert amint a lélekben fokozatosan kialszik az érdeklődés az alacsonyabb-rendű dolgok iránt, úgy vesztik el azok is minden vonzóerejüket számára. „Elfordulnak a test önmegtartóztató lakójától”⁷¹, és csakhamar elveszítik minden erejüket, amely megzavarhatná lelke egyensúlyát. Így tehát megtanulja, hogy zavartalanul végezze közöttük munkáját anélkül, hogy megkívánná, vagy elvetné azokat. Megtanulja, hogy megőrizze egyensúlyát mindenféle lelki megpróbáltatásban, az öröm és a bánat váltakozása közepette. Ezt az egyensúlyt még jobban kifejlesztik a gyors változások, amelyekről már beszéltünk, és amelyek közepette Mesterének örökké éber gondja őrzi életét.

Amint a hat mentális tulajdonságot valamennyire már elsajátította, még egy negyedik képességre van szüksége a próbatanítványnak, és ez a mély és erős vágy a felszabadulás után, lelkének sóvárgása az istenséggel való egyesülés után, ami saját beteljesülésének ígéretét hordozza magá-

71 Bhagavad Gitá II. 59.

AZ EMBER ÚTJA FELFELÉ

ban. Ez az utolsó simítás az igazi tanítványságra való felkészültségen, mert ha ez a vágy egyszer határozott formában megnyilatkozott, semmi sem képes többé kiirtani. Az a lélek, amelyik egyszer átérezte, soha többé nem tudja szomját földi forrásoknál oltani, vizüket ízetlennek találja, és elfordul tőlük, mind jobban mélyülő vágyakozással az élet igazi nedűje után. Ez a fok a „beavatásra felkészült ember”, aki készen áll arra, hogy „belépjen a folyamba”, amely egyszer és mindenkorra elvágja őt a földi élethez fűződő érdekektől, kivéve, ha földi dolgokban szolgálhatja Mesterét, és segítheti elő az emberiség fejlődését. Innen kezdve élete nem elkülönült többé, fel kell azt ajánlania az emberiség oltárán, fel kell áldoznia egész valóját, hogy javára válhasson az egész világnak.

Miközben a négy képesség elnyerésére fordított munkában telnek az évek, a próbatanítványnak sok más tekintetben is fejlődnie kell. Sok tanítást kap Mesterétől, rendszerint akkor, amikor teste mély álomba merül, és lelke szépen formált asztrális testébe öltözve már megszokta, hogy az legyen a tudat eszköze. Mesteréhez igyekszik, hogy tanuljon, és szellemi megvilágosodást nyerjen. Ezen kívül gyakorlatra kell szert tennie a meditációban, és ezek a fizikai testen kívül történő hatásos gyakorlatok sokféle magasabbrendű képességet hoznak gyorsított, tevékeny mozgásba. Az ilyen meditációk alkalmával a lét magasabb síkjait éri el, és mind többet ismer meg a mentális világ életéből. Megtanítják, hogyan kell növekvő erejét az emberiség szolgálatára felhasználnia, és miközben teste mély álomban tölti az órákat, ő maga szorgalmasan dolgozik az asztrális világban. Segíti azokat a lelkeket, akik meghaltak és oda kerültek, vigasztalja a balesetek áldozatait, tanít

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

mindenkit, aki kevesebbet tud nála, a legkülönbözőbb módokon támogatja a rászorulókat. Így segíti a maga szerény módján a Mesterek áldásos munkáját, és bármilyen szerényen is, bármilyen fejletlen fokon is, munkatársként csatlakozik magasztos Testvériségünkhöz.

A tanulmányozó bizonyára örülni fog a szanszkrit és páli elnevezéseknek, hogy azokat a haladottabb könyvekben és kiadványokban is követhesse:

SZANSZKRIT (a hinduk használják)	PÁLI (a buddhisták használják)
VIVEKA a való és valótlan közötti megkülönböztetés	MANODVÁRAVAJANA az elme kapuinak megnyitása: meggyőződés a földi mulandóságról
VAIRÁGYA közömbösség a valótlan és átmeneti iránt	PARIKAMMA előkészület a tetterre: közömbösség a tett gyümölcsei iránt
SATSZAMPATTI <i>Sama</i> : uralkodás a gondolaton <i>Dama</i> : uralkodás a viselkedésen <i>Uparati</i> : tolerancia <i>Titiksha</i> : állhatatosság <i>Sraddhá</i> : hit <i>Szamádhána</i> : egyensúly	UPACSÁRO figyelem vagy magatartás a hinduval azonos fejezetekre osztva
MUMUKSHATVA a felszabadulás iránti vágy	ANULOMA közvetlen következmény, elérése a másik háromból következik
Ezek teljesítése után az ember ADHIKARI	Ezek teljesítése után az ember GOTRABHU

AZ EMBER ÚTJA FELFELÉ

Talán már a próbaösvényen, vagy esetleg később, a csélát (tanítványt) abban a kiváltságban részesítik, hogy véghezvihet egyet a „nagy lemondások” közül, amelyek az ember gyorsabb felemelkedését jellemzik. Engedélyt kap arra, hogy „lemondjon a devacsánról”, és azzal lemondhasson az égi világban eltöltendő dicsőséges életről, amely a fizikai világból való megszabadulás után vár rá, és amelyet ő már nagyrészt az arupa világban töltene el, a Mesterek társaságában, a tiszta bölcsesség és szeretet fenséges örömeiben. Hogyha lemond nemes és odaadó életének erről a gyümölcséről, a szellemi erők, amelyeket az ő devacsáni élete kötött volna le, szabaddá válnak, és az egész világot szolgálják, ő maga pedig az asztrális síkon marad, és várja, hogy hamarosan megszülessen. Ebben az esetben Mestere maga választja ki és irányítja újraszületését, és olyan körülmények közé vezet, amelyek elősegítik hasznos munkáját a világban, alkalmasak további fejlődésre és elvégzendő munkájára.

Az ilyen cséla már elérte azt az állapotot, amikor minden egyéni érdek alá van rendelve az isteni munkának, és amikor akaratának már csak egy célja van: szolgálni bárhol és bármilyen módon. Boldogan adhatja magát azoknak a kezébe, akikben megbízik, szívesen és örömmel fogadja a világban számára kijelölt helyet, ahol legjobban teljesítheti szolgálatát, és részt vehet az emberi fejlődés előmozdításának magasztos munkájában. Áldott a család, amelybe ilyen gyermek születik, akiknek lelke a Mester áldását hozza magával, akit Mestere folyton irányít, vigyáz rá, és minden lehető segítséget megad neki, hogy minél előbb uralmába vegye alacsonyabb testeit.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Néha, bár ritkán, a cséla olyan testbe költözik, amely gyermekkorában és kora ifjúságában egy kevésbé fejlett Egó lakhelyéül szolgált. Ha az az Egó egy egész rövid életre jön csak a földre, mondjuk tizenöt vagy húsz évre, a férfikor hajnalán kell elhagynia testét, amikor az már elsajátította az ifjúkorban megszerzendő tudnivalókat, és rövid idő alatt a lélek hatásos eszközévé válhat. Ha az ilyen test valóban jó, és egy cséla éppen megfelelő születési alkalomra vár, gondosan vigyáznak rá addig is, amíg az az Egó lakja, aki számára eredetileg alkották, hogy felhasználják, amint gazdájának már nincs szüksége rá. Amint ennek az Egónak az élete befejeződik és elhagyja testét, hogy a devacsán felé vezető útján a kámalokába menjen, levetett testét a várakozó cséla veszi birtokába, új lakó költözik az elhagyott házba, és a látszólag halott test újra éled. Az ilyen esetek elég ritkák, de az okkultisták előtt nem ismeretlenek, és okkult könyvekben néha találhatunk rájuk utalásokat.

Akár természetes a testetöltés, akár rendkívüli, a léleknek, magának a csélának fejlődése folytatódik, és elérte a már említett fokot, amikor „készen áll a beavatásra”. A beavatás kapuján át pedig elfogadott tanítványként az ösvényre lép.

Az ösvény négy különböző fokból áll, és mindegyikre csak egy-egy beavatáson keresztül lehet jutni. Mindegyik beavatást az öntudat kiterjedése követi és ez adja az ún. „tudás kulcsát”, ahhoz a fokhoz, amelyre általa el lehet jutni. A tudásnak ez a kulcsa egyúttal a hatalom kulcsa is, mert hiszen a tudás valóban hatalom a természet minden birodalmában. Ha a cséla rálép az ösvényre, azzá lesz, amit

AZ EMBER ÚTJA FELFELÉ

„háznélküli embernek” neveztek el.⁷² Többé nem tekinti a Földet otthonának, nincs többé lakóhelye, itt minden hely egyformán kedves neki, ahol Mesterét szolgálhatja.

Az ösvénynek ezen a fokán három akadály tornyosul továbbhaladása elé, amelyeket „béklyóknak” neveznek, és ezektől a béklyóktól meg kell szabadulnia. Továbbá most, amikor már gyorsan halad a tökéletesedés útján, jellege hibáinak teljes kiirtását és a fejlődési fokának megfelelő munka tökéletes elvégzését is megkívánják tőle.

Ez a három béklyó, amelytől meg kell szabadulnia, mielőtt a második beavatáson keresztülmenne: a személyes én illúziója, a kétkedés és a tévhit. A személyes ént öntudata illúziójának kell éreznie, és el kell veszteni annak lehetőségét, hogy ez a személyes én valóságnak fogadtassa el magát a lélekkel. Egynek kell éreznie magát a mindenséggel, a mindenség őbenne éljen és lüktessen, és ő a mindenségben. Ki kell pusztítania magából a kétkedést, de tudása által, és nemcsak egyszerűen elnyomni. Tényként kell elismernie az újraszületést, a karmát és a Mesterek létezését, nem csupán elfogadni őket, mint értelmileg szükséges fogalmakat, hanem tudnia kell, hogy természeti tények, amelyeknek valóságáról önmaga szerzett bizonyosságot úgy, hogy ezeken a pontokon elméjében soha többé kétség se támadhasson. A tévhitek akkor tűnnek el, amikor az ember a valóságok megismerésének fokára emelkedett, és megtudta, hogy a természet háztartásában milyen hely illeti meg a rítusokat és a szertartásokat. Azu-

72 A hinduk ezt a fokot a „Parivrádzsaka” vagy a „vándor fokának” nevezik, a buddhisták „Srótápattinak”, „az aki elérte a folyamot”. Ez a cséla elnevezése az első beavatás után és a második előtt.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

tán megtanulja, miképpen használjon minden eszközt anélkül, hogy bármelyik is megkötné.

Amikor a cséla levetette ezeket a béklyókat is – néha ehhez a feladathoz több élet szükséges, néha egyetlen életnek egy része is elegendő – megnyílik az út a második beavatás felé, az új „tudás kulcsával” és még szélesebb látókörrrel. A cséla kötelező földi életének tartama most gyorsan rövidül, mert ha elérte ezt a fokot, még a jelen vagy a következő életben át kell mennie a harmadik és negyedik beavatáson.⁷³

Ezen a fokon magasabb testeinek belső képességeit teljes működésbe kell hoznia, mert szüksége van rájuk a lét magasabb síkjain. Ha gondosan kifejlesztette azokat, ez a fokozat csak igen rövid ideig tart, de valószínűleg még egyszer át kell mennie a halál kapuján, mielőtt a harmadik beavatásban részesülhet, hogy „hattyúvá” legyen, vagyis olyan lélekké, amely a magasságos mennyekig száll: ez az a csodálatos „élet madara”, amelyről annyi legenda szól.⁷⁴

Az ösvénynek ezen a harmadik fokozatán a csélát leveti a negyedik és az ötödik béklyót: a vágyat és az ellenszenvet. Az egész mindenségben csupán az Egy Létezőt látja, és a külső burok többé nem vakítja el, akár szép, akár csúnya. Egyformán tekint mindenre, és a türelmesség gyöngé bimbója, amelyet a próba-ösvényen nevelt, az egyetemes

73 A csélát a hindu az Ösvény második fokán „Kuticsakának”, „kunyhót építő embernek” nevezi, mivel elérte a béke otthonát, a buddhistáknál ő a „Szakridágámin”, „az ember, aki már csak egyszer születik.”

74 Ő „Hamsza”, aki már tudja, „hogyan én vagyok”, a hindu elnevezés szerint. Buddhista kifejezéssel pedig „Anágámin”, „az ember, aki többé nem születik.”

AZ EMBER ÚTJA FELFELÉ

szeretet virágává fakad és gyöngéd öleléssel mindent magába foglal. Ő „minden teremtmény barátja”, aki „minden előtt szeret” a világon, amelyen élő minden dolog.

Megelevenedett isteni szeretetként gyorsan halad a negyedik beavatás felé, amely az ösvény utolsó fokához nyitja meg útját: ott már „túl van mindenben, ami egyéni” ő az „érdemes”, a „tiszteletreméltó”.⁷⁵ Ezen a fokon addig marad, ameddig akar, és leveti az utolsó finomművű béklyókat, amelyek bár gyöngé szálakkal még mindig fogva tartják és akadályozzák felszabadulását. Kiűz magából minden vágyakozást a formában megjelenő élet után, majd a formanélküli élet után való vágyakozást is. Ezek is láncok, neki pedig szabadnak kell lennie. Mindhárom világon keresztül lehet, de egyetlen részecskéjük sem bírhat már azzal az erővel, hogy visszatartsa. A formanélküli világ ragyogása sem vonzhatja őt jobban, mint a forma-világ konkrét örömei.⁷⁶ Azután – ez minden teljesítménye között a legnagyobb – leveti a különállás utolsó béklyóit is, az „énalkotó képességet”⁷⁷, amelynek révén önmagát másoktól különállónak tudta, mivel már éber öntudatában is az egység síkján lakozik, a buddhikus síkon, ahol már minden létező Énjét egynek ismeri és érzi.

Az „énalkotó” képesség veleszületett a lélekkel, ez az egyéniség lényege, és meg is marad mindaddig, amíg minden, ami benne értékes, át nem szűrődött a monádba. A lé-

75 A hindu „Paramahamszának”, az „énen túlinak” nevezi, a buddhista „Arhatnak”, a „tiszteletreméltónak”.

76 Lásd a IV. fejezetet: A mentális világ

77 Ahamkára, általában „Mánának”, büszkeségnek mondják, mint-hogy a büszkeség a másoktól elválasztott én legmagasabb fokú megjelenési formája.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

lek csak a felszabadulás küszöbén hagyhatja el ezt a sajátosságát, és felbecsülhetetlenül értékes eredményét a monádának adja át. Ez olyan végtelenül tiszta és kifinomult egyéniségtudat, hogy az egységtudatot már nem homályosítja el. Ezután könnyen lehull róla mindaz, aminek révén zavaró behatásoknak lehetne kitéve, és íme, a cséla az örökké változatlan, megzavarhatatlan béke ragyogó köntösében áll előttünk. Ettől a bizonyos „énalkotó” sajátástól való megszabadulás szellemi látókörét megtisztítja az utolsó felhőktől, amelyek átható tekintete elé tornyosulnának. Amint teljesen átérzi az egységet, a tudatlanság⁷⁸ – a korlátozás, amelyből minden különállás ered – lehull, és az ember tökéletessé válik, felszabadul.

Elérkezett immár az ösvény végére, és az ösvény vége a Nirvána küszöbe. A cséla, amikor már az ösvény utolsó fokozatán járt, megszokta, hogy ebbe a csodálatos tudatállapotba átmenjen, és most, amikor átlép a küszöbön, a nirvánai tudat állandó tudatává változik, hiszen a felszabadult Én⁷⁹ otthona: a nirvána. Befejezte emberi fejlődését, és elérte emberi mivolta legfelsőbb határát, fölötte hatalmas lények seregei lakoznak, de azok emberfölöttiek. Keresztrefeszítése az emberi testben immár véget ért.

Ütött a szabadság órája, és a győztes ajka diadalmasan ejti ki: „Elvégeztetett!” Átlép a küszöbön, elmerül a nirvánai fényben, és megint győzedelmeskedik a föld egy gyermeke a halálon. Nem tudjuk, milyen misztériumokat

78 Avidja, az első és utolsó illúzió, belőle ered a világok elválasztottsága – az első a nidánák közül – ez tűnik el a felszabaduláskor.

79 A Dzsivanmukta, a felszabadult élet, a hinduk szerint: az „Aszekha”, „akinek nem kell már semmit sem tanulnia”, a buddhisták szerint.

AZ EMBER ÚTJA FELFELÉ

takar ez a mennybéli fény, csak homályosan érezzük, hogy ott a Legfelsőbb Létező lakozik, és ott a szerető eggyé válik a Szeretett Lénnel. A hosszú keresésnek vége, a szív szomja mindörökre oltva van, belép Urának örömébe.

De vajon elvesztette-e a föld gyermekét, vajon meglett-e fosztva az emberiség diadalt arató fiától? Óh nem! Újból kiválik a fényességből és újra a nirvána küszöbére lép, mint ennek a fénynek valódi megtestesítője, kimondhatatlan dicsőségben, az Isten megnyilvánult Fia. De most arcát a föld felé fordítja, szeméből isteni részvét ragyog a földön vándorló emberfiára, még testben élő testvéreire. Nem engedheti, hogy támogatás nélkül tévelygjenek, mint a pásztor nélküli nyáj. A legnagyobb lemondás fenségétől övezve, a tökéletes bölcsesség erejétől és az „örök élet hatalmától” ragyogva visszatér a földre, hogy irányítsa az emberiséget, hogy áldást hozzon rá, a Bölcsesség Mestere, a királyi Tanító, az Isteni Ember alakjában.

Így tér vissza a földre a Mester, és az emberiség szolgálatára szenteli magát, immár sokkal hatalmasabb erők birtokában, mint amikor még a tanítványság ösvényét járta. Az emberek szolgálatának szentelte magát és mindazt a magasztos erőt, ami kezében van, az emberi fejlődés serkentésére fordítja. Azoknak pedig, akik az ösvényhez közelednek, visszafizeti, amit cséla életében tőlük kapott, éppúgy vezeti, támogatja, tanítja őket, mint ahogy őt is vezették, támogatták, tanították akkor.

Ezek az ember felemelkedésének fokozatai a legkezdetlegesebb vadságtól az Isten-Emberig. Az emberiség e felé a cél felé halad, ilyen dicsőség lesz az egész emberi nem osztályrésze.

XII. FEJEZET

A VILÁGEGYETEM KIALAKULÁSA

Jelenlegi fejlődési fokunkon csupán vázlatos tudást közhölhetünk a hatalmas kozmikus rendszerről, amelyben a mi földgolyónk kis szerepét játssza. Kozmoszon olyan rendszert értünk, amely a mi nézőpontunkból teljesnek látszik, egyetlenegy Logoszból ered, és az ő élete tartja fenn. Ilyen rendszer a mi Naprendszerünk, és a fizikai Napot a Logosz legalsóbb megnyilatkozásának tekinthetjük, amint kozmoszának középpontjában működik. Minden forma az ő konkrét megnyilatkozása. A Nap legalsóbb megnyilatkozása, mint életadó: erősítő, mindent átható, mindenben uralkodó, szabályozó és rendező központi hatalom. Egy okkult kommentár ezt mondja:

„Szúrja (a Nap) látható visszfényében az Egyetemes JELENLÉT (a legtisztább tisztaság) hetedik legmagasabb állapotának első (legalsóbb) állapotát ábrázolja; a soha meg nem nyilvánuló SZAT (Lét) első nyilvánuló Lélegzete. Minden fizikai, vagyis tárgyi Nap lényegében a LÉLEGZET első princípiumának legalsó állapota.”⁸⁰, vagyis röviden, a Nap a Logosz „fizikai teste”, legalsó állapota.

Az összes fizikai erők és energiák nem egyebek, mint annak az életnek változatai, amelyet a Nap, az Úr, az

A VILÁGEGYETEM KIALAKULÁSA

élet-adó, rendszerébe kiáraszt. Sok ősi vallás azért tartja a Napot az istenség jelképének, és olyan jelkép ez, amely legkevésbé vezet tévútra a tudatlanokat.

Nagyon helyesen mondja Mr. Sinnett:

„A Naprendszer tényleg a természet olyan része, amelyik többet foglal magában, mint amit – kivéve a legmagasabb lényeket, akiket az emberiség ki tud fejleszteni – kikutatni képesek vagyunk. Elméletileg semmi kétség sem támadhat bennünk – ha éjjel az égre pillantunk –, hogy az egész Naprendszer csak egy csöpp a kozmosz óceánjában. Mindazonáltal ez a csöpp ismét egy óceán az olyan félig fejlett lények számára, mint amilyenek mi vagyunk, és jelenleg kénytelenek vagyunk eredete és minősége felől ingatag és homályos elképzelésekkel kíségetni magunkat. Bármilyen homályosak is legyenek azonban, mégis képessé tesznek arra, hogy a bolygószorozatnak, amelyben fejlődésünk végbemegy, kijelöljük helyét a rendszerben, amelyhez tartozik, és arra, hogy valami fogalmat alkothassunk magunknak a rendszer viszonylagos nagyságáról, bolygóláncunkról, a világról, amelyben most tevékenykedünk, valamint a fejlődési periódusokról, amelyek minket, emberi lényeket érdekelnek.”⁸¹

Valóban, csak akkor tudunk saját helyzetünkről tiszta képet nyerni, ha a nagy mindenséghez való viszonyunkról fogalmat alkotunk, még ha bizonytalan fogalmat is. Némely kutató megelégszik azzal, hogy saját munkaterületén maradván az élet távolabbi szakaszai nem érdeklik mindaddig, amíg erre hivatást nem érez, mások szükségét érzik, hogy megismerjék a tágabb rendszert, amelybe tartoznak, és intellektuális gyönyört találnak abban, hogy felemel-

81 *The System to which We Belong*

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

kedve, madártávlatból tekintsék az egész fejlődés menetét. Az emberiség szellemi oltalmazói ismerik ezt a lelki szükségletet és gondoskodtak is a kozmosz okkult szempontból való nagyszerű leírásáról tanítványuk és hírnökük, H.P. Blavatsky által, „A Titkos Tanítás” című műben, amely mind tanulságosabb lesz, amint az Ósi Bölcsesség tanulmányozói maguk is kikutatják, és hatalmukba kerítik fejlődő világunk alsóbb síkjait.

A Logosz megjelenése – így tanítják – a világegyetem születésének hírnöke.

„Ha Ő megnyilatkozott, utána minden megnyilatkozik. Az Ő megnyilatkozása által minden megnyilatkozik.”⁸²

Magával hozza egy elmúlt kozmosz gyümölcseit, hatalmas szellemi lényeket, hogy az újonnan megépítendő világegyetemben munkatársai, segítői legyenek. Ezek között van a „Hét Legfőbb Szellem”, akiket gyakran szintén Logoszoknak neveznek, mert mindegyikük a kozmosz egy-egy meghatározott részének középpontja, éppúgy, ahogy a Logosz az egésznek középpontja. A Titkos Tanítás mondja:

„A hét Lény a Napban, a Hét Szent, az anyaszubsztanciában lévő erőből önmagától született... Az energiát, amelyből ők minden napban a tudatos létbe léptek, egyesek Visnunak, az Abszolútum Leheletének nevezték. Mi a megnyilvánult Egy Életnek, az Abszolútum visszfényének nevezzük.”

Ez a „megnyilvánult Egy Élet” a Logosz, a megnyilvánult Isten.

82 Mundakopanisád, II. 11. 10.

A VILÁGEGYETEM KIALAKULÁSA

Ebből az eredeti osztódásból nyeri kozmoszunk hebes jellegét, és valamennyi további osztódás lefelé szálló egymásutánjában, a hebes számmal meghatározott skálára alapozódik. A hét másodlagos Logosz alatt áll a nagy Lények hierarchiája, amely királyságában a kormányzó testületet alkotja. Ezek között vannak a Lipikák, a karma feljegyzői, a Maharadzsák és Dévarádzsák, akik a karma törvényeinek hatásaira ügyelnek, az Építők óriási serege, akik a Logosz kincseskamrájában minden formát az Egyetemes Értelemben őrzött minták szerint alakítanak és építenek, amelyek onnan jutnak a Héthez. Ők pedig, a legmagasabb vezetés és a mindent eltöltő élet irányításával kialakítják a maguk birodalmát, és annak sajátos egyéni színezetet adnak. H.P. Blavatsky ezt a hét birodalmat, amely a Naprendszer képezi, a hét Lája-központnak nevezi:

„A hét Lája-központ a hét zérópont, ha ezt a szót abban az értelemben használjuk, mint a vegyészek, és olyan pontot jelölünk vele, ahonnan az ezoterikumban a differenciálódás számításának skálája kezdődik. Ezekből a központokból – amelyeken túl az ezoterikus bölcsélet az élet, a világosság Hét Fiának homályos metafizikai körvonalait pillantatja meg velünk, a hermetikus és más bölcséletek hét Logosát – kezdődik a Naprendszerünket alkotó elemek differenciálódása.”⁸³

Egy ilyen birodalom bámulatos planetáris fejlődés, az élet olyan arányú fejlődésének tere, amelyben egy-egy fizikai bolygó, mint pl. a Vénusz, csak múló testetöltés. Ennek a birodalomnak fejlesztőjét és uralkodóját minden tévedés elkerülése végett a Bolygó Logosának nevezhet-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

jük. A naprendszernek a központi Logoszból kiáradó anyagából kivonja azt a nyersanyagot, amelyre szüksége van, és saját életenergiája segítségével feldolgozza, úgy-hogy minden ilyen Logosz saját birodalmának a közös készletéből vett anyagát sajátos színezettel ruházza fel. Saját birodalmában mind a hét sík atomikus állapota azonos az egész naprendszer egy alsíkjának anyagával, és ez biztosítja az egész folyamatosságát. Amint H.P. Blavatsky megjegyzi, az atomok megfelelő kombinációi minden síkon változnak, mivel az atomok egyformák, de kombinációik különbözők. Aztán így folytatja:

„Kombinációikat tekintve nemcsak a mi bolygónk elemei különböznek egymástól, hanem a Naprendszeren belüli minden testvér-bolygóé is, olyan mértékben, mint ahogyan a Naprendszer határain túli Kozmikus elemektől... Úgy tanítják, hogy minden atom a lét vagy létezés síkjával bír.”⁸⁴

Ezek, ahogy mi nevezzük őket, a nagy síkok (vagy világok) úgynevezett alsíkjai.

A Bolygó Logosza fejlődő birodalmának három alsó síkján hét bolygót, vagyis világot teremt, amelyeket egyszerűség okából A, B, C, D, E, F és G bolygónak nevezünk. Ezek azok, amelyekről a Dzyan Könyve VI. versében így emlékszik meg:

„Hét kis forgó kerék, és egyik a másikat hozza létre... Régebbi kerek mintájára alakítja őket, és az elmúlhatatlan központokra helyezi.”⁸⁵

84 Uo.

85 Uo.

A VILÁGEGYETEM KIALAKULÁSA

Elmúlhatatlan, mert minden kerék nemcsak utódját hozza létre, hanem ugyanazon központban testesül újra, amint látni fogjuk.

Ezeket a bolygókat képzeljük el három párra osztva, és egy ellipszis ívére helyezve, úgy hogy a középső bolygó legyen a középső és a legalsó ponton. Az A és G bolygó, az első és a hetedik, a mentális világ arupa síkján van B és F, a második és hatodik, a rupa síkon: C és E, a harmadik és az ötödik, az asztrális világban: D, a negyedik pedig a fizikai síkon van. Ezekről a bolygókról mondja Blavatskyné, hogy „a formaképződés világának négy alsó síkján sorakoznak”, vagyis a fizikai, asztrális és a két mentális síkon.

A következőképpen ábrázolhatjuk ezeket⁸⁶:

Arúpa	(A)	(G)	Őseredeti (óstípusi)
Rúpa (alsó mentális)	(B)	(F)	Teremtő (értelmi)
Asztrális	(C)	(E)	Alakító
Fizikai	(D)		Fizikai

86 Fontos az a Titkos Tanításbeli megjegyzés, hogy az őseredeti (óstípusú) világ nem az a világ, amely a Planetáris Logosz elméjében létezett, hanem az első elkészített modell.

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

Ez a tipikus elrendezés a fejlődés bizonyos fokán azonban megváltozik. Ez a hét bolygó egyetlen bolygóláncot, vagy gyűrűt képez, amely, ha ezt a láncot egy pillanatra egésznek, egy életnek, egy individuumnak fogjuk fel, hét különböző fokon megy keresztül. A hét bolygó, mint egy egész, a lánc bolygótestét képezi, és ez a bolygótest a bolygórendszer élete folyamán hétszer oszlik fel, és hétszer újból megalakul.

A bolygóláncnak tehát hét újratestesülése van, és az egyik inkarnáció alatt összegyűjtött eredményeket a következőknek adja át.

„Minden ilyen lánc utóda, teremtménye egy másik, alacsonyabbrendű és elpusztult láncnak, mondhatni: annak reinkarnációja.”⁸⁷

Ez a hét testetöltés, amelyet manvantárának neveznek, együtt a „planetáris fejlődés”, egy-egy bolygó-Logosz birodalma. Minthogy hét ilyen Logosz van, hét ilyen fejlődés is van, egymástól különböznek, de együttesen alkotják a naprendszert. Egy okkult munkában a hét Logosznak az Egyből való kibontakozása és a hét egymást követő lánc, mindegyik hét bolygóból állva, a következő szavakkal van leírva:

„Egy fényből hét fény, és a hét fény mindegyikéből hétszer hét.”⁸⁸

Ha most egy lánc testetöltéseit, a manvantárákat szemügyre vesszük, azt látjuk, hogy azok ugyancsak hét fokra bonthatók: Ugyanis a Bolygó Logosza élethullámokat

87 H.P.B. A Titkos Tanítás

88 Uo.

A VILÁGEGYETEM KIALAKULÁSA

küld ki a lánkra, és hét ilyen élethullám, amelyet körnek nevezünk, alkot egy manvantárát. Egy manvantára alatt tehát minden bolygó tevékenységének hét periódusa van, amint egyik a másik után az élet fejlődési terévé lesz.

Most egy bolygót szemügyre véve azt látjuk, hogy tevékenységének egy-egy periódusa alatt az emberiségnek hét törzsfajtája fejlődik ki rajta, még más hat, nem emberi, egymással összefüggő birodalommal együtt. Mivel a hét birodalom a fejlődés minden fokán álló formákat tartalmaz, és mivel előttük még magasabb fokok is terjeszkednek, a fejlődő formák az egyik bolygóról a másikra mennek. Ott folytatják növekedésüket, mielőtt a tevékenység időszaka az előbbi bolygón véget ért. Bolygóról bolygóra haladnak, egészen a hét kör, vagy manvantára végéig, azután tovább kapaszkodnak egyik manvantára után a másikba, amíg a bolygólánccal testetöltése véget nem ér. Akkor aztán a Bolygó Logosza összegyűjti a fejlődés eredményeit. Erről a fejlődésről mi természetesen nagyon keveset tudunk, a csodálatos egészről csupán ezeket a kiemelkedő pontokat közölték velünk tanítóink.

A mi világunk szintén egyik fokozata egy ilyen fejlődésnek, és mégsem tudunk semmit a hét bolygó fejlődéséről az első két manvantarában. A harmadik manvantaráról (fejlődési lánccal) csak annyit tudunk, hogy a mi mostani Holdunk annak a lánccal D bolygója volt. Ez a tény arra szolgálhat, hogy megvilágítsa némileg, mit értsünk a bolygólánccal egymást követő testetöltéseiben.

A hét bolygó, amely a Hold-lánccal alkotta, a megfelelő idő alatt végigjárta hétszeres fejlődését. Hétszer áramlott a Bolygó Logoszával élethulláma vagy lehelete a lánccal, és sorban mindegyik bolygót életre keltette. Úgy kell ezt ér-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

tenünk, hogy a Logosz birodalmának igazgatásánál figyelmét először az A bolygóra irányította, és azon létrehozta a számtalan formát, amelyek együtt egy világot alkotnak. Mihelyt aztán a fejlődés egy bizonyos pontig emelkedett, figyelmét a B bolygóra irányította, és az A bolygó lassan békés álomba merült. Így haladt az élethullám bolygóról bolygóra, míg végül egy körfutás után a G bolygó is befejezte fejlődését. Ezt a nyugalom időszaka, a prálája követte, és ebben a külső fejlődési tevékenység szünetelt. Ennek a pihenési időszaknak végével a külső fejlődés újra kezdődött és második körét kezdte ismét az A bolygóval. Így ismétlődött ez még hatszor. Mikor azonban a hetedik kör is véget ért, változás állt be. Az A bolygó hetedik életperiódusa után lassanként feloszlott, az elenyészhetetlen lájajközpont állapota állt be, és belőle a következő manvantára hajnalhasadásakor új A bolygó fejlődött, mint egy új test, amelyre az előbbi A bolygó princípiumai költöznek. Ez csak hozzávetőleges képet ad arról a viszonyról, amelyben az első manvantára A bolygója a másodikéval áll. Az összefüggés természetéről semmit sem tudunk.

A lunáris manvantára D bolygója, a Hold, és a földi manvantára D bolygója, a Föld közötti összefüggésről valamivel többet tudunk. Mr. Sinnett „*The System to Which We Belong*” c. művében ezt a keveset a következőkben foglalja össze:

„Az új Föld-köd egy központ körül fejlődött, amely központ a haldokló planétával ugyanolyan viszonyban állt, amilyenben a Föld és a Hold központja egymáshoz most áll. Ebben a ködszerű állapotban azonban ez az anyagtömeg sokkal nagyobb térfogatú volt, mint ma a Föld szilárd anyaga. Minden irányban

A VILÁGEGYETEM KIALAKULÁSA

annyira kiterjedt, hogy a régi planétát is körülfogta tüzes öleléssel. Az új köd hőmérséklete sokkal nagyobb volt, mint bármely más, általunk ismert hőmérséklet. Ennél fogva a régi bolygó felülete az újtól annyira felmelegedett, hogy egész atmoszférája, minden víz és olyan anyag, ami folyékony volt rajta, gáznemű halmazállapotba ment át, és ekképpen kitette magát az új központi vonzásnak, amely az új köd középpontjában volt. Így a régi planéta tengere és levegője hozzájárult az újnak összetételéhez. Innen van az, hogy a Hold mostani állapotában kiégett, megmerevedett, nedvesség és felhő nélküli, többé nem lakható, és semmiféle fizikai lény nem választhatja lakóhelyéül. Midőn a jelenlegi manvantára hetedik köre végéhez közeledik, a Hold feloszlása befejeződik, és anyaga, amelyet még összetart, meteorikus por alakjában fog széthullani.”

Az „A Titkos Tanítás” harmadik kötetében, ahol néhány olyan tanítás van, amelyeket H.P. Blavatsky haladotabb tanítványaival élőszóban közölt, így olvasható:

„Földgolyónk fejlődésének kezdetén a Hold közelebb volt Földünkhöz, és nagyobb volt, mint most. Eltávolodott tőlünk, és nagyságából sokat veszített. (A Hold princípiumait átadta a Földnek.) A hetedik körben új Hold fog feltűnni, és a régi végleg feloszlík és eltűnik”.

A lunáris manvantára alatt a fejlődés a lények hét osztályát hozta létre, amelyek az „Atyák” vagy szanszkritul „Pitrik” elnevezést kapták, mivel ők nemzették, ill. hozták létre a földi manvantára lényeit. Őket nevezi „A Titkos tanítás” „Lunáris Pitriknek”. Náluk fejlettebb volt két másik osztály, amelynek különböző elnevezéseik vannak (Szoláris Pitrik, emberek, alsóbb Dhyánok), és akik sokkal haladottabbak voltak, semmint hogy a földi fejlő-

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

dés korábbi fokában részt vehettek volna. Jövendő növekedésük érdekében azonban még további fizikai körülményekre voltak utalva. A magasabb osztály tagjai individualizált, állatszerű lények voltak, embrionális lélekkel bíró teremtmények, vagyis kauzális testüket már fejleszteni kezdték, a második osztály pedig közeledett annak kifejlődéséhez. A „Lunáris Pitrik” az első osztály, ennek a fejlődésnek kezdetén bizonyos értelmet mutatott már, a második és a harmadik osztály pedig csak a kámikus princípiumot fejlesztette ki. A „Lunáris Pitrik” hét osztálya a Holdlánc produktuma volt, és továbbfejlesztésre a negyedik, vagyis Föld-lánc kapta meg. Monádok-ként a mentális princípium a második és harmadik osztályban volt kifejlődve, a negyedik osztályban pedig ez a princípium csak csíraszerűen volt meg, és az ötödik osztály csak megközelítette, végül a hatodik és hetedik osztályban még ez a csíra-fokozat sem volt észrevehető. Ezek a lények, mint monádok léptek a Föld-láncre, hogy az elemi esszenciáit és az Építők által felépített formákat éltessek. H.P. Blavatsky az „A Titkos Tanításban” az első és második osztályú Pitriket nem foglalja bele a Hold-lánccról származó monád-hierarchiába, hanem ezektől elkülöníti, mint „embereket”, mint „Dhyan Csohánokat”⁸⁹.

89 Ezek az „A Titkos Tanítás” c. könyv elnevezései. Sinnett és Scott-Elliot értékes munkájában Blavatsky „alsóbb Dhyan”-oknak, amelyek a harmadik és negyedik körben inkarnálódtak, a „Lunáris Pitrik” első és második osztályának fogta fel. A harmadik osztály így Blavatsky-nál az első osztály, a negyedik osztály pedig a második, és így tovább. Lényeges különbség nincs a tények között, csak elnevezésbeli. Ez azonban, ha rá nem mutatunk, könnyen tévútra vezet a kutatót.

A VILÁGEGYETEM KIALAKULÁSA

Az „Építők” elnevezés számtalan értelemmel bíró lényt foglal magában, a különböző tudatossági fokú és különböző képességű lények egész hierarchiáját, akik minden síkon a formák tényleges építését végzik. A magasabbak vezetnek és ellenőriznek, az alsóbbak pedig a minta szerint formálják az anyagot. Meg fogjuk most érteni a bolygó-lánc egymást követő bolygóinak szerepét. Az A bolygó az őstípusok világa, rajta alakulnak ki a formák, amelyek az egész körön át kidolgozásra kerülnek. A Bolygó-Logosz elméjéből a legmagasabbrendű Építők veszik át az ősképeket, és ők irányítják az Építőket az arupa-síkokon, ahol ezek kialakítják a formák őstípusait az egész kör számára. A B bolygón ezeket a formákat alsóbb rangú Alkotók mentális anyagból sokféle alakban reprodukálják, és lassanként különböző irányban fejlesztik, amíg a sűrűbb anyag beszüremlésére elég érettek nem lesznek. Ekkor az asztrális anyagban építők a C bolygón asztrális anyagból jobban kidolgozott részletekkel továbbképezik azokat, és mikor ezek annyira fejlődtek, amennyire az asztrális viszonyok megengedik, a D bolygó Építőire kerül a sor, akiknek feladata a forma felépítése a fizikai világban. Itt a legalsóbb fajú anyagoknak megfelelő típusokat alkotják, és a formák itt érik el legsűrűbb, legteljesebb állapotukat.

Ettől a középső ponttól a fejlődés valamennyire változik. Eddig főképpen a forma építésére volt a figyelem irányítva. A fölfelé emelkedő íven most már az lesz a fontos, hogy ez a forma a fejlődő élet eszközeül szolgáljon. A fejlődés második felében, a D bolygón, továbbá az E és F bolygón az öntudat előbb a fizikai, azután az asztrális és azután a mentális síkon nyilatkozik meg, a lefelé szálló íven kialakított formák megfelelőin át. A lefelé haladó íven a

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

monádok a lehetőségekhez képest hatást gyakoroltak a fejlődő formára, és ez, mint benyomás, intuíció, stb. jelentkezik. A fölfelé haladó íven a monád a formán át fejezi ki önmagát, mint annak belső parancsolója. A G bolygón, ahol a kör véget ér, a monád az A bolygó őseredeti formáit lakja, és azokat használja a saját eszközeiként.

Mindezekben a fokokon a Lunáris Pitrik voltak a lélek a formában, beárnyékolták, és később lakták azokat. Az első három körben a Pitrik első osztályának jutott a legnehezebb munka. A második és a harmadik osztály fölvette az első osztály által épített formát. Az első osztály készítette elő ezeket a formákat, egy darabig lakta is, és aztán a második és harmadik osztálynak hagyta lakóhelyül. Az első kör végén lehozták az ásványvilág őseredeti formáit, hogy aztán a következő körökben továbbfejlődjenek, míg a negyedik kör közepén állapotuk a legnagyobb sűrűséget el nem éri. Az első kör „eleme” a „tűz”.

A második körben a Pitrik első osztálya folytatta emberi fejlődését, csak éppen érintve az alsóbb fokokat, mint ahogy az emberi magzat ma is érinti azokat, a második osztály pedig a kör végén elérte a kezdő emberi fokot. A második kör jelentősége abban áll, hogy lehozta a növényi élet őstípusait, amelyek az ötödik körben érik majd el tökéletességüket. A második kör „eleme” a „levegő”.

A harmadik körben érik el az első osztályú Pitrik teljesen az emberi formát. Habár ez a test kocsonyaszerű és gígaszi nagyságú, a D bolygón eléggé tömör már ahhoz, hogy egyenesen álljon. Majomhoz hasonlít, és hajszerű sörtével van fedve. A pitrik harmadik osztálya pedig eléri a kezdő emberi fokot. A Szoláris Pitrik második osztálya ebben a körben jelenik meg először a D bolygón, és az em-

A VILÁGEGYETEM KIALAKULÁSA

beri fejlődés élére áll. Ekkor hozzák le az őseredeti állatformákat, amelyek a hatodik kör végén érik majd el a tökéletességet. A harmadik kör jellegzetes „eleme” a „víz”.

A negyedik kör a földi manvantárát alkotó hét kör közepe, és azzal tűnik ki, hogy az őseredeti emberi formákat hozta az A bolygóra, miáltal ez a kör határozottan emberi jellegű, mint ahogy az előbbieknél állati, növényi és ásványi jellege volt. Az emberi őseredeti formák csak a hetedik körben fognak teljesen megvalósulni, azonban az emberi forma lehetősége, mint őstípus már a negyedikben adva van. Ennek a legsűrűbb, leganyagibb körnek „eleme” a „föld”.

A Szoláris Pitrik első osztálya eleinte e kör tevékenységének korai fokozataiban többé-kevésbé a D bolygó körül lebeg, de csak akkor ölt testet, amikor a harmadik faj (embertípus) közepén, a Bolygó-Logoszból kiárad a harmadik nagy élethullám, és akkor is csak lassan, a faj fejlődésével párhuzamosan, míg aztán a negyedik faj kezdetén tömegeesen öltenek testet.

Az emberiség fejlődése földünkön a D bolygón kifejezetten mutatja az állandó hetes tagozódást, amelyre már annyiszor céloztunk. Hét emberi faj fejlődött ki a harmadik körben, a negyedikben ez az alapbeosztás a C bolygónál már egészen világos. Hét faj (embertípus) fejlődött ott, és mindegyik a maga alfajait is kifejlesztette. A D bolygón az emberiség az első úgynevezett törzsfajjal kezdődik, hét különböző ponton: „heten, mindegyik a maga végzete szerint.”⁹⁰ Ez a hét típus egymás mellett, és nem egymás után képezi az első törzsfajt, és mindegyiknek megvan a maga

AZ ÓSI BÖLCSESSÉG

hét alfaja. Az első törzsfajból, amelyik kocsonyaszerű, alakatlan teremtményekből áll, fejlődik ki a második törzsfaj tartósabb formákkal. Ebből a harmadik: majomszerű teremtmények, amelyekből gigászi, lomha emberek lesznek. Amikor a lemuriainak nevezett harmadik törzsfaj fejlődésének közepét eléri, egy másik, fejlettebb bolygó-lánc, a Vénusz nagyon fejlett emberei közül többen lejönnek a földre. Fenséges lények, akiket fénylő külsejük miatt a „Tűz Fiainak” neveznek, a Manaszaputrák egyik magas rendje. A Földre jönnek lakni, mint a fiatal emberiség isteni Tanítói: némelyikük vezetékül szolgál a harmadik kiáradáshoz, hogy a kauzális testet megalakító monádikus élet szikrája az állat-emberbe juthasson. Ilyen módon individualizálódott a Lunáris Pitrik első, második és harmadik osztálya, és ez képezi az emberiség nagy részét. A Szoláris Pitrik már individualizálódott két osztálya – az egyik, mielőtt otthagya volna a Hold-láncot, a másik később individualizálódott – képezi a Manaszaputrák két alsóbb osztályát. A második osztály a harmadik fajba testesül, amikor az fejlődése közepén van. Az első osztály később jön, nagyjából a negyedik, vagyis atlantiszi fajhoz.

Az ötödik, vagyis az ún. indo-európai embertípus, amely jelenleg az emberi fejlődés legfelső fokán áll, az atlantiszi törzsfaj ötödik alfajából fejlődött ki. A legmegfelelőbb atlantiszi családokat Közép-Ázsiában elkülönítették, és a Manunak nevezett nagy lény felügyelete alatt kifejlődött belőlük az új típus. Közép-Ázsiából kivándorolva első alfaja a Himalájából délre, Indiában telepedett le, és négy kasztjával, a tanítók, a harcosok, a kereskedők és a kézművesek kasztjával a nagy indiai félsziget uralkodó fa-

A VILÁGEGYETEM KIALAKULÁSA

jává lett, miután a negyedik és harmadik embercsoport ottlakó nemzeteit leigázta.

A hetedik kör hetedik emberfajának végével, vagyis a földi manvantára végével láncunk az utódjának adja át élete gyümölcseit. Ezek a gyümölcsök tökéletes Isten-emberek lesznek, Buddhák, Manuk, Csohának, Mesterek, készen arra, hogy a Bolygó Logoszának vezetésével a fejlődés irányítását a kezükbe vegyék a kevésbé fejlett, és az öntudat különböző fokain állók nagy seregével együtt, akik az isteni tulajdonságok elérése végett még mindig fizikai tapasztalatokra szorulnak.

A mi láncunk ötödik, hatodik és hetedik manvantárája, a negyedik befejezése után még a jövő méhében nyugszik. Utánuk minden fejlődési eredményt a bolygó Logosza gyűjt össze magában, és gyermekeivel együtt a nyugalom és boldogság korszakába merül. Erről a magas állapotról nem tudunk szólni. Nem is tudnánk jelenlegi fejlődési fokunkon olyan kigondolhatatlan fenségről még álmodni sem. Csak homályosan sejthetjük, hogy boldog szellemünk belép az „Úr örömébe”, és benne nyugodva az élet határtalan korszakait és a szeretet, hatalom és öröm magasságait és mélységeit látja maga előtt, amelyek olyan korlátlanok és kimeríthetetlenek, mint amilyen maga az Egyetlen Élet.

Béke Minden Lénynek !